WOODMEADOWLIFE

„Restoring and promoting a long-term sustainable management of Fennoscandian wooded meadows in Estonia and Latvia“

LIFE20 NAT/EE/000074

Deliverable A2
„Restoration plans for 450 ha”

Due date of deliverable: 10/2023
Actual submission date: 11/2026

Beneficiary in charge: Environmental Board

KESKKONNAAMET

TARTU ÜLIKOOL 1632 UNIVERSITAS TARTUENSIS

Latvian Fund for Nature

EKA

EESTIMAA LOODUSE FOND

PKÜ

SER EUROPE SOCIETY FOR ECOLOGICAL RESTORATION

DISCLAIMER

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

EXECUTIVE SUMMARY

This report presents second milestone (up to 450ha) restoration plans prepared under the WoodMeadowLIFE project (LIFE20 NAT/EE/000074). It covers 22 wooded meadow sites in Estonia, totalling 103.41 ha, and eight assessed areas in Latvia, totalling 127.72 ha. The combined area covered by this report is 231.13 ha. Together with the 218.93 ha included in the previous compilation, the cumulative area reaches 450.06 ha, meeting the project's 450 ha restoration planning target. Estonian figures represent the restoration areas specified in the plans, while Latvian figures represent the total territories assessed in the expert reports.

Restoration needs vary between sites. Areas retaining an open meadow structure require selective thinning, whereas more overgrown sites need more extensive removal of secondary trees and shrubs. The common objective is to restore a manageable wooded meadow mosaic while retaining veteran trees, valuable shrubs, habitat trees, deadwood and surviving meadow vegetation.

The plans define site-specific requirements for protecting ecological and cultural heritage features during restoration. Particular attention is given to protected species, intact meadow turf, traditional stone walls and former agricultural structures. Work on wet or sensitive ground requires suitable timing and machinery, with lightweight equipment or manual methods specified where necessary. Restoration intensity and the intended tree and shrub cover are adapted to local conditions.

The plans also identify measures needed to enable subsequent management, including removing cutting residues from mowable areas, relocating obstructive stones and, where necessary, improving access and installing culverts. Seed sowing is proposed at selected sites. The plans therefore provide practical input for activities C2 and C3, building on landowner consents obtained through activity A1 and habitat inventories and condition assessments undertaken through activity A2.

The principal result is a site-specific planning framework for commissioning and implementing restoration works. Reaching the area target demonstrates completion of the corresponding planning milestone; it does not imply that restoration has already been completed. Lasting improvements in habitat condition depend on implementing the prescribed measures and maintaining regular mowing or other appropriate management afterwards.

Table of Context

DISCLAIMER 2
EXECUTIVE SUMMARY 3
INTRODUCTION 5
RESTORATION PLANS FOR ESTONIAN WOODED MEADOWS 7
Läätsa ja Rima puisniidud 8
Nigula puisniit 14
Mütapõllu, Koplinurga-Puisniidu, Kõrtsi, Aruveski, Lutsu 17
Laoniidi puisniit 29
Ärma ja Simmukse puisniit 32
Mihkli puisniit 35
Kase-Kaarma puisniit 38
Uue-sassi puisniit 41
Rehe puisniit 44
Karuste-heinarti puisniit 47
Võõriku puisniit 51
Kinksi puisniit 55
Pähkleranna puisniit 59
Anni puisniit 62
Järise puisniit 65
Juhkami puisniit 69
RESTORATION PLANS FOR WOODED MEADOWS IN LATVIA 73

INTRODUCTION

This document compiles the additional restoration plans contributing to the achievement of the second milestone (450 hectares) of the WoodMeadowLIFE project (LIFE20 NAT/EE/000074), entitled “Restoration of Wooded Meadows and Promotion of Their Long-Term Sustainable Management in Estonia and Latvia”. The plans describe the condition of the sites, their natural values, the planned restoration activities and the expected outcomes.

The restoration plans are based on the landowner consent obtained under Action A1 and the habitat inventories and condition assessments carried out under Action A2. They provide input for the planning of Action C2, which aims to accelerate habitat recovery and create suitable conditions for species through measures such as seed sowing, tree veteranisation and the installation of nest boxes. In addition, the plans inform the implementation of Action C3, particularly with regard to the planning of access roads and livestock fencing.

The objective of restoration is to establish a manageable, heterogeneous wooded meadow while preserving valuable trees and shrubs, habitats of protected species, deadwood, meadow vegetation and elements of cultural heritage. The Estonian plans follow the “Management Plan for Wooded Meadows and Wood Pastures” (“Puisniitude ja puiskarjamaade hoolduskava”), prepared by Elle Roosaluste in 2019, whereas the Latvian sites are guided by site-specific recommendations provided in expert assessments. The greater level of detail in the Latvian restoration plans reflects national requirements for obtaining permits for restoration work and demonstrating the need for habitat restoration. The long-term success of restoration will depend on continued management through regular mowing or other site-appropriate maintenance measures.

The document covers 22 wooded meadows in Estonia, with a total area of 103.41 ha, and eight sites in Latvia, with a total area of 127.72 ha, amounting to 231.13 ha in total. Together with the 218.93 ha covered in the previous summary document, the cumulative area covered by restoration plans under the project's second milestone amounts to 450 ha, thereby meeting the 450-hectare target.

It should be noted that this figure represents the cumulative area covered by restoration plans and expert assessments, rather than necessarily the area already restored. The calculation methodology differs between the two countries: in Estonia, it is based on the restoration area specified in the plans, whereas in Latvia, it is based on the total area of the territories covered by expert assessments.

In the summary table, the year indicated for Estonian sites refers to the year of procurement (2024–2026), while for Latvian sites it refers to the year in which the expert assessment was prepared (2023–2026).

A list of the restoration plans and the corresponding restoration areas is provided in Table 1.

Table 1. List of restoration plans and restoration areas

Year	Name of the project site	Name of the wooded meadow	Area (ha)	Country
2024	Jõõdre	Läätsa	2,12	EE
2024	Jõõdre	Rima	0,86	EE
2024	Nedrema	Nigula	6,99	EE
2024	Haavakannu	Mütapõllu	1,81	EE
2024	Haavakannu	Koplinurga-Puisniidu	3,92	EE
2024	Haavakannu	Kõrtsi	2,82	EE
2024	Haavakannu	Aruveski	2,51	EE
2024	Haavakannu	Lutsu	4,15	EE
2024	Lauka	Laoniidi	5,75	EE
2025	Liigalaskma	Ärma	0,92	EE
2026	Liigalaskma	Simmukse	0,86	EE
2025	Saaremetsa	Mihkli	0,68	EE
2025	Kaarma	Kase-Kaarma	6,15	EE
2025	Liigalaskma	Uue-Sassi	5,55	EE
2025	Saaremetsa	Rehe	4,43	EE
2025	Ubasalu	Karuste-Heinarti	11,24	EE
2025	Jõõdre	Võõriku	16,57	EE
2025	Ridase	Kinksi	4,25	EE
2025	Abruka	Pähklaranna	2,08	EE
2025	Võrsna	Anni	6,15	EE
2025	Ridase	Järise	3,44	EE
2025	Haavakannu	Juhkami	10,16	EE
2023	Ieviņas	Ieviņas	15,2	LV
2025	Raiti	Raiti	6,69	LV
2025	Gaiļpieši	Gaiļpieši	12,16	LV
2025	Ārbirzes	Ārbirzes	10,35	LV
2025	Krievins	Bitītes ja Matti	3,79	LV
2025	Mežsētas	Mežsētas	60	LV
2025	Robežnieki	Robežnieki	12	LV
2026	Mežsargi	Mežsargi	7,53	LV
		In total	**231,13**	

LÄÄTSA JA RIMA PUISNIIDUD

Projektiala: Jõõdre

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Ehmja-Turvalepa hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 67401:011:0362, 67401:011:0055
4) taastatavate puisniitude pindala: Läätsa 2.12ha, Rima 0.86 ha, kokku 2.98ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Läätsa puisniidu taastamisala moodustab ühe osa suuremast puisniidutervikust ning asub riigimaade vahel, poolitades puisniidumassiivi. Taastamisala põhja- ja lõunaserv on kõrgem ja kuivem ning puistus esineb peamiselt tamme, vähemal määral kaske ja haaba. Ala keskosa paikneb piirkonnale omasel niiskel kasvukohal, kus kasvavad kidurad kased ning üksikud haavad. Rohustu on hästi säilinud ja kohati kasvukohale omaselt üsna liigirikas, kuid enamasti üsna mätlik. Kohati esineb palju paakspuu- ja noore kase võsa, vähemal määral ka pilliroogu. Alal esineb üksikuid kuninga-kuuskjala isendeid (II kategooria kaitsealune taim).

Rima puisniidu taastamisala paikneb suurema puisrohumaamassiivi kinni kasvanud servaalal, kus puistus esineb enamasti kaske, sekka ka üksikuid mände. Ala on suuremas osas paakspuupõõsastega kinni kasvanud. Taimestik on omane soostunud või niiskele niidule ning sarnaneb kõrval asuva hooldatava ala taimkattega.

Tähelepanu väärivad väärtused: kuninga-kuuskjalg (II kategooria)

Taastamistööde tegevused: Kuna tegemist on niiskema puisniiduga, siis nii Läätsa kui ka Rima alal tuleb tööd teha talvel või ajal, mil tööde tegemine ei kahjusta liigselt pinnast. Aladele kujundada üksikpuude ja puudegruppidega puisniidule omane struktuur, mis võimaldab puude ja puudegruppide ümbert niita. Puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab kummalgi taastamisalal tervikuna jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Läätsa taastamisala niiskemas keskosas säilitada kasvukohale omane hõredam puistu. Säilitada vanad laiavõralised tammed ning puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Harvendamisel säilitada olemasolevad häilud ja hästi säilinud niidukamar. Peale kasvanud noor paakspuuvõsa tuleb eemaldada, jättes puude juurde põõsaste gruppe. Tuvastatud ja märgistatud kuninga-kuuskjala kasvukohtades vältida freesimist, et säilitada taime kasvukohad. Vältida mullani ulatuvat ülepinnalist freesimist. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Niitmist segavad kivid eemaldada vastavalt vajadusele. Kivide eemaldamisel ja teisaldamisel vältida säilinud niidukamara ning kuninga-kuuskjala kasvukohtade kahjustamist.

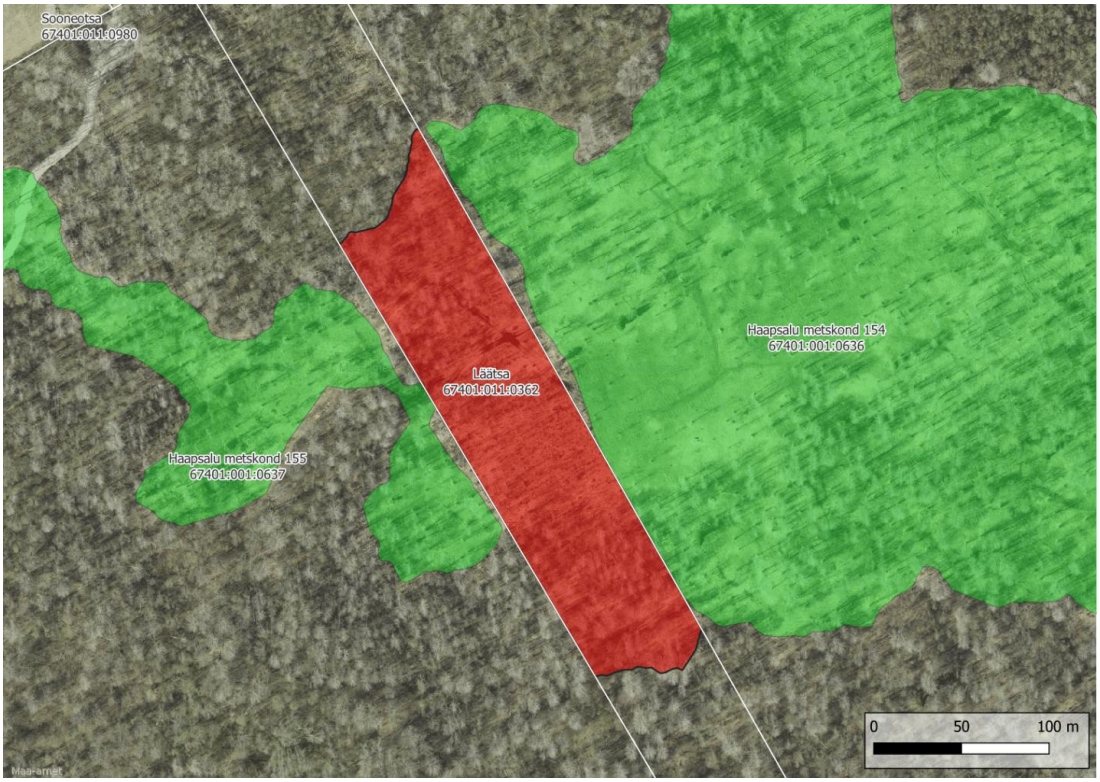
Tulemuse kirjeldus: Puisniitude puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab kummalgi taastamisalal tervikuna jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Läätsa taastamisala niiskemas keskosas on säilinud kasvukohale omane hõredam puistu. Säilinud on olemasolevad häilud, niidukamar ja kuninga-kuuskjala kasvukohad ning niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud. Alad ei ole ülepinnaliselt mullani freesitud. Niitmist segavad kivid on vajaduse korral eemaldatud. Alad peavad olema hooldusniitmiseks läbitavad ja niidetavad.

Teised täiendavad tööd: ei

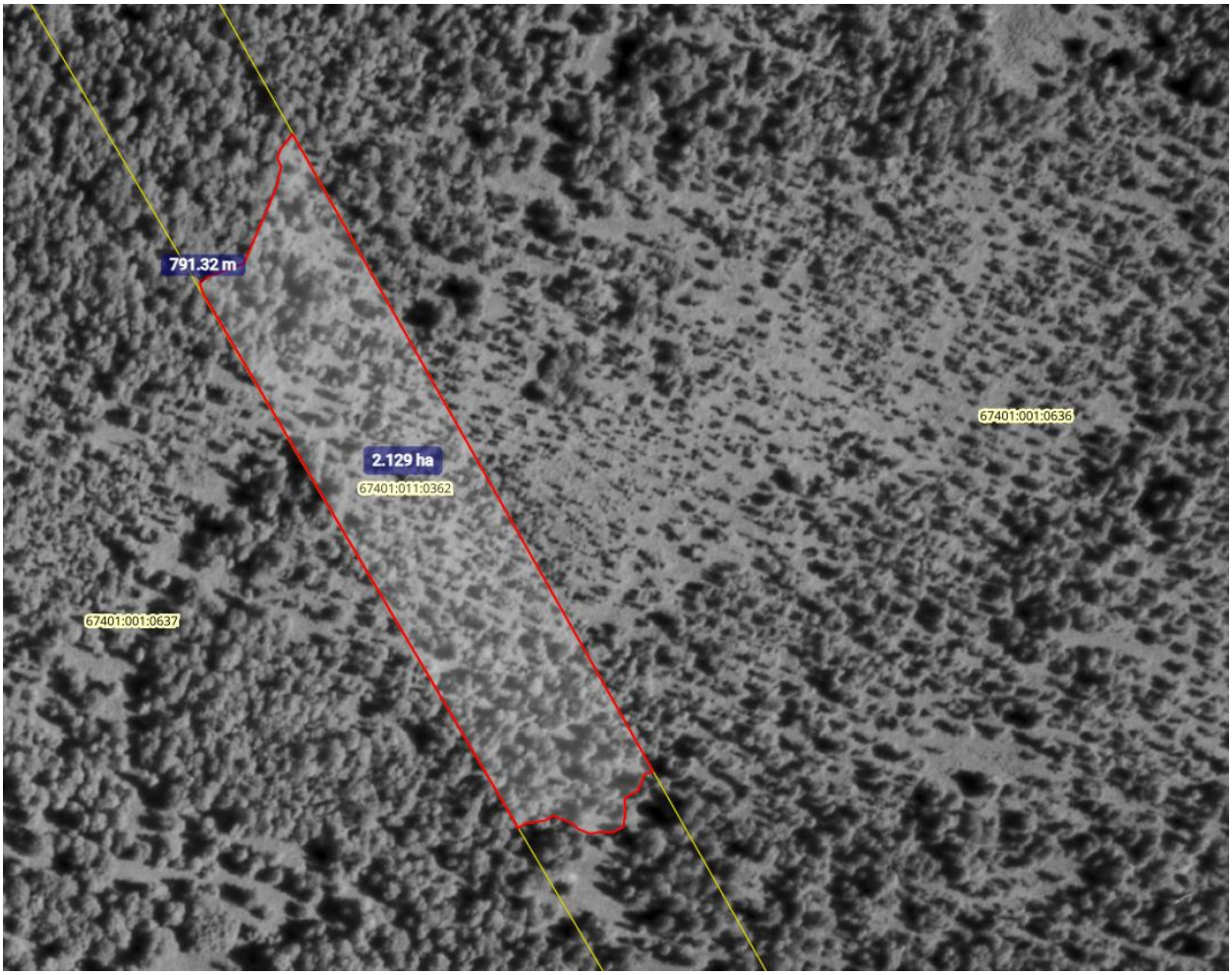
Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: vööt-huul sõrmkäpp, soo-neiuvaip, harilik käoraamat

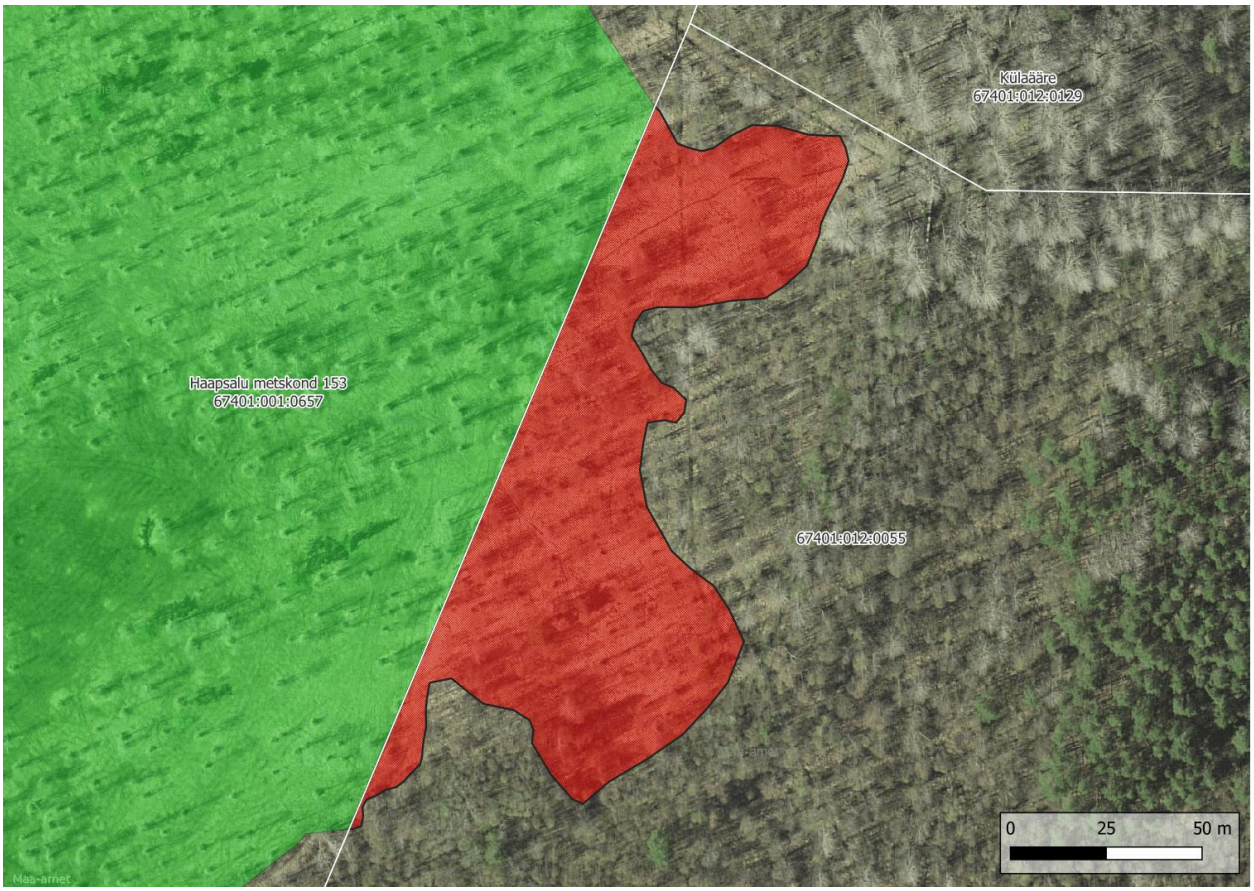
Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Ehmja-Turvalepa hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260)2, kuivade nõmmede (4030), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), sinihelmikakoosluste (6410), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), **puisniitude (6530*)**, lääne-mõõkrohu- ja raudtarnakooslustega lubjarikaste madalsoode (7210), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse ning II lisas nimetatud liikide - saarma (Lutra lutra) ja eesti soojumika (Saussurea alpina ssp. esthonica) elupaikade kaitse.

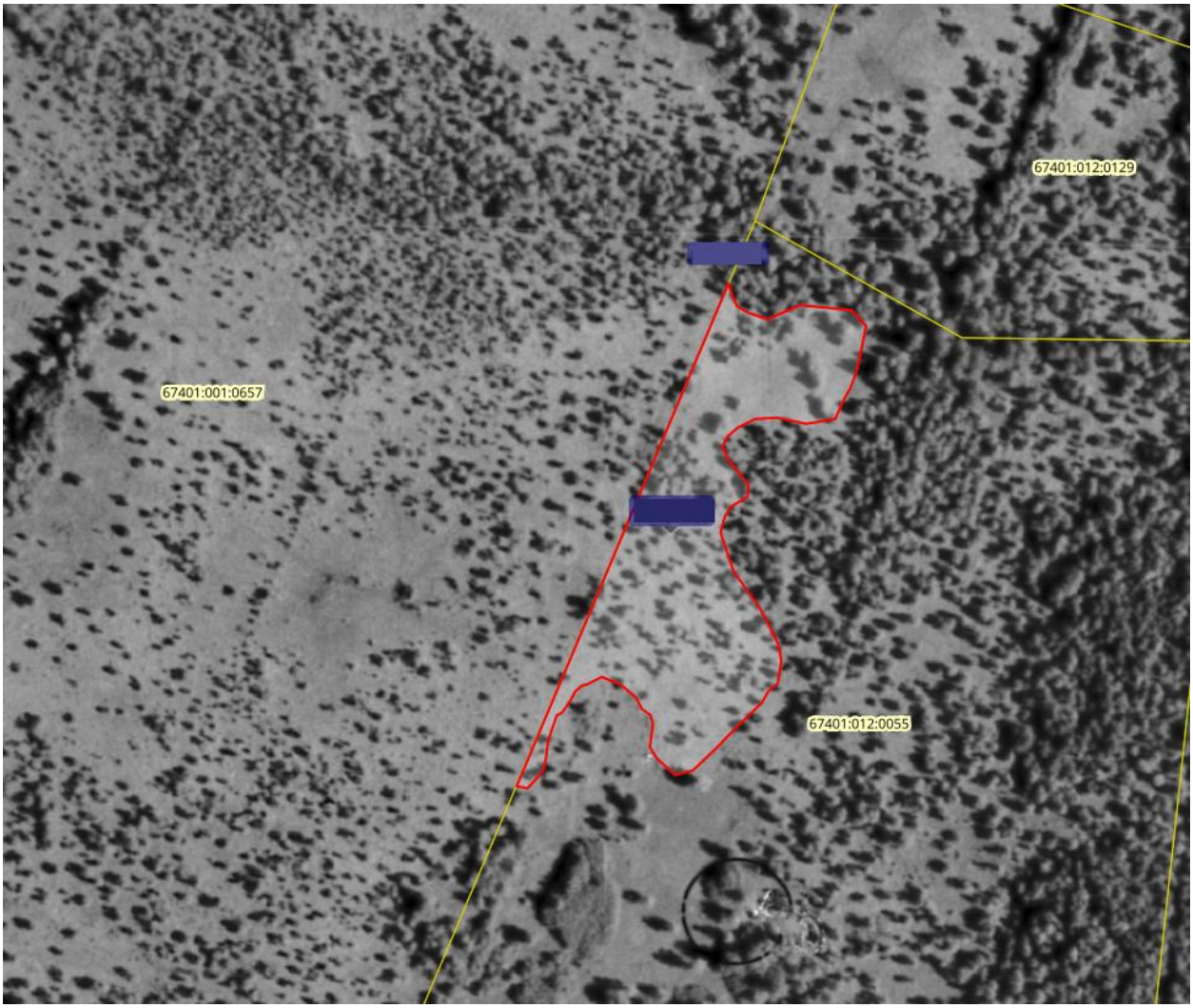
Joonis 1. Läätsa puisniidu taastamisala asukoha skeem. Punase viirutusega on märgitud taastatav ala. Rohelisega on märgitud riigimaal olev hoolduses puisniidu ala.

Joonis 2. Läätsa puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

Joonis 3. Rima puisniidu taastamisala asukoha skeem. Punase viirutusega on märgitud taastatav ala. Rohelisega on märgitud riigimaal olev hoolduses ala.

Joonis 4. Rima puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

NIGULA PUISNIIT

Projektiala: Nedrema

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Nedrema looduskaitseala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: Nedrema SKV
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 33404:004:0067
4) taastatava puisniidu pindala: 6.99 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Nigula kinnistu taastamisala asub Kalli–Pärnu-Jaagupi kõrvalmaantee ääres ning moodustab ühe osa Nedrema ulatuslikust puisniitude kompleksist. Taastamisalal esineb nii lagedamaid häile, kus on säilinud puisniidule omane niidukamar, kui ka rohkem metsastunud osi, kus leidub puisniidule omaseid struktuurielemente. Taastamisala kitsam osa on soisem ning seal kasvab niiskemale kasvukohale omane puittaimestik. See kitsas, rohkem metsastunud koridor ühendab taastamisala teeäärset osa juba hoolduses oleva puisniiduga.

Tähelepanu väärivad väärtused: küünide asukohad (vundamendikivid), vana kiviaed

Taastamistööde tegevused: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab pärast taastamist olema taastamisalal tervikuna 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilitada võimalikult ebaühtlane puistu struktuur ning olemasolevad häilud ja hästi säilinud niidukamar. Kinnikasvanud osades säilitada puisniidule iseloomulikud laia võraga veteranpuud ning vanemad põõsad. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Säilitada suured metsõunapuud. Küünide vundamendikivid ja vana kiviaed tuleb säilitada. Võimaluse korral jätta vundamendikivid puude või põõsaste gruppidesse. Soisemas alaosas teha tööd külmunud või piisavalt kuiva pinnasega ajal, et vältida pinnase ja niidukamara kahjustamist. Vältida mullani freesimist. Puudegruppidesse jätta lamapuitu. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja puudegruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks.

Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on taastamisalal tervikuna 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Varasemates häilukohtades on säilinud avatud puisniidule iseloomulik struktuur ja niidukamar. Säilinud on veteranpuud, suured metsõunapuud, küünide vundamendikivid ning vana kiviaed. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning puude ja puudegruppide ümbrused on niidetavad. Ala on niitmistehnikaga hooldatav.

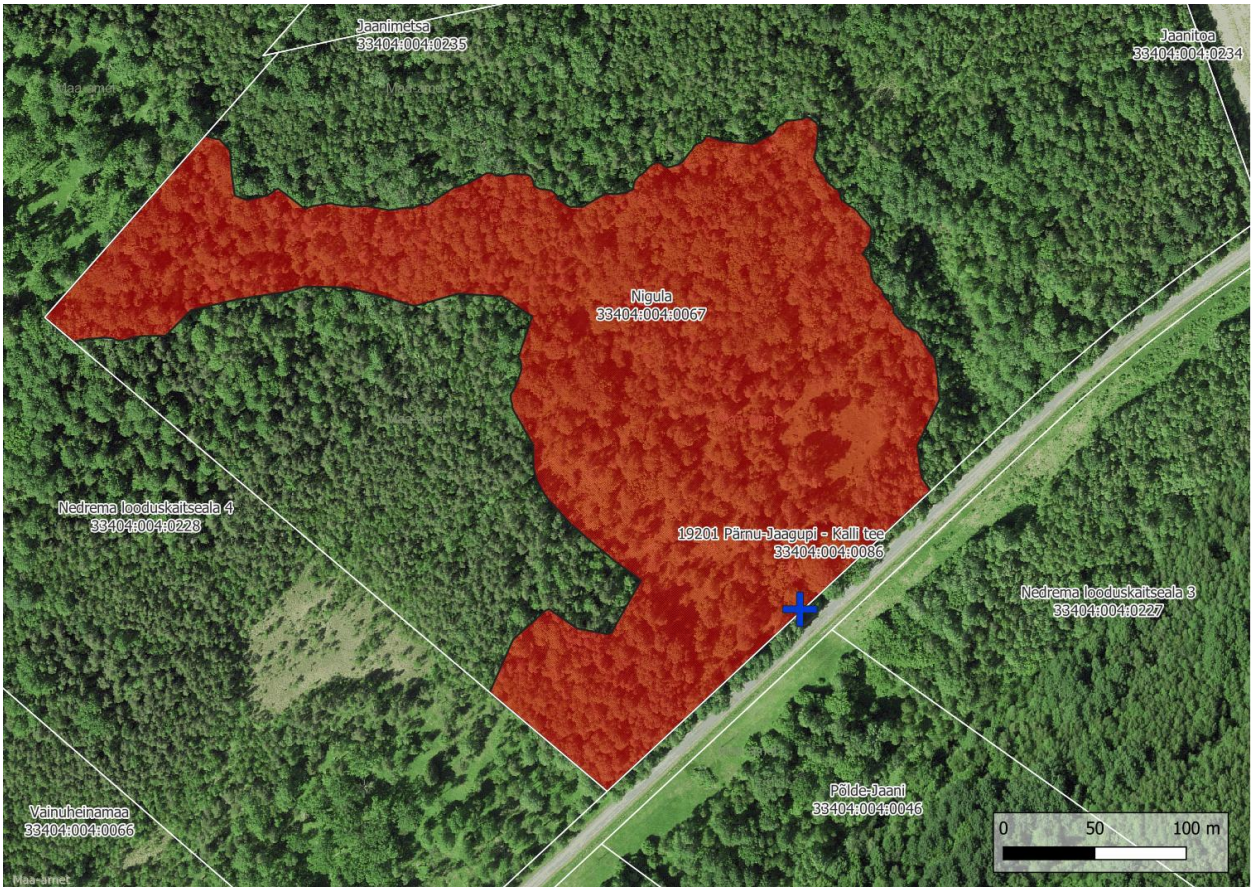
Teised täiendavad tööd: puuduvad

Piirangud: -

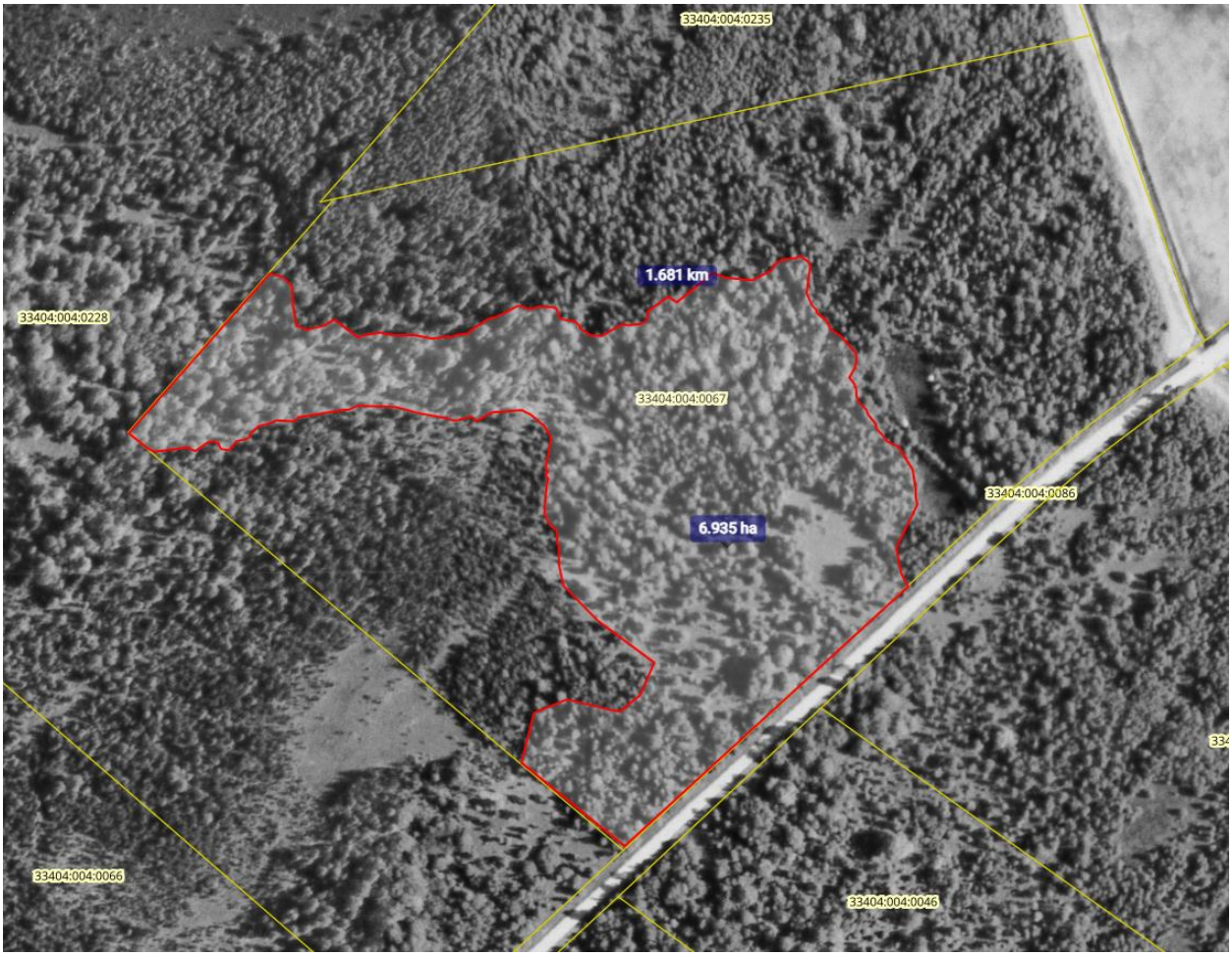
Keskkonnaregistrisse kantud liigid: Laanepüü, väänkael, händkakk, hallpearähn, teder, öösorr

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Nedrema looduskaitseala kaitse-eesmärk on:

nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - looduslike huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), **puisniitude (6530*)**, rabade (7110*), liigirikaste madalsoode (7230), vanade laialehiste metsade (9020*), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080)* ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse.

Joonis 1. Nigula puisniidu taastamisala punasega

Joonis 2. Nigula puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

MÜTAPÕLLU, KOPLINURGA-PUISNIIDU, KÕRTSI, ARUVESKI, LUTSU

Projektiala nimi: Haavakannu

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Haavakannu looduskaitseala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: Haavakannu SKV, Kullerkupu PV
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 90101:001:0425; 90001:003:0163, 90001:003:0232, 90001:003:0270, 90001:003:0570 90001:003:0540, 90001:003:0142, 90001:003:0154
4) taastatavate puisniitude pindala: Mütapõllu 1,81 ha; Koplinurga-Puisniidu 3,92 ha; Kõrtsi 2,82 ha; Aruveski 2,51 ha; Lutsu 4,15 ha. Kokku 15,21 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Mütapõllu taastamisala on osaliselt kinni kasvanud puisrohumaa, kus rohukamar on üldiselt hästi säilinud. Puistu peapuuliik on tamm. Puistu on tihenenud kuuskede ja haabade pealekasvu tõttu. Ala hoolduskõlblikuks taastamine on saavutatav vähese vaevaga. Ala edelaservas esineb üksikuid roheka õõskeele isendeid.

Koplinurga-Puisniidu taastamisala puhul on tegemist kinni kasvanud puisrohumaa servadega, mida on varem karjatatud. Sellele viitavad kinnistu servades säilinud karjaaiad. Puisniidule iseloomulikud puud on siin tamm ja kask. Puistu on tihenenud kuuskede pealekasvu tõttu. Põõsarindes esineb vähesel määral sarapuud, kohati ka pihlakat ning teiste alal levinud puuliikide järelkasvu.

Kõrtsi taastamisala paikneb ümbritsevate metsade vahelisel kinni kasvanud puisrohumaal, mida läbib metsatee. Puistus esineb kuuski, laiavõralisi tammesid ja haabu, samuti kaske ja mändi. Üksikutes kohtades esineb halli leppa. Põõsarindes kasvavad pajud ja suuremad sarapuupõõsad. Hõredamatel aladel on rohukamar hästi säilinud.

Aruveski taastamisala on osaliselt kinni kasvanud puisrohumaa, kus niidu rohukamar on säilinud ligikaudu 60–70% ulatuses. Puistus on praegu ülekaalus kuusk, lisaks esineb laiavõralisi tammesid ja kaske. Põõsarindes kasvavad pajud ja suuremad sarapuupõõsad ning vähesel määral kadakat. Alale ligipääsuks on olemas vana kinni kasvanud karjatee.

Lutsu taastamisala on osaliselt kinni kasvanud puisrohumaa, kus esineb häile. Puistu peapuuliigid on kuusk ja tamm, lisaks esineb puurindes kaske. Põõsarindes on vähesel määral kadakat, pihlakat ja sarapuud, mida tuleb säilitada. Kujundada puisniidule omane puistu, säilitades üksikpuid ja väiksemaid puudegruppe. Hooldatava ala ja taastamisala servas esineb rohekat õõskeelt.

Tähelepanu väärivad väärtused: vana karjatee, vanad tammed, rohekas õõskeel

Taastamistööde tegevused: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab lõpptulemusel jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Aladel välja raiuda eelkõige kuuske, halli leppa ja haaba. Säilitada puistu struktuurile omased häilud. Säilitada puisniidule iseloomulikud laia võraga veteranpuud ning vanemad põõsad. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Aruveski puisniidule ligipääsuks tuleb vana karjatee võsast puhastada. Vältida mullani ulatuvat ülepinnalist freesimist. Puudegruppidesse jätta lamapuitu. Niitmist segavad kivid tuleb eemaldada ning paigutada põõsaste või puude gruppidesse. Suured kivid, mis on rohu sees selgelt nähtavad või ulatuvad niidu rohurindest kõrgemale, jätta eemaldamata.

Tulemuse kirjeldus: Puisniitude puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab lõpptulemusel jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Pärast taastamist on varasemates häilukohtades säilinud avatud puisniidule iseloomulik struktuur. Vajalikud ligipääsuteed on loodud. Alad on niitmistehnikaga hooldatavad.

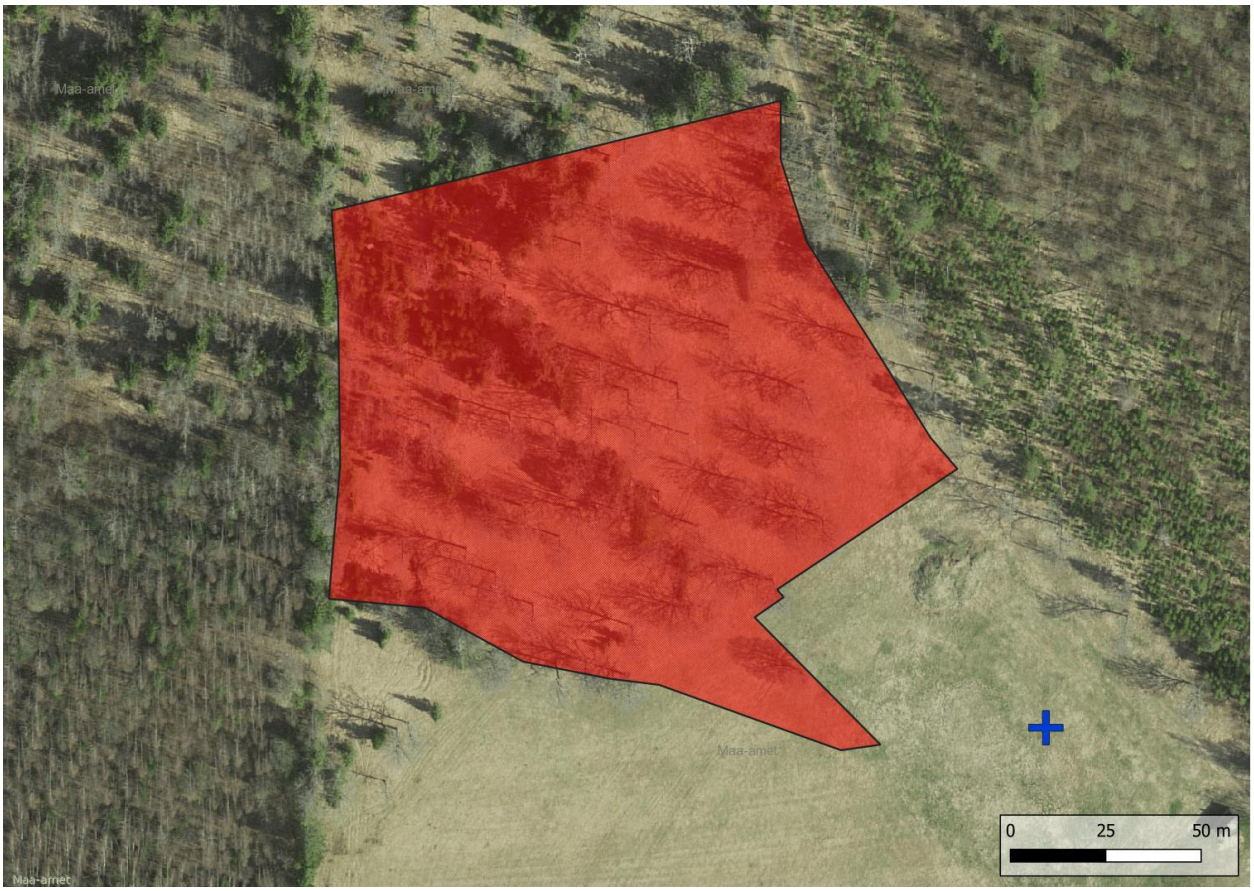
Teised täiendavad tööd: seemnete külv

Piirangud: -

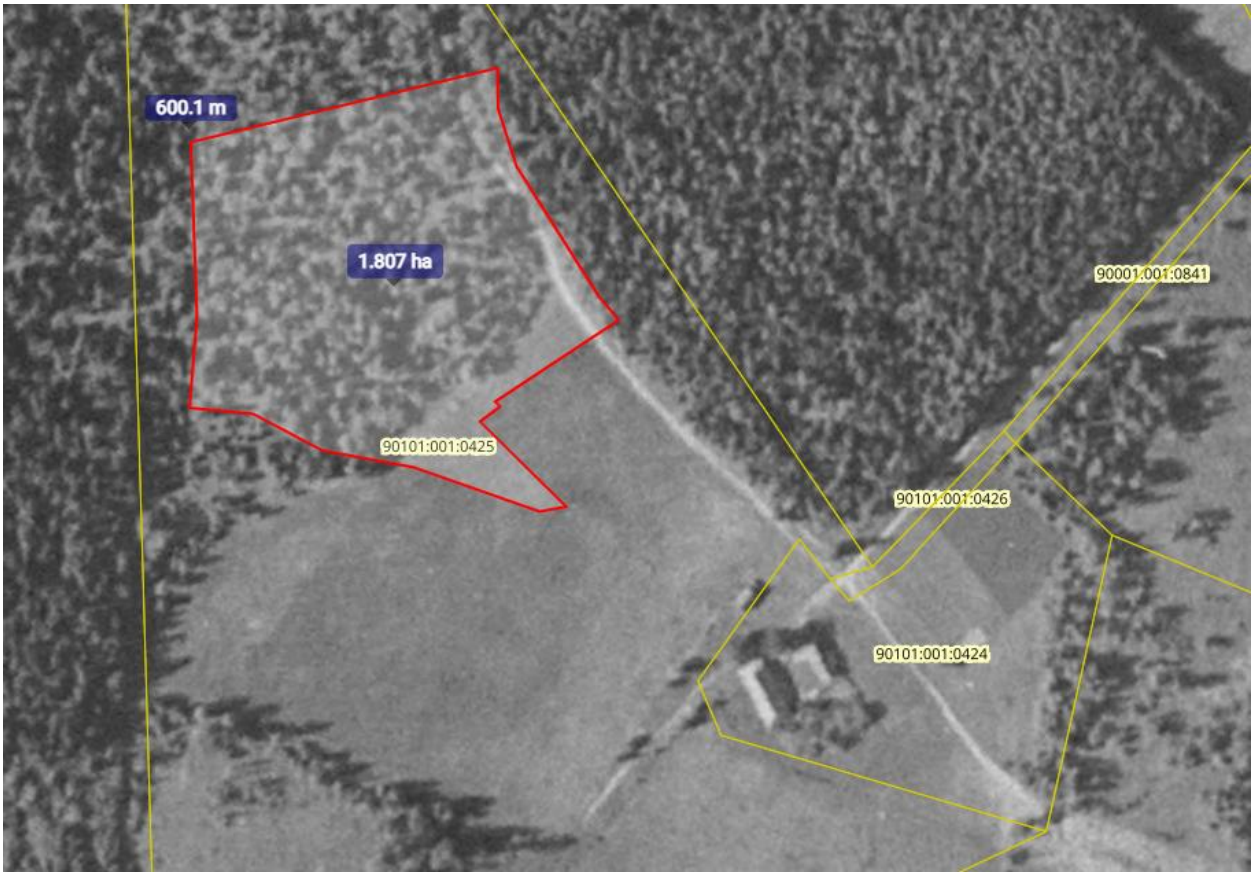
Keskkonnaregistrisse kantud liigid: harilik kopsusamblik, rohekas õõskeel, suur käopõll, harilik käoraamat

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Haavakannu looduskaitseala kaitseesmägiks on kaitsta:

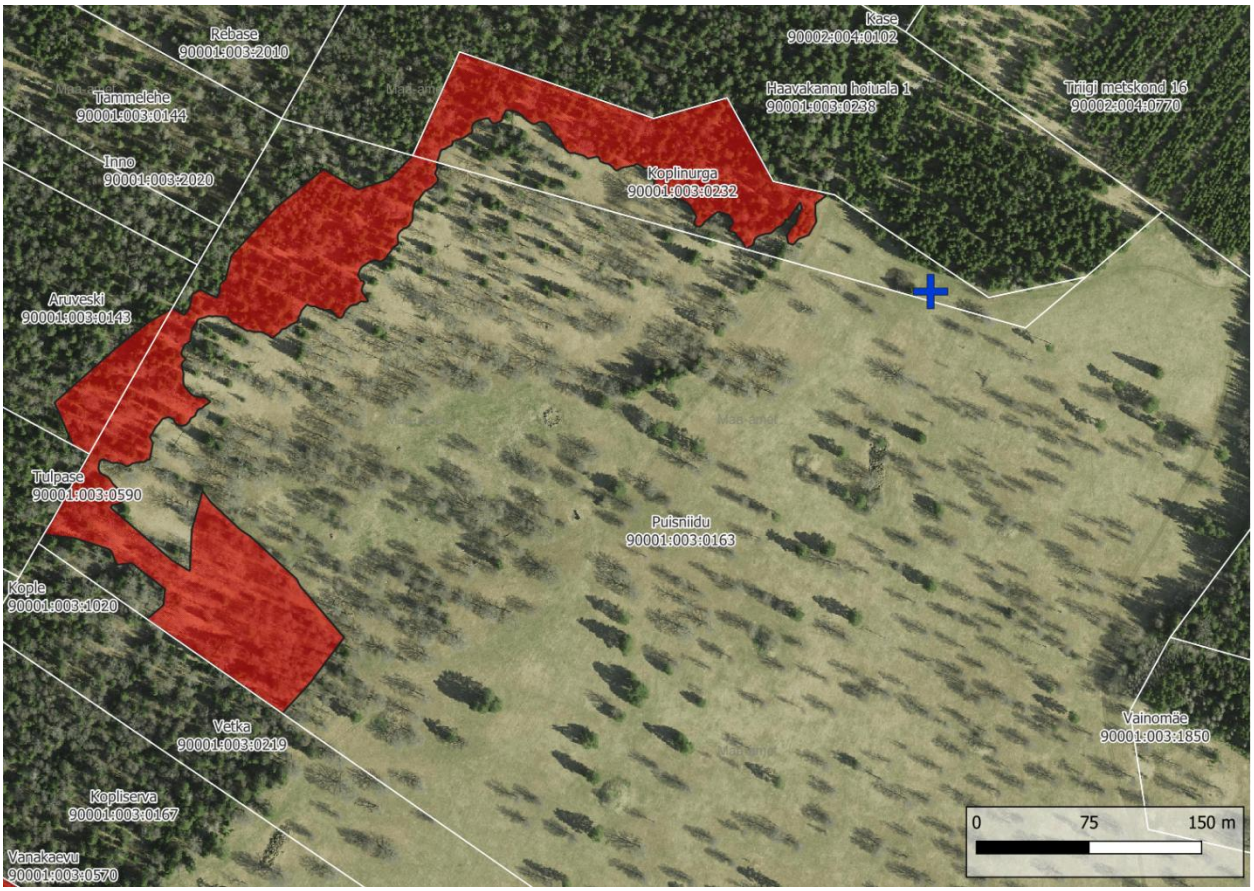
1) metsaökosüsteemi, poollooduslikke kooslusi ning haruldasi, ohustatud ja kaitsealuseid liike;
2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*)[3], liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), **puisniidud (6530*)**, vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
3) liiki, mida direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja tema elupaiku. See on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);
4) kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Need on **rohekas õõskeel (*Coeloglossum viride*),** punane tolmpea (*Cephalanthera rubra*), **harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*)** ja metsis (*Tetrao urogallus*).

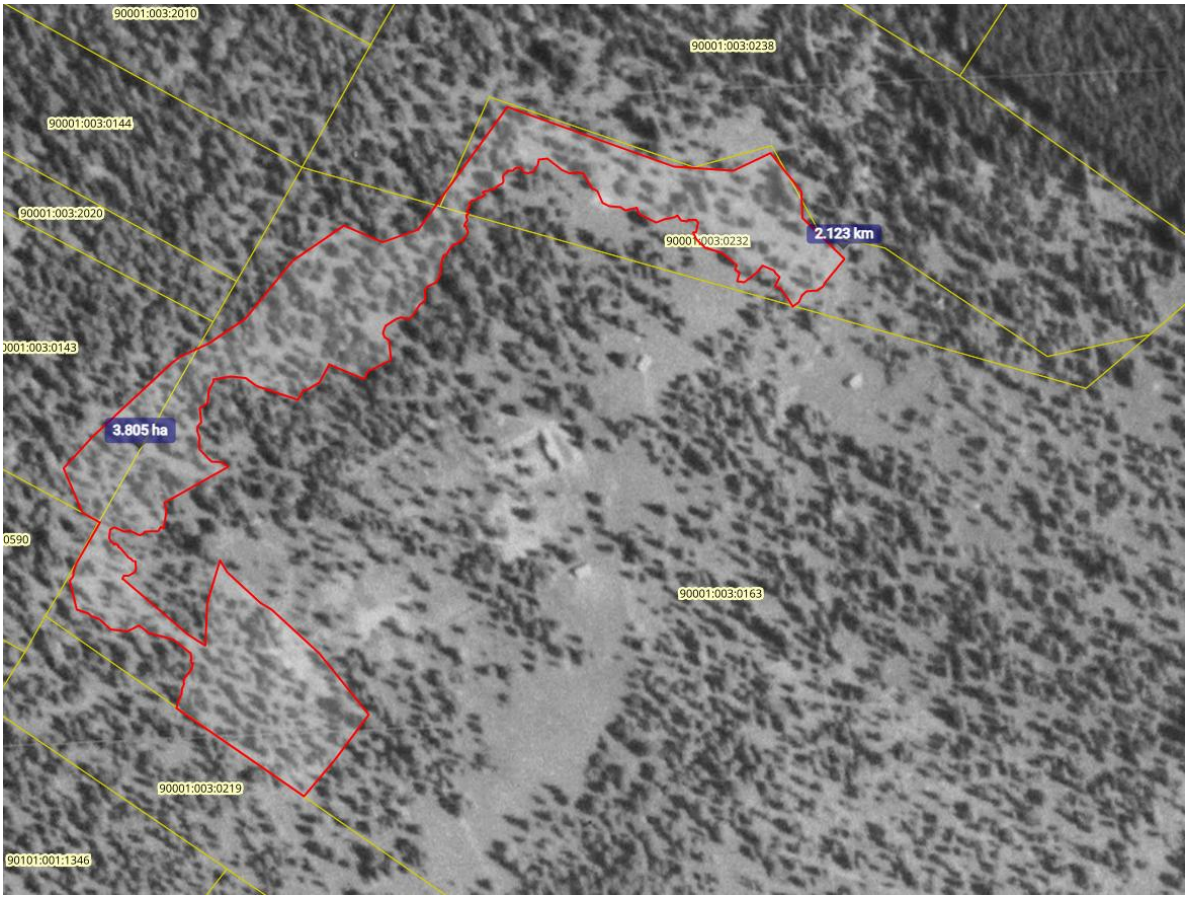
Joonis 1. Mütapõllu puisniidu taastamisala

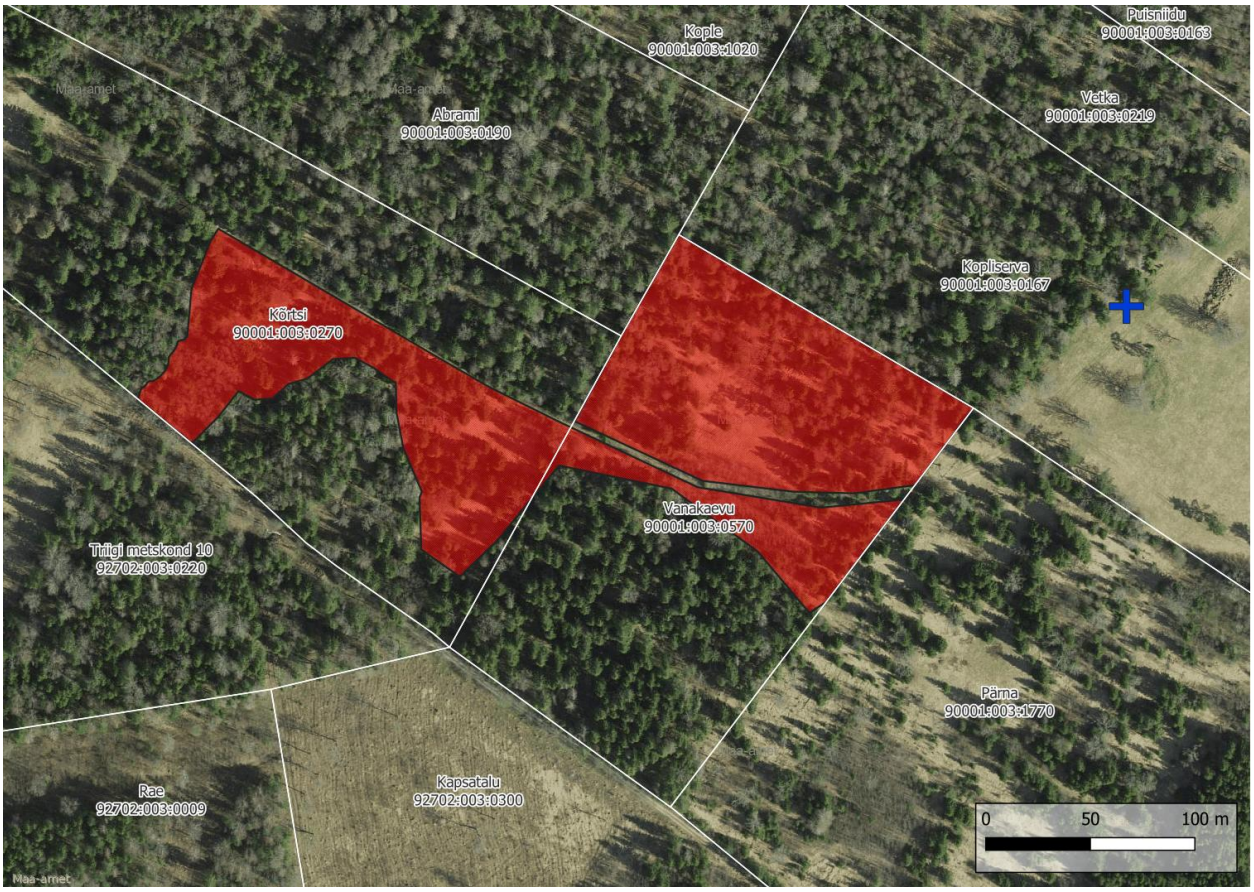
Joonis 2. Mütapõllu puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

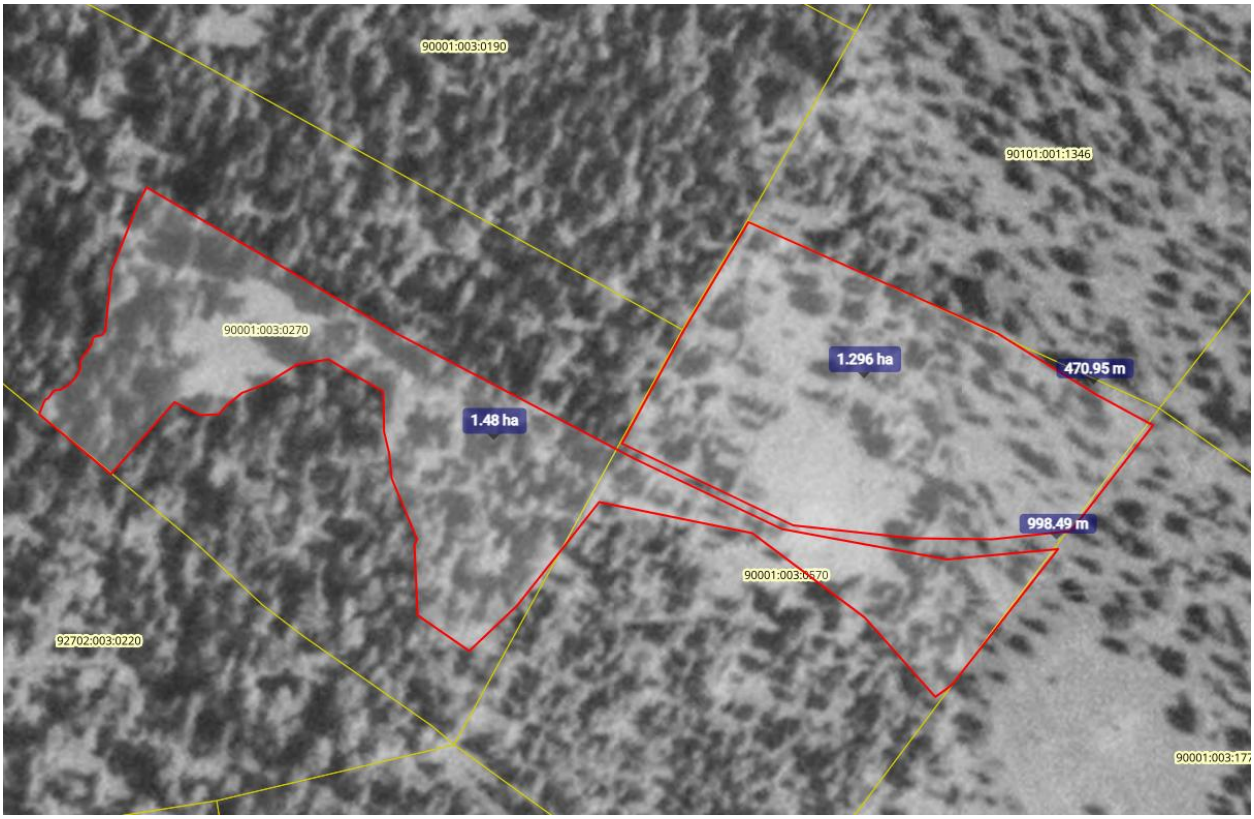
Joonis 3. Koplinurga-Puisniidu puisniidu taastamisala

Joonis 4. Koplinurga-Puisniidu puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

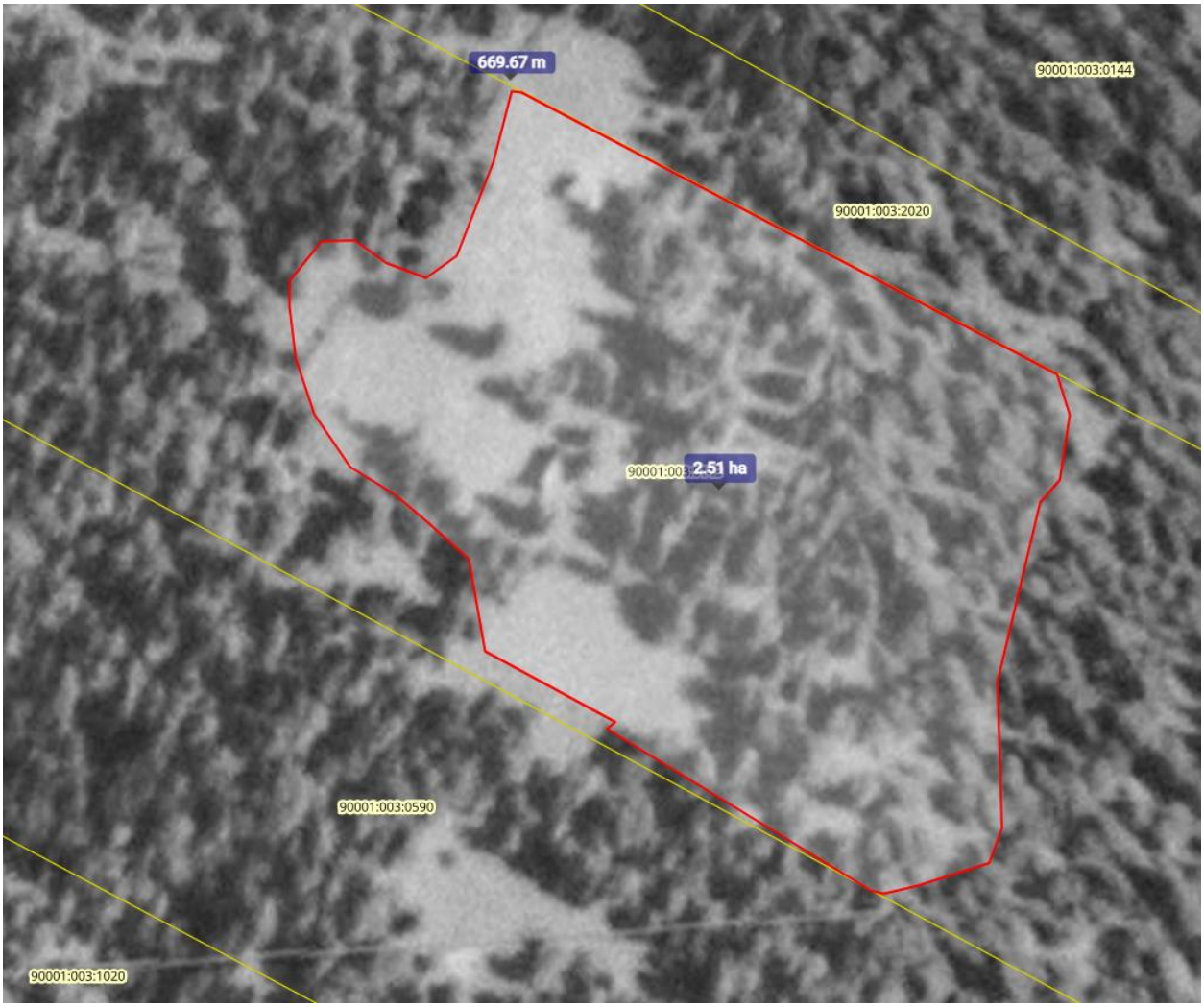
Joonis 5. Kõrtsi puisniidu taastamisala

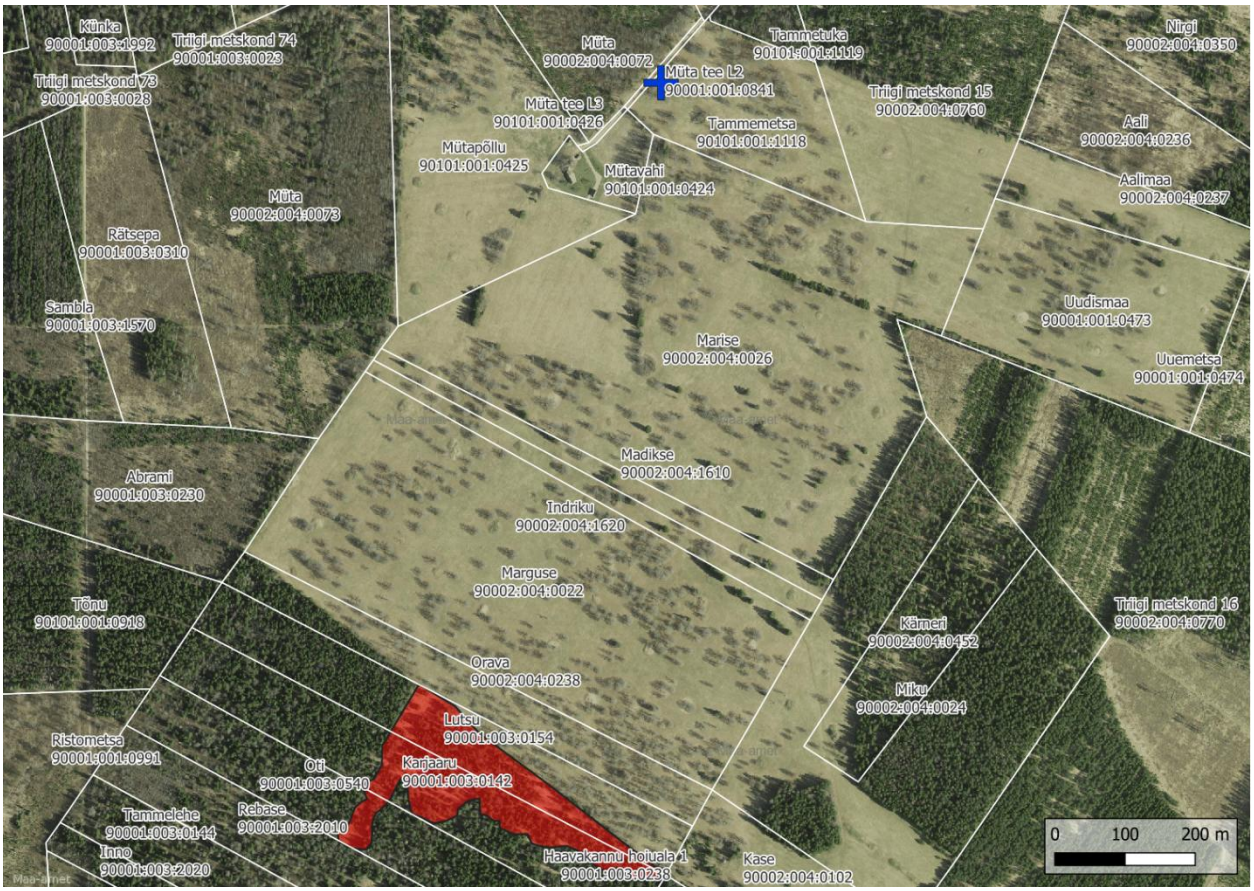
Joonis 6. Kõrtsi puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

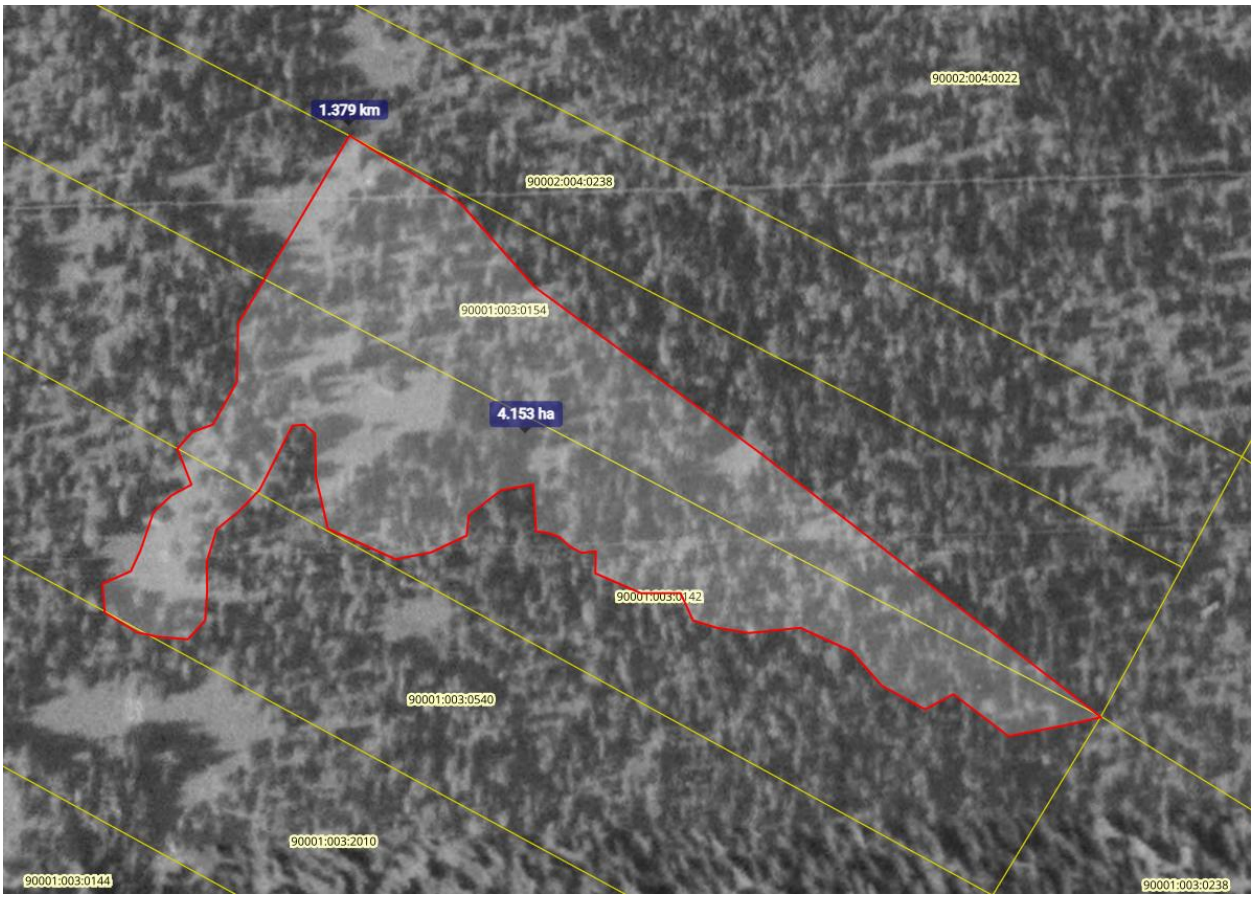
Joonis 7. Aruveski puisniidu taastamisala. Sinisega vana karjatee.

Joonis 8. Aruveski puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

Joonis 9. Lutsu puisniidu taastamisala

Joonis 10. Lutsu puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

LAONIIDI PUISNIIT

Projektiala nimi: Lauka

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Pihla-Kurisu hoiuaala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 39201:004:3151
4) taastatava puisniidu pindala: 5.75 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Laoniidi taastamisala on kinni kasvanud endine puisrohumaa. Puistus esineb tamme, pärna, kaske ja teisi puisniidule iseloomulikke puuliike. Niiskemates kohtades leidub ka sangleppa. Alal kasvab palju vanu suuri sarapuid. Lagendikud vahelduvad rohkem kinni kasvanud puistuosadega. Ala põhjapoolne osa on avatum ning seal on rohukamar hästi säilinud. Ala keskosas paikneb suurem lagendik.
Tähelepanu väärivad väärtused: vanad suured sarapuud, omapärase kujuga veteranpuud
Taastamistööde tegevused: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab taastamisalal tervikuna jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Kujundada erivanuseline ja ebaühtlase tihedusega puistu, säilitades üksikpuid ning väiksemaid ja suuremaid puudegruppe. Säilitada olemasolevad häilud, sealhulgas ala keskosas paiknev suurem lagendik ja põhjapoolse osa avatud struktuur. Tööde käigus vältida hästi säilinud niidukamara kahjustamist. Kinnikasvanud osades säilitada puisniidule iseloomulikud laia võraga ja omapärase kujuga veteranpuud ning vanemad põõsad, sealhulgas vanad suured sarapuud. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, niiskemates kohtades ka kasvukohale omast sangleppa. Säilitada suured metsõunapuud. Vältida mullani ulatuvat freesimist. Puudegruppidesse jätta lamapuitu. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja puudegruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks. Niitmist segavad kivid tuleb eemaldada ning paigutada põõsaste või puude gruppidesse. Suured kivid, mis on rohu sees selgelt nähtavad või ulatuvad niidu rohurindest kõrgemale, jätta eemaldamata.
Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on taastamisalal tervikuna 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Kujunenud on liigiliselt ja vanuseliselt mitmekesine puistu, kus vahelduvad üksikpuud, erineva suurusega puudegrupid ning avatud häilud. Säilinud on ala keskosas paiknev suurem lagendik, põhjapoolse osa avatud struktuur ja hästi säilinud niidukamar. Säilinud on laia võraga ja omapärase kujuga veteranpuud, vanad suured sarapuud ning suured metsõunapuud. Puudegruppidesse on jäetud lamapuitu. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning niitmist segavad kivid paigutatud kohtadesse, kus need ei takista hooldustöid. Puude ja puudegruppide ümbrused on niidetavad ning ala on niitmistehnikaga hooldatav.
Teised täiendavad tööd: ligipääsu rajamine ja truubi paigaldus
Piirangud: -
Keskkonnaregistrisse kantud liigid: -

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Pihla-Kurisu hoiuala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lubjarikkal mullal esinevate kuivade niitude (6210,* - orhideede oluliste kasvualade), lubjavaesel mullal esinevate liigirikaste niitude (6270*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), **puisniitude (6530*)**, puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ja vanade laialehiste metsade (9020*) kaitse.

Joonis 1. Laoniidi puisniidu taastamisala

Joonis 2. Laoniidi puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

ÄRMA JA SIMMUKSE PUISNIIT

Projektiala nimi: Liigalaskma

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Liigalaskma-Orinõmme hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 55001:007:0057, 55001:007:0085
4) taastatava puisniidu pindala: 0.92 ha + 0.86 ha – kokku 1.78 ha, lisaks taastatakse juurde aruniit, mis on puisniidu põhjaosas

Ala seisundi üldkirjeldus: Ärma taastamisala on pikemat aega hooldusest väljas olnud niiske puisrohumaa, mis võib kohati olla liigniiske. Kõrvalasuval idapoolsel alal on taastamistööd hiljuti lõpetatud. Taastamisala puistus domineerib haab, vähem esineb tamme ja kaske. Põõsarindes domineerib sarapuu.

Simmukse puisniit on Ärma taastamisalaga võrreldes kuivem. Puistus domineerib tamm ning üksikult esineb ka haaba. Põõsarindes kasvavad hästi kujunenud sarapuud. Ala idaservas paikneb kiviaed ning teine kiviaed poolitab ala. Mõlemad kiviaiad on hästi nähtavad ajaloolisel kaardil.

Tähelepanu väärivad väärtused: hästi kujunenud sarapuud, Simmukse puisniidu idaservas paiknev ja ala poolitav kiviaed

Taastamistööde tegevused: Puisniitude puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab kummalgi taastamisalal tervikuna jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilitada ebaühtlane puistu struktuur, kujundades üksikpuude ja erineva suurusega puudegruppidega puisniidu. Kinnikasvanud osades säilitada puisniidule iseloomulikud laia võraga veteranpuud ning vanemad põõsad, sealhulgas hästi kujunenud sarapuud. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Säilitada suured metsõunapuud. Ärma taastamisala niiskemates osades teha tööd külmunud või piisavalt kuiva pinnasega ajal, et vältida pinnase ja niidukamara kahjustamist. Säilitada Simmukse puisniidu idaservas paiknev ja ala poolitav kiviaed. Tööde ja tehnika liikumise käigus vältida kiviaedade kahjustamist. Vältida ülepinnalist ja sügavat freesimist. Puudegruppidesse jätta lamapuitu. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja puudegruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks. Niitmist segavad kivid tuleb eemaldada ning paigutada põõsaste või puude gruppidesse, säilitades kiviaiad ja nende juurde kuuluvad kivid. Suured kivid, mis on rohu sees selgelt nähtavad või ulatuvad niidu rohurindest kõrgemale, jätta eemaldamata.

Tulemuse kirjeldus: Puisniitude puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on kummalgi taastamisalal tervikuna 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Puistu on ebaühtlase struktuuriga ning säilinud on puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, laia võraga

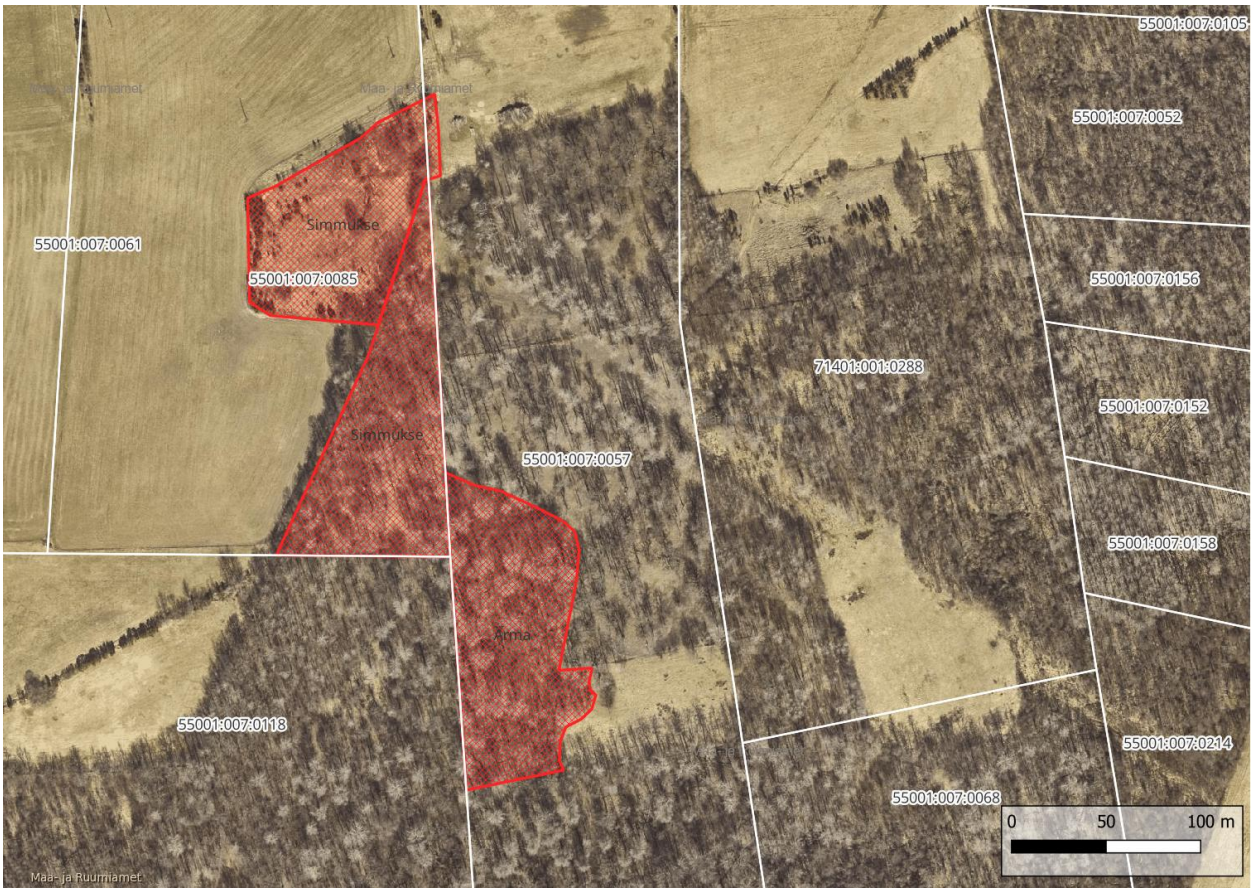
veteranpuud ja vanemad põõsad. Säilinud on Simmukse puisniidu idaservas paiknev ja ala poolitav kiviaed. Puudegruppides esineb lamapuitu. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning niitmist segavad kivid paigutatud kohtadesse, kus need ei takista hooldustöid. Puude ja puudegruppide ümbrused on niidetavad ning alad on pärast taastamist niitmistehnikaga hooldatavad.

Teised täiendavad tööd: seemnete külv

Piirangud: -

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: -

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Liigalaskma-Orinõmme hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), loodude (6280*), sinihelmikaniitude (6410), **puisniitude (6530*)**, vanade laialehiste metsade (9020*), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning II lisas nimetatud liigi - kauni kuldkinga (Cypripedium calceolus) elupaiga kaitse.

Joonis 1. Ärma-Simmukse puisniidu taastamisala punasega

Joonis 2. Ärma-Simmukse puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

MIHKLI PUISNIIT

Projektiala nimi: Saaremetsa

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Kingli hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 38601:002:0111
4) taastatava puisniidu pindala: 0.68 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Mihkli kinnistul paiknev puisniidu taastamisala on osa suuremast taastamist vajavast puisniidutervikust Kingli hoiualal. Puistus esineb esinduslikke tammesid, haabu ja vanu kaski. Kohati leidub kaskede gruppe. Põõsarindes esineb sarapuud ja kadakat. Ala lõunapiiril paikneb vana kiviaed.

Tähelepanu väärivad väärtused: esinduslikud tammed ja vanad kased, vana kiviaed

Taastamistööde tegevused: Kujundada hooldatav puisniit üksikpuude ja erineva suurusega puudegruppidega. Puude ja põõsaste harvendamisel kujundada puu- ja põõsarinde võrade kogukatvuseks 40–50%, kohati kuni 60%, sealhulgas põõsarinde katvuseks 10–20%. Säilitada ebaühtlane puistu struktuur ning olemasolevad häilud. Säilitada veteranpuud ning puittaimestiku vanuseline ja liigiline mitmekesisus. Põõsarindes säilitada sarapuud ja kadakat üksikpõõsaste ning gruppidena. Vältida säilinud niidukamara kahjustamist. Alal olemasolev lamapuit tuleb säilitada. Säilitada ala lõunapiiril paiknev vana kiviaed. Kiviaial kasvavaid puid ei tohi raiuda ning tööde ja tehnika liikumise käigus tuleb vältida kiviaia kahjustamist. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja põõsaste ning nende gruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks.

Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, kohati kuni 60%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on ebaühtlane puistu struktuur, veteranpuud ning puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Varasemates häilukohtades on säilinud avatud puisniidule iseloomulik struktuur ja niidukamar. Säilinud on olemasolev lamapuit, vana kiviaed ning sellel kasvavad puud. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud. Puude ja põõsaste ning nende gruppide ümbrused on niidetavad ning ala on niitmistehnikaga hooldatav.

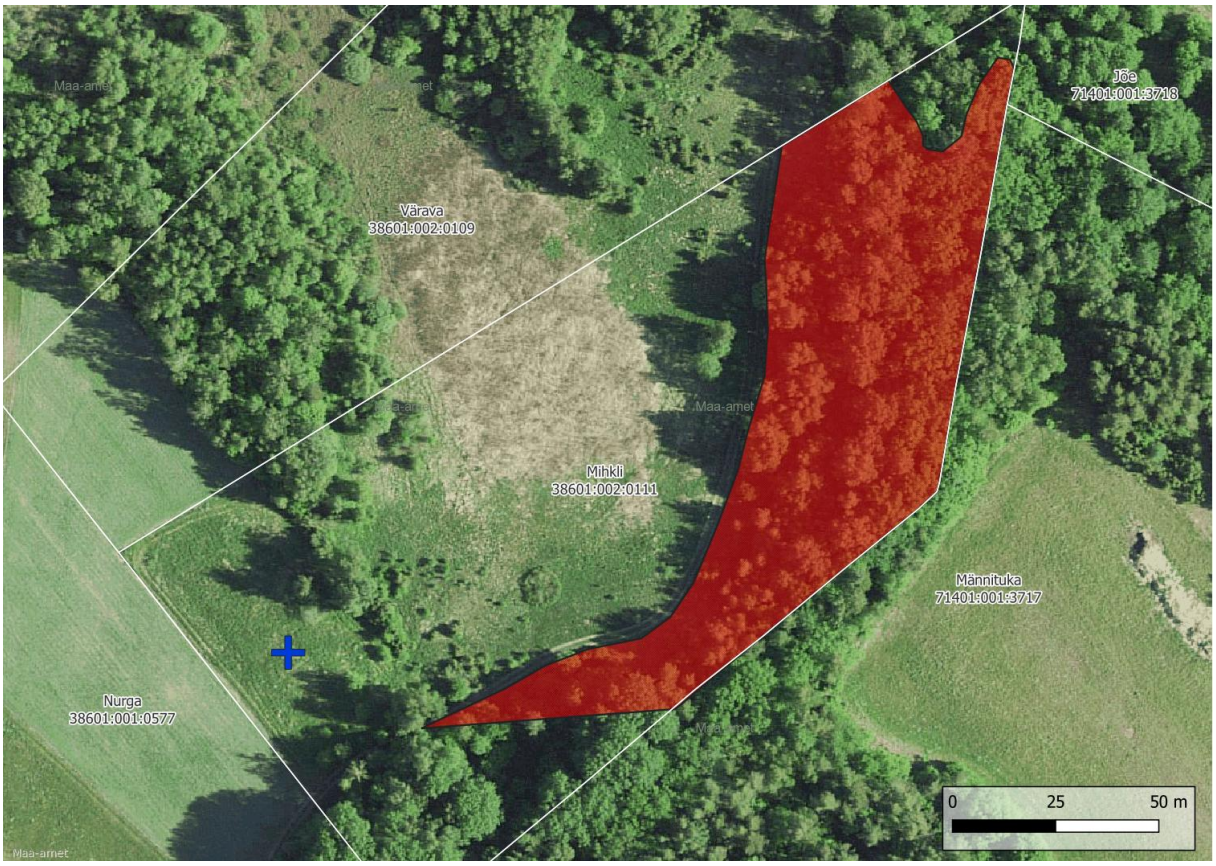
Teised täiendavad tööd: ei

Piirangud: ei ole

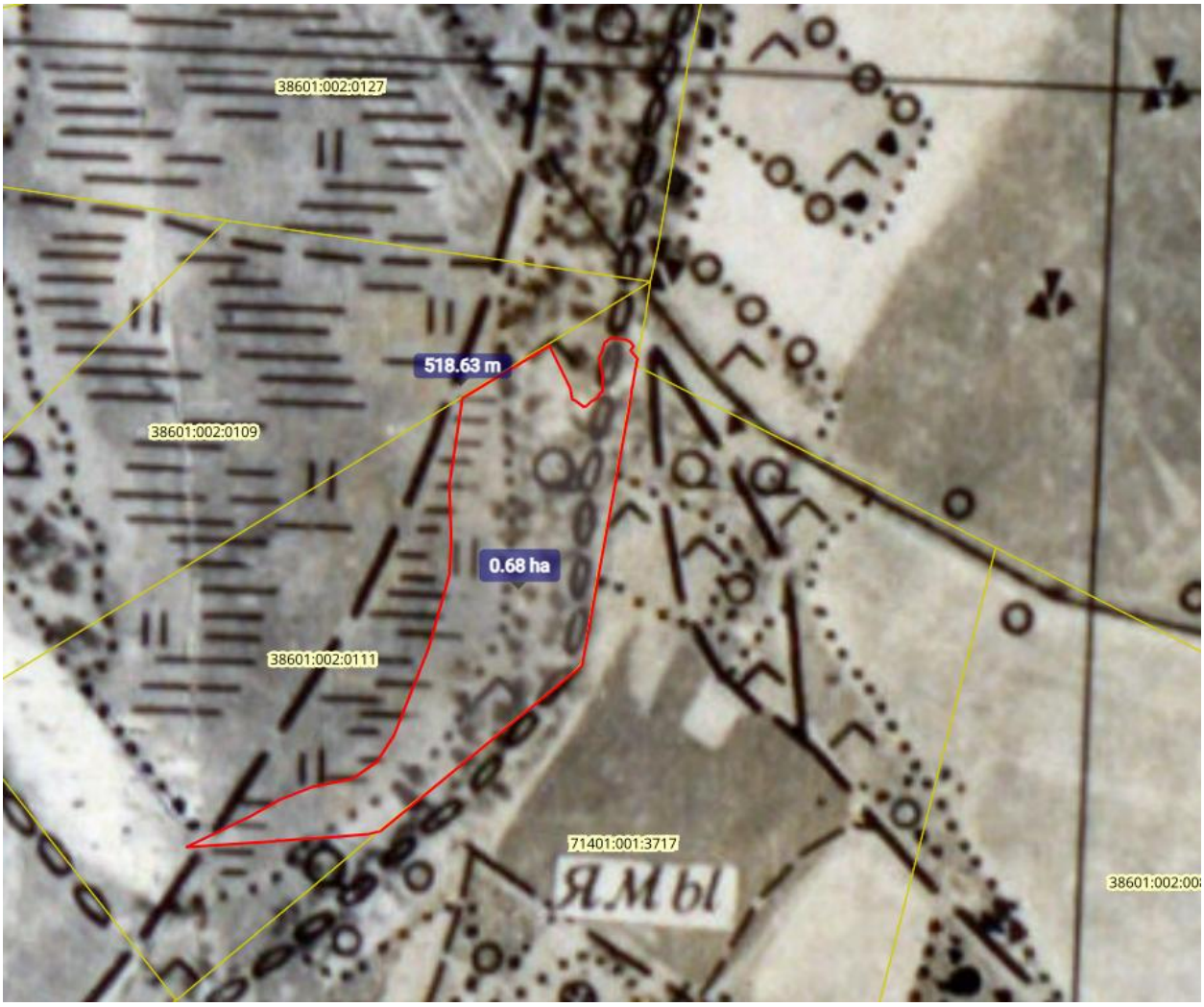
Keskkonnaregistrisse kantud liigid: ei ole

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Kingli hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - kadastike (5130), loode (alvarite) (6280*), **puisniitude (6530*)**, lääne-mõõkrohuga lubjarikaste madalsoode (7210*), liigirikaste

madalsoode (7230), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060), samuti II lisas nimetatud liigi - **kauni kuldkinga (Cypripedium calceolus)** ning III kaitsekategooria liikide - hariliku porsa (Myrica gale), lääne-mõõkrohu (Cladium mariscus), kahkjaspunase sõrmkäpa (Dactylorhiza incarnata), **metsõunapuu (Malus sylvestris)** ja hariliku **käoraamatu (Gymnadenia conopsea)** elupaikade kaitse.

Joonis 1. Mihkli puisniidu taastamisala.

Joonis 2. Mihkli puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

KASE-KAARMA PUISNIIT

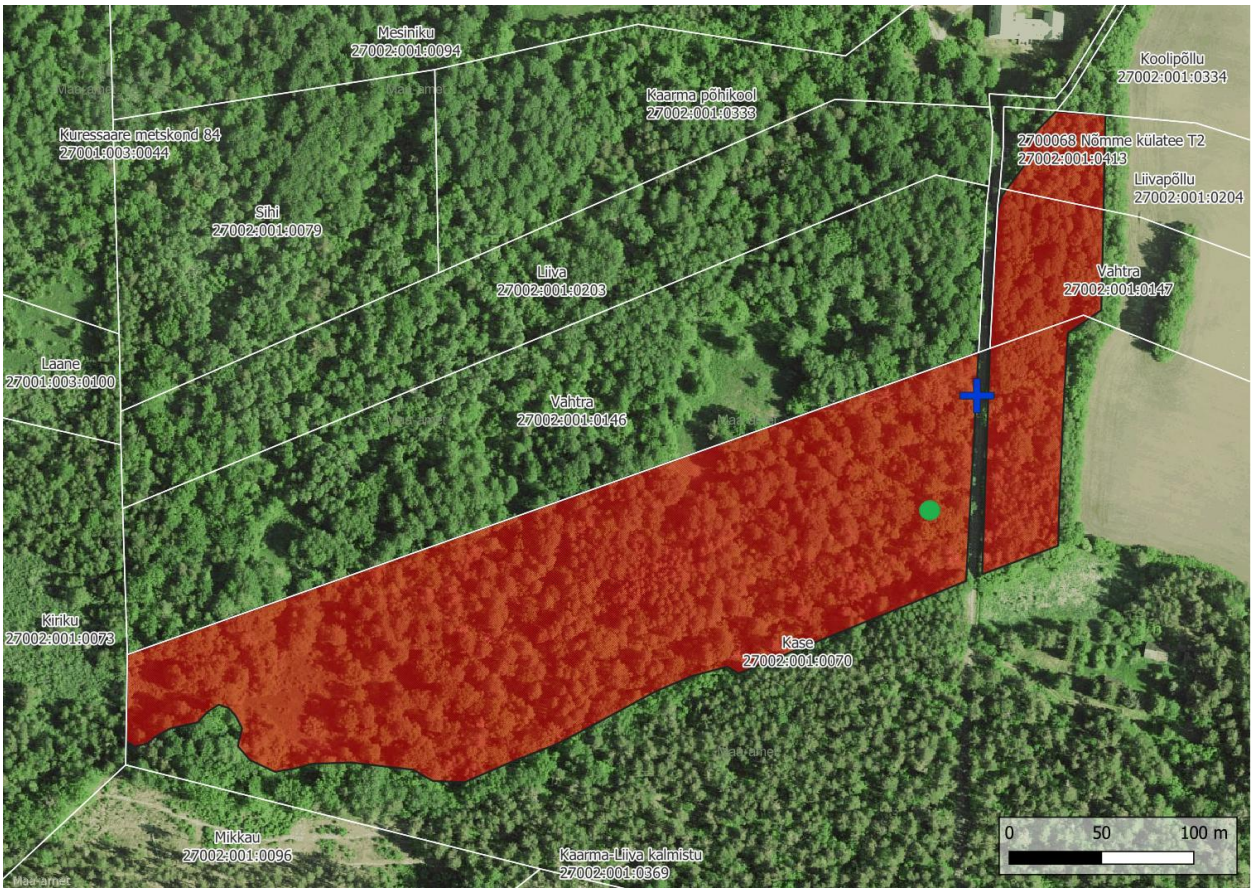
Projektiala nimi: Kaarma

Tööobjekti paiknemine:

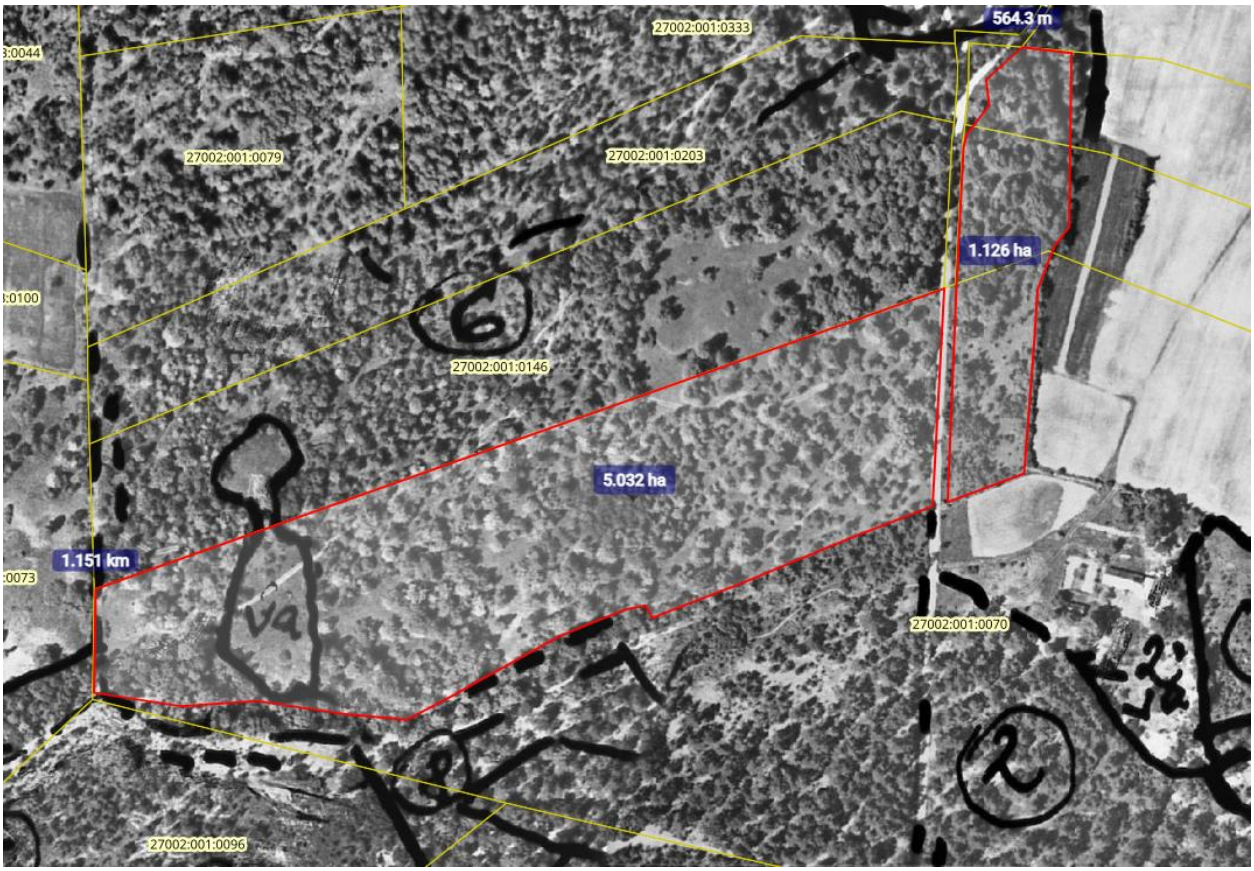
1) kaitstava loodusobjekti nimi: Kaarma hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 27002:001:0070; 27002:001:0204; 27002:001:0147
4) taastatava puisniidu pindala: 6.15 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Taastamisala on Kaarma hoiualal paiknev endine puisniit. Ala reljeef on vahelduv, mistõttu varieerub ka taimestiku liigiline koosseis. Kõrgemates kohtades esineb suuri laiavõralisi tammesid, madalamates kohtades rohkem haaba. Põõsarindes domineerib sarapuu. Ala lõunapoolsel vallil esineb rohkesti lamapuitu.
Tähelepanu väärivad väärtused: vanad tammed, suured metsõunapuud, Asuküla tamm
Taastamistööde tegevused: Puude, võsa ja põõsaste raiet tuleb teha selliselt, et puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus jääks vahemikku 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Kujundada ebaühtlase tihedusega puistu, säilitades üksikpuid, erineva suurusega puudegruppe ning olemasolevaid häile. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus.
Säilitada kõik laiavõralised puud, sealhulgas vanad tammed ja suured metsõunapuud. Asuküla tamme ümbruses vältida tüve, võra ja juurestiku kahjustamist. Liigniisketes kohtades jätta puittaimestik alles. Säilitada metsasaared, mille täpne paiknemine lepitakse kokku enne tööde algust. Säilitada ala lõunapoolsel vallil leiduv lamapuit ning jätta lamapuitu ka puudegruppidesse. Tihedamalt võsastunud aladel võib kasutada freesimist, et vähendada võsa järelkasvu ja parandada ala hooldatavust. Freesimisel vältida säilinud niidukamara ning säilitatavate puude ja põõsaste juurestiku kahjustamist. Vajalikud tööd ja säilitatavad puud tuleb enne taastamistööde algust üle vaadata ning märgistada.
Niitmist segavad kivid tuleb vajaduse korral eemaldada ning paigutada põõsaste või puudegruppide juurde. Väga suured kivid jätta paigale ning niitmine korraldada nende ümber. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja põõsaste ning nende gruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks.
Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Puistu on ebaühtlase struktuuriga ning säilinud on puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Säilinud on laiavõralised puud, vanad tammed, suured metsõunapuud ja Asuküla tamm. Liigniisketes kohtades on puittaimestik alles jäetud ning kokkulepitud metsasaared säilitatud. Ala lõunapoolsel vallil ja puudegruppides esineb lamapuitu. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning niitmist segavad kivid paigutatud kohtadesse, kus need ei takista hooldustöid. Taastatud puisniiduosa on niitmistehnikaga hooldatav.
Teised täiendavad tööd: seemnete külv
Piirangud: -

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: kahelehine käokeel, mets-õunapuu, laialehine neiuvaip.
Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Kaarma hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - **puisniitude (6530*)**, puiskarjamaade (9070), sinihelmikakoosluste (6410) kaitse ning III kaitsekategooria liikide - **metsõunapuu (Malus sylvestris)**, **laialehise neiuvaiba (Epipactis helleborine)** ja **kahelehise käokeele (Platanthera bifolia)** elupaikade kaitse.

Joonis 1. Kase-Kaarma puisniidu taastamisala. Rohelisega märgitud Asuküla tamm

Joonis 2. Kase-Kaarma puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

UUE-SASSI PUISNIIT

Projektiala nimi: Liigalaskma

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Liigalaskma-Orinõmme hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: Uue-Sassi, 55001:007:0203
4) taastatava puisniidu pindala: 5.55 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Ala seisundi üldkirjeldus: Taastamisala on endine puisrohumaa, kus esineb erikujulisi puid, suure diameetriga sarapuupõõsaid, metsõunapuid ja viirpuid. Alal paikneb kivine seljandik, mis jääb taastamisest välja. Alal leidub lamapuitu ja kive ning kiviaed.

Tähelepanu väärivad väärtused: erikujulised puud, suure diameetriga sarapuupõõsad, metsõunapuud, viirpuud, kivine seljandik ja kiviaed

Taastamistööde tegevused: Puude ja põõsaste harvendamisel kujundada puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvuseks 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvuseks 10–20%. Säilitada ebaühtlane puistu struktuur, kujundades üksikpuude ja erineva suurusega puudegruppidega puisniidu. Säilitada alal kasvavad erikujulised puud, suure diameetriga sarapuupõõsad, metsõunapuud ja viirpuud. Puude ja põõsaste gruppidesse jätta lamapuitu ja kive.

Tihedamalt võsastunud alad freesida, et vähendada võsa järelkasvu ja parandada ala hooldatavust. Freesimisel vältida säilitatavate puude ja põõsaste juurestiku ning säilinud niidukamara kahjustamist. Kivine seljandik jätta puutumata. Kiviaial ja selle vahetus läheduses kasvavaid puid ega põõsaid ei tohi raiuda. Tööde ja tehnika liikumise käigus vältida kiviaia kahjustamist.

Niitmist segavad kivid tuleb vajaduse korral eemaldada ning paigutada põõsaste või puude gruppidesse. Väga suured kivid jätta paigale ning hilisem niitmine korraldada nende ümber. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja põõsaste ning nende gruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks. Säilitatavate puude märkimine ja vajalike tööde täpsustamine toimub enne taastamistööde algust.

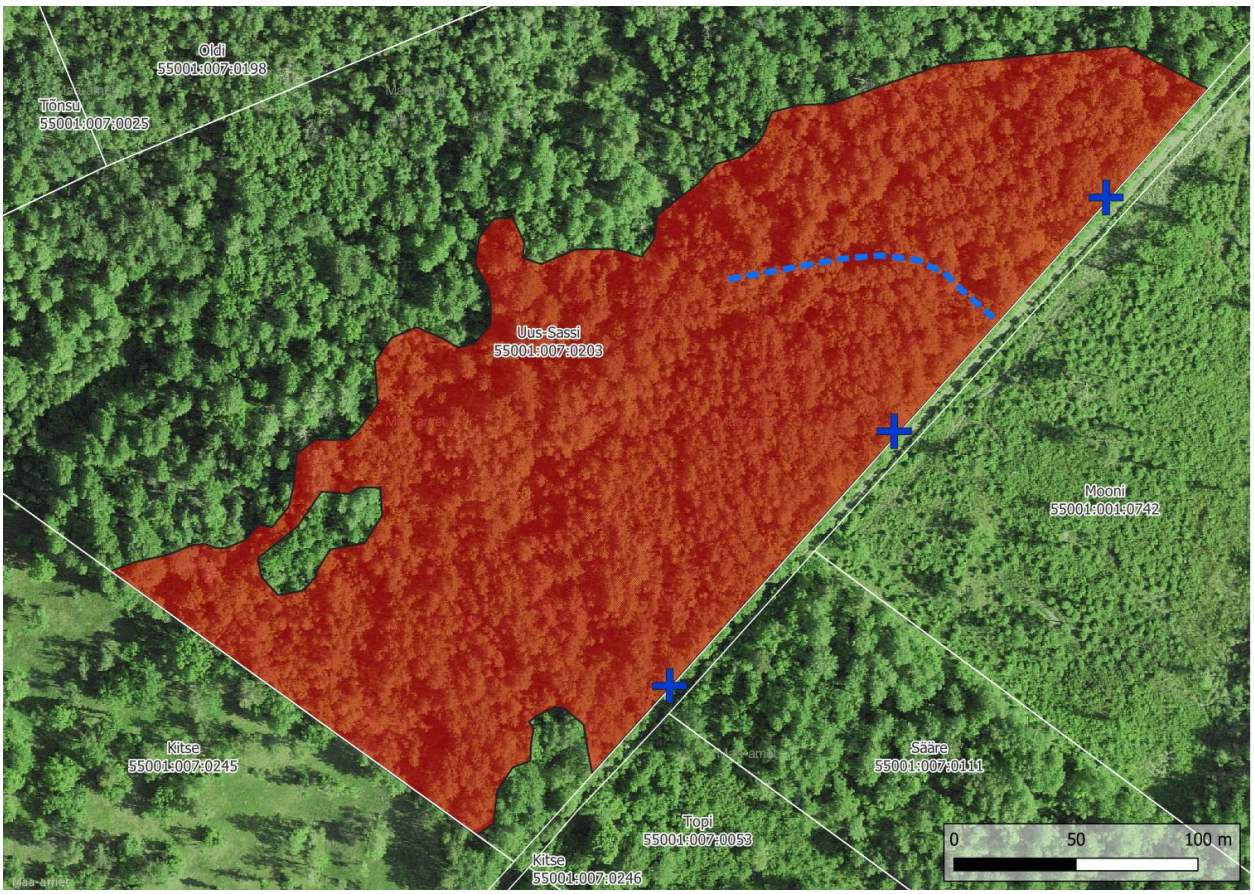
Tulemuse kirjeldus: Taastatud puisniiduosa puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on erikujulised puud, suure diameetriga sarapuupõõsad, metsõunapuud ja viirpuud. Kivine seljandik on jäetud puutumata ning säilinud on kiviaed ja sellel ning selle vahetus läheduses kasvavad puud ja põõsad. Puude ja põõsaste gruppides esineb lamapuitu ja kive. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning niitmist segavad kivid paigutatud kohtadesse, kus need ei takista hooldustöid. Taastatud puisniiduosa on niitmistehnikaga hooldatav.

Teised täiendavad tööd: -

Piirangud: -

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: -

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Liigalaskma-Orinõmme hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), loodude (6280*), sinihelmikaniitude (6410), **puisniitude (6530*)**, vanade laialehiste metsade (9020*), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning II lisas nimetatud liigi - **kauni kuldkinga (Cypripedium calceolus)** elupaiga kaitse.

Joonis 1. Uue-Sassi puisniidu taastamisala, kus on seljandik välja joonistatud.

Joonis 2. Uue-Sassi puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

REHE PUISNIIT

Projektiala nimi: Saaremetsa

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Kingli hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 38601:002:0181
4) taastatava puisniidu pindala: 4.43 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Rehe kinnistu taastatav puisniit on osa suuremast puisniidukompleksist Kingli hoiualal. Puistus esineb erikujulisi tammesid, haabu ja vanu kaski. Põõsarindes kasvab sarapuu. Ala lõunapiiril paikneb vana kiviaed.

Tähelepanu väärivad väärtused: erikujulised veteranpuud, suuremad vanad pihlakad ja pooppuud, suure läbimõõduga sarapuud, vana kiviaed

Taastamistööde tegevused: Säilitada puisniidule omased erikujulised veteranpuud kõikidest alal esinevatest puuliikidest. Säilitada suuremad vanad pihlakad, pooppuud ning suure läbimõõduga sarapuud. Puude ja põõsaste harvendamisel kujundada puu- ja põõsarinde võrade kogukatvuseks 40–50%, kohati kuni 60%, sealhulgas põõsarinde katvuseks 10–20%. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, ebaühtlane puistu struktuur ning olemasolevad häilud.

Lisaks üksikpuudele ja põõsastele jätta alale erineva suurusega puittaimestiku gruppe. Suuremad grupid jätta raskemini niidetavatesse kohtadesse, näiteks kivisematele ja ebatasastele aladele ning lamapuiduga piirkondadesse. Säilitada suuremad vanad kännud.

Joonisel sinisega märgitud piirkondades kujundada metsasaared, kus säilitatakse lamapuit, kännutüükad ja muud metsale iseloomulikud elemendid. Olemasolevat lamapuitu ei tohi alalt eemaldada, kuid vajaduse korral võib seda liigutada kohtadesse, kus see ei sega niitmist.

Säilitada ala lõunapiiril paiknev vana kiviaed. Kiviaial kasvavaid puid ei tohi raiuda. Tööde ja tehnika liikumise käigus vältida kiviaia ning säilinud niidukamara kahjustamist. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Üksikpuude, põõsaste, puittaimestiku gruppide ja metsasaarte ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks.

Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, kohati kuni 60%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus ning puisniidule omased veteranpuud ja vanemad põõsad. Varasemates häilukohtades on säilinud avatud puisniidule iseloomulik struktuur ja niidukamar. Üksikpuud ja väiksemad puittaimestiku grupid vahelduvad suuremate gruppide ning joonisel märgitud metsasaartega. Säilinud on olemasolev lamapuit, suuremad vanad kännud, kännutüükad ning vana kiviaed ja sellel kasvavad puud. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning üksikpuude,

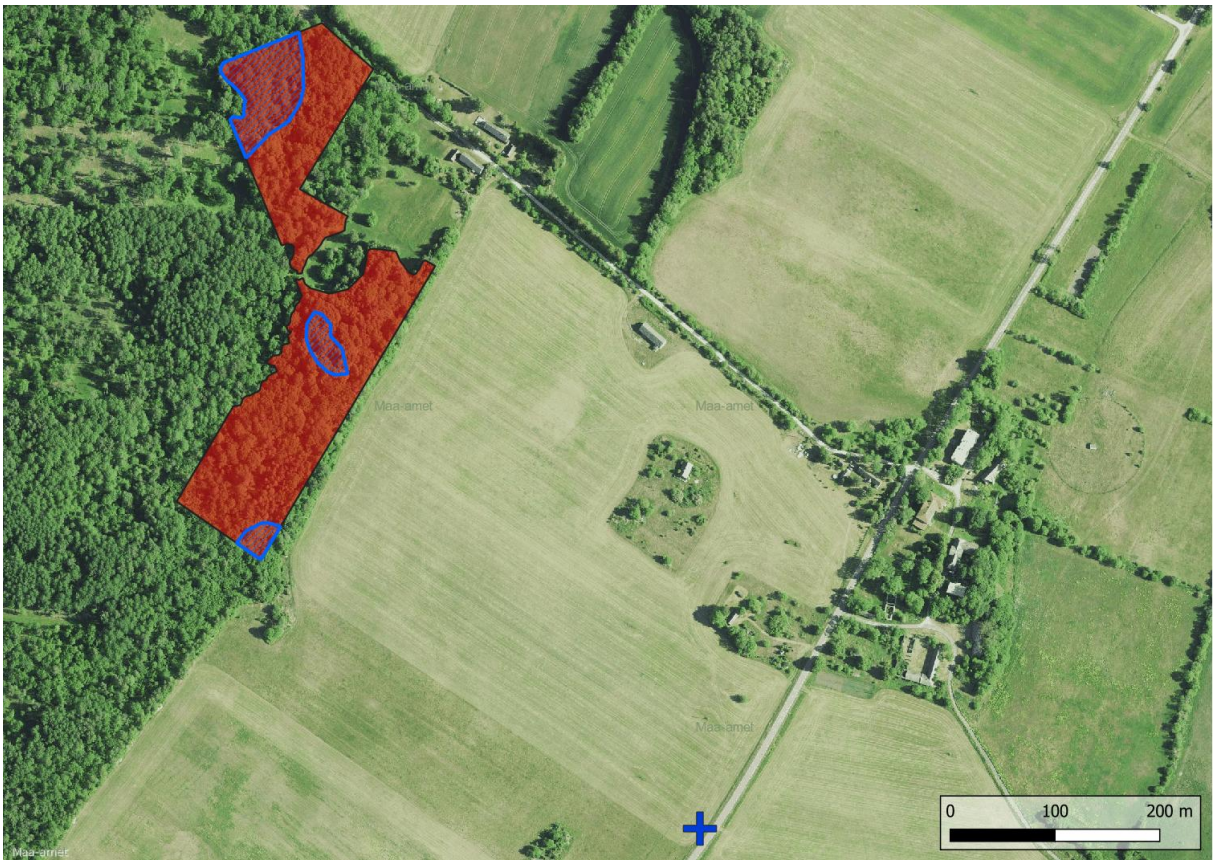
põõsaste, puittaimestiku gruppide ja metsasaarte ümbrused on niidetavad. Taastatud puisniiduosa on niitmistehnikaga hooldatav.

Teised täiendavad tööd: ei

Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: ei ole

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Kingli hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - kadastike (5130), loode (alvarite) (6280*), **puisniitude (6530*)**, lääne-mõõkrohuga lubjarikaste madalsoode (7210*), liigirikaste madalsoode (7230), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060), samuti II lisas nimetatud liigi - **kauni kuldkinga (Cypripedium calceolus)** ning III kaitsekategooria liikide - hariliku porsa (Myrica gale), lääne-mõõkrohu (Cladium mariscus), kahkjaspunase sõrmkäpa (Dactylorhiza incarnata), **metsõunapuu (Malus sylvestris)** ja hariliku **käoraamatu (Gymnadenia conopsea)** elupaikade kaitse.

Joonis 1. Rehe puisniidu taastamisala. Sinisega märgitud piirkonnad, kuhu tuleks jätta metsasaari.

Joonis 2. Rehe puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

KARUSTE-HEINARTI PUISNIIT

Projektiala nimi: Ubasalu

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Marimetsa-Õmma hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 34201:001:0212
4) taastatava puisniidu pindala: 11.24 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Karuste-Heinarti katastriüksusel asub kaks puisniidu lahustükki, mis olid veel 1990. aastatel hoolduses. Taastamisala koosneb põhjapoolsest ja edelapoolsest lahustükist.

Põhjapoolne lahustükk on suures osas kinni kasvanud ning puistus domineerivad kased, mis moodustavad tihedamaid puuderühmi. Nende vahel kasvavad suuremad laiavõralised puisniidupuud, sealhulgas tammed, vanemad kased ja haavad. Alusmetsas esineb rohkesti noori kaski ning põõsarindes sarapuud, türnpuud, paakspuud, pajusid ja kukerpuud. Lahustüki idaosa läbib põhja-lõunasuunaline kraav, mille kallastel kasvab pikemat aega säilinud puistu ning leidub lamapuitu. Taastamisala idapiiril, põllu ja puisniidu vahel, kasvab rida vanu puid.

Edelapoolne lahustükk on ajalooliselt olnud lagedam puisniiduala. Ka praegu on see ligikaudu poole ulatuses avatud ning niidukamar on suures osas säilinud. Avatud niidualadel kasvavad noored puud, sealhulgas kased ja tammed. Tihedamates puistuosades esineb laiavõralisi puid, nooremaid haavatukki ning halli lepa ülekaaluga puuderühmi. Põõsarindes kasvavad sarapuud, suuremad paakspuud, kadakad ja teised puittaimed.

Tähelepanu väärivad väärtused: Kraavi ümbritsev pikemat aega säilinud puistu koos lamapuiduga, vanad puud taastamisala idapiiril ning laiavõralised puisniidupuud.

Taastamistööde tegevused: Harvendada puu- ja põõsarinnet, kujundades puisniidu, mille puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilitada puude ja põõsaste liigiline mitmekesisus ning laiavõralised puisniidupuud. Puid säilitada nii üksikult kui ka rühmadena, jättes puuderühmadesse ka põõsaid.

Kaardil märgitud säilitatavad puistusaared ning kraavi kallastel ja selle lähiümbruses olev puistu jätta taastamistöödest puutumata. Seal säilitada ka lamapuit. Säilitada taastamisala idapiiril põllu ja puisniidu vahel reas kasvavad vanad puud.

Tihedamalt võsastunud kohtades freesida pärast raiet niitmist takistavad kännud ja võsatüükad, vältides säilinud niidukamara kahjustamist. Vajalikud tööd, freesitavad kohad ning säilitatavad puud vaadata enne taastamist koos töö tellija esindajaga üle.

Niitmist takistavad kivid paigutada põõsa- või puuderühmadesse, kus need ei sega edasist hooldust. Väga suured kivid jätta paigale ning korraldada edasine niitmine nende ümber.

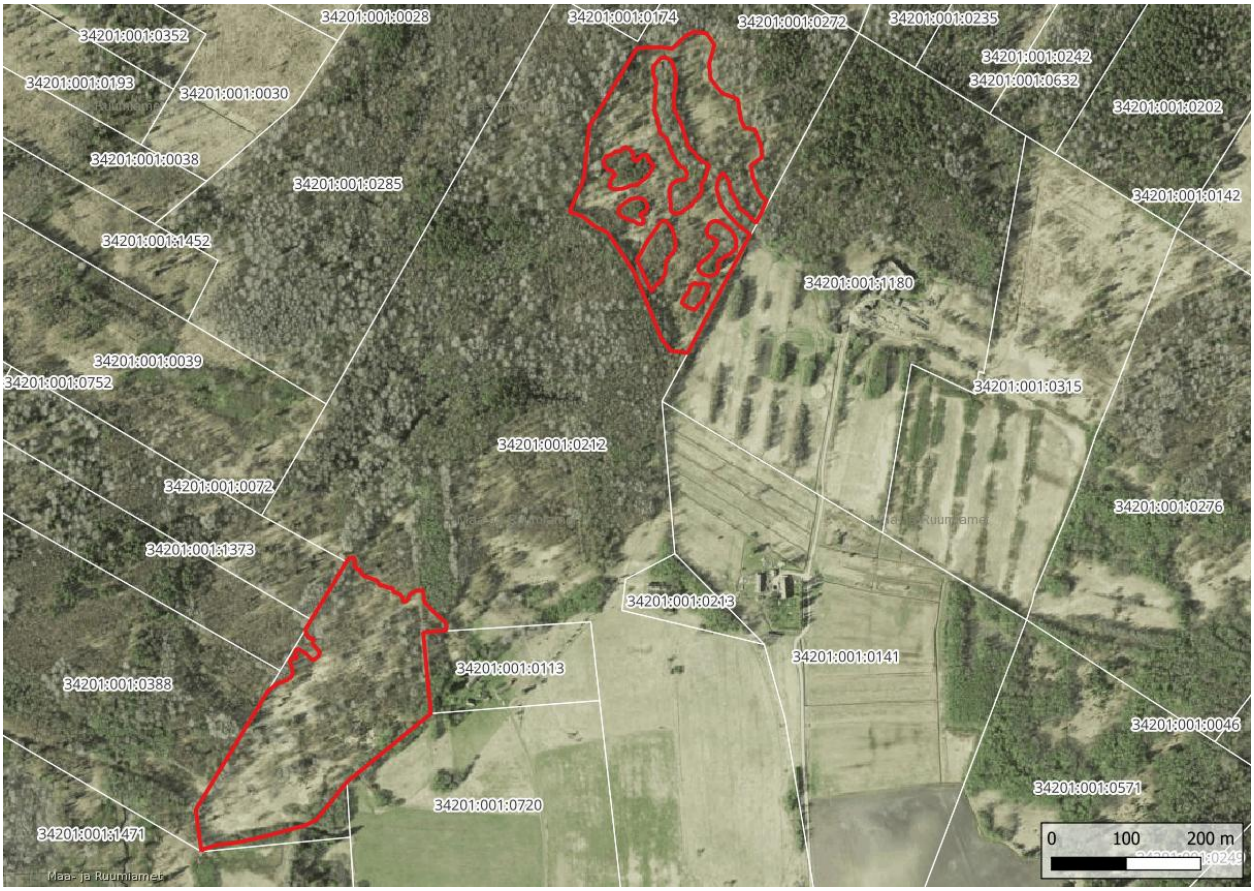
Tulemuse kirjeldus: Taastatud puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Üksikpuud ja puuderühmad vahelduvad avatud niidulaikudega ning säilinud on puude ja põõsaste liigiline mitmekesisus. Kraaviäärne puistu koos lamapuiduga, kaardil märgitud puistusaared ning idapiiril kasvavad vanad puud on säilinud. Niidualad ning üksikpuude ja puuderühmade ümbrus on tehnikaga niidetavad. Niitmist takistavad kivid on ümber paigutatud ning väga suured kivid on säilinud oma asukohas.

Teised täiendavad tööd: truubi paigaldus

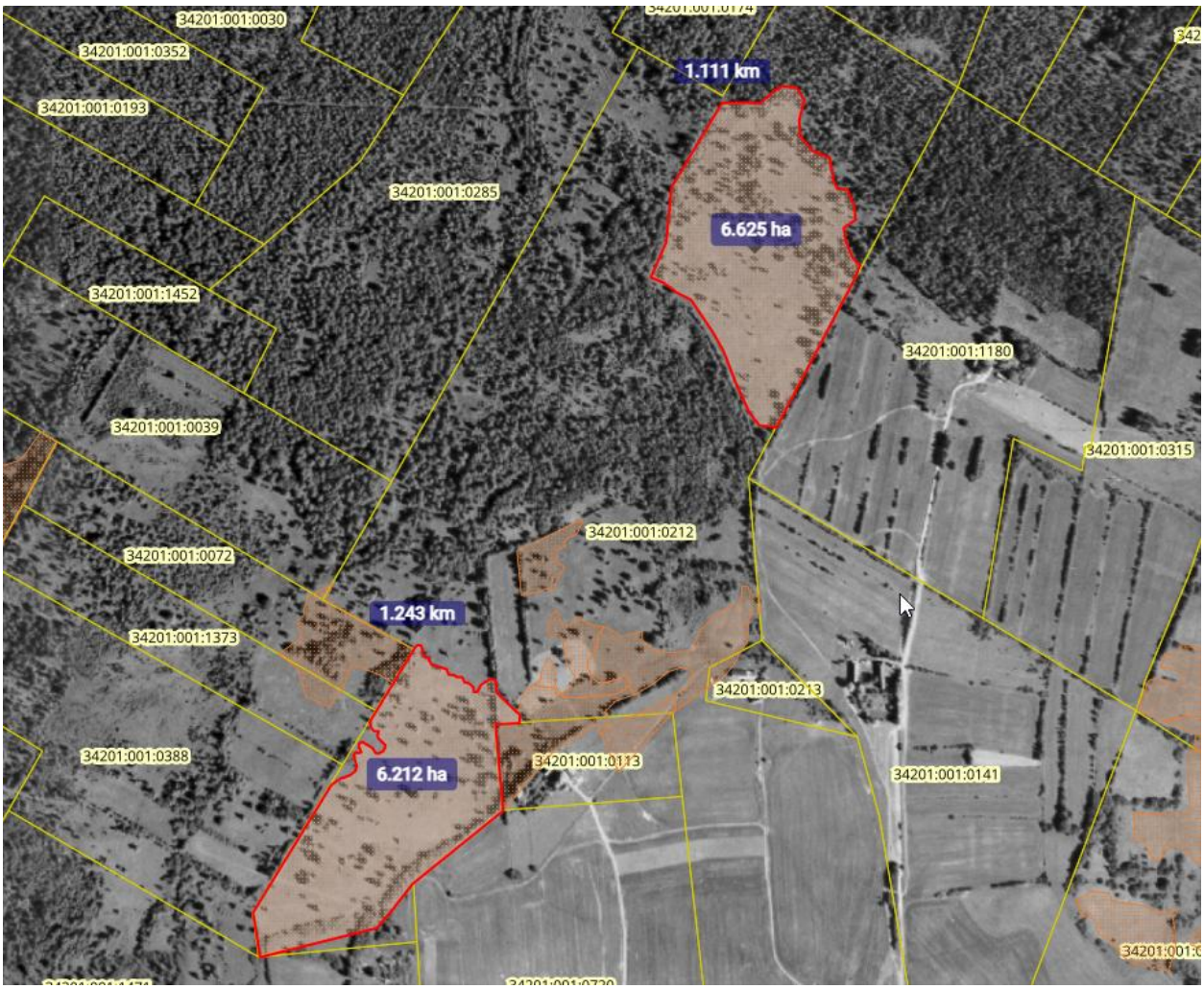
Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: ei ole

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Marimetsa-Õmma hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), alvarite (6280*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), **puisniitude (6530*)**, rabade (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimeliste rabade (7120), allikate ja allikasoode (7160), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse ning II lisas nimetatud liikide ja nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide ning I lisas nimetamata rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse, on: teelehe-mosaiikliblikas (Euphydryas aurinia), suur-mosaiikliblikas (Euphydryas maturna), eesti soojumikas (Saussurea alpina ssp. esthonica), kaljukotkas (Aquila chrysaetos), sooräts (Asio flammeus), must-toonekurg (Ciconia nigra), mustsaba-vigle (Limosa limosa), väikekoovitaja (Numenius phaeopus), rüüt (Pluvialis apricaria), mudatilder (Tringa glareola), punajalg-tilder (Tringa totanus), kiivitaja (Vanellus vanellus).

Joonis 1. Karuste-Heinarti puisniidu taastamisala, sinine rist puidu ladustusala.

Joonis 2. Karuste-Heinarti puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

VÕÕRIKU PUISNIIT

Projektiala nimi: Jõõdre

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Ehmja-Turvalepa hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 67401:011:0890; 67401:012:0260; 67401:012:0620; 67401:012:0071
4) taastatava puisniidu pindala: 16.57 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Võõriku ja Vana-Võõriku katastriüksustel paiknev puisniit asub niisketel muldadel, mida on mõjutanud ala servades paiknevad kuivenduskraavid. Võsa on puistust varem osaliselt välja raiutud, kuid vajalik on puurinde harvendamine. Tööalal leidub hoolduskõlblikke piirkondi, mille igasugune kahjustamine on keelatud.

Tominga metsa kinnistu puisniidualade puistu koosneb tammedest ja kaskedest. Põõsarindes esineb sarapuud.

Loe katastriüksuse puisniiduala on soostunud niit. Taastamisala puistu varieerub sõltuvalt niiskus- ja muudest mullastikutingimustest. Kuivemates kohtades kasvavad suured tammed ja kased ning esineb ka suuremaid haabu. Soisemates ja märjemates kohtades esineb puistus peamiselt kaske.

Tähelepanu väärivad väärtused: suured tammed, vundamendikivid, õõnsuste ja pesakoobastega puud

Taastamistööde tegevused: Puisniit kujundada selliselt, et säiliksid suuremad kõva puiduga lehtpuud läbimõõduga üle 30 cm. Soostunud alaosades, kus puud on väiksemate mõõtmetega, säilitada puudegruppe ning esindusliku võraga puid. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus.

Säilitatavate puude valik ja märgistamine toimub koostöös maaomaniku ning tellija esindajaga. Puid säilitada nii üksikpuudena kui ka gruppidena. Puudegruppides säilitada ka põõsarinde liike ja isendeid. Alale võib kujundada metsasaari, mille paiknemine lepitakse kohapeal kokku maaomaniku ja tellija esindajaga ning märgitakse looduses. Kaardil kollasega tähistatud suuremad võsagrupid säilitada saartena.

Puisniitude puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab kummalgi taastamisalal tervikuna jääma vahemikku 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilitada võimalikult ebaühtlane puistu struktuur ning olemasolevad häilud. Piisava põõsarinde tagamiseks säilitada kohati ka varem maha lõigatud sarapuude kände. Säilitada olemasolevad teiste liikide põõsad, sealhulgas kuslapuu. Noor paakspuuvõsa eemaldada, jättes puude lähedusse põõsagruppe.

Säilitada surnud püstiseisvad puud, mis ei ole ohtlikud ega varisemisohtlikud, samuti õõnsuste ja pesakoobastega puud. Puudegruppidesse jätta lamapuitu läbimõõduga üle 30 cm ja pikkusega üle 3 m. Eelistada tamme ja haaba. Säilitada alal leiduvad vundamendikivid.

Tööd teha talvel või ajal, mil pinnase kahjustamise oht on väike. Vältida olemasolevate hoolduskõlblike piirkondade ja säilinud niidukamara kahjustamist. Puude ja põõsaste ning nende gruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Niitmist segavad kivid paigutada vajaduse korral puude või põõsaste gruppidesse, säilitades vundamendikivid.

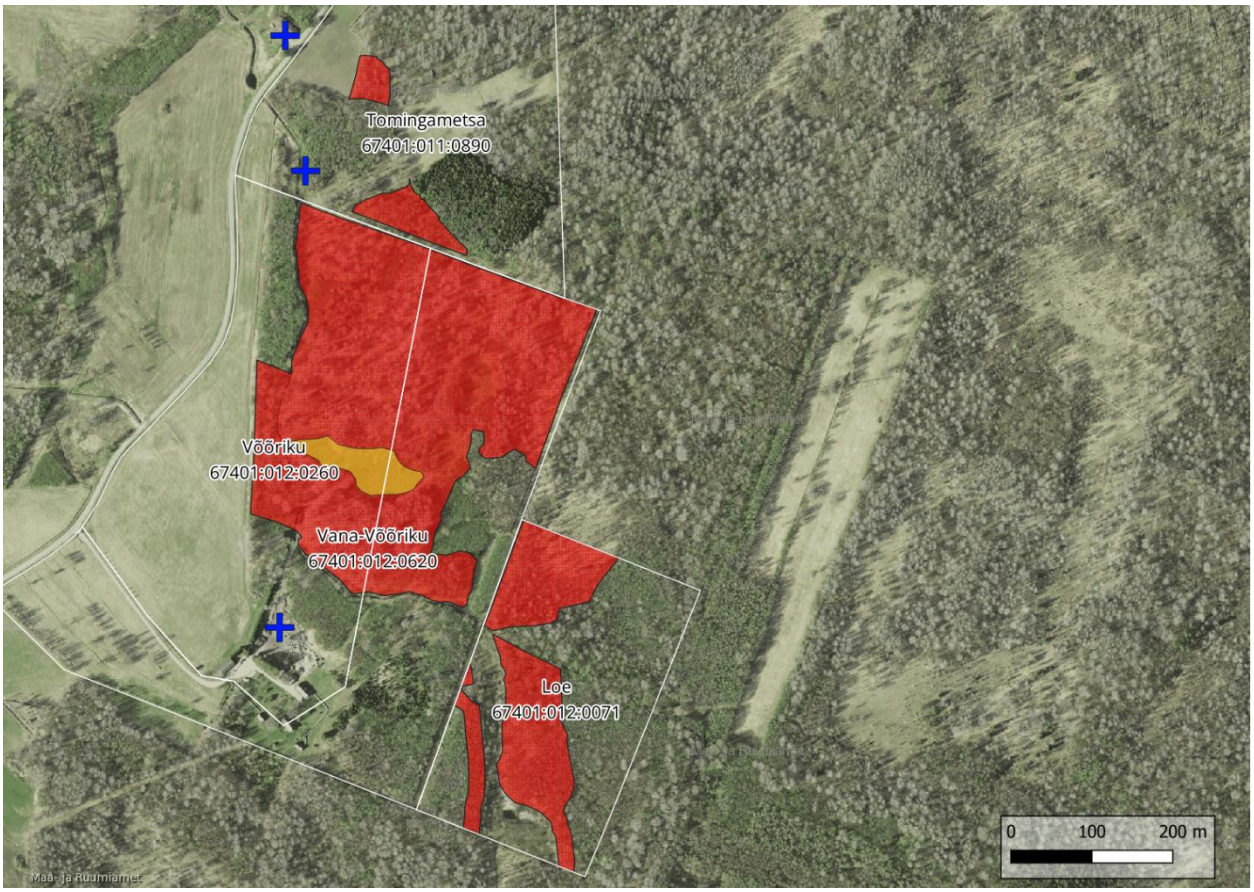
Tulemuse kirjeldus: Puisniitude puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on igal taastamisalal tervikuna 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, suuremad kõva puiduga lehtpuud ning soostunud alaosadele iseloomulikud puudegrupid ja esindusliku võraga puud. Olemasolevad häilud ja hoolduskõlblikud piirkonnad on säilinud kahjustamata. Säilitatud on kokkulepitud metsasaared, kaardil kollasega tähistatud võsagrupid, õõnsuste ja pesakoobastega puud ning ohutud surnud püstiseisvad puud. Puudegruppides esineb nõutud mõõtmetega lamapuitu. Vundamendikivid on säilinud ning niitmist segavad kivid on vajaduse korral ümber paigutatud. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning taastatud puisniiduosad on niitmistehnikaga hooldatavad.

Teised täiendavad tööd: ei

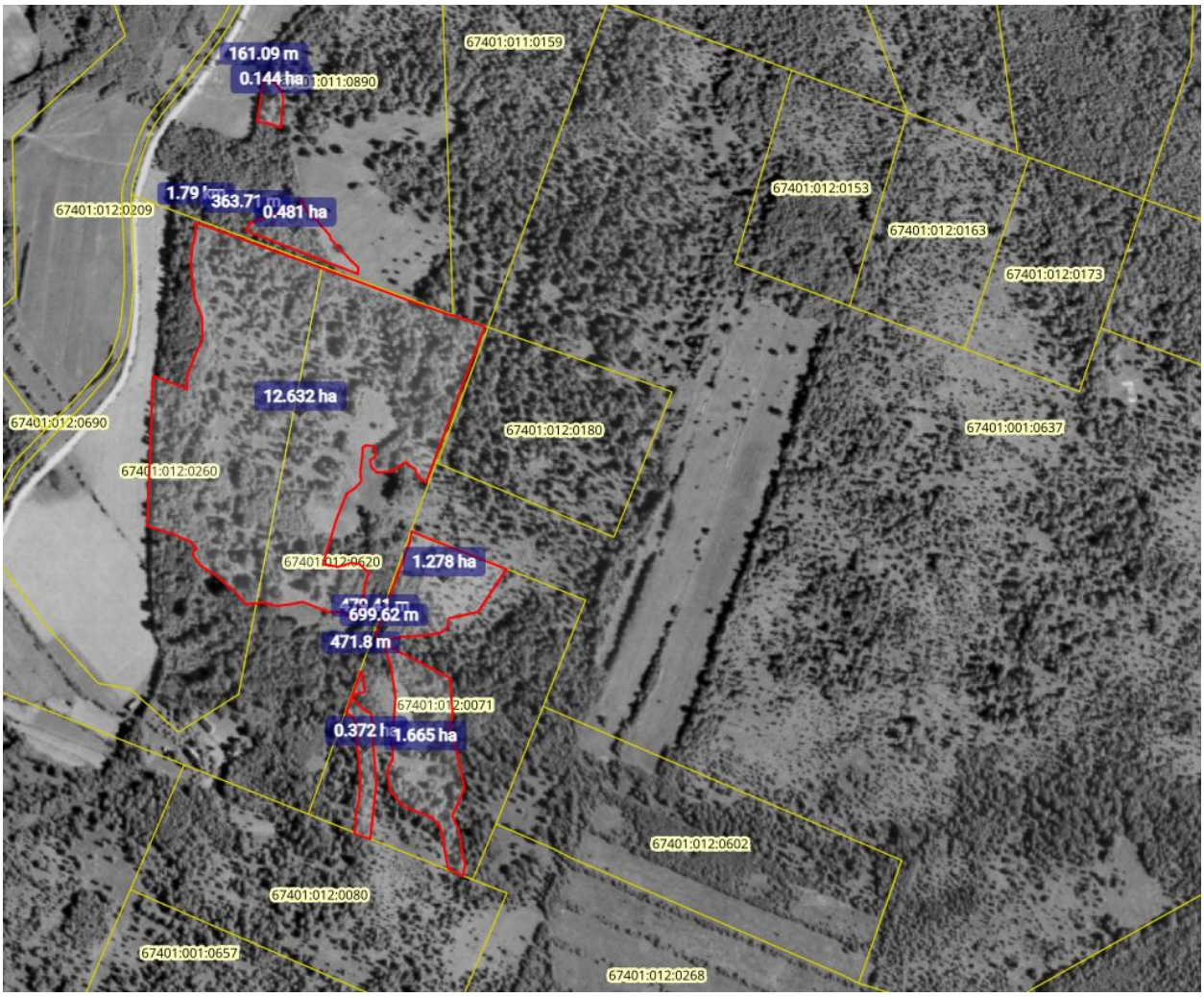
Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: lodukannike

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Ehmja-Turvalepa hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260)2, kuivade nõmmede (4030), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), sinihelmikakoosluste (6410), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), **puisniitude (6530*)**, lääne-mõõkrohu- ja raudtarnakooslustega lubjarikaste madalsoode (7210), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse ning II lisas nimetatud liikide - saarma (Lutra lutra) ja eesti soojumika (Saussurea alpina ssp. esthonica) elupaikade kaitse.

Joonis 1. Võõriku puisniidu taastamisala skeem. Kollasega säilitatav metsasaar.

Joonis 2. Võõriku puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

KINKSI PUISNIIT

Projektiala nimi: Ridase

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Karuse-Linnuse hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 19501:002:0712; 19501:002:0441
4) taastatava puisniidu pindala: 4,25 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Kinksi taastamisala on loopealsele kujunenud puisrohumaa, mis jaguneb kaheks lahustükiks. Läänepoolsel lahustükil esineb hajusalt vanu laiavõralisi puid, mille võrade kogukatvus on ligikaudu 50%. Peamised puuliigid on tamm, kask ja pärn. Esineb ka üksikuid kännuvõsudest kasvanud mitmetüvelisi vanu kaski. Põõsarindes domineerib sarapuu, lisaks esineb viirpuid. 1970.–1980. aastatel on alalt raiutud mände.

Idapoolne lahustükk on suuremas osas peaaegu hoolduskõlblik, kuid servaaladel on vajalikud ulatuslikumad raietööd. Rohurinde katvus on 90–100% ning lagedamates kohtades on rohurinne liigirikkam.

Tähelepanu väärivad väärtused: vanad laiavõralised puud, mitmetüvelised vanad kased, suured sarapuupõõsad, viirpuud, liigirikas rohurinne

Taastamistööde tegevused: Ala tundlikkuse tõttu on taastamistöödel lubatud kasutada üksnes väiketehnikat ning kohati tuleb töid teha käsitsi, et vältida puude ja pinnase kahjustamist. Säilitada olemasolevad hoolduskõlblikud piirkonnad ning vältida niidukamara ja liigirikka rohurinde kahjustamist.

Puude ja põõsaste harvendamisel kujundada puu- ja põõsarinde võrade kogukatvuseks 40–60%, sealhulgas põõsarinde katvuseks 10–20%. Säilitada ebaühtlane puistu struktuur ning olemasolevad häilud. Säilitada suuremad terve tüvega kõva puiduga lehtpuud nii üksikpuudena kui ka puudegruppidena. Suuremate puudegruppide paiknemine kooskõlastada enne tööde algust tellija esindaja ja maaomanikega. Metsasaared kujundada 5–10% ulatuses taastamisalast.

Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, vanad laiavõralised puud ning mitmetüvelised vanad kased. Säilitada suuremad sarapuupõõsad ja viirpuud ning mändidest suuremad ja erikujulisemad isendid.

Lamapuit jätta alale kohtadesse, mida ei niideta, eelkõige puudegruppidesse ja metsasaartele. Säilitada surnud püstiseisvad puud, mis ei ole ohtlikud ega varisemisohtlikud, ning õõnsustega puud. Säilitatavad puud märgistada enne tööde alustamist.

Niitmist segavad kivid paigutada vajaduse korral puude või põõsaste gruppidesse, vältides pinnase ja niidukamara kahjustamist. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Üksikpuude, põõsaste, puudegruppide ja metsasaarte ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks.

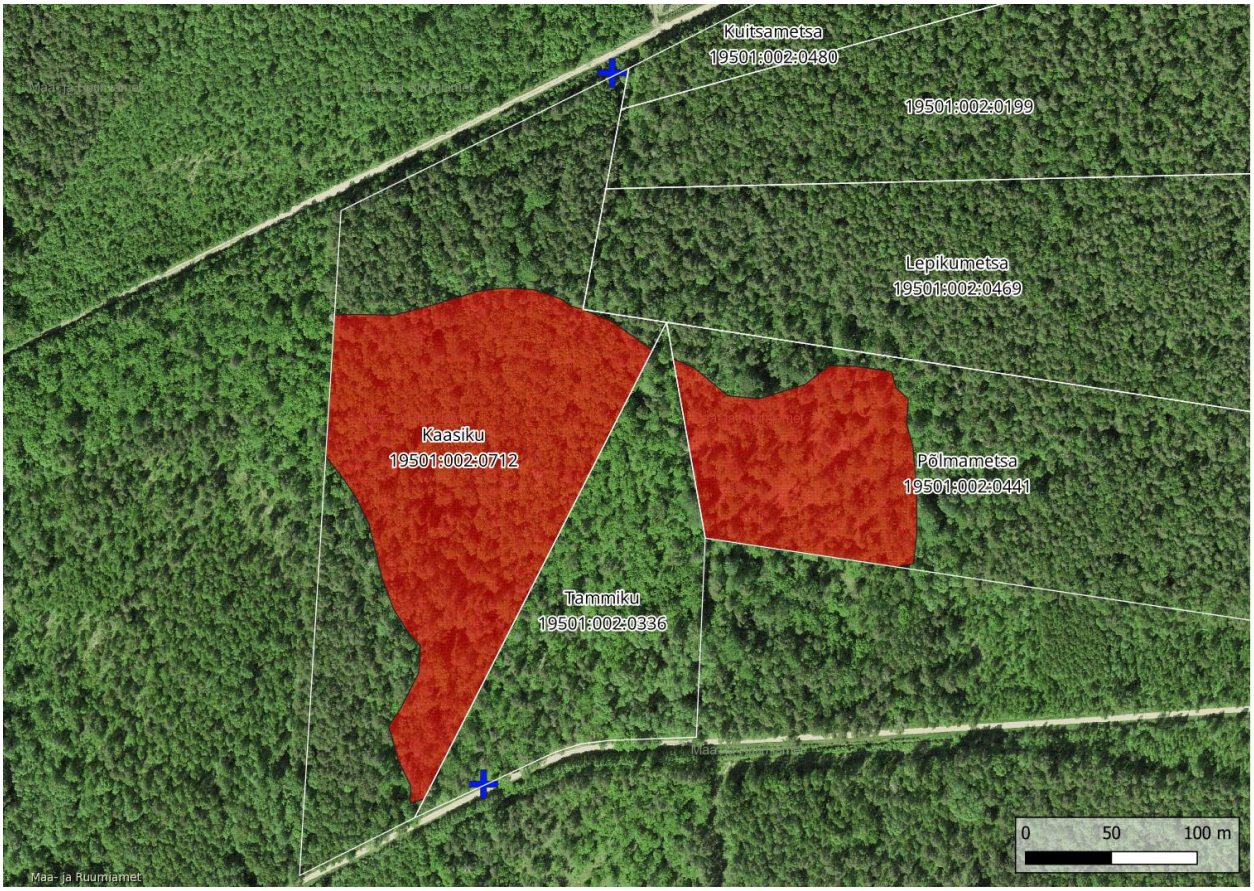
Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–60%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Metsasaared moodustavad taastamisalast 5–10%. Säilinud on puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, vanad laiavõralised puud, mitmetüvelised vanad kased, suured sarapuupõõsad ja viirpuud. Olemasolevad hoolduskõlblikud piirkonnad, niidukamar ning liigirikas rohurinne on säilinud kahjustamata. Puudegruppides ja metsasaartel esineb lamapuitu ning säilinud on õõnsustega ja ohutud surnud püstiseisvad puud. Niitmist segavad kivid on vajaduse korral ümber paigutatud ning niidetavad alad raiejäätmetest puhastatud. Taastatud puisniiduosad on niitmistehnikaga hooldatavad.

Teised täiendavad tööd: -

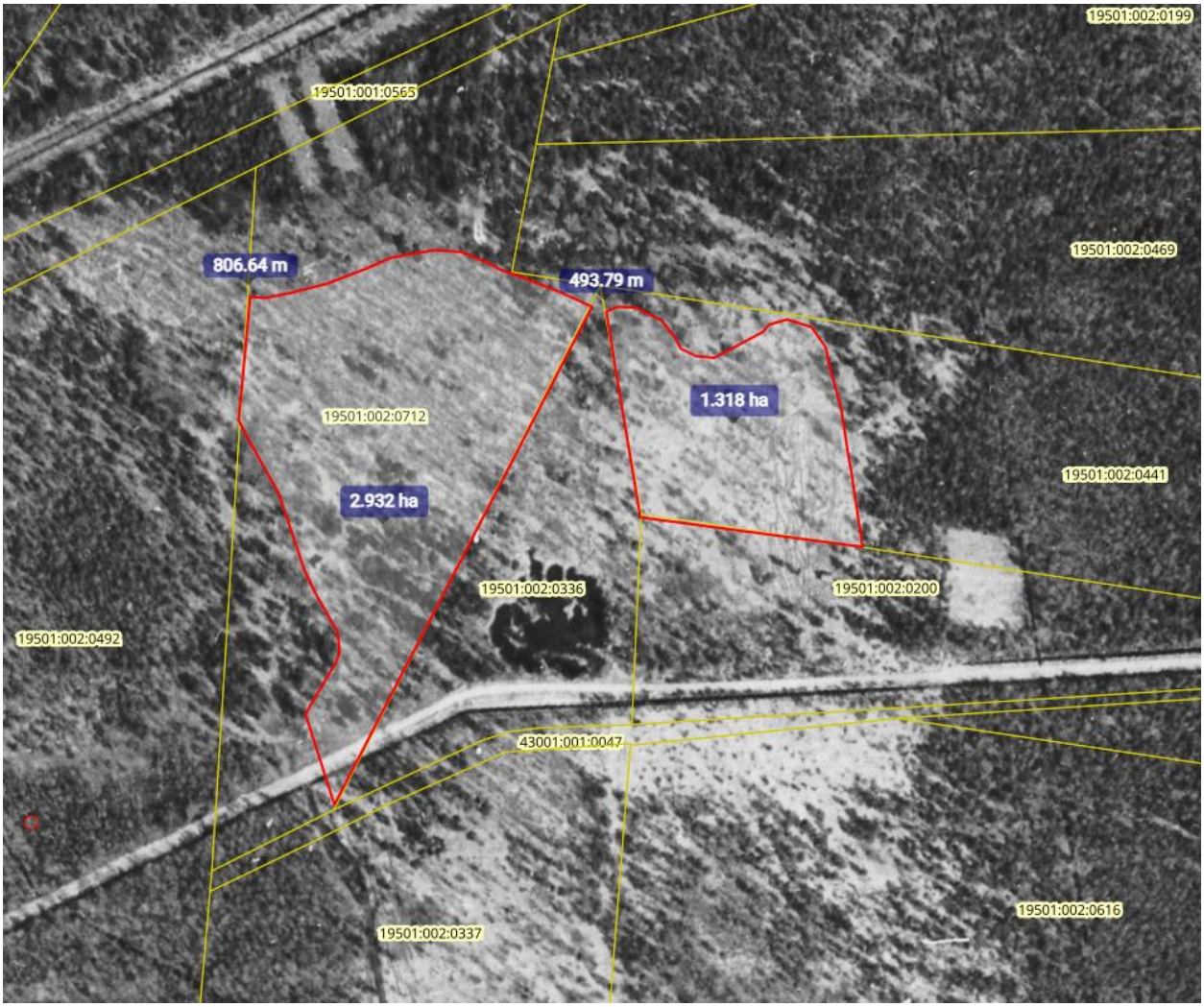
Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: vareskaera aasasilmik

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Karuse-Linnuse hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - kuivade nõmmede (4030), kadastike (5130), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), **puisniitude (6530*)**, rikutud, kuid taastumisvõimeliste rabade (7120), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse ning II lisas nimetatud liikide - emaputke (Angelica palustris) ja rohelise kaksikhamba (Dicranum viride) elupaikade kaitse.

Joonis 1. Kinksi taastamisala

Joonis 2. Kinksi puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

PÄHKLERANNA PUISNIIT

Projektiala nimi: Abruka

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Abruka hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 34801:014:0069
4) taastatava puisniidu pindala: 2.08 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Ala asub Abruka saare edelaosas. Puistu koosneb peamiselt salumetsale iseloomulikest puuliikidest, nagu harilik tamm, harilik saar, harilik vaher ja teised lehtpuuliigid. Põõsarindes domineerib sarapuu, lisaks esineb teisi salumetsale omaseid põõsaliike. Puistut on viimase 10–20 aasta jooksul üks kord harvendatud ning rohukamar on säilinud ligikaudu 80–90% ulatuses.

Tähelepanu väärivad väärtused: –

Taastamistööde tegevused: Kujundada puisniit, mille puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Välja raiuda eelkõige kuuski, halle leppi ja haabu, säilitades puittaimestiku liigilise ja vanuselise mitmekesisuse.

Säilitada olemasolevad häilud, puisniidule iseloomulikud laiavõralised veteranpuud ning vanemad põõsad. Puuderühmades säilitada lamapuitu.

Vältida maapinna ülepinnalist ja mullani ulatuvat freesimist, et säilitada olemasolev rohukamar.

Niitmist takistavad kivid paigutada põõsa- või puuderühmadesse, kus need ei sega edasist hooldust. Suured, rohu seest selgelt nähtavad või rohurindest kõrgemale ulatuvad kivid säilitada oma asukohas.

Tulemuse kirjeldus: Taastatud puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, laiavõralised veteranpuud, vanemad põõsad ning olemasolevad häilud. Puuderühmades leidub lamapuitu ning taastamistöödel on säilitatud olemasolev rohukamar. Niitmist takistavad väiksemad kivid on ümber paigutatud ning suured, selgelt nähtavad kivid on säilinud oma asukohas. Ala on niitmise teel hooldatav.

Teised täiendavad tööd: -

Piirangud: -

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: Laialehine neiuvaip, merikotkas

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Abruka hoiuala, mille kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – väikesaarte ning laidude (1620), rannaniitude (1630*), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210* – orhideede oluliste kasvualade), loodude (alvarite – 6280*), **puisniitude (6530*)**, vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse.

Joonis 1. Pähklaranna puisniidu taastamisala

Joonis 2. Pähklaranna taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

ANNI PUISNIIT

Projektiala nimi: Võrsna

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Võrsna hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 85801:001:0015
4) taastatava puisniidu pindala: 6,15ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Ala on olnud pikemat aega hooldusest väljas, mistõttu on puistu üsna tihe. Puistus kasvavad tammed, kased, suured saared, vahtrad ja teised laialehisele puistule omased liigid. Kividel ja nende ümbruses kasvavad suured sarapuud. Kohati on alal rohkesti kive ning esineb üksikuid kiviaunu. Ala läänepiiril paikneb kiviaed.

Tähelepanu väärivad väärtused: Kiviaed.

Taastamistööde tegevused: Taastamistöödega kujundada mosaiikse struktuuriga puisniit. Säilitada eelkõige suuremad kõvalehtpuud tüve läbimõõduga üle 30 cm. Soostunud alaosades, kus puud on väiksema läbimõõduga, säilitada kindlasti ka puuderühmi ja esindusliku võraga puid. Säilitatavad puud valida ja märgistada koos töö tellija esindajaga.

Puid säilitada nii üksikult kui ka rühmadena. Puuderühmades säilitada ka eri liiki põõsaid. Kujundada metsasaari ja suuremaid puuderühmi, mille ümbrust on võimalik tehnikaga niita. Nende sees säilitada lamapuitu. Niitmist takistavad kivid eemaldada niidetavalt pinnalt või paigutada kohta, kus need ei sega edasist hooldust. Kiviaed säilitada.

Taastamistööde planeerimisel ja tegemisel lähtuda puisniitude ja puiskarjamaade hoolduskavast.

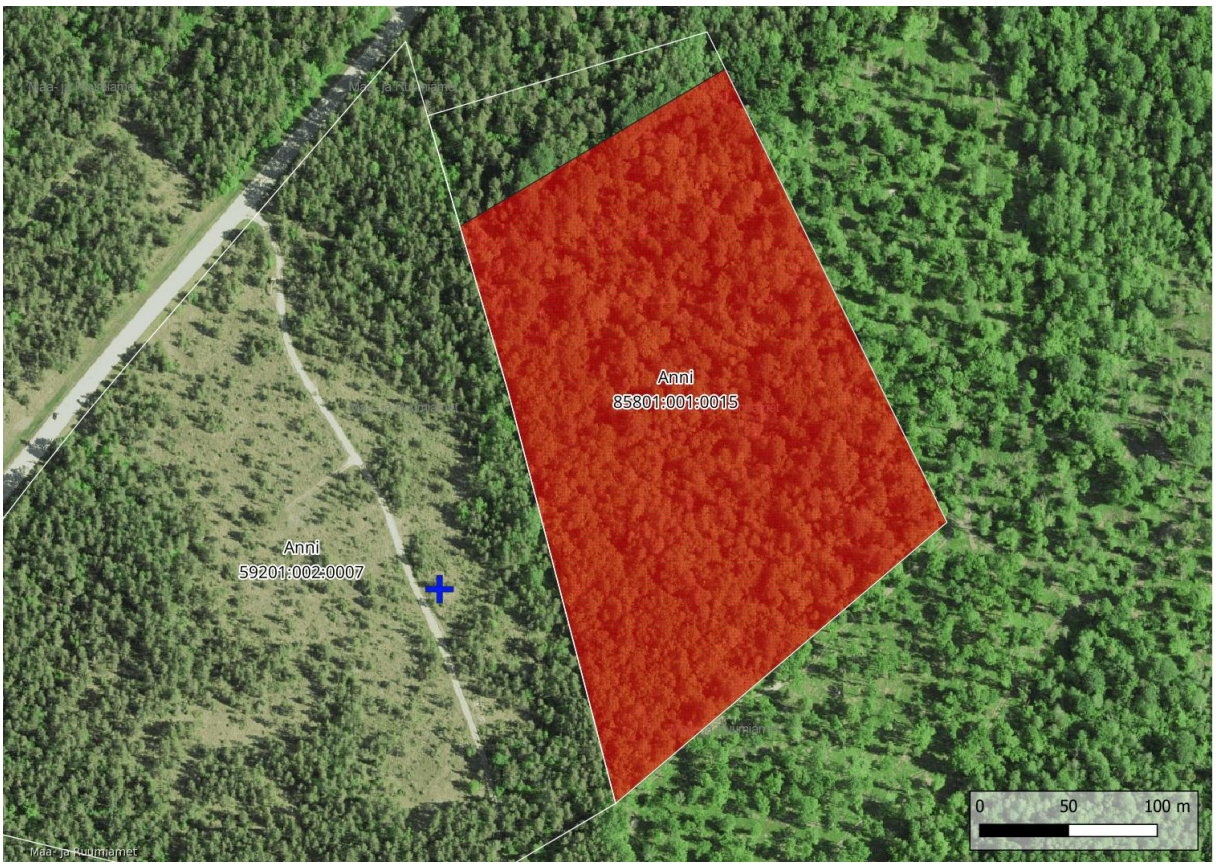
Tulemuse kirjeldus: Taastatud puisniidul on puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Ala on mosaiikse struktuuriga: üksikpuud ja puuderühmad vahelduvad avatud niidulaikudega. Metsasaarte ja suuremate puuderühmade sees on säilinud põõsaid ning lamapuitu. Niidualad ning puude ja puuderühmade ümbrus on tehnikaga niidetavad. Niitmist takistavad kivid on niidetavalt pinnalt eemaldatud või ümber paigutatud. Ala läänepiiril paiknev kiviaed on säilinud.

Teised täiendavad tööd: seemnete külv

Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: ei ole

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Võrsna hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), loodude (6280*), **puisniitude (6530*)**, liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse ning II lisas nimetatud liigi - kauni kuldkinga (Cypripedium calceolus) elupaiga kaitse, samuti III kaitsekategooria linnuliikide - raudkulli (Accipiter nisus), hiireviu (Buteo buteo), sookure (Grus grus), musträhni (Dryocopus martius), väike-kirjurähni (Dendrocopus minor) ja punaselg-õgija (Lanius collurio) elupaikade kaitse.

Joonis 1. Anni puisniidu taastamisala

Joonis 2. Anni puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

JÄRISE PUISNIIT

Projektiala nimi: Ridase

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Karuse-Linnuse hoiuala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: -
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 41101:003:0203; 41101:003:0143
4) taastatava puisniidu pindala: 3.44 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Järise puisniidu taastamisala on endine puisrohumaa ning Jaagu-Matsi puisniidu laiendus. Taastamisala paikneb valdavalt soostunud pinnasel, mistõttu on puistu hõredam ning koosneb peamiselt kaskedest, haabadest ja üksikutest suurematest tammedest.

Lagedamates kohtades on säilinud esinduslik niiskele kasvukohale omane niidukamar, kuid valdavalt on ala mätlik ning raskesti hooldatav. Ala lääne- ja edelaosas esineb rohkem kase ja lepa järelkasvu. Need piirkonnad on ajalooliselt olnud lagedamad ning väheste üksikpuudega.

Tähelepanu väärivad väärtused: küünide alused, kauni kuldkinga üksikud isendid (*Cypripedium calceolus*, II kaitsekategooria), suured metsõunapuud

Taastamistööde tegevused: Järise taastamisalal kujundada soostunud puisniidule omane hõredam puistu, mille puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus jääb vahemikku 20–30%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Ala lääne- ja edelaosas harvendada eelkõige kase ja lepa järelkasvu, taastades ajalooliselt lagedama, üksikpuudega struktuuri.

Säilitada võimalikult ebaühtlane puistu struktuur ning olemasolevad häilud ja esinduslik niidukamar. Säilitada pärismaise puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus, eelkõige vanad laiavõralised lehtpuud ning suured metsõunapuud. Väärtuslikud puud säilitada võimaluse korral ka surnud puudena, et tagada elupaiku erinevatele liikidele.

Kauni kuldkinga kasvukohad märgistada enne tööde algust ning vältida nende kahjustamist raietööde, materjali koondamise ja tehnika liikumise käigus. Säilitada küünide alused ja nende juurde kuuluvad vundamendikivid.

Tööd teha külmunud või piisavalt kuiva pinnasega ajal, et vältida pinnase ja niidukamara kahjustamist. Niitmist segavad kivid paigutada vajaduse korral puude või põõsaste gruppidesse, säilitades küünide alused. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Puude ja puudegruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks.

Taastamistööde planeerimisel lähtuda puisniitude ja puiskarjamaade hoolduskavast.

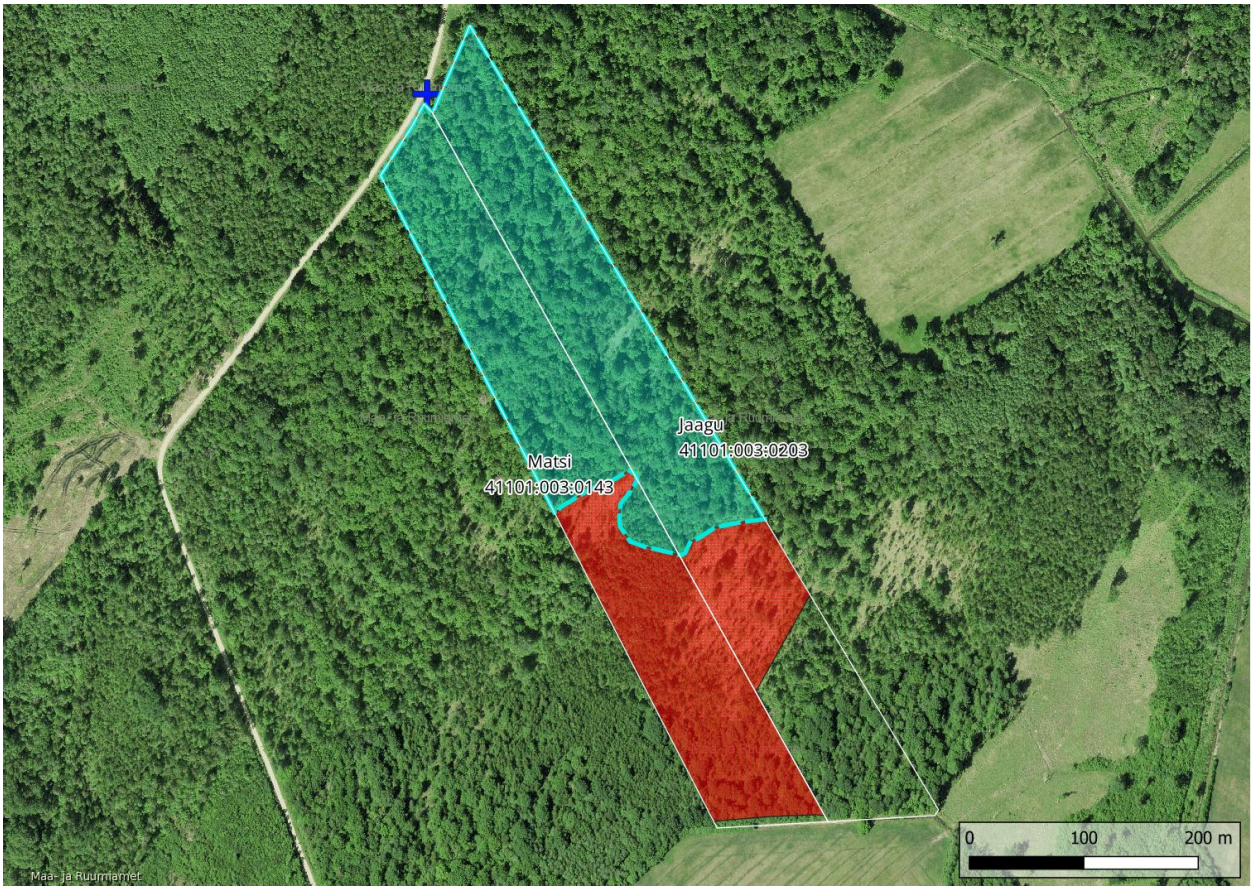
Tulemuse kirjeldus: Järise taastamisala puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on 20–30%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on soostunud puisniidule omane hõre ja ebaühtlane puistu ning olemasolevad häilud. Ala lääne- ja edelaosas on taastatud lagedam, üksikpuudega struktuur. Säilinud on vanad laiavõralised lehtpuud, suured metsõunapuud, kauni kuldkinga kasvukohad ning küünide alused. Esinduslik niidukamar on säilinud kahjustamata. Niitmist segavad kivid on vajaduse korral ümber paigutatud ning niidetavad alad raiejäätmetest puhastatud. Taastatud puisniiduosad on niitmistehnikaga hooldatavad.

Teised täiendavad tööd: -

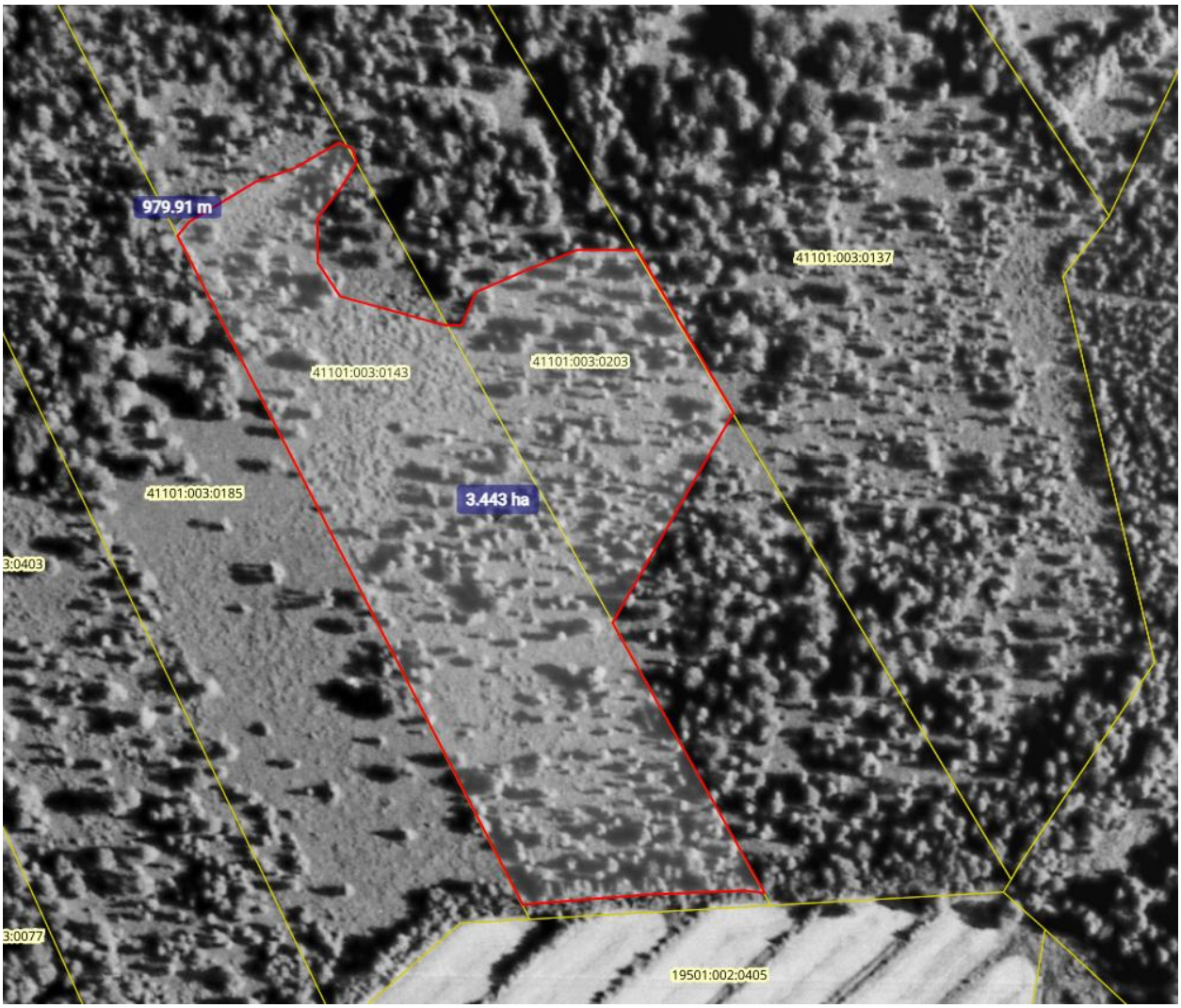
Piirangud: ei ole

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: kaunis kuldking

Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: Karuse-Linnuse hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - kuivade nõmmede (4030), kadastike (5130), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), **puisniitude (6530*)**, rikutud, kuid taastumisvõimeliste rabade (7120), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse ning II lisas nimetatud liikide - emaputke (Angelica palustris) ja rohelise kaksikhamba (Dicranum viride) elupaikade kaitse.

Joonis 1. Jaagu-Matsi puisniidu taastamisala asukohaskeem. Helesinise viirutusega on Jaagu-Matsi ja punasega Järise puisniidu ala taastamise asukohaskeem

Joonis 2. Järise puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

JUHKAMI PUISNIIT

Projektiala nimi: Haavakannu

Tööobjekti paiknemine:

1) kaitstava loodusobjekti nimi: Haavakannu looduskaitseala
2) kaitstava loodusobjekti vööndite nimed: Kullerkupu PV
3) maaüksuse või -üksuste nimi/nimed; katastritunnus/ed: 90002:005:0252
4) taastatava puisniidu pindala: 10,16 ha

Ala seisundi üldkirjeldus: Taastamisala on endine puisrohumaa, kus on tõenäoliselt paiknenud talukoht. Ala keskosa on küllaltki lage ning seal on inventeeritud lubjavaese niidu elupaik. Rohustu on selles piirkonnas hästi säilinud. Puistus domineerivad tammed ja kased, lisaks esineb remmelgaid ning teisi alale omaseid puuliike. Servaalad on tugevalt kuuskedega kinni kasvanud. Poolvarjulistes kohtades kasvab puudel harilikku kopsusamblikku.

Tähelepanu väärivad väärtused: harilik kopsusamblik, hästi säilinud rohustuga lubjavaene niit

Taastamistööde tegevused: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus peab taastamisalal tervikuna jääma 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Välja raiuda eelkõige kuuske, halli leppa ja haaba, säilitades hariliku kopsusambliku kasvupuud ning liigile sobivad läheduses kasvavad puud. Säilitada ebaühtlane puistu struktuur ja olemasolevad häilud, sealhulgas ala keskosas paiknev lage niiduosa. Vältida hästi säilinud rohustu ja niidukamara kahjustamist.

Säilitada puisniidule iseloomulikud laia võraga veteranpuud ning vanemad põõsad. Säilitada puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus.

Alal kasvavatel puudel esineb Haavakannu piirkonnale omast harilikku kopsusamblikku. Enne vanema tamme, saare, pärna, haava, remmelga, jalaka või pihlaka raiumist tuleb kontrollida tüve jalamist kuni 3–4 m kõrguseni ning jämedamaid oksi, et tuvastada hariliku kopsusambliku esinemine. Erilist tähelepanu pöörata veidi kaldus tüvega puudele ja sammaldunud tüveosadele.

Hariliku kopsusambliku leidmisel säilitada kasvupuu, selle ümber või kõrval kasvavad sarapuud ja pihlakad ning 2–3 lähimat liigile kasvuks sobivat puud, näiteks vanem tamm, haab, pärn, remmelgas või pihlakas, et võimaldada liigi edasist levikut. Kasvupuu kõrval või läheduses kasvavad I või II rindesse sirgunud kuused raiuda, et vähendada liigset varju ning okaste võimalikku happelist mõju kopsusambliku kasvupinnale.

Vältida mullani ulatuvat ja ülepinnalist freesimist. Puudegruppidesse jätta lamapuitu. Raiejäätmed eemaldada niidetavalt alalt. Niitmist segavad kivid eemaldada ning paigutada põõsaste või puude gruppidesse. Suured kivid, mis on rohu sees selgelt nähtavad või ulatuvad niidu rohurindest kõrgemale, jätta eemaldamata. Puude ja põõsaste ning nende gruppide ümbrused kujundada niitmistehnikaga hooldatavaks, säilitades kopsusambliku kasvupuude juures vajaliku põõsarinde.

Taastamistööde planeerimisel lähtuda puisniitude ja puiskarjamaade hoolduskavast.

Tulemuse kirjeldus: Puisniidu puu- ja põõsarinde võrade kogukatvus on taastamisalal tervikuna 40–50%, sealhulgas põõsarinde katvus 10–20%. Säilinud on ebaühtlane puistu struktuur, veteranpuud ning puittaimestiku liigiline ja vanuseline mitmekesisus. Olemasolevad häilud ja ala keskosas paiknev lubjavaese niidu elupaik on säilinud avatuna ning hästi säilinud rohustu on kahjustamata. Säilitatud on hariliku kopsusambliku kasvupuud, nende juures vajalik põõsarinne ning läheduses kasvavad liigile sobivad puud. Puudegruppides esineb lamapuitu. Niidetavad alad on raiejäätmetest puhastatud ning niitmist segavad kivid paigutatud kohtadesse, kus need ei takista hooldustöid. Taastatud puisniiduosa on niitmistehnikaga hooldatav.

Teised täiendavad tööd: puuduvad

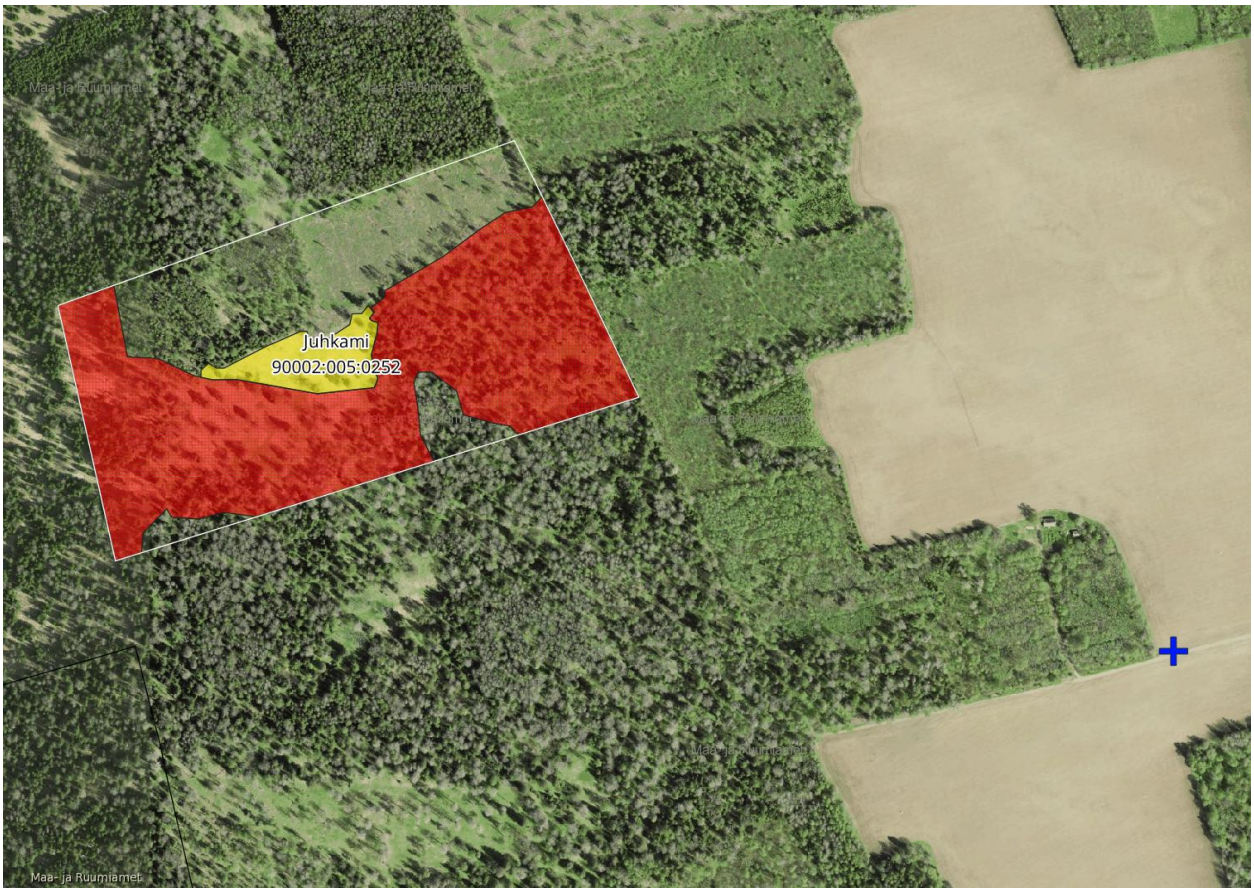
Piirangud: -

Keskkonnaregistrisse kantud liigid: harilik kopsusamblik, must limasamblik

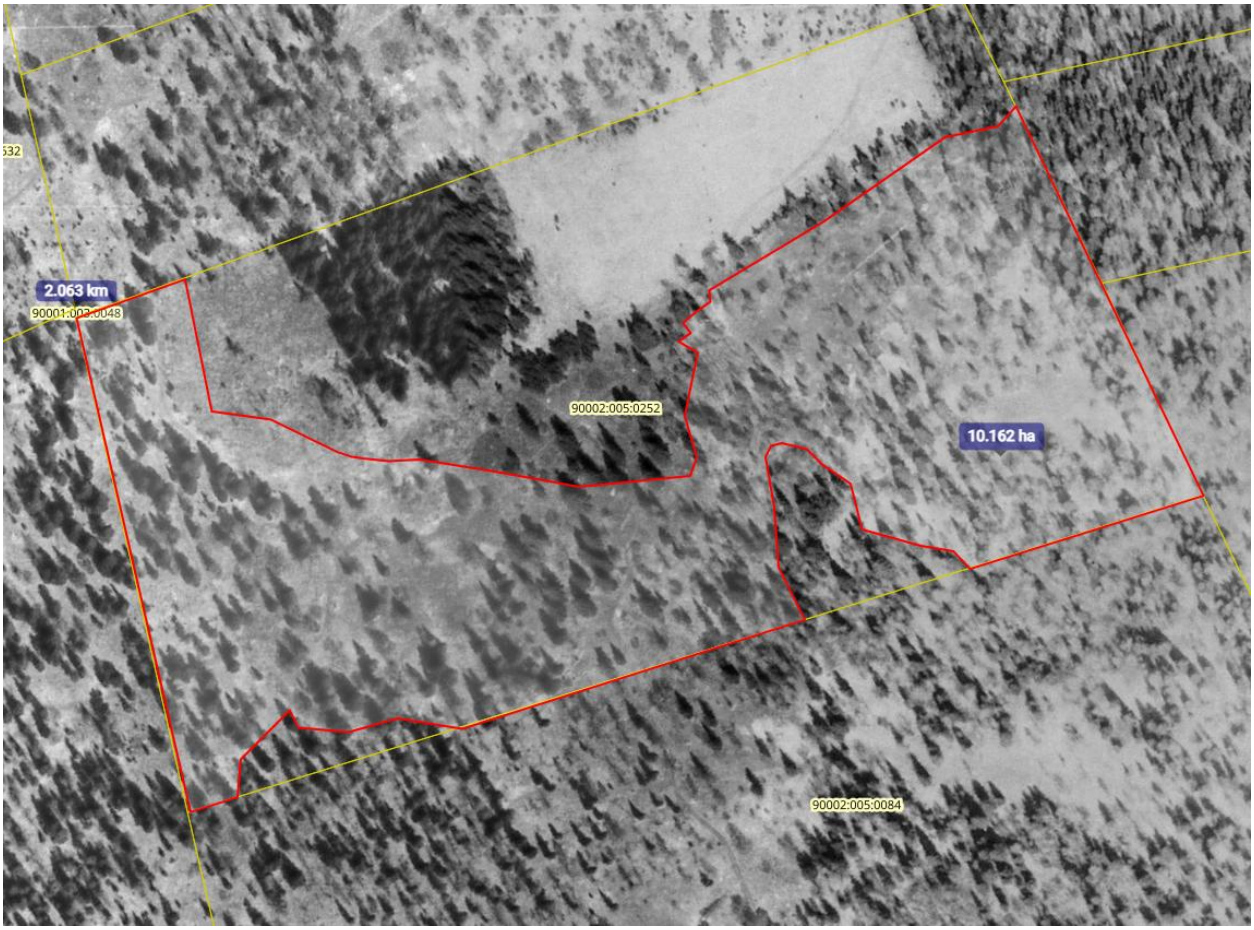
Seos kaitse-eesmärgi/kaitsekorralduskavaga: 1) metsaökosüsteemi, poollooduslikke kooslusi ning haruldasi, ohustatud ja kaitsealuseid liike; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*)[3], liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), **puisniidud (6530*)**, vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);

3) liiki, mida direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja tema elupaiku. See on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);

4) kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Need on rohekas õõskeel (*Coeloglossum viride*), punane tolmpea (*Cephalanthera rubra*), **harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*)** ja metsis (*Tetrao urogallus*).

Joonis 1. Juhkami puisniidu taastamisala. Kollasega lubjavaene aruniit.

Joonis 2. Juhkami puisniidu taastamisala välispiirid ajaloolisel kaardil. Ala piir on märgitud käsitsi ja on illustratiivne; pindalade arvestuses lähtutakse taastamiskavas esitatud pindalast.

Sugu un biotopu ekspertes
Evitas Oļehnovičas
Eksperta sertifikāta Nr. 128
e-pasts: evita.olehnovica@gmail.com
tālr. +371 26590488

2023. gada 20.decembrī

Eksperta atzinums Nr. 2023/03

par biotehniskajiem pasākumiem Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanai Valkas novada Valkas pagasta "Ieviņās", zemes vienībā ar kadastra Nr. 94880130011

1.Biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu

Biotopu grupas: zālāji, meži

Biotops: ES nozīmes īpaši aizsargājams biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības

2. Dati par pētāmās teritorijas apsekošanu

Atzinums sniegts par biotehniskajiem pasākumiem Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanai Valkas novada Valkas pagasta "Ieviņās", zemes vienībā ar kadastra Nr. 94880130011 (1. pielikuma 1.attēls). Atzinumā vērtētās teritorijas platība ir 15,2 ha. Teritorija dabā apsekota 5 reizes:

1)2023. gada 3. martā, apsekojuma ilgums ~ 6 h. Daļēji mākoņains laiks bez nokrišņiem, zemi klāj sniega sega. Veikts teritorijas pirmreizējs novērtējums, vērtēta biotopu kvalitāte, plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības, veģetācija nav vērtēta;

2)2023. gada 26. jūnijā, apsekojuma ilgums ~ 6 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Vērtēta biotopu kvalitāte,veģetācija,plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības;

3)2023.gada 27. jūnijā, apsekojuma ilgums ~ 6 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Vērtēta biotopu kvalitāte,veģetācija, plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības;

4)2023. gada 29. jūlijā, apsekojuma ilgums ~ 5 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Vērtēta biotopu kvalitāte, veģetācija, plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības;

5)2023.gada 1. augustā, apsekojuma ilgums ~ 5 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Vērtēta biotopu kvalitāte,veģetācija, plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības.

Visās apsekojuma dienās laika apstākļi un sezona ir piemēroti teritorijā esošo biotopu un tiem nepieciešamo atjaunošanas pasākumu novērtēšanai.

Apsekojumu laikā teritorija izstaigāta brīvi izvēlētā maršrutā tādā veidā, lai noklātu visu izvērtējamo platību, veikta teritorijas fotofiksācija. Saudzējamie koki iezīmēti ar krāsu, ar dastmēru nomērīts koku diametrs krūšu augstumā, kā arī fiksētas koordinātas,izmantojot GPS ierīci Garmin GPSMAP64. Iespēju robežās apsekota arī piegulošā teritorija, lai novērtētu attālumus starp parkveida ainavas kokiem atzinumā vērtētajā teritorijā un blakus teritorijās, tādējādi iegūstot priekšstatu par atzinumā vērtētā parkveida biotopa vietu plašākā ainavā.

Informācija par teritorijā esošajiem īpaši aizsargājamajiem biotopiem iegūta DDS "Ozols", apsekojumu laikā novērtēts, ka biotopu kartējums pamatā atbilst situācijai dabā un papildus biotopu kartēšana nav veikta. ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopu kvalitātes un tiem nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu novērtēšanai izmantota ES aizsargājamo biotopu noteikšanas rokasgrāmata (Auniņš 2013.) Parkveida pļavu biotopa atjaunošanas pasākumu plānošanā ņemtas vērā rekomendācijas, kas iekļautas Aizsargājamo zālāju biotopu saglabāšanas vadlīnijās (Rūsiņa 2017), AAA „Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plānā(Vilka 2007) un Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plānā (Bāra 2015). Apsaimniekošanas pasākumi plānoti atbilstoši teritorijas izmantošanu un apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

3. Teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam

Atzinumā vērtētā teritorija atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā - aizsargājamo ainavu apvidū (AAA) "Ziemeļgauja", kas ietilpst Natura 2000 aizsargājamo teritoriju tīklā. Saskaņā ar Natura 2000 standarta datu formā (EC 2019) iekļauto informāciju aizsargājamā teritorijā konstatēti 30 ES nozīmes aizsargājamie biotopi, tai skaitā 6530* Parkveida pļavas un ganības. Savukārt parkveida pļavu biotopu aizsardzības plānā (Bāra 2015) norādīts, ka AAA "Ziemeļgauja" ir nozīmīgākā teritorija parkveida pļavu aizsardzībai Latvijā, kurā sastopamas 72% no visām Latvijā esošajām parkveida pļavām. Tāpat teritorija ir indivīdu ziņā lielākā atradne Latvijā ar parkveida pļavām saistītajai piepju sugai - košajai zeltporei *Hapalopilus croceus*.

Aizsargājamai teritorijai ir izstrādāts Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja"dabas aizsardzības plāns (Vilka 2007), kas bija spēkā līdz 31.12.2022. un atzinuma tapšanas brīdī vel nav aktualizēts. Tomēr pašreizējā plānā ieļautā informācija par teritoriju un tās vēlamo apsaimniekošanu ir izmantojama kā vadlīnijas apsaimniekošanas pasākumu plānošanai līdz jauna dabas aizsardzības plāna izstrādei. Plānā norādīts, ka teritorijā parkveida pļavas ir sastopamas lielās platībās un tādējādi ir īpaši nozīmīgas ar parkveida biotopiem cieši saistītai aizsargājamai sugai - lapukoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita*. Šai sugai pēc teritorijas dabas aizsardzības plānā sniegtās informācijas AAA "Ziemeļgauja" ir izplatības ziemeļu robeža un vienlaikus viena no divām nozīmīgākajām teritorijām sugas aizsardzībai Latvijā.

Kā viens no teritorijas dabas vērtības apdraudošajiem faktoriem ir norādīta pļavu un ganību izzušana, galvenokārt to aizaugšanas rezultātā. Atsevišķi atzīmēta parkveida pļavās un ganībās augušu vecu koku ieaugšana mežā vai krūmos, kas pazemina šo koku vērtību kā gaismu mīlošām ķērpju un bezmugurkaulnieku sugām piemērotam biotopam. Ievērojamu daļu mežu Gaujas ielejā veido tieši aizaugušas senas parkveida pļavas un ganības Palieņu, jo īpaši parkveida pļavu

aizaugšana minēta arī kā galvenais Gaujas ielejas ainavu apdraudošais faktors, kas sekmē ainavas vienveidību. Līdz ar to plānā ir rekomendēta aizaugušo parkveida pļavu atjaunošana.

Dabas aizsardzības plānā kā viens no ilgtermiņa mērķiem norādītas saglabātas dzīvotspējīgas tipiskās un aizsargājamās Gaujas ielejai un tās dabas kompleksiem raksturīgās dabiskās augu sugu sabiedrības, dzīvnieku sugas un to dzīvotnes, tai skaitā nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss īpaši aizsargājamiem pļavu biotopiem un ar tiem saistītajām īpaši aizsargājamām augu sugām, kā arī lapukoku praulgrauzim un tā dzīvotnēm. Savukārt kā viens no īstermiņa mērķiem norādīts saglabāta un atjaunota dzīvotspējīga 20.gs sākuma tradicionālā apsaimniekošana atklātajās un parkveida pļavās, tai skaitā atjaunotas īpaši aizsargājamo zālāju platības 1260 ha platībā un nodrošināta īpaši aizsargājamo atklāto un parkveida zālāju uzturēšana 2378 ha platībā.

Atzinumā vērtētajā teritorijā dabas aizsardzības plānā nav iezīmēts parkveida pļavu biotops un attiecīgi nav paredzēti parkveida pļavu atjaunošanas pasākumi, tomēr jāņem vērā, ka dabas aizsardzības plāns ir izstrādāts pirms ES nozīmes biotopu inventarizācijas metodikas izstrādes un vispārīgas ES biotopu inventarizācijas Latvijas teritorijā, tāpēc tajā iekļautā informācija par teritorijā sastopamajiem parkveida biotopiem salīdzinot ar mūsdienu situāciju ir nepilnīga. Turklāt līdz ar ES nozīmes biotopu inventarizācijas metodikas izstrādi ir mainījusies parkveida pļavu biotopa interpretācija, tajā iekļaujot arī ar sekundāro kokaudzi aizaugušās platības.

Plānā ir sniegtas detalizētas rekomandācijas parkveida pļavu atjaunošanai, kas ir ņemtas vērā atzinumā vērtētās teritorijas apsaimniekošanas pasākumu plānošanā. Kopumā ieteikts parkveida pļavu atjaunošanu veikt tajās platībās, kur pastāv saimnieciska iespēja tās uzturēt, kā arī ilgtermiņā veicināma jaunu parkveida ainavai raksturīgu platlapju koku attīstība, lai nodrošinātu parkveida ainavas koku pēctecību. Atjaunošanas pasākumu ilgstošākam efektam tos ieteikts kombinēt ar mežu noganīšanu.

Teritorijai ir izstrādāti individuālie teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumi - MK noteikumi Nr.957. "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", kuros noteikts, ka lielākā daļa vērtējamās teritorijas atrodas dabas parka zonā. Saskaņā ar minēto noteikumu 30 punktu dabas parka zona izveidota ar mērķi nodrošināt aizsargājamo zālāju biotopu un ar tiem saistīto īpaši aizsargājamo sugu aizsardzību, meža vides saglabāšanu Gaujas ielejā un tai piegulošajās platībās vienlaikus ar bioloģiski daudzveidīgā vidē integrētu lauksaimniecību un mežsaimniecību, mazinātu saimnieciskās darbības ietekmi uz virszemes noteces ūdeņu kvalitāti, kā arī saglabātu dabu un ekotūrismam pievilcīgu vidi. Neliela daļa izvērtējamās teritorijas ēku tuvumā ir iekļauta neitrālajā zonā. Saskaņā ar noteikumu 40. punktu neitrālā zona izveidota, lai nodrošinātu teritorijas ilgtspējīgu saimniecisko izmantošanu un attīstību, kā arī nodrošinātu transporta infrastruktūras objektu uzturēšanu un attīstību.

Noteikumu 12. punkts nosaka, ka cērtot kokus visu veidu cirtēs visā AAA "Ziemeļgauja" teritorijā saglabājami:

- koki ar lielām (diametrs pārsniedz 50 centimetru) putnu ligzdām un blakus augošie koki vismaz 10 metru rādiusā ap tiem;
- dobumaini koki;
- jebkuras sugas augoši vai nokaltuši koki, kuru caurmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla pārsniedz 50 centimetru, izņemot bīstamos kokus, kas nociršanas gadījumā atstājami tajā pašā meža nogabalā;
- kritalas, kuru caurmērs resnākajā vietā pārsniedz 50 centimetrus.

Saskaņā ar noteikumu 31. punktu AAA "Ziemeļgauja" dabas parka zonā tiek pieļautas darbības,kuru rezultātā tiek mainīta zemes lietošanas kategorija, ja šīs darbības ir vērstas uz īpaši aizsargājamo biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu un uzturēšanu:

- meža platībās normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- citās platībās, ja saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja, kas izdota, pamatojoties uz biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumu.

Noteikumu 32. punkts nosaka, ka dabas parka zonā katru gadu no 15. marta līdz 31. jūlijam aizliegts veikt jebkādu mežsaimniecisko darbību.

Atzinumā vērtētajā teritorijā konstatēti divi dižkoki, uz kuriem attiecas minētajos noteikumos ietvertās prasības par dabas pieminekļu – dižkoku saglabāšanu un atjaunošanu. Uz atzinuma teritorijā plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem saistībā ar dižkokiem ir attiecināms noteikumu 47.[1] punkts, kurš nosaka, ka gadījumā, ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, atļauta to izciršana aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu mežā un ārpus tā.

Izvērtētajā teritorijā plānotie parkveida pļavu apsaimniekošanas pasākumi ir atbilstoši MK noteikumu Nr.957 prasībām.

4.Atzinuma sniegšanas mērķis

Atzinuma sniegšanas mērķis ir Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības stāvokļa novērtēšana un nepieciešamo biotopa atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumu plānošana saimniecībā "Ieviņas" (kadastra Nr. Nr. 94880130011).

5. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts

Atzinumā vērtēta teritorija 15,2 ha platībā zemes vienībā ar kadastra Nr. 94880130011, kas atrodas Valkas novadā, Valkas pagastā, Ziemeļvidzemes zemienē, Vidusgaujas līdzenumā, Gaujas labajā krastā. Apskatāmā teritorija atrodas Gaujas upes ielokā, reljefs lielākajā teritorijas daļā līdzens līdz viļņots, tomēr vietām izteiktāku mikroreljefu veido atsevišķas vecupes un izskalotas palu bedres, kuras palu laikā applūst. Teritorija ir daļa no plašāka Gaujas ielejas posma no Gaujienas līdz Spicu tiltam, kuru raksturo blīvs vecupju tīkls, izteiksmīgi meandru loki un kraujas, plašas, atklātas palieņu pļavas, kas mijas ar parkveida pļavām un meža puduriem, kā arī atsevišķas viensētas, atsevišķi augoši veci koki un koku grupas. Teritorijā ir daudz aizaugušu pļavu, kurās bioloģiski vecus kokus ietver jaunāka vecuma audzes (Vilka 2007).

Aplūkojot vēsturiskās kartes secināms, ka teritorija kādreiz ir bijusi daudz atklātāka. Vienā no senākajiem 19.gs. vidus karšu materiāliem redzams, ka Gaujas ieleja meandru lokos šajā apvidū bijusi bez koku apauguma (1.pielikuma 2.attēls). Līdzīga aina paveras vēl 1963.gada padomju topogrāfiskajā kartē (1. pielikuma 3.attēls), kurā redzams, ka atzinumā vērtētā teritorija pamatā bijusi atklāta ar atsevišķiem lieliem kokiem. Līdz ar to var secināt, ka teritorijā esošās bērzu un baltalkšņu mežaudzes pamatā veidojušās aizaugot atklātām pļavu teritorijām, gobu un vītolu mežaudzes veidojušās aizaugot Gaujas upes krastam, vecupēm un palu izskalotām bedrēm, savukārt jaunākās priežu mežaudzes atbilst dabas aizsardzības plānā (Vilka 2007), aprakstītajiem primārajiem mežiem, kas veidojušies uz smilšu sanesu sērēm.

Mūsdienās daļu teritorijas klāj mežaudzes, tomēr lielāko daļu joprojām aizņem atklātas platības, no kurām 3,23 ha konstatēti četri ES nozīmes īpaši aizsargājamie zālāju biotopi. Pārējās atklātās platības aizņem zālāji, kas neatbilst ES nozīmes biotopiem, kā arī zeme ap saimniecības ēkām. Šaurā joslā starp Gaujas upi un priežu mežaudzēm ir ar krūmiem un koku puduriem aizaugoša pļavu josla, kas nav kartēta kā ES nozīmes biotops (2. pielikuma 1. attēls). Šajā joslā krūmu un koku apaugumu pamatā veido pabērzs *Rhamnus cathartica*, baltalksnis *Alnus incana*, kārkli un vītoli *Salix sp.* , āra bērzs *Betula pendula*, priede *Pinus sylvestris*, parastais ozols *Quercus robur* un parastā liepa *Tilia cordata*.

Meži veido 7,38 ha no kopējās izvērtētās teritorijas platības un ir sadalīti 13 meža nogabalos (1. tabula, 1. pielikuma 4.attēls), visas mežaudzes atbilst damakšņa meža tipam. Teritorijā pamatā dominē vidēja vecuma un jaunas āra bērza, baltalkšņa un parastās priedes audzes. Jauktajās bērzu mežaudzēs 1. kvartāla 1. un 2. nogabalā teritorijas ZR daļā starp jaunākiem bērziem un priedēm sastopami atsevišķi lieli parkveida ozoli, ar zemiem, kupliem zariem, kas kādreiz auguši atklātākos apstākļos (2. pielikuma 2.attēls). Paaugā dominē baltalksnis, parastā apse *Populus tremula*, kā arī platlapju koki - parastā vīksna *Ulmus laevis*,parastā goba *Ulmus glabra* un parastā liepa. Šajos nogabalos zemsedzes veģetācija daudzviet neizteikta un ir biezs lapu nobiru slānis, zemsedzē sastopamas platlapju mežiem raksturīgās sugas - podagras gārsa *Aegopodium podagraria*, maijpuķīte *Convallaria majalis* u.c.. Zemsedzē vietām dominē arī invazīvā augu sugu sīkziedu sprigane *Impatiens parviflora*. Šie nogabali ir daļa no plašāka mežaudzē ieaugušu parkveida pļavu kompleksa.

1.tabula

Atzinuma teritorijā ietverto meža nogabalu apraksts (31.07.2023.)

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Platība, ha	Mežaudzes tips	Mežaudzes formula
1	4.1.	0.1	Dm	10B52
1	4	0.11	Dm	10B52
1	5	0.2	Dm	10B52
1	6	0.07	Dm	10Ba37
1	12	0.55	Dm	9P101 1Oz121
1	10	0.54	Dm	10P101
1	11	0.58	Dm	10P86
1	7	1.16	Dm	10P71
1	8	1.66	Dm	10P86
1	9	0.73	Dm	4B4Oz2P101
1	3	1.12	Dm	4G62 2Vi2G87 1Vi62 1Ba37
1	2	0.14	Dm	7B3P42
1	1	0.42	Dm	4B3P67 3Oz107

Līdzīga situācija ir redzama atzinuma teritorijas austrumu daļā 1. kvartāla 4., 4.1. un 5. nogabalā, kur pamatā dominē jauni bērzi, kā arī 1. kvartāla 6. nogabalā, kur dominē jauni baltalkšņi, tomēr uz mežaudzes robežas ar pļavu ir sastopami lieli parkveida ozoli. Mežaudzes 1. kvartāla 9. nogabalā un nelielā daļā 1. kvartāla 3. nogabala parkveida biotops turpinās, šeit kokaudzē ir vairāk pārstāvēti gan meža, gan parkveida ozoli, kā arī citi jaunāki platlapju koki – pārsvarā vīksnas un liepas. Parkveida ozoli sastopami arī daļā no priežu mežaudzēm 1. kvartāla 10. un 12. nogabalā. Savukārt 1. kvartāla 7., 8. un 11. nogabalā dominē vidēja vecuma priežu audzes un parkveida ozoli nav sastopami. Minētajos priežu nogabalos ir izteikta liepu paauga

(2.pielikuma 3.attēls), 1. kvartāla 7. nogabalā paaugā arī daudz jaunu ozolu. Šajās mežaudzēs līdzās boreālo mežu sugām zemsedzē sastopamas zālājiem raksturīgās augu sugas, tai skaitā dabisko zālāju indikatorsugas - lielziedu vīgrieze *Filipendula vulgaris*, ziemeļu madara *Galium boreale*, lielais mārsils *Thymus ovatus,* lipīgā sveķene *Viscaria vulgaris*, kalnu noraga *Pimpinella saxifraga*. Mežu zemsedzē, kā arī aizaugošo pļavu joslā starp priežu mežiem un Gauju bieži sastopama ziemzaļā kosa *Equisetum hyemale*, vietām vērojama šīs sugas ekspansija. Savukārt 1. kvartāla 3. nogabalā dominē gobas un vītoli, šeit uz platlapju kokiem un vītoliem sastopamas vairākas dabisko mežu biotopu (DMB) indikatorsugas un ir kartēts ES nozīmes aizsargājams biotops 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži).

6. Īss piegulošās teritorijas raksturojums

Atzinumā vērtētā teritorija rietumu daļā robežojas ar Gaujas vecupi un ar sekundāro kokaudzi aizaugušām parkveida pļavām otrpus vecupei, kurās kokaudzē dominē kādreiz atklātos apstākļos augušas priedes un gobas, kā arī jauniem priežu mežiem. Arī teritorijas austrumu daļā tā robežojas ar aizaugušām parkveida pļavām. Teritorija tās dienvidu daļā robežojas ar Gaujas upi un ar Latvijas Dabas fondam piederošām parkveida pļavām otrpus upei. Ziemeļu daļā teritorija robežojas ar valsts mežu masīvu, ZA daļā teritorija robežojas ar saimniecības "Ieviņas" ēku kompleksu.

7. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Atzinumā vērtētajā teritorijā kopumā konstatētas četras sēņu un ķērpju sugas (2.tabula), kas ietilpst Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". Trīs no minētajām sugām (košā zeltpore *Hapalopilus croceus*, piesātinātā leptogija *Leptogium saturninum* un sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea*) ietilpst to īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, kurām veidojami mikroliegumi saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību,to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu".

2. tabula

Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Sugas nosaukums	Sugas sastopamība atzinuma teritorijā	Sugas sastopamība Latvijā
Košā zeltpore *Hapalopilus croceus*	Atrasta uz viena parkveida ozola 1. kvartāla 1. nogabalā (x=623503, y=397807).	Suga aug uz veciem ozoliem un ir sastopama ozolu mežos, parkveida pļavās un uz atsevišķi augošiem dižkokiem (Meiere 2017). AAA"Ziemeļgauja"uzskatāma par indivīdu ziņā lielāko sugas atradni Latvijā (Bāra 2015).

Parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*	Suga konstatēta uz vairākiem kokiem aluviālā meža biotopā 1.kvartāla 3. nogabalā.	Suga sastopama reti visā valsts teritorijā un ir pamatā saistīta ar veciem mežiem, tomēr ir atrodama arī parkveida pļavās (Moisejevs 2017).
Piesātinātā leptogija *Leptogium saturninum*	Atrasta uz vienas noliekušās ievas stumbra vecupes malā teritorijas ZR daļā; x=623580; y=397594 (2. pielikuma 7. – 8. attēls).	Suga sastopama reti visā valsts teritorijā, pārsvarā vecos mežos, kur kokaudzē ir sastopama apse. Var būt sastopama arī aluviālos mežos (Moisejevs 2017).
Sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea*	Suga teritorijā konstatēta uz diviem ozoliem: 1) x=623537;y=397830, ārpus mežaudzes nogabala; 2) x=623473;y=397838, ārpus mežaudzes nogabala.	Suga Latvijā sastopama samērā reti pārsvarā augstas kvalitātes platlapju mežu DMB, tomēr retāk arī parkveida situācijās, uz kokiem atrodama ēnas pusē (Moisejevs 2017).

Uz diviem ozoliem (viena ozola 1.kvartāla 1.nogabalā x=623491;y=397818, kā arī dižozola ārpus nogabala x=623830, y=397777) konstatēta reti sastopama ķērpju suga *Chrysothrix candelaris*, kuras dzīvotne ir lieli, veci ozoli. Uz saudzējamo koku stumbriem konstatētas arī dabisko mežu biotopu indikatorsugas: iesarkanā bacīdija *Bacidia rubella* (1.kvartāla 3.,9. nogabalā) , rakstu ķērpis *Graphis scripta* (1.kvartāla 3., 9.,10., 12. nogabalā) pinuma kažocene *Anomodon viticulosus*(1.kvartāla 1., 3., 9. nogabalā), tievā gludlape *Homalia trichomanoides* (1.kvartāla 3.,9. nogabalā), sašaurinātā māņkažocene *Pseudanomodon attenuatus*(1.kvartāla 1., 3., 9. nogabalā), sprogaines *Ulota sp* (1.kvartāla 3.,9.,10.,12. nogabalā).,īssetas nekera *Neckera pennata* (1.kvartāla 3., 9. nogabalā), priežu cietpiepe *Phellinus pini* (1.kvartāla 10.nogabalā). Uz kritalām konstatētas DMB indikatorsugas: lapkoku svečtursēne *Clavicorona pyxidata* (1.kvartāla 11.nogabalā), gļotainā daudzvālīte *Multiclavula mucida* (1.kvartāla 3. nogabalā) un kastaņbrūnā kātiņpiepe *Polyporus badius* (ārpus meža nogabaliem) . Uz viena priežu sausokņa konstatēta DMB indikatorsuga maigā mīkstpore *Leptoporus mollis* (1.kvartāla 7. nogabalā).

8. Konstatēti īpaši aizsargājamie biotopi

Saskaņā ar DDS "Ozols" pieejamo informāciju izvērtējamā teritorijā konstatēti seši ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi (3. tabula, 1.pielikuma 5. attēls).

3.tabula

Atzinuma teritorijā sastopamie ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi

ES nozīmes aizsargājamais biotops un biotopa variants	Platība (ha) paredzētās darbības teritorijā	ES nozīmes biotopu anketas Nr.
6530* Parkveida pļavas un ganības (1.variants)	~3,84	18VL37_102_1; 18VL37_89_1
6450 Palieņu zālāji (3.variants)	0,32	17AP116_958_1
6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (1.variants)	0,62	17AP116_957_1
6120* Smiltāju zālāji (2.variants)	0,96	17AP116_955_1
6510 Mēreni mitras pļavas (1.variants)	1,33	17AP116_954_1
91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (2.variants)	0,85	18VL37_101_1

Teritorijā sastopamās parkveida pļavas ir gan ieaugušas pieaugušās mežaudzēs, gan veido atsevišķus pudurus, kur lielie parkveida koki ir apauguši ar jaunākiem, veco koku vainagu nesasniegušiem krūmiem un kokiem. Izvērtētajā teritorijā biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības iepriekš kartēts divos biotopa poligonos. Pirmais poligons ietver 1,68 ha lielu platību atzinumā vērtētās teritorijas ZR daļā, kur kartētas aizaugušās parkveida pļavas meža 1. kvartāla 1. un 2. nogabalā, kā arī parkveida ozoli šīm mežaudzēm piegulošajās pļavu teritorijās. Kopējā parkveida pļavu poligona platība ir 17, 63 ha un ietver arī mežā ieaugušās parkveida pļavas blakus kadastra vienībā esošajos meža nogabalos. Saskaņā ar biotopa anketā sniegto informāciju 68% no poligona platības nepieciešama sekundāro koku un krūmu izciršana, savukārt 70% no poligona nepieciešama pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana, parkveida biotopa atjaunošanas potenciāls novērtēts kā labs. Parkveida pļavu poligons faktiski dabā ir plašāks, jo parkveida biotopā iekļaujas arī atsevišķi sekundārajā kokaudzē ieauguši parkveida ozoli un ozolu grupas poligonam piegulošajā zālājā ārpus kartētā poligona robežām. Otrs parkveida biotopa poligons ietver ar kokiem aizaugušas parkveida pļavas 2,16 ha platībā mežaudzes 1. kvartāla 4., 4.1. , 5., 6., 9. nogabalos, kā arī daļā 1.kvartāla 3., 10. un 12. nogabala.Kopējā parkveida poligona platība ir 5,23 ha un tajā ietilpst arī apmežojušās parkveida pļavas blakus esošajos valsts mežu nogabalos. Saskaņā ar biotopa anketā sniegto informāciju 70% no poligona platības nepieciešama sekundāro koku un krūmu izciršana un pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana, parkveida biotopa atjaunošanas potenciāls novērtēts kā labs. Atzinumā vērtētajā teritorijā minētie apsaimniekošanas pasākumi nepieciešami visā biotopa platībā.

Kopumā atzinumā vērtētajā teritorijā biotopa stāvoklis ir vērtējams kā nelabvēlīgs, jo visi apsekotie lielie parkveida koki ir aizauguši ar sekundārajiem kokiem un krūmiem un atklātas parkveida pļavu platības ir atrodamas vienīgi ārpus apsekotās teritorijas. Tomēr biotopa atjaunošanas potenciāls gan pēc biotopa kartēšanas anketās norādītās informācijas, gan pēc

faktiskās situācijas dabā ir labs. Teritorijā esošās parkveida pļavas ir daļa no lielāka parkveida pļavu kompleksa un to labvēlīga stāvokļa nodrošināšana uzlabos arī biotopa stāvokli plašākā mērogā.

Apsekotajā teritorijā konstatēti četri ES nozīmes zālāju biotopi - 6450 Palieņu zālāji 0,32 ha platībā, 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs 0,62 ha platībā, 6120* Smiltāju zālāji 0,96 ha platībā un 6510 Mēreni mitras pļavas 0,85 ha platībā. Palieņu zālāju biotops pašlaik netiek apsaimniekots un pamazām aizaug ar krūmiem, savukārt pārējie ES nozīmes zālāju biotopi tiek atbilstoši apsaimniekoti, tos pļaujot un sienu savācot.

Mežaudzes 1. kvartāla 3. nogabalā kartēts ES nozīmes īpaši aizsargājams mežu biotops 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži). Biotopa kokaudzē dominē baltais vītols *Salix alba* un parastā goba, piemistrojumā parastais ozols (2.pielikuma 4.attēls). Pamežs ļoti neizteikts, tajā izklaidus sastopama parastā ieva *Padus avium*, parastais sausserdis *Lonicera xylosteum* un upene *Ribes nigrum*. Biotopā apsekojuma laikā konstatētas sešas dabisko mežu biotopu indikatorsugas: iesarkanā bacīdija, parastais plaušķērpis, pinumu kažocene, tievā gludlape, gļotainā daudzvālīte un īssetas nekera. Mežaudzē ir atrodami dabiskiem mežiem raksturīgi struktūras elementi – dažādvecuma kokaudze, lielu dimensiju dzīvie koki un kritalas, stāvoši koki ar piepēm, kā arī dzeņu sakalti koki, mežaudze atbilst labas kvalitātes DMB. Zemsedze sugām nabadzīga, tajā līdzās biotopam raksturīgajai sugai parastajai vīgriezei *Filipendula ulmaria* dominē un ekspansiju veido zilganā kazene *Rubus caesius.* Parkveida pļavu biotopa atjaunošanas gadījumā ieteikts nogabalā laist lopus, tādējādi ganīšanas rezultātā sekmējot kazeņu nomaiņu ar zālāja veģetāciju.

9. Citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības

Teritorijā apsekojumu laikā konstatēti divi dižkoki:

1) parastais ozols, kura apkārtmērs 1,3 m augstumā: 4,38 m (2.pielikuma 5.attēls) , koordinātas: x=623830, y=397777, dižkoks atrodas pļavas malā, netālu no saimniecības ēkām ārpus mežaudzes nogabaliem, dižkoks robežojas ar 1. kvartāla 3. nogabalu.
2) baltalksnis, apkārtmērs 1,3 m augstumā ~ 1,6 m (2.pielikuma 6.attēls), koordinātas: x=623574, y=397591, dižkoks atrodas vecupes malā ārpus mežaudzes nogabaliem.

Pašlaik neviens no abiem dižkokiem nav apzīmēts ar speciālo informatīvo zīmi dižkoka apzīmēšanai, tomēr nākotnē būtu nepieciešama minēto zīmju uzstādīšana.

10. Nepieciešamie pasākumi biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai

Pašlaik atzinuma teritorijā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības stāvoklis vērtējams kā nelabvēlīgs. Visā biotopa platībā parkveida koki ir aizauguši ar sekundārajiem kokiem un krūmiem, lielai daļai mežaudzē ieaugušo parkveida ozolu ir vērojama vainaga apakšējo sānu zaru kalšana. Šādi noēnojumā esoši parkveida koki nenodrošina piemērotas dzīvotnes gaismas un siltumu prasīgajām ķērpju un bezmugurkaulnieku sugām. Lai paaugstinātu biotopa kvalitāti un tādējādi nodrošinātu tā labvēlīgu aizsardzības stāvokli ir nepieciešami biotehniski pasākumi biotopam raksturīgās struktūras atjaunošanai. Atzinuma teritorijā nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi apkopoti 1. pielikuma 6. attēlā.

Koku un krūmu ciršana

Lai atjaunotu biotopam raksturīgo mozaīkveida ainavu ar atklātās vietās augošiem saules apspīdētiem parkveida kokiem nepieciešama sekundāro koku un krūmu izciršana lielākajā daļā atzinumā vērtētās teritorijas.

Atzinuma teritorijā izcērtami visi sekundārie krūmi un koki, kas nav marķēti ar sarkano vai orandžo krāsu kā saudzējamie koki ar sekojošiem **izņēmumiem**:

1) Saglabājami visi lielie koki saimniecības ēku tuvumā ārpus mežaudzes nogabaliem kuri nav marķēti ar krāsu estētisku iemeslu dēļ, ieskaitot dižozolu pļavas malā (2.pielikuma 5.attēls);
2) Atstājami visi kadiķi, neatkarīgi no marķējuma;
3) Atstājami visi dobumainie koki neatkarīgi no marķējuma;
4) Izcērtami ar sarkano krāsu marķētie priežu sausokņi, kuru diametrs ir mazāks par 50 cm. Šie koki sākotnēji iezīmēti saglabāšanai, tomēr pēc atkārtota izvērtējuma atzīti par potenciāli bīstamiem cilvēkam un mājlopiem pēc parkveida ainavas atjaunošanas;
5) Koku ciršana nav nepieciešama 1. kvartāla 3. nogabalā, šajā nogabalā saudzējamie koki nav marķēti ar krāsu, atstājami visi lielie koki, kā arī sausokņi un kritalas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 20 cm. Šajā nogabalā ir pieļaujams izvākt vai pārvietot kritalas, kuru diametrs ir mazāks par 20 cm, ja tās traucē meža noganīšanu. Pieļaujams nozāģēt sausokņus, ja tie apdraud lopu drošību, pēc tam tos atstājot mežaudzē uz vietas kā kritalas.
6) Lai saglabātu aizsargājamā ķērpja - piesātinātās leptogijas (2.pielikuma 7. – 8.attēls) dzīvotni, nepieciešams atstāt neskartu ar vītoliem un ievām aizaugušu vecupes malu atzinumā vērtētās teritorijas R daļā (1.pielikuma 6.attēls). Pievienotajā kartē mežaudze ir iezīmēta aptuveni,tomēr veicot darbus dabā nepieciešams vadīties pēc reljefa un kokaudzes, saglabājot mežaudzi mitrajā ieplakā vecupes malā, kur dominē vītoli un ievas. Šeit dabā ir marķēti saudzējamie koki, tomēr nepieciešams atstāt arī paaugas un pameža kokus, lai nodrošinātu sugai nepieciešamo apēnojumu un mikroklimatu. Vēlāk veidojot ganību infrastruktūru žogs šajā vietā būvējams līdz ieplakas malai.

Teritorijā ar sarkano un orandžo krāsu marķēti saudzējamie koki, kuru uzskaitījums pa sugām apkopots 4. tabulā. Seno parkveida ainavas koku izvietojums atzinuma teritorijā, kā arī tai piegulošajā teritorijā attēlots 1. pielikuma 7.attēlā, kurā redzams, ka parkveida ainava turpinās arī ārpus atzinumā vērtētās teritorijas. Tādējādi ir pamatota jaunas parkveida ainavas veidošana tajās atzinuma teritorijā esošajās mežaudzēs, kurās pašlaik nav seno parkveida koku, jo tā veidos daļu no plašāka parkveida pļavu kompleksa. Jāpiezīmē, ka,veicot parkveida pļavu atjaunošanas darbus dabā un izvēloties atstājamos kokus, primāri ir jāvadās pēc marķējuma dabā un augstāk minētajiem izņēmumiem. Kā saudzējamie koki iezīmēti gan senie parkveida ainavas koki, gan nākotnes biokoki, kas aizstās vecos kokus pēc to nokalšanas un nodrošinās parkveida ainavas kontinuitāti. Kā nākotnes biokoki prioritāri atzīmēti ozoli, kuriem ir lielākais dzīves ilgums, tomēr platībās, kur ozolu ir maz, kā saudzējamie koki atzīmēti arī citi platlapju koki - liepas, gobas/vīksnas un kļavas, kā arī citu sugu koki – priedes, bērzi, vītoli u.c. Kā saudzējamie koki atzīmēti arī daļa no paaugas un pameža kokiem. Tie ir gan jaunie platlapju koki vietās, kur trūkst pieaugušo parkveida koku, gan zemie koki un krūmi – vecākas lazdas, pabērzi, irbenes, blīgznas, segliņi, kas ir nozīmīgi apputeksnētājiem.

4.tabula. Atzinuma teritorijā dabā iezīmētie saudzējamie koki, neskaitot kadiķus, lazdas, pabērzus, segliņus, irbenes un visu sugu kokus ar diametru < 8 cm.

Koka diametrs*	Baltalksnis	Bērzs	Blīgzna	Egle	Goba/vīksna	Ieva	Kļava	Liepa	Melnalksnis	Ozols	Priede	Vītols
50-50+	-	16	-	1	2	-	-	5	-	60	34	1
45-49	1	3	-	-	-	-	-	1	-	6	22	3
41-45	-	4	-	-	-	-	-	4	-	2	20	7
36-40	-	16	-	-	3	-	-	9	-	7	24	3
31-35	-	5	-	1	2	-	-	6	-	8	4	2
26-30	-	13	1	1	8	-	-	10	1	14	2	9
21-25	-	4	1	-	7	2	1	19	-	9	2	9
16-20	-	5	2	-	7	18	-	37	-	19	1	8
11-15	-	8	-	-	7	3	-	36	-	24	1	4
8-10	-	-	1	-	1	1	-	30	-	25	-	-
Kopā	1	74	5	3	37	24	1	157	1	174	110	46

*Koka diametrs 1,3 m augstumā virs sakņu kakla

Mežaudzes 1. kvartāla 7., 8. un 11. nogabalā nav sastopami senie parkveida ainavas koki un dominē vidēja vecuma priedes. Šajās mežaudzēs ir maz dabiskiem mežiem raksturīgu struktūras elementu un tie neatbilst dabiskiem vai potenciāli dabiskiem meža biotopiem. Ņemot vērā, ka šīs mežaudzes plašākas ainavas mērogā robežojas ar parkveida pļavām (tuvākie parkveida koki no visām pusēm ir 3 koku attālumā), to nozīme ar mežiem saistīto reto un aizsargājamo sugu ir zema un zemsedzē ir daudz zālājiem raksturīgo augu sugu, pieņemts lēmums arī šajās mežaudzēs veidot parkveida pļavu biotopu. Kā saudzējamie koki šajos nogabalos atzīmētas tās priedes, kuru diametrs 1,3 m augstumā ir vismaz 50 metri, kā arī ainaviskas priedes ar kupliem vainagiem un ainavisku priežu grupas. Kā nākotnes biokoki izvēlēta daļa no 2. stāvā un paaugā blīvi sastopamajām jaunajām liepām un ozoliem.

Savukārt 1. kvartāla 3. nogabalā 1. un 2. stāva koku ciršana nav veicama, tomēr ir pieļaujams cirst pamežu, piemēram, biezāk saaugušas ievas, lai veicinātu atklātākas ainavas veidošanos, Tāpat pieļaujama atsevišķu mazāku kritalu (diametrs resnākajā vietā < 20 cm) izvākšana vai pārvietošana, ja tās traucē meža noganīšanu. Lai gan lielākā daļa nogabala kartēta kā ES nozīmes aizsargājams meža biotops 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži), biotopa anketā norādīts, ka, iespējams, zem kokiem kādreiz ir bijis noganīts palieņu zālājs un nogabals ir bijis daļa no parkveida pļavu biotopa. Aplūkojot 1963. gada topogrāfisko karti (1. pielikuma 3. attēls) redzams, ka šajā teritorijā ir bijusi skraja mežaudze ar atsevišķiem lieliem kokiem, līdz ar to ļoti iespējams, ka arī šī teritorija ir bijusi ganīta. Mežaudzē ir dabiskiem mežiem raksturīgi struktūrelementi, tomēr veģetācijā ir maz aluviāliem mežiem raksturīgo sugu. Šajā nogabalā atbilstoši biotopa kartēšanas anketā (18VL37_101_1) sniegtajām rekomendācijām ieteicams veikt ganīšanu, tādējādi veicinot zālāju veģetācijas attīstību un vienlaicīgi saglabājot bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgas struktūras.

Veicot koku un krūmu ciršanu nepieciešams ievērot prasības, kas ietvertas MK noteikumos Nr.957. "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un ir sīkāk aprakstītas šī atzinuma 3. punktā. Saskaņā ar minēto noteikumu prasībām teritorijā kā saudzējamie koki marķēti visi dzīvie koki un sausokņi, kuru diametrs 1,3 m augstumā ir vismaz 50 cm. Tāpat ir marķētas un saudzējamas visas kritalas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 50 cm. Ja atstājamās kritalas traucē parkveida pļavas apsaimniekošanai, ir pieļaujama to pārvietošana uz vietu, kur tās traucē mazāk. Plānojot koku un krūmu ciršanu ir jāievēro mežsaimnieciskās darbības aizliegums putnu ligzdošanas laikā no 15. marta līdz 31. jūlijam.

Pēc ciršanas darbu veikšanas nocirstos kokus un krūmus no teritorijas ir jāizved tādā veidā, lai tie nekaitētu parkveida kokiem un nākotnes biokokiem. Izvešana veicama pēc iespējas

saudzējot piegulošos atklāto zālāju biotopus, piemēram, pēc iespējas pārvietojoties pa jau esošajām traktora sliedēm vai jau traucētajām vietām. Pēc kokmateriālu izvešanas traucētās vietas ir jāsakopj, lai tajās var atjaunoties iepriekšējā veģetācija. Ir pieļaujama kokmateriālu un ciršanas atlieku īslaicīga uzglabāšana atjaunojamā biotopa platībā pēc tam krautuvju vietu sakopjot , lai būtu iespējama tās turpmāka apsaimniekošana kopā ar pārējo biotopa teritoriju. Ja ir kokmateriāli un ciršanas atliekas, kuru izvešana nav plānota, tad ir pieļaujama arī to sadedzināšana vietās, kur tā nekaitē saudzējamajiem kokiem, sausokņiem un kritalām, kā arī piegulošajiem atklātajiem zālāju biotopiem.

Koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana

Lai mazinātu atvašu augšanu un atvieglotu turpmāko teritorijas apsaimniekošanu, pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir nepieciešams veikt celmu un sakņu frēzēšanu. Frēzēšana atzinuma teritorijā nepieciešama tajās vietās, kur iepriekš ir veikta koku un krūmu izciršana. Frēzēšanas laikā saudzējamas nelielas lauces, kur nav auguši koki un krūmi un ir sastopama zālājiem raksturīgā veģetācija. Ir pieļaujams atstāt nenofrēzētus celmus tajās vietās, kur frēzēšanas rezultātā varētu tikt traumēti saudzējamie koki vai to saknes un kur frēzēšana nav iespējama reljefa dēļ, piemēram, palu bedrēs vai vecupju nogāzēs. Ir pieļaujams atstāt lielāku dimensiju nenofrēzētus celmus vietās, kur tie netraucēs teritorijas turpmākai apsaimniekošanai, tādējādi nodrošinot dzīves vidi ar atmirušo koksni saistītajām sugām. Frēzēšana nav veicama atklāto zālāju platībās.

Atmežošana

Sekundāro koku un krūmu ciršana ir paredzēta gan ārpus meža nogabaliem, kur ar krūmiem un sekundāro kokaudzi ir aizaugusi daļa kādreiz atklāto zālāju platību un atsevišķi parkveida koki vai to puduri, gan vietās, kur ir izveidojies un taksēts mežs. Vietās, kur parkveida pļavu atjaunošana vai izveidošana ir paredzēta meža nogabalos (konkrēti – 1. kvartāla 1., 2., 4., 4.1., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. nogabalos) pēc sekundāro koku un krūmu nociršanas un celmu nofrēzēšanas ir paredzēts uzturēt un apsaimniekot zālāju, līdz ar to ir nepieciešama šo mežaudžu atmežošana un zemes kategorijas maiņa 6,26 ha platībā. Darbība veicama atbilstoši MK noteikumu Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā" prasībām. Saskaņā ar minēto noteikumu 6.6. punktu parkveida pļavas un ganības ir viens no īpaši aizsargājamo biotopu veidiem, kura atjaunošanai ir pieļaujama meža atmežošana. Tā ir nepieciešama, jo pat ja pēc koku un krūmu ciršanas teritorijā atstāto koku šķērslaukums vietām varētu būt lielāks par kritisko šķērslaukumu, pēc zālāja turpmākas uzturēšanas to noganot vai/un pļaujot teritorijā vairs nebūs saglabājusies mežam raksturīga zemsedze un vides apstākļi.

Invazīvo sugu ierobežošana

Jauktajās bērzu mežaudzēs 1. kvartāla 1. un 2. nogabalā, kā arī 1. kvartāla 3. nogabalā un vietām citos meža nogabalos konstatēta invazīva augu suga - sīkziedu sprigane. Suga aug gan labi apgaismotos, gan noēnotos mežos, tai ir piemērotas ar slāpekli bagātas augsnes (DAP 2020). Augs ir viengadīgs, tāpēc kā viens no ierobežošanas pasākumiem ir ieteikta bieža pļaušana Pēc atjaunošanas darbu veikšanas, palielinoties gaismas daudzumam un atbrīvojoties augsnē esošajām

barības vielām sugas segums varētu palielināties. Vietās, kur sugas segums ir palielināts, ieteicama intensīvāka pļaušana un/vai ganīšana. Ja ar minētajiem apsaimniekošanas pasākumiem sugas segums nemazinās, kā arī vietās, kur indivīdu skaits ir neliels, papildus ieteicama mehāniska augu izraušana tā ziedēšanas sākumā laikā no jūnija līdz jūlijam.

Atkritumu izvākšana

Vadoties pēc teritorijas topogrāfiskajā kartē (1.pielikuma 1.attēls) attēlotās informācijas teritorijas ZR daļā senāk bijusi būvmateriālu izgāztuve, kas pašlaik nedarbojas. Tomēr arī apsekojuma laikā šajā teritorijas daļā vietām ir konstatēti atkritumi. Nelielā daudzumā atkritumi konstatēti arī bērzu mežaudzēs teritorijas ZA daļā. Īstenojot teritorijas apsaimniekošanu, nepieciešama šo atkritumu izvākšana.

Citi teritorijā esošā parkveida biotopa atjaunošanai un uzturēšanai nepieciešamie pasākumi

Pēc koku un krūmu ciršanas un celmu un sakņu frēzēšanas darbiem vietās, kur tas būs nepieciešams, ir veicama augsnes līdzināšana – ecēšana, diskošana, arī risu līdzināšana.

Atsevišķās vietās gar vecupēm ir konstatēti bebra grauzti koki. Lai nodrošinātu atjaunotās parkveida ainavas koku aizsardzību pret bebra grauzumiem, ap kokiem vecupju tuvumā, kur konstatēta bebru darbība, ir veicama sietu uzstādīšana.

Atjaunotā biotopa uzturēšana

Lai uzturētu un pakāpeniski uzlabotu parkveida pļavu un ganību biotopa struktūru, pēc atjaunošanas darbu veikšanas ir nepieciešama tā uzturēšana. Vispiemērotākais biotopa apsaimniekošanas veids atjaunotajā parkveida biotopa teritorijā ir noganīšana, tomēr papildus var veikt pļaušanu un siena savākšanu vietās, kur to pieļauj koku blīvums un teritorijas reljefs. Pirmajos gados pēc atmežošanas atjaunotajās parkveida pļavās sagaidāma strauja atvašu ieviešanās un augsnes auglības palielināšanās, kas veicina slāpekli mīlošo augu sugu seguma palielināšanos. Lai ierobežotu atvases, invazīvo sīkziedu sprigani, kā arī veicinātu dabiska zālāja veģetācijas ātrāku ieviešanos, šajā periodā atmežotajās vietās rekomendējama intensīvāka ganīšana, vietām pieļaujot arī zemsedzes izmīņājumus. Tomēr vienlaikus nav pieļaujama augsnes sablīvēšanās, ko var novērst, mainot lopu piebarošanas vietas. Lopu nenoēstajās zālāja daļās pēc vajadzības nepieciešams veikt pļaušanu, kā arī atvašu izpļaušanu vai smalcināšanu, tādējādi nepieļaujot teritorijas atkārtotu aizaugšanu ar kokiem un krūmiem. Mežaudzes 1. kvartāla 3. nogabalā, kur nav paredzēta atmežošana, vēlams ielaist lopus, tomēr nav jāveic tik intensīva ganīšana kā atmežotajās teritorijās. Iepriekš apsaimniekotajās atklāto zālāju platībās nepieciešams turpināt apsaimniekošanu, zālājus noganot un/vai pļaujot un sienu savācot, minēto apsaimniekošanu nepieciešams uzsākt arī no krūmiem atbrīvotajās atklātajās zālāju platībās.

11. Secinājumi par plānotās darbības ietekmi uz konstatēto īpaši aizsargājamo sugu un biotopu stāvokli

Atzinuma teritorijā plānotie biotopa atjaunošanas un apsaimniekoša pasākumi ir vērsti uz ES īpaši aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības aizsardzības stāvokļa uzlabošanu, palielinot gan biotopa platību, gan paaugstinot tā kvalitāti. Paredzams, ka atjaunotajās platībās

veidosies mozaīkveida ainava ar vairāku paaudžu parkveida kokiem, ziedošiem kokiem un krūmiem un atbilstoši apsaimniekotām atklātām zālāju laucēm.

Plānotie apsaimniekošanas pasākumi neradīs būtisku negatīvu ietekmi uz atzinuma teritorijā esošajiem atklāto zālāju biotopiem: 6450 Palieņu zālāji, 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs, 6120* Smiltāju zālāji un 6510 Mēreni mitras pļavas. Šajos biotopos ir iespējams īslaicīgs velēnas un veģetācijas traucējums, atjaunošanas darbu laika pārvietojoties tehnikai, tomēr ilgtermiņā ietekme būs pozitīva, jo, izcērtot krūmus un kokus pašlaik aizaugušajos zālājos, palielināsies atklāto zālāju platība, tāpat paredzama zālāju kvalitātes uzlabošanās, uzsākot to ganīšanu.

Atzinuma teritorijā konstatēts viens ES nozīmes mežu biotops 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži). Vadoties no vēsturiskajiem karšu materiāliem, biotopa kartēšanas anketā norādītās informācijas, kā arī biotopa apsekojuma dabā, ir secināms, ka mežaudze senāk varētu būt bijusi parkveida ainavas sastāvdaļa. Atšķirībā no apkārtējām teritorijām, 1. un 2. stāva koku ciršana šajā nogabalā nav paredzēta, tomēr rekomendējams veikt ganīšanu. Paredzams, ka plānotās apsaimniekošanas rezultātā tiks ierobežota kazenes ekspansija un veicināta zālājiem raksturīgo sugu ieviešanās, vienlaicīgi saglabājot bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgas struktūras (lielos kokus un lielu dimensiju atmirušo koksni). Šāda ekstensīva apsaimniekošana neradīs negatīvu ietekmi arī uz biotopā sastopamajām aizsargājamām sugām un DMB indikatorsugām.

Visas četras atzinuma teritorijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas ir atrodamas uz kokiem, kuri netiks nocirsti atjaunošanas darbu veikšanas laikā. Viena no šīm sugām - košā zeltpore ir cieši saistīta tieši ar parkveida biotopiem (Bāra 2015, Moisejevs 2017) , līdz ar to parkveida pļavu atjaunošana šīs sugas stāvokli ietekmēs labvēlīgi. Parastais plaušķērpis ir saistāms gan ar mežu, gan parkveida biotopiem (Moisejevs 2017) un atzinuma teritorijā ir atrodams 1. kvartāla 3. nogabalā, kur nav paredzēta 1. un 2. stāva koku ciršana, līdz ar to plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem nebūs negatīva ietekme uz sugas populāciju. Piesātinātā leptogija ir saistīta ar mežu biotopiem (Moisejevs 2017), savukārt atzinumā vērtētajā teritorijā suga ir sastopama ar vītoliem un ievām aizaugušā vecupes malā. Sugas atradnē un apkārtējā mežaudzē plānots neveikt apsaimniekošanas pasākumus, tādējādi saglabājot sugai labvēlīgus apstākļus. Savukārt sīkpunktainā artonija, kas atzinuma teritorijā ir atrasta uz diviem ozoliem, ir saistīta ar netraucētiem mežiem un noēnotiem kokiem (Moisejevs 2017), kas nonāk pretrunā ar sugas atradnes koku atbrīvošanu no apauguma. Tādējādi pastāv risks, ka sugas populācija atzinuma teritorijā var samazināties. Tomēr suga apsekojuma laikā lielā daudzumā ir konstatēta uz vairākiem kokiem atzinuma teritorijai Z daļā piegulošajos valsts mežos 60. kvartāla 10. un 11. nogabalā. Līdz ar to, pat ja notiks sugas populācijas samazināšanās atzinumā vērtētajā teritorijā, tas neatstās būtisku negatīvu ietekmi uz kopējo sugas populāciju šajā apvidū.

Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

14.11.2000. MK noteikumi Nr. 396. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu. https://likumi.lv/ta/id/12821-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu

18.06.2003. MK noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā." https://likumi.lv/ta/id/257685-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-un-ipasi-aizsargajamo-sugu-dzivotnu-atjaunosanu-meza

20.06.2017. MK noteikumi Nr. 350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu." https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu

20.11.2008. MK noteikumi Nr.957 "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi." https://likumi.lv/doc.php?id=184294

18.12.2012. MK noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu." https://likumi.lv/ta/id/253746-noteikumi-par-mikroliegumu-izveidosanas-un-apsaimniekosanas-kartibu-to-aizsardzibu-ka-ari-mikroliegumu-un-to-buferzonu-noteiksanu

Auniņš A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums. Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 359 lpp. https://www.daba.gov.lv/upload/File/Publikacijas/ROKASGR_biotopi_LV.pdf

Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts, https://www.daba.gov.lv/sites/daba/files/media_file/1458627582_20150105_parkveida_plavu_biotopa_plans.pdf

Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS („OZOLS" v.1.19.10.09). Dabas aizsardzības pārvalde: https://ozols.gov.lv/ozols

DAP 2015. ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas un darbu organizācijas metodika. 1. pielikums Biotopu un sugu inventarizācijas anketas un metodiskie norādījumi to aizpildīšanā. https://www.daba.gov.lv/lv/media/4524/download

DAP 2020. Invazīvo sugu faktu lapas, https://www.daba.gov.lv/lv/invazivas-sugas#faktu-lapas-invazivas-augu-sugas

EC 2019. Natura 2000 teritorijas Ziemeļgauja datu forma. http://natura2000.eea.europa.eu/

Meiere D. 2017. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās sēņu sugas Latvijā. Latvijas Dabas muzejs, https://www.vraa.gov.lv/sites/vraa/files/doc/lvaf_senes1.pdf

Moisejevs R. 2017. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās ķērpju sugas Latvijā. Daugavpils Universitāte, https://www.daba.gov.lv/upload/File/zin_p_mm/MM_18_LV_IARS_kerpji.pdf

Rūsiņa S. (red.). 2017. Vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā. III Pļavas un ganības. Sigulda: Dabas aizsardzības pārvalde, https://natprogramme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/

Vilka I. (red). 2007. Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plāns. Latvijas Dabas fonds. https://www.daba.gov.lv/public/lat/iadt/aizsargajamo_ainavu_apvidi/ziemelgauja/

Atzinumu sagatavoja:

Evita Oļehoviča
Sugu un biotopu jomas eksperte par sugu grupām: sūnas , ķērpji un biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, zālāji, atsegumi un kritenes
Eksperta sertifikāta Nr. 128
Sertifikāta darbības termiņi:
12.04.2023.-11.04.2028. (biotopu grupām - meži un virsāji, purvi, sugu grupai - sūnas)
27.03.2021.-26.03.2026. (biotopu grupai - zālāji)
12.04.2023. - 11.04.2026. (biotopu grupai - atsegumi un kritenes, sugu grupai - ķērpji)

Atzinums ir sagatavots uz 15 (piecpadsmit) lappusēm un satur divus pielikumus:

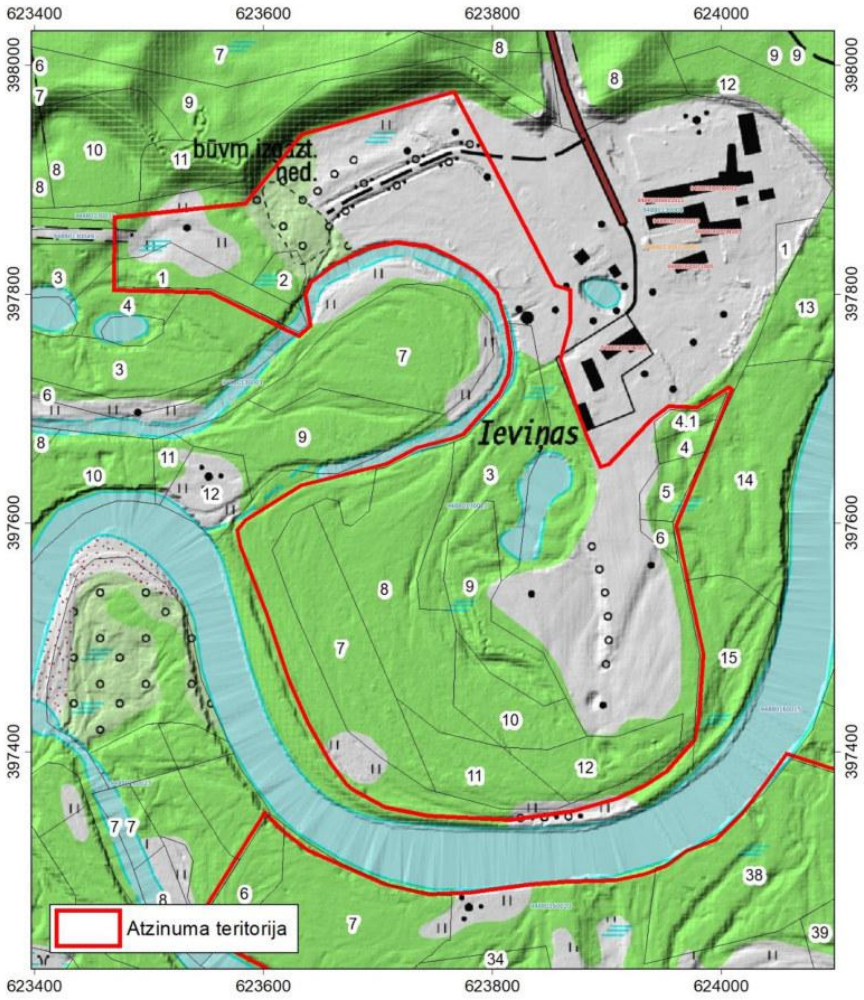
1. Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli uz 6 (sešām) lappusēm;

2. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas uz 4 (četrām) lappusēm.

1. pielikums

Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli

1.attēls. Atzinuma teritorija topogrāfiskajā kartē.

16

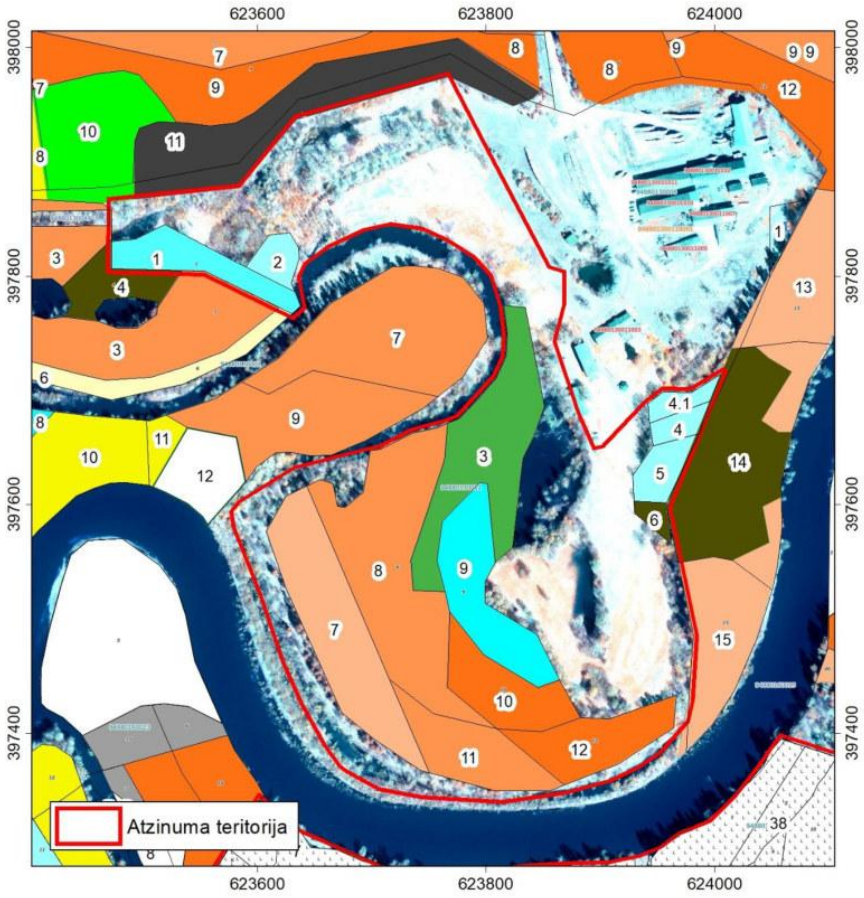
2.attēls. Atzinumā vērtētā teritorija un apkārtējā ainava 1839. gada kartē. Avots:https://vesture.dodies.lv/

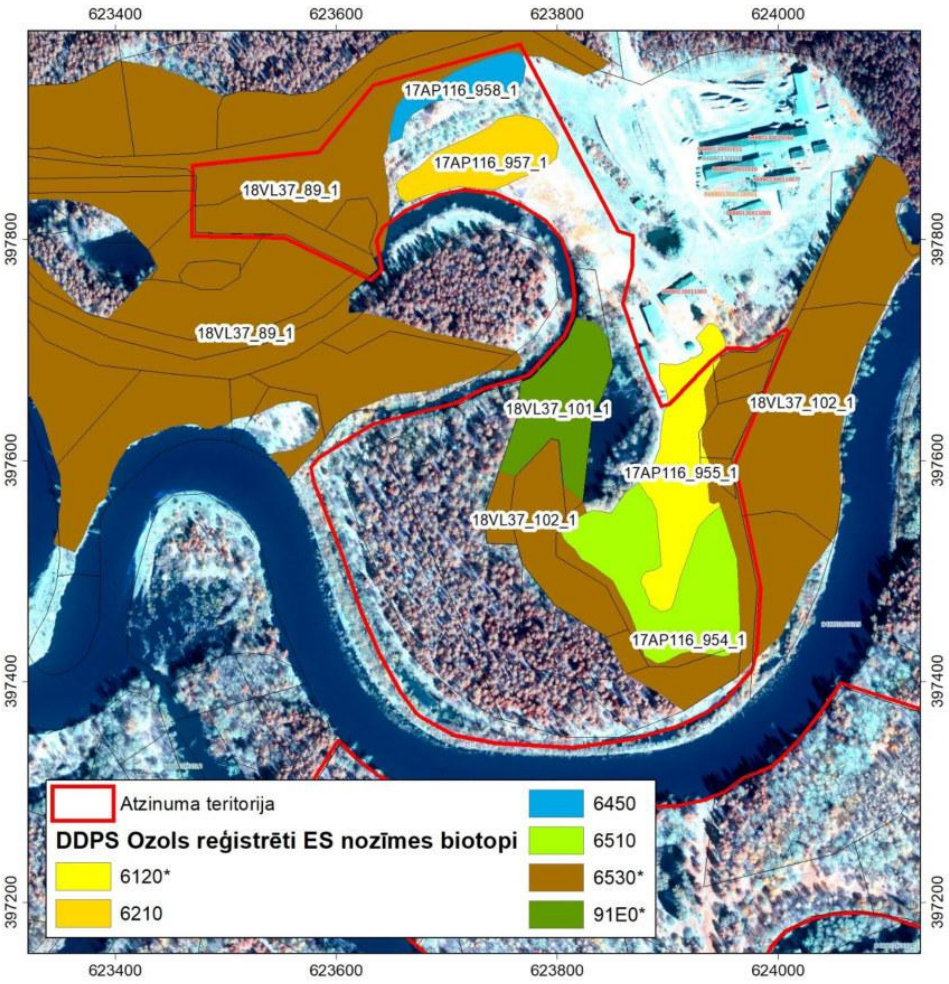
3.attēls. Atzinumā vērtētā teritorija un apkārtējā ainava 1963.gada padomju ģenerālštāba kartē. Avots:https://vesture.dodies.lv/

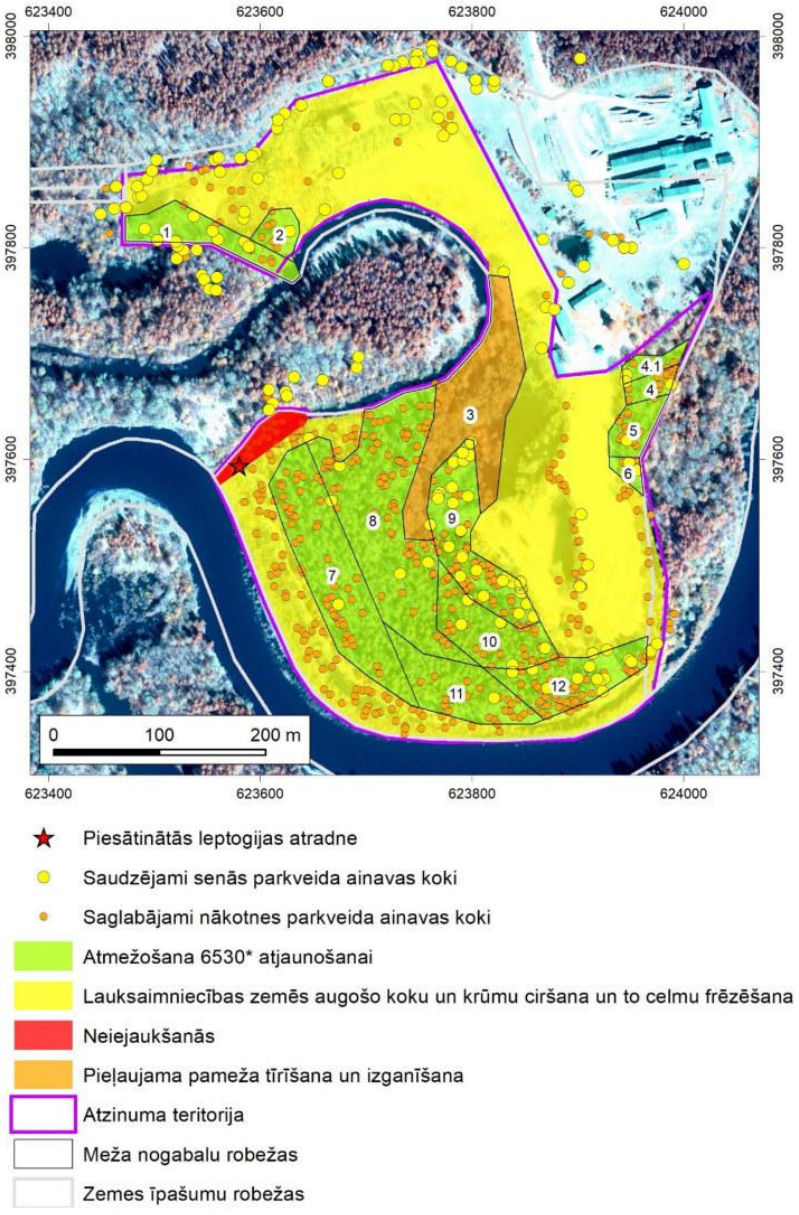
4. attēls. Atzinuma teritorija mežaudžu kartē.

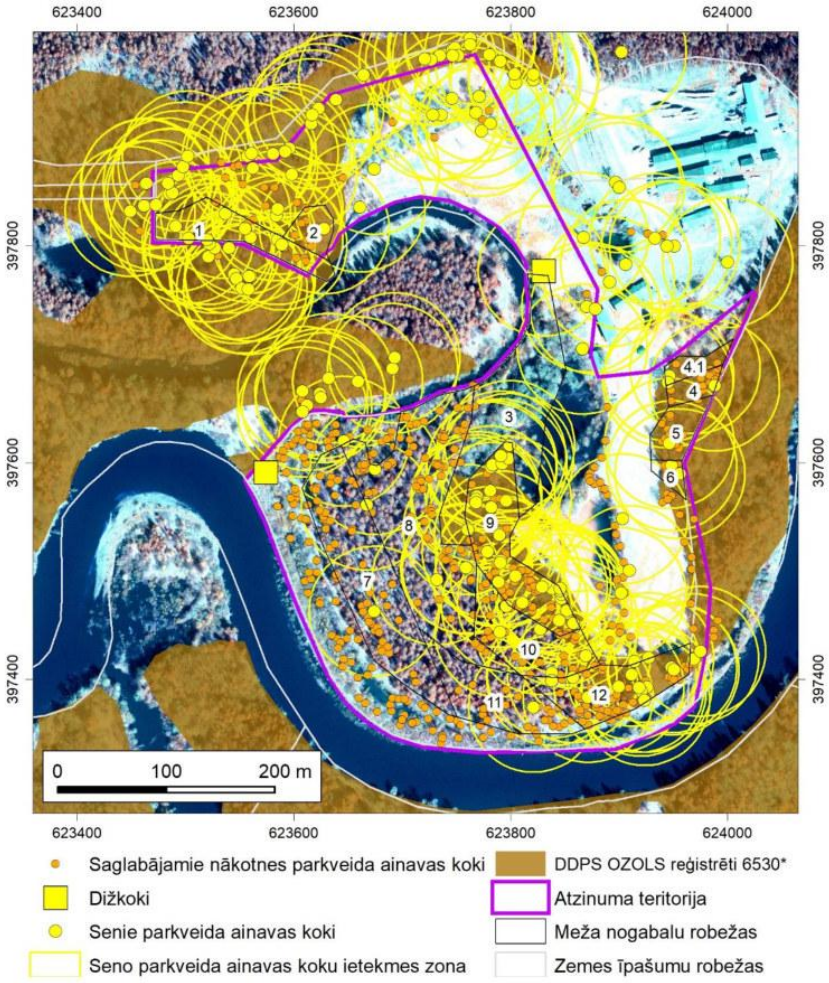
5.attēls. Atzinuma teritorijā reģistrētie ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi

6.attēls.Atzinuma teritorijā nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi

7.attēls.Parkveida ainavas koku izvietojums

2. pielikums

Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas

1.attēls. Ar krūmiem un kokiem aizaugoša pļava starp priežu mežaudzēm un Gaujas upi. Foto: Evita Oļehnoviča 27.06.2023.

2.attēls. Ar sekundārajiem kokiem un krūmiem aizaudzis parkveida ainavas ozols Foto: Evita Oļehnoviča 27.06.2023.

3.attēls. Priežu mežaudze ar izteiktu liepu paaugu 1. kvartāla 8. nogabalā.
Foto: Evita Oļehnoviča, 01.08.2023.

4.attēls. Mežaudze 1. kvartāla 3. nogabalā, kur kartēts biotops 91E0*Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži).Foto:Evita Oļehnoviča, 01.08.2023.

5.attēls. Dižozols. Foto: Evita Oļehnoviča, 27.06.2023.

6.attēls. Dižbaltaksnis.Foto:Evita Oļehnoviča, 29.07.2023.

7.attēls.Piesātinātā leptogija *Leptogium saturninum* uz noliekušās ievas stumbra vecupes malā. Foto:Evita Oļehnoviča, 29.07.2023.

8.attēls.Piesātinātā leptogija *Leptogium saturninum* tuvplānā. Foto:Evita Oļehnoviča, 29.07.2023.

25

Raiti

Pasūtītājs: Nodibinājums Latvijas dabas fonds
E-pasts: ldf@ldf.lv

09.05.2025.

Atzinums Nr. MM102/40

Sertificēta sugu un biotopu jomas eksperta atzinums par Eiropas Savienības nozīmes biotopa 6530 Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas iespēju izvērtēšanu Gulbenes novada, Stradu pagasta zemes īpašuma "Raiti" (zemes vienībā ar kadastra numuru 50900100028)*

Eksperts	**Maija Medne**
Eksperta sertifikāta Nr. un derīguma termiņš	**Nr. 102** Biotopu grupa: zālāji (derīgs līdz 04.09.2026.) Biotopu grupas: meži un virsāji, purvi; sugu grupa: vaskulārie augi (derīgs līdz 29.08.2029.)
Atzinumā izvērtētās sugu un biotopu grupas	Biotopu grupas: zālāji Eiropas Savienības (ES) nozīmes biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības (MK 2017).
Apsekošanas datumi	2025. gada 22. februāris, 27.aprīlis
Ziņas par apsekojuma laika apstākļiem, ilgumu, platību, metodi	Visu apsekojumu laikā laikapstākļi piemēroti vizuālo novērojumu veikšanai un koku marķēšanai dabā, temperatūra robežās no +1 ºC līdz +8º C, mainīgs mākoņu daudzums, reizēm – nelieli nokrišņi. Teritorija izstaigāta brīvi izvēlētā maršrutā, veicot novērojumu pierakstus un vizuāli dokumentējot situāciju ar fotoaparātu. Teritorijā izzīmēti dabā saglabājamie koki, marķējot stumbru pa perimetru ~1,3m augstumā ar nepārtrauktu oranžu līniju (izņemot biokokus – retu sugu atradnes). Kopējais teritorijas apsekojumu ilgums: ~ 8 stundas. Atzinuma sagatavošanā izmantota: • apsekojuma laikā iegūtā informācija, • dati no dabas datu pārvaldības sistēmas (DDPS) OZOLS (skatīts 05.05.2025), tajā skaitā Dabas skaitīšanas rezultāti; • pasūtītāja nodrošināta informācija par apsekojamās teritorijas robežu; • Valsts Meža dienesta Valsts meža reģistra dati.
Teritorijas Aizsardzības statuss	Dabas liegums "Mugurves pļavas", Natura 2000 teritorija, dabas lieguma zona, (vietas kods LV0528800).
Atzinuma sniegšanas mērķis (plānotā saimnieciskā darbība)	Atzinuma ietvaros izvērtētas ES nozīmes biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanas iespējas ar sekundāro apaugumu aizaugušās platībās, veicot biotehniskos pasākumus projekta Nr. LIFE20 NAT/EE/000074 "WoodMeadowLIFE: Parkveida pļavu atjaunošana un atbalsts to ilgtspējīgai apsaimniekošanai Igaunijā un Latvijā" aktivitātes A.2 ietvaros.

1. VISPĀRĪGS PĒTĀMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. Teritorijas bioģeogrāfiskais un mežaudžu raksturojums

Atzinumā raksturotā teritorija atrodas Gulbenes novada Stradu pagastā, zemes vienībā ar kadastra Nr.50900100028. Zemes vienības platība: 11,11 ha. Teritorijas viduspunkta koordinātas: Lat, lon: 57.112434, 26.910896. Atzinumā izvērtētās teritorijas platība ir 6,69 ha.

Ģeogrāfiski teritorija novietota Austrumlatvijas zemienē, Lubāna līdzenuma ziemeļdaļā, kur apkaimes absolūtais augstums ir ~99 m.v.j.l. Apvidū raksturīgs upes ielejas mikroreljefs, ko veidojusi upes darbība un tecējuma maiņa laika gaitā un ko labi atspoguļo telpiskais virsmas modelis (1.pielikums, 1.attēls). Teritorijā sastopamas mitrākas ieplakas ar vecupēm, palu bedrēm un kādreizējo upes gultni, kā arī lēzeni pacēlumi, pauguri. Teritorijā mijas mežaudzes, apsaimniekotas un neapsaimniekotas lauksaimniecības zemes, kā arī nelielas ūdenstilpes – vecupes (2.piel., 6.att.).

Mežaudzēs dominē lapu koki – parastā goba *Ulmus glabra*, parastā liepa *Tilica cordata*, baltalkšņi *Alnus incana*, melnalkšņi *Alnus glutinosa*, āra bērzi *Betula pendula*, kā arī parastie ozoli *Quercus robur*, kas visbiežāk sastopami kā veci parkveida koki. Tuvāk ūdenstecēm novērojami baltie vītoli *Salix alba*. Krūmu stāvā dominē parastā ieva *Padus avium*. Meža zemsedzē sastopami pavasara aspekta augi, piemēram, baltais vizbulis *Anemone nemorosa*, dzeltenais vizbulis *Anemone ranunculoides*, parastā kreimene *Convallaria majalis*, kā arī zālājiem raksturīgie augi: parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, pļavas bitene *Geum rivale*, parastā ciņusmilga *Deschampsia caespitosa*, dūkstu madara *Galium uliginosum*, pļavas spulgnaglene *Coronaria flos-cuculi*, plankumainā asinszāle *Hypericum maculatum*. Atklātajās teritorijās raksturīga palieņu zālāju veģetācijā ar dažādiem grīšļiem *Carex sp.*, parasto miežubrāli *Phalaroides arundinacea*, parasto vīgriezi un pļavas biteni, kā arī atsevišķās vietās raksturīgs aizaugums ar kārklu krūmiem *Salix sp*.

Apsekotajā teritorijā kopējā meža zemes platība veido 5,52 ha, no tiem meža zemju kategorijas: 5,02 ha – mežaudze, kas atrodas 1. 2. un 5.nogabalā un 0,5 ha – zāļu purvs (5.nogabals). Atlikusī atzinumā apskatītās teritorijas daļa ir lauksaimniecības zeme: pļava 1,06 ha platībā, kas vietām aizaugusi ar kokiem, krūmiem.

Pētītās teritorijas nogabalu saraksts un raksturojums (teritorijas kadastra nr., kvartāls, nogabalu numuri, nogabala platība, augšanas apstākļu tips, zemes lietojuma kategorija un mežaudzes formula dota šī atzinuma 1. tabulā.

1.tabula. Atzinuma teritorijā ietverto Valsts meža reģistra nogabalu apraksts
(VMD Valsts meža reģistra dati, 29.04.2025.)

Kad. Nr.	Kv. Nr.	Nog. Nr.	Plat., ha	Zemes kat.	AAT	Mežaudzes formula
94880130015	2	1	0,28	Mežaudze	Vr	10Ba49
		2	0,50	Mežaudze	Dm	5B69 4B54 1Ba44
		5	0,50	Mežaudze	Zāļu purvs	-
		6	4,24	Mežaudze	Vr	4G3Ba64 2Ba49 1B64

1.2. Teritorijas vēsturiskā apsaimniekošana

Informāciju par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu iespējams iegūt, analizējot vēsturiskās kartes. Kā liecina Latvijas armijas štāba ģeodēzijas – topogrāfijas daļas topogrāfiskā kartes (1921 – 1940, 1:75 000) informācija, 20. gs. sākumā atzinuma teritorijas

apkaimē bija sastopamas plašas atklātas teritorijas ar atsevišķiem kokiem un ilggadīgajiem zālājiem (1.piel., 2.att.). Redzams, ka apsekotās teritorijas tuvumā atradušās apdzīvotas mājvietas Jaunbirņi un Pededznieki, kas, visticamāk, vēsturiski nodrošināja zālāju apsaimniekošanu tagadējā apsekotajā teritorijā, veicot pļaušanu un noganīšanu. Identiska situācija vēl attēlota Padomju armijas ģenerālštāba topogrāfiskajā kartē no 1947. gada (1.piel., 3.att.), taču topogrāfiskajās kartē, kas izdotas 1963. gadā jau redzams, ka teritorija pamazām apmežojas (1.piel., 4. att.). Mainoties politiskajai un saimnieciskajai sistēmai, apkaime piedzīvojusi izmaiņas un 20. gadsimta vidū – atsevišķas, vairs nepļautas vai neganītas vietas aizaug ar sekundāro mežu. Parkveida koki ieauguši ātraudzīgos kokos un krūmos – baltalkšņos, āra bērzos un ievās. Mitrākās vietas aizaug ar gobām un vīksnām *Ulmus laevis*. Pēdējos gados apsaimniekota tiek tikai atklātā daļa no atzinuma teritorijas, kur pļauj sienu. Teritorija iekļauta Lauku reģistrā, lauku blokā nr. 67625-33366.

2. ĪSS PIEGULOŠĀS TERITORIJAS APRAKSTS

Apsekotā teritorija atrodas plašākā Pededzes ielejas ainavā, kur meža puduri mijas ar zālājiem, kā arī Pededzes vecupēm un attekām. No dienvidiem apsekoto teritoriju norobežo Pededzes upe, kam otrā krastā turpinās mozaīkveida ainava ar meža puduriem un zālājiem un viensēta Birņi. Atzinuma teritorijas ziemeļu daļā pieslēdzas AS Latvijas valsts meži meža masīvs Reiņa sils, ar dominējošām bērzu un egļu audzēm. Apsekotās teritorijas rietumu un austrumu pusē turpinās parkveida ainava ar veciem parkveida kokiem un mozaīkveida ainavas elementiem – zālājiem un mežu puduriem. No rietumu puses tuvākā mājvieta ir Atlejas, ko ieskauj plašākas zālāju teritorijas.

Būtiski pieminēt, ka Atzinuma teritorijas blakus zemēs, abos Pededzes karstos ir vairākas lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* atradnes. Īpaši daudz lapkoku praulgrauža atradņu ir zālājus pie Atlejām. Lapkoku praulgrauzis ir biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības lietussargsuga (Auniņš (red.) 2013), kas iekļauta Biotopu direktīvas II pielikumā, nosakot, ka šai sugai jānodrošina labvēlīgs aizsardzības statuss Natura 2000 vietās, kurās suga sastopama (EK 1992). Parkveida pļavas ir nozīmīgākā lapkoku praulgrauža dzīvotne, kuras saglabāšana ir būtiska vaboļu populācijas aizsardzībai.

3. DABAS VĒRTĪBAS APSEKOTAJĀ TERITORIJĀ

3.1.Aizsargājamo biotopu un sugu normatīvais regulējums

Dati par dabas vērtībām apsekotajā teritorijā iegūti, teritoriju apsekojot dabā 2025. gada aprīlī, kā arī izmantota informācija no dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS. Dabas vērtību attēlojums kartē dots 1.pielikuma 5.attēlā.

ES nozīmes aizsargājamos biotopus nosaka izmantojot ES biotopu noteikšanas metodiku, kas aprakstīta 2013. gadā izdotajā noteikšanas rokasgrāmatā "Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā"(Auniņš (red.) 2013). Latvijas Republikā noteikto īpaši aizsargājamo biotopu sarakstu definē Ministru kabineta noteikumi Nr.350 (20.06.2017) Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu (MK 2017).

Teritorijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas nosaka Eiropas Padomes 21.05.1992. direktīva "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību" (EP 1992), kā arī Ministru kabineta noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (MK 2000).

3.2. ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamie biotopi

Pēc dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS datiem, apsekotās teritorijas ietvaros sastopami pieci dažādi Eiropas Savienības nozīmes biotopu veidi (MK 2017). Visplašāk no tiem izplatīts zālāju biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības, savukārt klajās vietās sastopami citi zālāju biotopi: 6270* Sugām bagātas ganības vai ganītas pļavas, 6120 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs, kā arī 6450 Palieņu zālāji (Auniņš (red.) 2013). Ievērojamu daļu no atzinuma teritorijas veido ES nozīmes meža biotops 91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielajām upēm. Aktuālais biotopu kartējums veikts laika periodā no 2019. gada līdz 2025. gadam, dažādu projektu un pasūtījumu ietvaros. Apkopojums par teritorijas biotopu kartējumu dots 2. tabulā. Savukārt pārskats par atzinuma teritorijā sastopamajām ES nozīmes biotopu platībām un to aizsardzības stāvokli valstī dots 3. tabulā. Biotopu izvietojums un citas dabas vērtības atzinuma teritorijā attēlotas 1. pielikuma 5.attēlā.

2. tabula. Pārskats par aktuālo biotopu kartējumu atzinuma teritorijā

Biotops	Poligona nr.	Platība (ha)*	Datums	Kartējuma autors
6530*	19MB086_165	6,69	25.07.2019.	M.Balalaikins
6530*	25MM102_1		29.04.2025.	M.Medne
6530*	25MM102_2		29.04.2025.	M.Medne
6450	18SE120_379	0,55	07.07.2019.	S.Elksne
6450	18SE120_380		07.07.2019.	S.Elksne
6210	18SE120_382	0,39	07.07.2019.	S.Elksne
6270	18SE120_381	0,55	07.07.2019.	S.Elksne
91F0	20SE120_291	3,75	31.07.2020.	S.Elksne

*Platība atzinuma teritorijā.

3. tabula. Pārskats par atzinuma teritorijā sastopamajām ES nozīmes sauszemes biotopu platībām un to aizsardzības stāvokli valstī

ESB kods	Platība paredzētās darbības teritorijā, ha	Saglabāšanās pakāpe N2000 teritorijā DL Mugurves pļavas (EC 2012)	Kopējā platība N2000 teritorijā DL Mugurves pļavas, ha (EC 2023)	Atzinuma teritorijas % no DL Mugurves pļavas ietvertās biotopa platības	Atzinuma teritorijas % no valsts kopējās daļas	Aizsardzības stāvoklis valstī, (EC 2019a)*
6530*	6,69	B	23,91	27,5%	0,612 - 0,470	U2-
6210	0,39	B	0,40	97,5%	0,009 – 0,007	U2-
6270*	0,55	B	7,41	7,42%	0,004 – 0,003	U2-
6450	0,55	B	160,19	0,34%	0,040 – 0,003	U2-
91F0	3,75	A	44,62	8,40%	0,839 – 0,625	U1-

* U2 - Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-slikts (*Unfavourable-Bad*); U1 - Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (*Unfavourable-Inadequate*).

ES nozīmes zālāju biotops ***6530* Parkveida pļavas un ganības*** atzinuma teritorijā sastopams kopumā 6,69 ha platībā. Biotopu veido raksturīgās struktūras: seni, bioloģiski veci parkveida koki, kas apsekotās teritorijas ziemeļu un dienvidu daļās ir ieauguši blīvā, sekundārā mežaudzē (2.piel., 1. un 2. att.), radot negatīvu ietekmi uz šo koku ilgmūžību. Šajās vietās atzinuma sagatavošanas laikā veikts biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības kartējums, uzkartējot šī biotopa 1. variantu, kur biotopa platību veido vairākas ainavas elementu vienības (kartējums dots šī atzinuma 4.pielikumā). Šajā gadījumā tā ir pilnībā ar sekundāro mežu aizaugusi parkveida koku audze. Parkveida kokiem raksturīgi plaši, zemu zaroti vainagi, kuru zemākās daļas atmirušas no jaunāku koku radītā noēnojuma. Atzinuma teritorijā biežāk sastopamās parkveida koku sugas ir parastais ozols un parastā goba. Vietām saglabājušies arī parkveida pļavām raksturīgie struktūras elementi, piemēram, parkveida krūmi: parastais

pabērzs *Rhamnus cathartica* un mežābeles *Malus sp.*, kā arī tuvāk upei – veci parasto lazdu Corylus avelana puduri. Visā ainavā vietām ir nelieli pastāvīgi vai arī izžūstoši ūdensķermeņi – vecupes un palu bedres. Blīvas sekundārās mežaudzes veido lielākoties bioloģiski jaunas parastās gobas, āra bērzi, baltalkšņi, kā arī parastās ievas. Par parkveida ainavas ilglaicīgumu liecina arī atmirušās koksnes daudzums, jo izklaidus sastopamas kritalas, sausokņi un stumbeņi no jau atmirušiem dažādu sugu parkveida kokiem. Kokaudzes struktūra liecina, ka aizaugšana ar sekundāru mežu atzinuma teritorijā notikusi dažādos laikos – nesen aizaugušas vietas mijas ar teritorijām, kur parkveida pļavas pamestas un jau kopš 20. gadsimta pirmās puses vairs nav apsaimniekotas. Parkveida ainavas ilglaicīgumu atzinuma teritorijā apliecina liels īpaši aizsargājamo sugu skaits, kas sastopams tikai uz veciem parkveida kokiem.

ES nozīmes biotops ***6120* Sausi zālāji kaļķainās augsnēs*** sastopams 0,39 ha platībā, nelielā poligonā apsekotās teritorijas DA daļā, pie upes. Zālājā novērojamas biotopam raksturīgās dabisku zālāju indikatorsugas, piemēram, ārstniecības ancītis *Agrimonia eupatoria*, vidējā ceļteka *Plantago media* un spradzene *Fragaria viridis*, kas zālājā izteikti dominē. Zālājs netiek apsaimniekots, jo to ainavā norobežo mežaudze un nav iespējama piebraukšana ar traktortehniku. Zālāja strukturālā kvalitāte ir zema, jo apsaimniekošanas trūkuma dēļ uzkrājas kūla, kā arī sākas aizaugšana ar krūmiem. Negatīvu ietekmi rada mežacūku darbība, kas ļauj savairoties ekspansīvajām sugām, piemēram, tīruma kosai *Equisetum arvense*.

ES nozīmes zālāju biotops ***6270* Sugām bagātas ganības vai ganītas pļavas*** apsekotajā teritorijā sastopams 5.nogabalā, kas meža zemju reģistrā raksturots kā zāļu purvs, 0,55 ha platībā. Kartēts biotopa 6270* 3. variants (mitrais). Atbilstoši biotopu inventarizācijas anketai, teritorijā dominē parastā ciņusmilga, pļavas bitene un parastā smilga *Agrostis tenuis*. Apsekojuma laikā šajā biotopā novērojams pastiprināts mitrums, vietām ir stāvošs ūdens. Attīstījušies ciņi, kas traucē apsaimniekošanu, kā arī sāk ieviesties krūmi. Lielākā biotopa poligona daļa netiek apsaimniekota ciņu un krūmu dēļ. Sausāko vietu pļauto.

ES nozīmes zālāju biotops ***6450 Palieņu zālāji*** atzinuma teritorijā sastopams 0,55 ha platībā, teritorijas centrālajā daļā, kas ir samērā atklāta, pārmitra, tai raksturīgi lieli ciņu grīšļa *Carex cespitosa* ciņi, traucējot apsaimniekošanu. Poligonā ietverta sausāka sala ar kārklu krūmiem un vecu parkveida koku puduri.

Iepriekš minētajiem zālāju biotopiem nav sagaidāma negatīva ietekme no biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu veikšanas.

ES nozīmes meža biotops **91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielajām upēm** kartēts kopumā 3,75 ha platībā un veido lielāko daļu no atzinuma teritorijas tuvāk Pededzes upei. Biotops ir daļa no 24,69 ha plaša poligona, kas kartēts ~1,5 km uz ziemeļiem, gar Pededzes upi. Atzinuma teritorijā biotops kartēts 6.nogabalā, kur mežaudzes formula ir 4G3Ba64 2Ba49 1B64, raksturojot ~ 65 gadus vecu mežaudzi, kur dominē gobas un baltalkšņi. Izvērtējot biotopa 91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielajām upēm inventarizācijas anketas datus, konstatēts, ka tas atbilst Ministru kabineta noteikumos Nr.350 (20.06.2017) Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu (MK2017) definētajiem kritērijiem, lai būtu uzskatāms par Latvijas Republikā īpaši aizsargājamu biotopu Jaukti ozolu, gobu un ošu meži gar lielām upēm. Biotops atbilst definīcijai, obligātajiem biotopu raksturošajiem rādītājiem, kā arī tam uzskaitīti vismaz pieci biotopu raksturojoši nozīmīgi struktūru elementi.

Šajā gadījumā ir novērojama divu ES nozīmes biotopu 91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielajām upēm un 6530* Parkveida pļavas un ganības pārklāšanās. Ņemot vērā, ka dabas liegums Mugurves pļavas ir viena no valstī nozīmīgākajām teritorijām, kur lielās platībās - 116, 60 ha (Anon. 2018) sastopams biotops 6530*, kas ļauj nodrošināt ilgtspējīgu lapkoku praulgraužu metapopulāciju, svarīgi izvēlēties biotopa 6530* struktūru un funkciju atjaunošanu, jo šī biotopa aizsardzības stāvoklis valstī ir sliktāks nekā biotopa 91F0. Biotopa 6530* atjaunošana ir nozīmīga daudzām teritorijā sastopamajām īpaši aizsargājamām un lietussargsugām, kas akcentē šī biotopa senlaicīgumu.

3.2. Īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas

Teritorijas apsekojumu laikā īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas netika konstatētas, kā arī tās nav reģistrētas DDPS Ozols sistēmā, vai arī konstatētas veicot ES nozīmes biotopu kartējumu teritorijā 2019 un 2020. gadā.

3.3. Citas dabas vērtības

3.3.1 Dižkoki

Atzinuma teritorijā konstatēti 2 dižkoki jeb īpaši aizsargājami dabas pieminekļi – koki, kam stumbra apkārtmērs 1,3m augstumā no saknu kakla sasniedz vai pārsniedz rādītājus, kas apkopoti Ministru kabineta noteikumu Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 2. pielikumā. (MK 2010) (4. tabula).

4. tabula. Teritorijā konstatētā dižkoku parametri un atrašanās vieta

Koks	Stumbra apkārtmērs, m	Kvartāls, nogabals	Koordinātas
Parastais ozols *Quercus robur*	4.11	2.kv., 1.nog.	X: 676278 Y: 333837
Parastais ozols *Quercus robur*	4.16	2. kv., 6.nog.	X: 676342 Y: 333672

Kokiem novērojamas pazīmes par kādreizējo parkveida ainavas klātbūtni – nokaltuši zemāk esošie zari. Dzīvi zari atrodas koka galotnes daļā, konkurējot par gaismu ar ātraudzīgajiem sekundārā meža kokiem. Plānotā darbība dižkokus ietekmēs labvēlīgi. Atgaismojot teritoriju dižkokiem, tiks paildzināta koku dzīve, uzlabojot kopējo vitalitāti un fizisko stāvokli.

3.3.2. Īpaši aizsargājamās sugas

Apsekotajā teritorijā konstatētas kopumā sešas citu organismu grupu īpaši aizsargājamās sugas ar dažādu aizsardzības statusu, kas iekļautas Latvijas vai starptautisko normatīvo aktu sarakstos, vai arī informatīvajos izdevumos par sugu aizsardzību. Teritorijā konstatēto aizsargājamo sugu un to aizsardzības statusa apkopojums, kā arī norādes par sugas apdraudētību un nozīmību biotopu noteikšanā (DMB sugas, lietussargsugas) dots 5. tabulā, kā arī attēlotas kartoshēmā 1.piel., 5. att.

5. tabula. Atzinuma teritorijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas un to aizsardzības statuss

Sugas nosaukums	Īpaši aizsargājama suga (MK not. Nr. 396.)	Mikroliegumu suga (MK. not. Nr. 940)	Biotopu direktīvas pielikums (EK1992)	Latvijas sarkanā grāmatas kategorija*	DMB suga vai lietussargsuga*
Apsarmotā kalīcija *Calicium adspersum*	x	x		VU	DMB specifiskā suga
Konusveida sklerofora *Sclerophora coniophaea*	x	x		VU	-
Brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala*	x	x		NT	6530* lietussargsuga; DMB specifiskā suga

Sugas nosaukums	Īpaši aizsargājama suga (MK not. Nr. 396.)	Mikroliegumu suga (MK. not. Nr. 940)	Biotopu direktīvas pielikums (EK1992)	Latvijas sarkanā grāmatas kategorija*	DMB suga vai lietussargsuga*
Lapkoku praulgrauzis** *Osmoderma eremita (barnabita)*	x	x	II	VU	6530* lietussargsuga
Dzeltenīgā pertuzārija *Pertusaria flavida*	x			NT	-
košā zeltpore *Hapalopilus croceus*	x	x		EN	6530* lietussargsuga; DMB specifiskā suga
sīkpunktainā artonija *Arthonia byssace*	x	x		NT	DMB specifiskā suga, 9160, 91F0 lietussargsuga
Plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*	x	x		LC	DMB specifiskā suga, 9160, 6530* lietussargsuga

*aktuālais sugu apdraudētības izvērtējums pēc IUCN metodikas uz 12.12.2024 (www.sarkanagramata.lv), kur VU – jutīga suga, NT – gandrīz apdraudēta suga, EN – stipri apdraudēta suga, LC – neapdraudēta suga.

** suga sastopama tieši blakus atzinuma teritorijai, apsekotās zemes vienības ietvaros.

Visas atzinuma teritorijā, kā arī apsekotās zemes vienības ietvaros konstatētās īpaši aizsargājamās sugas ir saistītas ar parkveida ainavas apstākļiem un konstatētas uz veciem parkveida kokiem.

Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* ir biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības lietussargsuga (Auniņš (red.) 2013), kas iekļauta Biotopu direktīvas II pielikumā, nosakot, ka šai sugai jānodrošina labvēlīgs aizsardzības statuss Natura 2000 vietās, kurās suga sastopama (EK 1992). Parkveida pļavas ir nozīmīgākā lapkoku praulgrauža dzīvotne, kuras saglabāšana ir būtiska vaboļu populācijas aizsardzībai. Apsekotajā zemes vienībā konstatēta viena lapkoku praulgruža atradne, teritorijas dienvidrietumu daļā, vecā parkveida kokā. Kopumā Latvijā reģistrētas vairāk kā 500 sugas atradnes, taču valstī ir zināmas tikai astoņas teritorijas, kurās iespējama ilgtspējīga metapopulācijas pastāvēšana un Pededzes lejtece, tajā skaitā Mugurves pļavas, ir viena no šādām vietām (Bāra et al. 2015). Pēdējā ziņojumā Eiropas Komisijai par sugu stāvokli, vērtēts, ka lapkoku praulgrauža populācija Latvijā kopumā ir nelabvēlīgā stāvoklī (Anon. 2019b).

Gan lapkoku praulgrauža sugas aizsardzības plānā (Teļnovs 2005), gan biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības aizsardzības plānā (Bāra et al. 2015), norādīts, ka parkveida pļavu atjaunošana lapkoku praulgrauža populācijas saglabāšanai. Paredzams, ka plānotie biotopu atjaunošanas darbi, kuru rezultātā tiks atēnoti lapkoku praulgrauzim piemēroti parkveida koki, veicinās šīs sugas populācijas lieluma un izplatības areāla saglabāšanu.

Ķērpju sugas apsarmotā kalīcija *Calicium adspersum,* konusveida sklerofora *Sclerophora coniophaea* un brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala* ir raksturīgas lietussargsugas biotopā 6530*. Tās konstatējamas uz galvenokārt ozolu un citu lapu koku mizas atklātā ainavā (Moisejevs 2016). Sugas ir reti sastopamas Latvijā, savukārt atzinuma teritorijā, kā arī tiešā tās tuvumā konstatētas vairākas šo sugu atradnes uz veciem parkveida kokiem. Ķērpis dzeltenīgā pertuzārija *Pertusaria flavida* saistāms ar izteikti veciem ozoliem (Prigodina Lukošienė, Naujalis 2009). Ķērpis sastopams uz viena parkveida ozola 6.nogabalā, kā arī uz koka blakus atzinuma teritorijai.

Koksnes sēne košā zeltpore *Hapalopilus croceus* sastopama uz parkveida ozola 6.nogabalā (2.piel., 4.att). Suga ir viena no biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības lietussargsugām (Auniņš (red.) 2013), kas Latvijā ir reti sastopama, kā arī aktuālais sugas apdraudētības izvērtējums nosaka, ka košā zeltpore Latvijā ir stipri apdraudēta suga. DL

Mugurves pļavas konstatētas 9 sugas atradnes (DDPS OZOLS dati). Suga ir tieši atkarīga no veciem parkveida ozoliem, tādēļ paredzams, ka plānotā biotopa atjaunošana nodrošinās piemērotas dzīvotnes nākotnē un veicinās sugas izplatīšanos. Ķērpis sīkpunktainā artonija *Arthonia byssace* ir reti sastopama suga visā Latvijas teritorijā uz veciem lapu kokiem – ozoliem un liepām ēnas pusē (Moisejevs 2016). Aug lapu koku mežos, taču retāk – parkveida ainavā. Plānoto biotopu atjaunošanas darbu ietekmē vērtējama kā nebūtiska, jo plānots saglabāt kokus – ķērpja atradnes, kā arī nākotnē nodrošināt piemērotus apstākļus sugas attīstībai. Koksnes sēne plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus* (2. piel., 3. att.) teritorijā konstatēta vienā atradnē 6.nogabala dienvidu daļā, uz veca ozola nolūzušajiem zariem. Sēne saistīta ar vecu, sausu, labi izgaismotu atmirušu lielu dimensiju ozola koksni, kas nereti ir vecu ozolu lielie sausie zari, vai arī pašas kritalas. Sēne Latvijā sastopama samērā reti, taču Sarkanās grāmatas veiktais IUCN izvērtējums atklāj, ka suga nav apdraudēta. DL Mugurves pļavas konstatēta 33 atradnēs (DDPS Ozols dati).

Plānoto biotopa 6530* atjaunošanas darbu ietekme uz visām apsekotajā teritorijā sastopamajām sugām vērtējama pozitīvi, nodrošinot piemērotus apstākļus sugu eksistencei, attīstībai un labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanai.

4. PĒTĀMĀS TERITORIJAS AIZSARGĀJAMO DABAS VĒRTĪBU LABVĒLĪGA AIZSARDZĪBAS STATUSA NODROŠINĀŠANAS PRASĪBAS UN DARBĪBAS

4.1. Biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu mērķis un pamatojums

ES nozīmes biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu virsmērķis atzinuma teritorijā ir uzlabot biotopa aizsardzības stāvokli mērķa teritorijā un valstī, atjaunojot sliktā stāvoklī esošas biotopa platības. Biotopa 6530* atjaunošanas mērķa nozīmību apliecina vairāki zemāk uzskaitīti dokumenti.

LVAF projekta "Biotopa „Parkveida pļavas un ganības 6530*" aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu īstenošana dabas liegumos „Lubāna mitrājs", „Sitas un Pededzes paliene" un „Mugurves pļavas" ietvaros veiktās biotopa Parkveida pļavu un ganību 6530* inventarizācijas rezultātā dabas liegumā "Mugurves pļavas" kopējās uzkartētās biotopa platības veido 116,60 ha, kas aizņem 36 % no kopējās dabas lieguma teritorijas jeb ~ 10 % no kopējām Latvijā zināmajām biotopa platībām (Anon. 2018). Latvijas ziņojumā Eiropas Komisijai par biotopu stāvokli norādīts, ka biotopam 6530* aizsardzības statuss valstī ir slikts (U2) (Anon. 2019a). Biotopa 6530* aizsardzības plānā norādīts, ka prioritāri atjaunojamas šī biotopa platības, kas pārsniedz 60 ha un kurās konstatēta lapkoku praulgrauža dzīvotne (Bāra et al. 2015). Pašreizējā atzinuma teritorija ir daļa no dabas liegumā sastopamā 116,60 ha plašā parkveida ainavas kompleksa ar esošiem 6530* biotopiem (Anon. 2018).

NATURA 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018–2030 (DAP 2017) paredz, ka dabas liegumā "Mugurves pļavas" jāveic dabas aizsardzības plāna aktualizācija, īpaši, attiecībā uz biotopu veida 6530* *Parkveida pļavas un ganības* pašreizējo un atjaunojamo platību, to atjaunošanu un uzturēšanu saskaņā ar biotopa aizsardzības plāna norādījumiem.

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam Mugurves pļavas izstrādāts periodam no 2005. līdz 2015.gadam, un tas rekomendē parkveida pļavu atjaunošanu, izcērtot krūmus ap vecajiem kokiem kopumā 10 ha platībā. Jāņem vērā, ka dabas lieguma Mugurves pļavas dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā (2005. līdz 2006. gads) vēl nebija izstrādāta ES nozīmes biotopu noteikšanas metodika, kas nosaka biotopa 6530* kartēšanu un atzīšanu vietās, kur dabā atrodas ar sekundāro mežaudzi aizaugušas senās parkveida ainavas (Auniņš (red.) 2013).

Biotopu atjaunošanas darbu plānošanā un realizācijā primāri izmantojams aktuālais biotopu kartējums, kā arī spēkā esošās vadlīnijas un plāni.

Atzinuma teritorijas lielākā daļa atrodas dabas lieguma Mugurves pļavas dabas lieguma zonā. Ministru Kabineta noteikumi Nr. 245. "Dabas lieguma "Mugurves pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" nosaka, ka dabas lieguma zona izveidota, lai saglabātu īpaši aizsargājamus pļavu biotopus (dzīvotnes), citus biotopus (dzīvotnes), kā arī īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugu - griezes (*Crex crex*), ķikuta (*Gallinago media*), ormanīša (*Porzana porzana*) un lapkoku praulgrauža (*Osmoderma eremita*) - dzīvotnes, mazā ērgļa (*Aquila pomarina*) barošanās vietas, kā arī īpaši aizsargājamo augu sugu dzīvotnes (MK 2007). Biotopa 6530* atjaunošana nodrošinās turpmākas dzīvotnes lapkoku praulgrauzim, apliecinot dabas lieguma zonas funkciju izpildi.

4.2. Biotopa atjaunošanas darbu apraksts un sagaidāmais rezultāts

ES nozīmes biotopa 6530* atjaunošanas darbi paredzēti kopumā 6,69 ha platībā, visā atzinuma teritorijas platībā. Atjaunošanas darbi ietver sekundāras kokaudzes izzāģēšanu, saglabājot atsevišķus senos un nākotnes parkveida kokus, kas dabā marķēti ar oranžu krāsu pa stumbra perimetru ~ 1,3m augstumā, kā arī saglabājot citus parkveida ainavas struktūru elementus: liela izmēra kritalas, stumbeņus sausokņus un biotopam raksturīgos krūmus – Eiropas segliņu, pabērzus, mežābeles (saglabājamie krūmi marķēti ar oranžo krāsu identiski kā koki). Par nevēlamiem un izzāģējamiem kokiem uzskatāmi tādi koki, kas savairojušies pēc senās parkveida ainavas pamešanas un kuru attīstība apdraud seno parkveida ainavas koku dzīvotspēju un attīstību. Nozāģētais materiāls un ciršanas atliekas tiek transportētas prom no mērķa biotopa teritorijas un izvietots krautuvēs realizācijai. Paredzēts, ka sekundārās kokaudzes izciršana notiks pakāpeniski. Darbu gaitā jāveic saglabājamo koku skaita korekcijas, jo tikai procesā, pamazām atklājot ainavu, iespējams novērtēt potenciālo veidojamās ainavas konfigurāciju. Lai ierobežotu atvašu veidošanos, pēc ciršanas darbiem paredzēta nozāģēto krūmu un koku celmu frēzēšana, izmantojot celmu frēzi. Atklātajās teritorijās, kur savairojušies ciņu grīšļi (piemēram, 5.nogabalā, (2.piel., 5.att.)), paredzēta ciņu frēzēšana, lai iegūtu līdzenu, apsaimniekojamu virsmu. Ja nepieciešams, pēc atjaunošanas darbu veikšanas jānolīdzina radušās risas vai citas izcelsmes nelīdzena zemes virskārta, izmantojot ecēšas, smalcinātāju vai citus agregātus.

Meža zemēs paredzēta sekundāro koku un krūmu ciršana, kā arī koku un krūmu celmu frēzēšana paredzēta 5,07 ha platībā, savukārt pārējā teritorijā plānota krūmu ciršana, krūmu celmu un ciņu frēzēšana 1,62 ha platībā. Biotehnisko pasākumu veikšanas vietas attēlotas kartoshēmā 1.pielikuma. 7.attēlā.

Biotehnisko pasākumu rezultātā tiks atjaunota 6,69 ha platība ar biotopu 6530* tam raksturīgajā strukturālajā un funkcionālajā stāvoklī, kur atklātas zālāju platības mijas ar izgaismotiem parkveida kokiem vai koku grupām, nodrošinot gan vecu parkveida koku ilgmūžību, līdz ar to - dzīvotni nozīmīgām retām, apdraudētām un īpaši aizsargājamām sugām: lapkoku praulgrauzim un košajai zeltporei, kā arī daudzām citām sugām, kas apdzīvo parkveida ainavas. Saglabātie dažāda vecuma koki nodrošinās biotopa ilglaicību kļūstot par nākotnes biokokiem. Atjaunotās biotopa 6530* atklātās daļas, tajā skaitā starp saglabātajiem esošajiem un nākotnes biokokiem, būs iespējams apsaimniekot, izmantojot traktortehniku – pļaut.

4.4. Saglabājamo koku izvēles kritēriji un parametri

Teritorijā saglabājamo koku izvēle veikta balstoties uz Zālāju biotopu apsaimniekošanas un atjaunošanas vadlīnijām (Rūsiņa (red.) 2017), kurās aprakstīti galvenie principi saglabājamo koku izvēlē:

- primāri atjaunojamajā teritorijā identificējami senās parkveida ainavas koki – veci, lielu dimensiju koki ar raksturīgo zemo zarojumu (biokoki). Atkarībā no laika, kas pagājis kopš parkveida ainava pamesta, seno biokoku zemāki zari var būt atmiruši sekundārās audzes radītā noēnojuma rezultātā;
- lai nodrošinātu parkveida koku attīstību nākotnē, atsevišķus sekundārās audzes kokus izvēlas kā nākotnes biokokus, ņemot vērā koku novietojumu ainavā, paredzot, cik lielu telpu tas aizņems un vai netraucēs jau esošiem biokokiem;
- papildus kokiem atjaunojamajā teritorijā saglabā arī citus parkveida ainavas elementus – raksturīgos krūmus (segliņi, pabērzi, ievas, mežābeles u.c.).

Visā atzinuma teritorijā saglabāšanai paredzētie koki uzskaitīti un uzmērīti, kā arī marķēti, izņemot vecos ozolus – biokokus, kas ir aizsargājamo sugu dzīvotnes. Saglabājamo koku parametru apkopojums dots 6. tabulā. Atzinuma teritorijā saglabājami vidēji 56 uz hektāru, taču saglabājamo koku daudzums atšķiras dažādās atjaunojamās teritorijas vietās – ir reģioni ar lielāku koku blīvumu, un ir skrajākas vietas. Salīdzinājumam, piemēram, vienā no biotopa 6530* etalon-teritorijām - Valkas pagasta "Marsos" uzskaitīti 35- 40 koki uz hektāru, kas uzskatāms par optimālu koku skaitu ilggadīga zālāja attīstībai skrajas kokaudzes apstākļos.

Nelielu daļu no atzinuma teritorijā saglabājamiem kokiem veido tieši vecie parkveida koki ar diametru virs 50 cm –parastie ozoli un parastās gobas. Šie koki ainavā nav marķēti ar oranžo krāsu, ķērpju sugu saglabāšanas nolūkos.

Ciršanas darbu gaitā paredzama saglabājamo koku skaita korekcija, izcērtot kokus, kas var tikt bojāti meža izstrādes darbu laikā vai arī nav iederīgi izveidotajā ainavā. Pie esošā saglabājamo koku skaita ir paredzama zālāja veģetācijas attīstība, radot biotopam 6530* raksturīgo mozaīkveida ainavu, vides apstākļus un nodrošinot funkcijas, tomēr atjaunošanas darbu gaitā nepieciešams saglabājamo koku skaita atkārtots izvērtējums, to skaitu iespēju robežās samazinot.

6. tabula. Atzinuma teritorijā marķēto saglabājamo koku parametru apkopojums.

Koka diametrs*	Ozols	Liepa	Goba/ vīksna	Bērzs	Baltalksnis	Kļava	Melnalksnis	Vītols	Ieva	Pabērzs	Pīlādzis	Mežābele	Kopā
50-50+	7		3	1				2					**13**
48			2	4									**6**
44	1		2	6									**9**
40				4				1					**5**
36		1	5	3			1	1					**11**
32			11	12			1						**24**
28	1	2	12	21	3		1						**40**
24	2	2	17	9	3		4			1			**38**
20	2	6	35	11	4	1	1		13				**73**
16	7	3	20	3					30	3			**66**
12	3	2	9	1		3			18	6	1	2	**45**
8	3	1	3						17	12			**36**
Kopā:	**26**	**17**	**119**	**75**	**10**	**4**	**8**	**4**	**78**	**22**	**1**	**2**	**366**

** Koka diametrs mērīts 1.3m augstumā no sakņu kakla.*

4.5. Atmežojamo platību raksturojums

Atzinuma teritorijas lielākā daļa jeb 5,52 ha ir iekļauti valsts meža zemju reģistrā, tādēļ veicot biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas pasākumus, nepieciešams veikt atmežošanu visos atzinuma teritorijā iekļautajos meža nogabalos, t.i. 2. kvartāla 1., 2., 5. un 6. nogabalā. 5.nogabala zemes lietojuma veids ir "Zāļu purvs", taču dabā tur sastopama atklāta platība ar grīšļu, vīgriežu, biteņu un citu palieņu zālāju veģetāciju, tādēļ uzskatāma par pļavu un rekomendējama tās izņemšana no meža reģistra (2.piel., 5.att).

Atmežošana veicama saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 325. "Par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā", kuri nosaka, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir pieļaujama atmežošana, ja tā ir nepieciešama īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanai un tās veikšanai ir saņemta rakstiska DAP atļauja, kas izdota pamatojoties uz biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumu (MK2013). Šo noteikumu 6. punkts nosaka, ka parkveida pļavas un ganības ir to biotopu sarakstā, kurus var atjaunot meža zemēs.

Kopējā atmežojamā platība sastāda 5,52 ha. Atmežojamās platības meža nogabali uzskaitīti un raksturoti 8. tabulā un kartogrāfiski attēloti 1. pielikuma 6. attēlā.

8. tabula. Atmežojamo platību raksturojums.

Kad. Nr.	Kv. Nr.	Nog. Nr.	Plat., ha	Zemes kat.	AAT	Atmežošana	Biotehniskie pasākumi
94880130015	2	1	0,28	Mežaudze	Vr	Vajadzīga	Koku, krūmu ciršana, celmu frēzēšana
		2	0,50	Mežaudze	Dm	Vajadzīga	Koku, krūmu ciršana, celmu frēzēšana
		5	0,50	Mežaudze	Zāļu purvs	Vajadzīga	Krūmu ciršana, ciņu frēzēšana
		6	4,24	Mežaudze	Vr	Vajadzīga	Koku, krūmu ciršana, celmu frēzēšana

4.6. Biotopu atjaunošanas darbu veikšanas nosacījumi un rekomendācijas

Biotopa 6530* atjaunošanas darbu kopumā iekļaujami šādi nosacījumi un rekomendācijas:

- Saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 245. "Dabas lieguma "Mugurves pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", biotopa 6530* parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbi veicami tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes atļauju un biotopa 6530* atjaunošanas darbi, kas ietver sekundārās mežaudzes izzāģēšanu, veicami ārpus putnu ligzdošanas sezonas, t.i. laikā no 1. augusta līdz 31. martam. Šo noteikumu 14.13. punkts nosaka, ka mežaudzēs aizliegts cirst jebkura vecuma gobas, ozolus, kļavas, ošus, dobumainus kokus, kā arī sausokņus, kuru caurmērs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, un izvākt gobu, ozolu, kļavu un ošu kritalas, kuru caurmērs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, izņemot bīstamo koku (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) novākšanu. Biotopa 6530* atjaunošanas procesā iespējama atsevišķu lapu koku izzāģēšana, kuru caurmērs resnākajā vietā pārsniedz 25 cm, taču šāda darbība ir pieļaujama, jo saglabājamie koki (esošie biokoki un nākotnes parkveida ainavas koki) ir pamatoti izvērtēti un marķēti dabā. Kokaugi, kas ieviesušies pēc tradicionālās apsaimniekošnas pārtraukšanas 20.gs. sākumā, labvēlīgos apstākļos var sasniegt norādītā izmēra caurmēru, taču vienlaikus, lielā biezībā un mežam līdzīgos apstākļos

būtiski samazina biotopa 6530* strukturālo un funkcionālo kvalitāti, piemēram, noēnojot senos parkveida kokus.

- Lai atjaunotu biotopa 6530* funkcijas un struktūras, nepieciešama atmežošana šī atzinuma 8. tabulā norādītajām platībām, kopumā 5,52 ha platībā.
- Izzāģētais materiāls, kā arī ciršanas atliekas (izņemot kritalas, kas lielākas par 25 cm diametrā) izvedamas ārpus atjaunojamās biotopa teritorijas.
- Biotehnisko pasākumu laikā, cērtot sekundāros kokus, būtiski novākt cik vien iespējams visas ciršanas atliekas, ja nepieciešams – izmantojot roku darbu, lai frēzēšanas rezultātā neveidojas biezs, sasmalcināts koku zaru un mizu atlieku slānis, kas traucēs zālāja attīstību. Ja šāds slānis izveidojies, tas jānovāc, līdz atsedzas kaila zeme.
- Tā kā teritorijā un blakus teritorijās novērojama Eirāzijas bebra *Castor fiber* darbība, tad liela izmēra lapu kokiem, kas atrodas riska zonā, piemēram, tuvu ūdenstilpēm, nepieciešams nodrošināt metāla sietu vairogu, pasargājot stumbrus no bebra radītiem postījumiem, šādi nodrošinot parkveida koku ilgmūžību.
- Teritorijā saglabājami visi sausokņi, stumbeņi un kritalas vai šo struktūru daļas, kuru caurmērs 1,3m augstumā pārsniedz 25 cm, kā arī lielu dimensiju parasto ozolu zari. Ja atmirusī koksne traucē regulārajai platību apsaimniekošanai, to iespējams pārvietot uz citu vietu.
- Biotopa atjaunošanas darbu ietvaros no teritorijas aizvācami bīstamie koki, piemēram, jau atmiruši pioniersugu sausokņi bērzi, baltalkšņi u.c., citu koku vainagos iekārušies koki.
- Nozīmīgāko seno parkveida koku ilgmūžības palielināšanai rekomendējama vainagu kopšana, nodrošinot koku stabilitāti jaunajos vides apstākļos, kur no sekundārā apauguma atbrīvotajās teritorijās saglabājamie koki ir daudz vairāk pakļauti vēja ietekmei. Tāpat rekomendējama jaunāku saglabājamo koku vainagu strukturāla veidošana, lai laicīgi nodrošinātu stabila vainaga attīstību nākotnē, paildzinot koka dzīvi un noturību pastiprināta vēja apstākļos. Koku vainagu kopšanas darbi uzticami kvalificētiem kokkopjiem - arboristiem ar pieredzi šādu darbu veikšanā.
- Biotopa atjaunošanas darbu laikā iespējamas smagās tehnikas radītas risas, vai cita veida nelīdzena augsnes virskārta, piemēram, no celmu raušanas, frēzēšanas darbiem vai citā veidā radušies nelīdzenumi, kurus jānolīdzina, lai nodrošinātu atjaunojamajai teritorijai labu lauksaimniecības stāvokli. Tehnikas un agregātu kustība iespēju robežās plānojama pa jau esošām dabiskām brauktuvēm, kā arī vēlams izvēlēties biotehniskajiem darbiem piemērotus apstākļus: kailsalu vai sausumu.

4.7. Atjaunotā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības apsaimniekošanas rekomendācijas pēc atjaunošanas darbu veikšanas

Pēc biotehnisko darbu pabeigšanas atzinuma teritorijā biotopā 6530* Parkveida pļavas un ganības būtiski mainīsies vides apstākļi – kādreizējās mežaudzes vietā būs klajumi ar atsevišķiem parkveida kokiem. Jaunie gaismas apstākļi veicinās zālāja veģetācijas attīstību. Lai atjaunotajā teritorijā nerastos blīvas audzes ar kokaugu atvasēm, paredzēta koku un krūmu celmu frēzēšana, iznīcinot lapu koku snaudošos pumpurus pie sakņu kakla un samazinot kokaugu reģenerācijas spējas, veidojot atvases. Lai uzturētu atjaunotās parkveida ainavas struktūras un funkcijas, nepieciešams atjaunotajai teritorijai nodrošināt regulāru ikgadēju apsaimniekošanu ar zālāja nopļaušanu un siena vai zāles savākšanu vai arī noganīšanu.

Apsaimniekojot teritoriju ar pļaušanu, jāvērtē, vai kādā no atjaunotās teritorijas daļām nav savairojušās nitrofīlas (piemēram, lielā nātre *Urtica dioica*, podagras gārsa *Aegopodium podagraria*) vai invazīvas sugas, kuras vēlams nopļaut agri (pirms ziedēšanas), vai jāplāno to

nopļaušana vairākas reizes sezonā. Pirmajā gadā pēc atjaunošanas darbiem vēlama vēlā pļauja, ļaujot augiem nostiprināt sakņu sistēmu, kā arī izmantojot frēzētās augsnes priekšrocības, nogatavināt sēklas, lai veicinātu dabisko zālāju izsēju.

5. SECINĀJUMI

1. Atzinuma teritorijā Gulbenes novada Stradu pagastā, zemes vienībā ar kadastra Nr.50900100028 plānota ES nozīmes zālāju biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošana kopumā 6,69 ha platībā, veicot biotehniskos pasākumus - sekundāro koku un krūmu ciršanu, kā arī koku un krūmu celmu, ciņu frēzēšanu, kā rezultātā tiks iegūtas daļēji atklāta biotopa platība ar savrupiem parkveida pirmā un otrā stāva kokiem un pameža krūmiem, kas marķēti dabā, kā arī atmirušās koksnes elementiem – kritalām un sausokņiem. Atjaunoto platību būs iespējams nopļaut, izmantojot traktortehniku.

2. Biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu virsmērķis apsekotajā teritorijā ir uzlabot biotopa aizsardzības stāvokli mērķa teritorijā un valstī, atjaunojot sliktā stāvoklī esošas biotopa platības vienā no nozīmīgākajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām biotopa 6530* saglabāšanai valstī. Biotopa atjaunošanas nepieciešamību un nozīmi apliecina Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018–2030 (DAP 2018), Biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības biotopa aizsardzības plāns (Bāra et al. 2015), Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* sugas aizsardzības plāns (Teļnovs 2005), kā arī dabas lieguma Mugurves pļavas dabas aizsardzības plāns (Salmiņa (red.) 2005).

3. Atzinuma teritorijā paredzēto biotopa 6530* atjaunošanas darbu veikšanai, kā arī turpmākai biotopa apsaimniekošanas nodrošināšanai pamatoti nepieciešama atmežošana kopumā 5,52 ha platībā meža nogabalos, kas apkopoti šī atzinuma 4.5. nodaļā 8. tabulā, kā arī atsevišķi izdalīti šī atzinuma 4. pielikumā.

4. Plānotajiem biotehniskajiem pasākumiem biotopa 6530* struktūru un funkciju atjaunošanai, kas ietver koku un krūmu ciršanu, kā arī celmu frēzēšanu, nav paredzama nelabvēlīga ietekme uz atzinuma teritorijā un blakus teritorijās esošajiem ES nozīmes biotopiem un īpaši aizsargājamām sugām. Biotopa atjaunošanas pasākumi veicami saskaņā ar Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijām Latvijā (Rūsiņa (red.) 2017), kā arī nosacījumiem, kas aprakstīti šī atzinuma 4.6. nodaļā.

6. IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INTERNETA RESURSI

Anon. 2018. Rekomendācijas biotopa Parkveida pļavas un ganības 6530* saglabāšanai dabas liegumā "Mugurves pļavas" . Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs, 26 lpp.

Anon. 2019a. Biotopu Direktīvas 17 panta ziņojums. https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=lv/eu/art17/envxwalvg/LV_habitats_reports-20190829-115432.xml&conv=589&source=remote#6530

Anon. 2025 Latvijas Sarkanā grāmata. Projektā izvērtēto sugu saraksts un tām piešķirto IUCN kategorijas. https://sarkanagramata.lu.lv/par-projektu/materiali/

Auniņš A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums. Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 359 lpp. https://www.daba.gov.lv/upload/File/Publikacijas/ROKASGR_biotopi_LV.pdf

Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts. http://www.eremita-meadows.lv/resource/1458627582_20150105_parkveida_plavu_biotopa_plans.pdf

DAP 2017. Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018 - 2030, Dabas aizsardzības pārvalde. http://nat-programme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/#programma

EC 2023. Dabas lieguma Mugurves pļavas Natura 2000 teritorijas standarta datu forma. https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/sdf/#/sdf?site=LV0528800&release=55

EP 1992. Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A31992L0043

Moisejevs R., 2016. Ķērpju indikatorsugu rokasgrāmata dabas pētniekiem. Daugavpils Universitāte Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts. https://www.daba.gov.lv/lv/media/1662/download

Prigodina Lukošienė, I., & Naujalis, J. R. (2009). Rare lichen associations on common oak (Quercus robur) in Lithuania. Biologia, 64, 48-52.

Rūsiņa S. (red.). 2017. Vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā. III Pļavas un ganības. Sigulda: Dabas aizsardzības pārvalde. https://nat-programme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/

Salmiņa L. (red.) 2005. Dabas lieguma "Mugurves pļavas " dabas aizsardzības plāns. Latvijas dabas fonds. https://www.daba.gov.lv/lv/media/2705/download?attachment

Teļnovs 2005. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (SCOPOLI, 1763) sugas aizsardzības plāns. Latvijas Entomoloģijas biedrība. https://www.daba.gov.lv/lv/media/5940/download

MK 2000. 14.11.2000. Ministru kabineta noteikumi Nr.396. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu. https://likumi.lv/ta/id/12821-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu

MK 2007. 10.14.2007. Ministru Kabineta noteikumi Nr.957. Dabas lieguma "Mugurves pļavas" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi https://likumi.lv/doc.php?id=155763

MK 2012. 18.12. 2012. Ministru Kabineta noteikumi Nr. 940. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. https://likumi.lv/ta/id/253746-noteikumi-par-mikroliegumu-izveidosanas-un-apsaimniekosanas-kartibu-to-aizsardzibu-ka-ari-mikroliegumu-un-to-buferzonu-noteiksanu

MK 2013. 18.06.2003. Ministru Kabineta noteikumi Nr. 325. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā https://likumi.lv/ta/id/257685-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-un-ipasi-aizsargajamo-sugu-dzivotnu-atjaunosanu-meza

MK 2017. 20.06.2017 Ministru Kabineta noteikumi Nr. 350. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu. https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu

Dabas pārvaldības sistēma OZOLS („OZOLS" v.1.21.10.01). Dabas aizsardzības pārvalde. https://ozols.gov.lv/ozols/ (Skatīts: 06.15.2025.)

Valsts meža dienesta Meža valsts reģistra dati (skatīts 06.05.2025.) https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/meza-valsts-registra-meza-dati

---

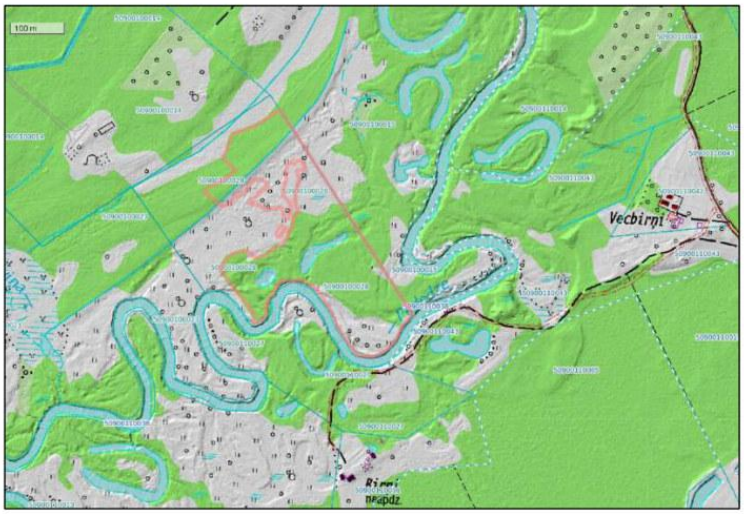
Pielikumi:
1. pielikums. Apsekotās teritorijas kartogrāfiskajos materiālos – 5 lpp;
2. pielikums. Fotogrāfijas no apsekotās teritorijas - 2 lpp;
3. pielikums. Atmežojamo teritoriju saraksts un biotehnisko pasākumu apraksts – 1 lpp;
4.pielikums. Biotopa 6530* kartējums – 5 lpp.

Atzinums sagatavots uz 28 lapām, no tām - 4 pielikumi kopā uz 13 lapām.

Atzinumu sagatavoja:
Sugu un biotopu jomas eksperte (sertifikāta Nr. 102) **Maija Medne**
(Tālrunis +371 26741537; e-pasts: maijamedne@gmail.com)

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Atzinuma Nr. MM102/40 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

1.attēls. Atzinuma teritorija LĢIA topogrāfiskājā kartē 1:10 000 (4.cikls), apvienojumā ar reljefa karti.
Avots: vesture.dodies.lv

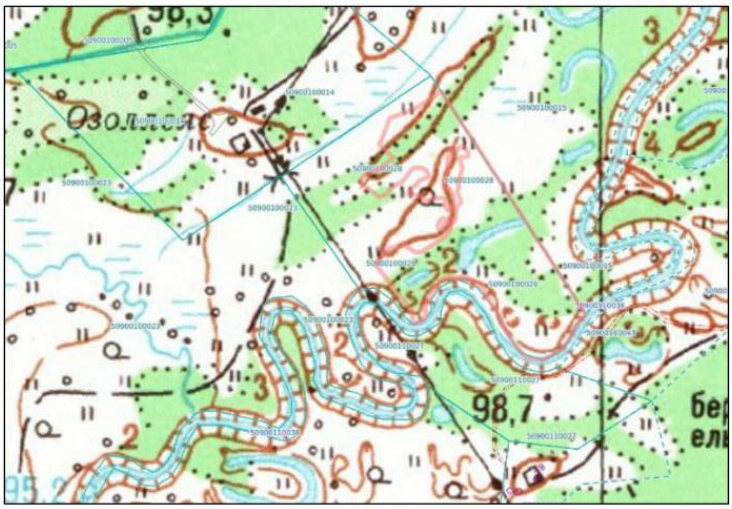

2.attēls. Atzinuma teritorija Latvijas Armijas ģenerālštāba kartē 1920. – 1940.
M 1:75 000 Avots: vesture.dodies.lv

Atzinuma Nr. MM102/40 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

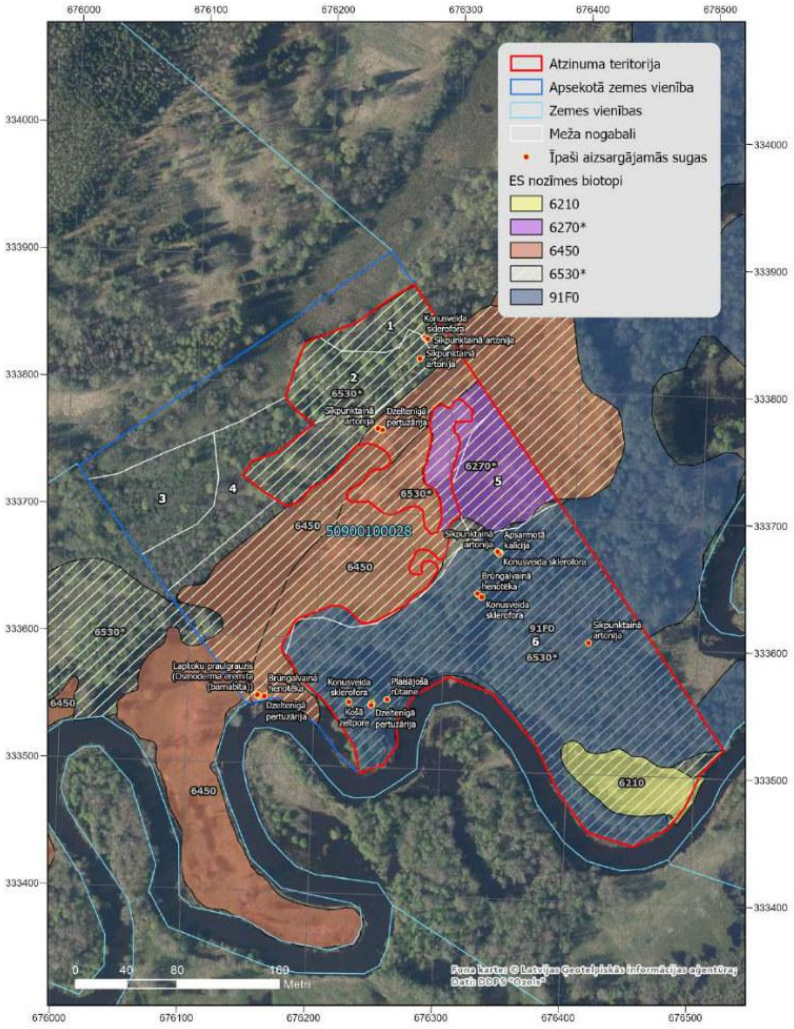

3.attēls. Atzinuma teritorija Padomju armijas ģenerālštāba topogrāfiskajā kartē, 1947.gads
M1:25 000, Avots: vesture.dodies.lv

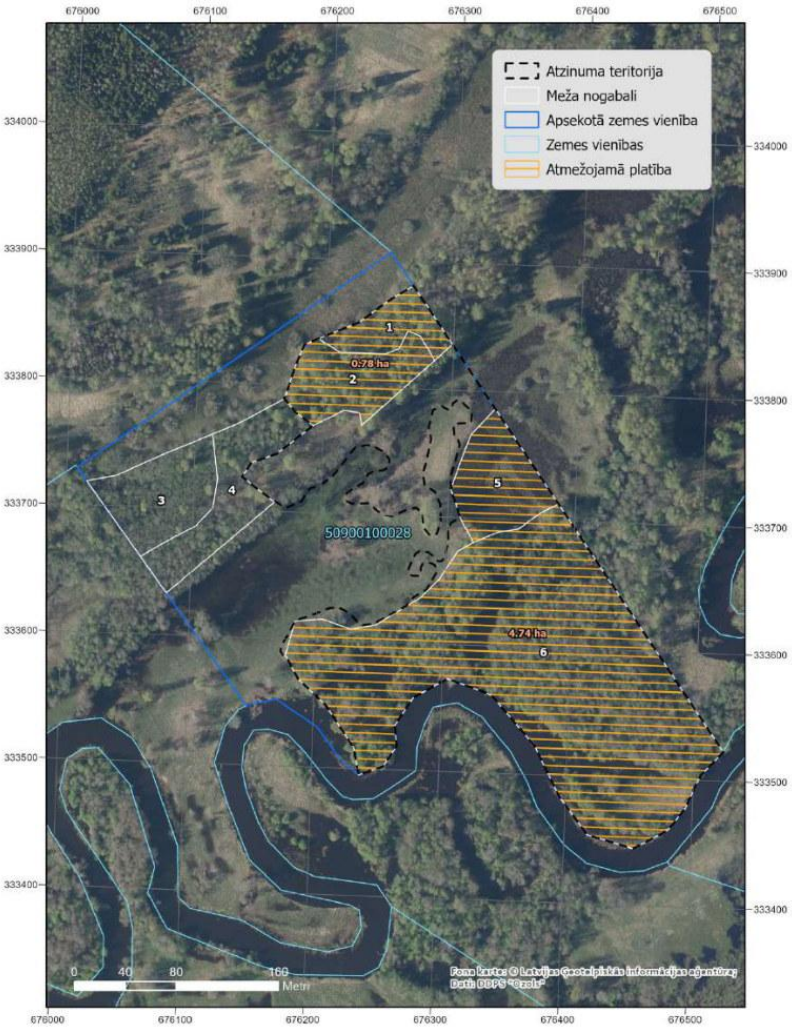
4.attēls. Atzinuma teritorija Padomju armijas ģenerālštāba topogrāfiskajā kartē, 1963.gads
M1:25 000, Avots: vesture.dodies.lv

Atzinuma Nr. MM102/40 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

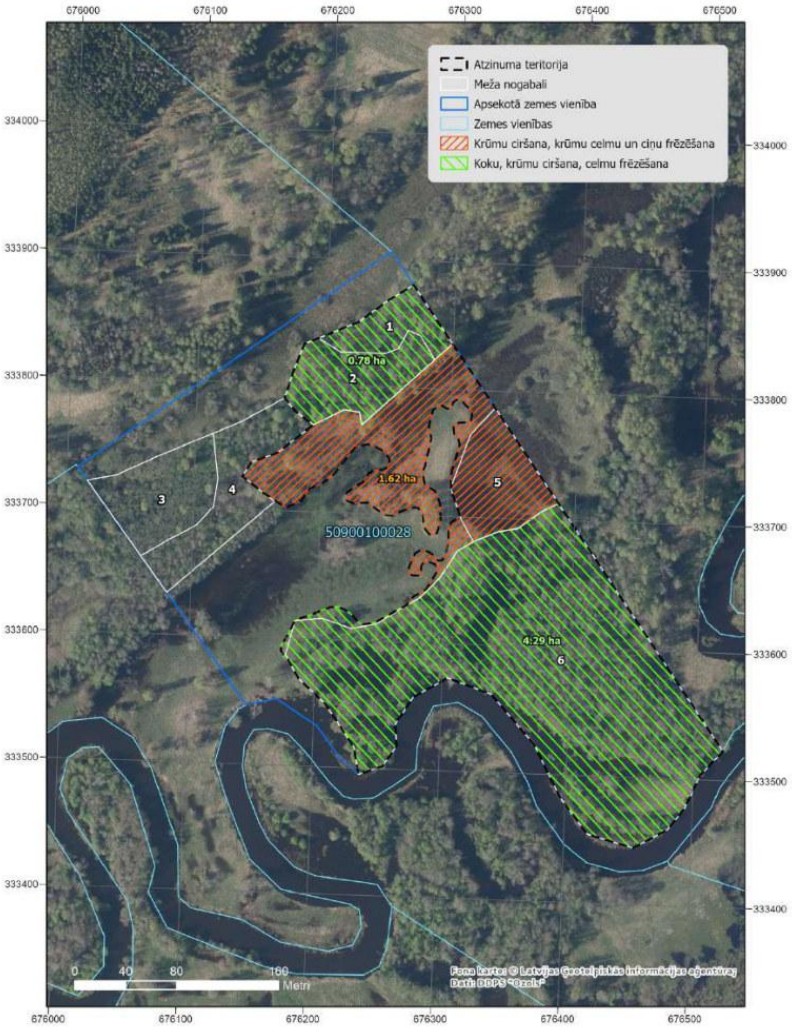
5.attēls. Dabas vērtības atzinuma teritorijā un apsekotajā zemes vienībā. Mērogs 1:3200
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls. Dati: DDPS OZOLS, eksperta kartējums

Atzinuma Nr. MM102/40 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

6.attēls. Atmežojamā platība atzinuma teritorijā. Mērogs 1:3200
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls.

Atzinuma Nr. MM102/40 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

7.attēls. Biotehniskie pasākumi teritorijā. Mērogs 1:3200
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls.

Atzinuma Nr. MM102/40 2. pielikums. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas.
Fotogrāfiju autore: Maija Medne. Uzņemšanas laiks: 2025. gada 27.aprīlis

1. attēls. Sekundārajā mežaudzē ieaudzis parkveida koks, 6.nogabalā

2. attēls. Sekundārajā mežaudzē ieaudzis parkveida koks, 2.nogabals

3. attēls. Īpaši aizsargājamā sēņu suga plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*

4. attēls. Īpaši aizsargājamās sēņu sugas košās zeltpores *Hapalopilus croceus* pērnie augļķermeņi

Atzinuma Nr. MM102/40 2. pielikums. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas. Fotogrāfiju autore: Maija Medne. Uzņemšanas laiks: 2025. gada 27.aprīlis

5.attēls. Ciņi un krūmi 5.nogabalā.

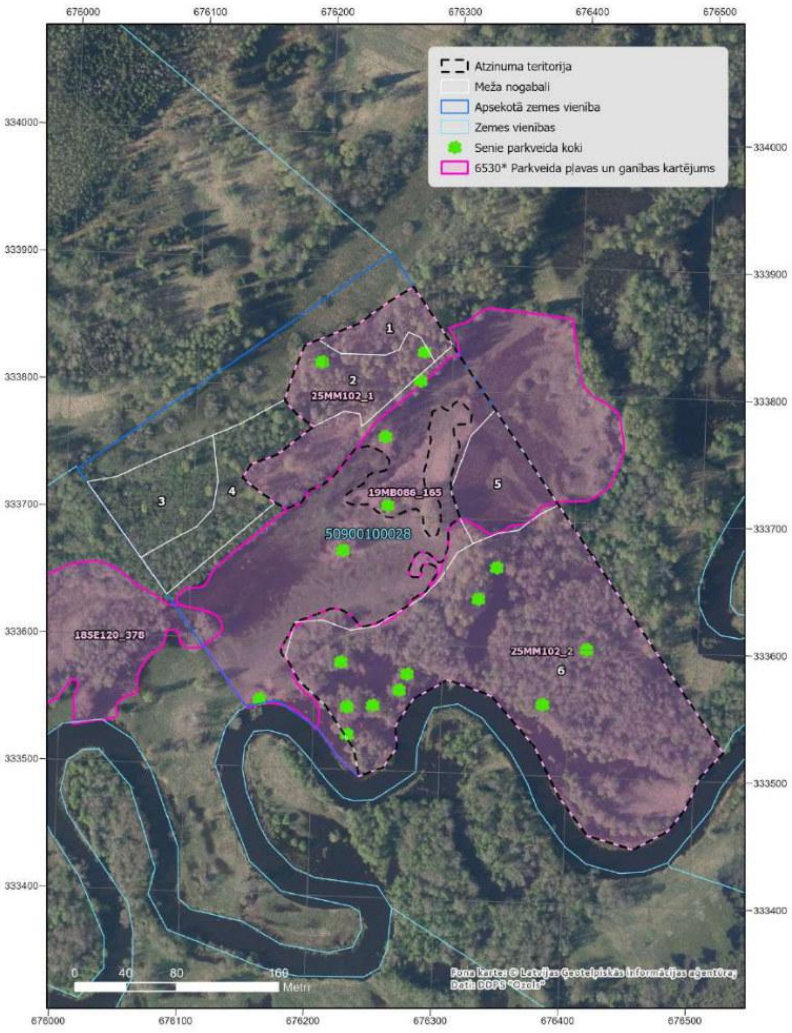

6.attēls. Sekundārajā mežaudzē ieauguši vecie parkveida koki, 6. nogabals.

Atzinuma Nr. MM102/40 3. pielikums. Atmežojamo platību saraksts un biotehnisko pasākumu raksturojums.

Kad. Nr.	Kv. Nr.	Nog. Nr.	Plat., ha	Zemes kat.	AAT	Atmežošana	Biotehniskie pasākumi
94880130015	2	1	0,28	Mežaudze	Vr	Vajadzīga	Koku, krūmu ciršana, celmu frēzēšana
		2	0,50	Mežaudze	Dm	Vajadzīga	Koku, krūmu ciršana, celmu frēzēšana
		5	0,50	Mežaudze	Zāļu purvs	Vajadzīga	Krūmu ciršana, krūmu celmu un ciņu frēzēšana
		6	4,24	Mežaudze	Vr	Vajadzīga	Koku, krūmu ciršana, celmu frēzēšana
Kopējā platība koku, krūmu ciršanai, celmu frēzēšanai							5,07 ha
Kopējā platība krūmu ciršanai, krūmu celmu un ciņu frēzēšanai							1,62 ha
Kopējā biotehnisko pasākumu platība							6,69 ha
Kopējā atmežojamā platība							5,52 ha

Atzinuma Nr. MM102/40 4. pielikums. Biotopa 6530 kartējums*

Biotopa 6530* kartējums apsekotajā zemes vienībā. Mērogs 1:3200
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls. Dati: DDPS OZOLS, eksperta kartējums

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas un monitoringa anketa	*Natura* 2000 teritorijas nosaukums: -	Kartes lapas Nr. _____ Transektes Nr. _____

M.Medne	27.04.2025.	25MM102_1	25MM102_1_1	Pārklājas ar citiem ESB _____ % _____ %
Eksperta V.Uzvārds	Datums	Poligona Nr.	Anketas Nr.	
6530*-1		Koordinātas X: 676205 Y: 333814		Pārklājas ar ĪA LV biotopu - - %
ESB kods un variants				

Vietas nosaukums, cita informācija: Īpašums Raiti, Stradu pagasts, Gulbenes

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, %	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, %	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 95 %
0	0	
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja	Platība zem biotopiem atbilstošā stāvoklī esoša koku un krūmu stāva (nav jāpilda- aprēķin. automātiski)	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma
80		j n

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, piemēram, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.)	Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīms latīniski)
Oz, B, G, L, M	MAL SYL, PAD AVI

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha)	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, %	Atmiruši senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), %
0 1-5 6-10 >10	0	2
Atmiruši senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), %	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmiruši kopā)(vidēji gab/ha)	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha)
0	0 1-5 6-10 >10	0 1-5 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha)	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) j n
0 1-5 6-10 >10	0 1-5 6-10 >10	
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, %	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha)	
0	0 1-5 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha)	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha)	Ekspansīvās, ruderālās sugas j n
0 1-5 6-10 >10	0 1-5 6-10 >10	
	Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi	Noganīšanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j n
	0 1-5 6-10 >10	

Epifītisko ķērpju sugu piesātinājums 6530* un 9070 – skaits uz vismaz 5 labākajiem kokiem no pamatnes līdz zariem (**aizpilda tikai monitoringā!**)

	1.koks	2.koks	3.koks	4.koks	5.koks	6.koks	7.koks	8.koks
X								
Y								
ķērpju sugu sk.								

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga
Konusveida sklerofora	676276; 333829							
Sīkpunktainā artonija	676276; 333829							

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja *Īpatsvars % no 5130 kopējās platības* _____	Dažādvecuma kadiķu audze j n	Atmiruši kadiķi *Īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita* _____

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

Funkcijas un procesi biotopā		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes mitruma apstākļi	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības*
100	0	0
Klajā daļa, kura tiek noganīta	Klajā daļa, kura tiek pļauta	Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās klajās platības	*Īpatsvars % no kopējās klajās platības*	*Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības*
0	0	0

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās platības*
0	100	100

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila		50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba		Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja	x	Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

PIZĪMES

Biotopa poligons atrodas tieši blakus DL Mugurves pļavas robežai.

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas un monitoringa anketa	*Natura* 2000 teritorijas nosaukums: DL Mugurves plavas	Kartes lapas Nr. _____ Transektes Nr. _____

M.Medne	27.04.2025.	25MM102_2	25MM102_2_1	Pārklājas ar citiem ESB _____ % _____ %
Eksperta V.Uzvārds	Datums	Poligona Nr.	Anketas Nr.	
6530*-1	Koordinātas	X: 676385		Pārklājas ar ĪA LV biotopu _____ - _____ - %
ESB kods un variants		Y: 333592		

Vietas nosaukums, cita informācija: Īpašums Raiti, Stradu pagasts, Gulbenes novads

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, %	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, %	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 85 %
15	8	
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja	Platība zem biotopiem atbilstošā stāvoklī esoša koku un krūmu stāva (nav jāpilda- aprēķin. automātiski)	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma
80		j n

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, pimemēram, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.)	Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīms latīniski)
Oz, G, B, L, M, V	PAD AVI, RHAM CAT, MAL SYL

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha)	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, %	Atmiruši senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), %
0 1-5 6-10 >10	0	3
Atmiruši senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), %	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmiruši kopā)(vidēji gab/ha)	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha)
0	0 1-5 6-10 >10	0 1-5 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha)	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) j n
0 1-5 6-10 >10	0 1-5 6-10 >10	
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, %	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha)	
0	0 1-5 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha)	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha)	Ekspansīvās, ruderālās sugas j n
0 1-5 6-10 >10	0 1-5 6-10 >10	
	Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi	
	0 1-5 6-10 >10	Noganīšanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j n

Epifītisko ķērpju sugu piesātinājums 6530* un 9070 – skaits uz vismaz 5 labākajiem kokiem no pamatnes līdz zariem (**aizpilda tikai monitoringā!**)

	1.koks	2.koks	3.koks	4.koks	5.koks	6.koks	7.koks	8.koks
X								
Y								
ķērpju sugu sk.								

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga
Konusveida sklerofora	676339, 333667	Oz	Sīkpunktainā artonija	676339, 333667	Oz	Apsarmotā kalīcija	676339, 333667	Oz
Konusveida sklerofora	676323, 333634	Oz	Sīkpunktainā artonija	676423, 333602	Oz	Dzeltenīgā pertuzārija	676250, 333549	Oz
Konusveida sklerofora	676231, 333547	Oz	Plaisājošā rūtaine	676259, 333559	Oz			
Košā zeltpore	676250, 333549	Oz	Brūngalvainā henotēka	676323, 333634	Oz			

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja *Īpatsvars % no 5130 kopējās platības* _____	Dažādvecuma kadiķu audze j n	Atmiruši kadiķi *Īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita* _____

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

		25MM102_2 27.04.2025.

Funkcijas un procesi biotopā		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes mitruma apstākļi	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības*
100	0	0
Klajā daļa, kura tiek noganīta	Klajā daļa, kura tiek pļauta	Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās klajās platības	*Īpatsvars % no kopējās klajās platības*	*Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības*
0	0	0

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās platības*
0	100	100

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila		50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba		Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja	x	Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
PIZĪMES		

Gaiļpieši

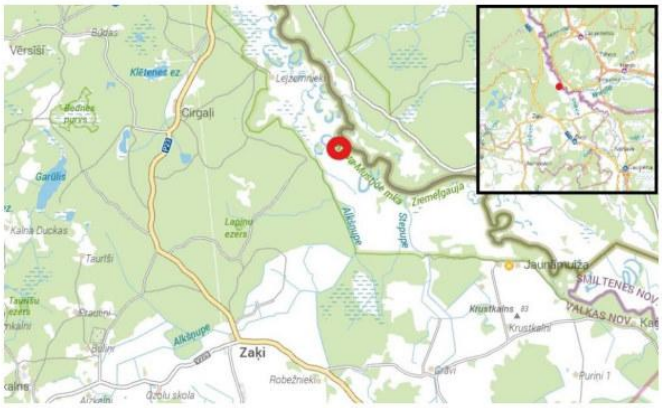
Dabas aizsardzības pārvaldei
Baznīcas iela 7, Sigulda
LV-2150

Sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta atzinums

Par ES nozīmes biotopa "Parkveida pļavas un ganības" (6530) atjaunošanu Valkas novada, Zvārtavas pagasta "Gaiļpiešos"*

1.. Biotopu vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu: zālāji un meži.

2. Atzinuma sniegšanas mērķis: Atzinums veidots ar mērķi sniegt vērtējumu un nosacījumus ES nozīmes biotopa "Parkveida pļavas un ganības" (6530*) atjaunošanai, izvērtējot biotopa, tā struktūru un funkciju atjaunošanai nepieciešamos pasākumus.

1. attēls. Atzinuma teritorijas atrašanās vieta. Kartes avots: www.balticmaps.eu

3. Teritorijas atrašanās vieta un platība: Apsekojamā teritorija atrodas Valkas novadā, Zvārtavas pagastā, īpašumā "Gaiļpieši (kadastra nr. 94960040017) (1. attēls). Apsekojamās teritorijas platība – 12,16 ha. Teritorijas fizioģeogrāfiskais novietojums - Tālavas (Ziemeļlatvijas) līdzenuma austrumu daļa, Sedas līdzenums, tuvu robežai ar Vidzemes augstienes Aumeisteru paugurvalni.

4. Apsekošanas datumi, ilgums, metodes un meteoroloģiskie apstākļi: Atzinuma teritorija tika apsekota vairākas reizes 2025. gada sākumā. Visās apsekojuma reizēs teritorija vai kāda tās daļa tika apsekota pa nejaušu maršrutu, izvērtējot parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanas potenciālu, kā arī izvērtējot, kuri no atzinuma teritorijā esošajiem kokiem būtu piederīgi parkveida ainavai un līdz ar to parkveida pļavu biotopa atjaunošanas darbu laikā būtu saudzējami. Atstājamie koki tika marķēti ar aerosola krāsu. Apsekojuma laikā arī tika meklētas dažādu organismu retās un īpaši aizsargājamās sugas un to atradņu koordinātes tika piefiksētas LKS-92 koordinātu sistēmā.

Atzinuma teritorijas apsekošanas reizes:

1. 21.01.2025 – apsekota atzinuma teritorijas dienvidu daļa pa nejaušu maršrutu. Laikapstākļi – apmācies, gaisa temperatūra ~-2°C.
2. 28.01.2025 – apsekota atzinuma teritorijas ziemeļu daļa pa nejaušu maršrutu. Laikapstākļi – apmācies, gaisa temperatūra ~-2...0°C.

3. 12.02.2025 – apsekota neliela atzinuma teritorijas daļa ap 4. nogabalu, kas iepriekš bija nepieejama dēļ visapkārt pārplūdušās vecupes. Laikapstākļi – apmācies, īslaicīga snigšana, gaisa temperatūra ~-2...-5°C.

5. Teritorijas aizsardzības statuss: Atzinuma teritorija atrodas aizsargājamo ainavu apvidū (turpmāk tekstā – AAA) "Ziemeļgauja", visa atzinuma teritorija atrodas teritorijas dabas lieguma zonā.

AAA "Ziemeļgauja" ietilpst Natura 2000 aizsargājamo teritoriju tīklā (Natura 2000 vietas kods LV0600700). Saskaņā ar parkveida pļavu un ganību biotopa aizsardzības plānu (Bāra 2015), AAA "Ziemeļgauja" ir nozīmīgākā teritorija parkveida pļavu un ganību biotopu aizsardzībai un šajā teritorijā atrodas 72% no Latvijā apzinātajām parkveida pļavām un ganībām.

Teritorijas apsaimniekošanu un izmantošanu regulē 20.11.2008 Ministru kabienta noteikumi Nr. 957 "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", kuros arī ir iestrādāti noteikumi īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanai. AAA "Ziemeļgauja" 2007. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kas ir bijis spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim. Dabas aizsardzības plānā parkveida pļavas un ganības ir uzsvērts kā teritorijai īpaši raksturīgs biotops, kā arī viens no plānā paredzētajiem teritorijas apsaimniekošanas pasākumiem ir šo biotopu atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī (Vilka 2007).

Atzinuma teritorijā 1. kvartāla 12. un 13. nogabalos atrodas 2006. gadā izveidots mikroliegums krastmalu mežu biotopu aizsardzībai, 1. kvartāla 8. nogabalā atrodas 2007. gadā izveidots mikroliegums krastmalas mežu biotopu un biokoku aizsardzībai un 1. kvartāla 14. nogabalā atrodas 2007. gadā izveidots mikroliegums brūngalvainās henotēkas *Chaenotheca phaeocephala* un krastmalas meža biotopu un biokoku aizsardzībai.

6. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts: Atzinuma teritorija atrodas AAA "Ziemeļgauja" posmā netālu no Cirgaļiem, kur Gauja ir arī kā Latvijas-Igaunijas robeža. Uz ziemeļiem, netālu no atzinuma teritorijas atrodas "Lejzemnieku" un "Griežu" mājas (1. pielikums, 1. un 2. attēls). Atzinuma teritorija atrodas Gaujas kreisajā krastā, Gaujas ielejā, līdz ar to tā ir pastāvīgi pakļauta Gaujā notiekošo palu procesu ietekmei. Laika gaitā notiekošie Gaujas upes palu un menadrēšanās procesi ir galvenais faktors, kas ir izveidojis un kas joprojām ietekmē atzinuma teritorijas reljefu. Šo procesu ietekmē teritorijas reljefs ir viļņains, teritorijā ir identificējamas vairākas kādreizējo vecupju vietas un palu bedres, dažas vecupes arī ieskauj atsevišķas atzinuma teritorijas daļas (1. pielikums, 3. attēls). Atzinuma teritorijas centrālajā daļā ir izteikti raksturīga kādreizējo vecupju ieplaku sezonāla applūšana un ūdens līmeņa krasa paaugstināšanās vēl joprojām pastāvošajās vecupēs. Atzinuma centrālajā daļā Gaujā ieplūst Alkšņupe, taču tai nav izveidojusies izteikta ietekas vieta – tā vispirms ietek vecupē uz rietumiem no atzinuma teritorijas, pēc tam caur vairākām citām vecupēm ietekot Gaujā. Augsnes apstākļi teritorijā ir sausi augstākajās vietās un mitri vai periodiski pārmitri zemākajās kādreizējo vecupju ieplakās. Teritorijā daudzviet ir konstatēta bebru darbība – nereti sastopami nograuzti koki, dažviet tiek nograuzti un bojāti arī parkveida ainavai piederīgie lielie koki.

AAA "Ziemeļgauja" ietilpstošajās Gaujas ielejas teritorijās jau izsenis ir bijuši dažādu pļavu kompleksi, kurus cilvēki ir apsaimniekojuši pļaujot, noganot, vai vietām ierīkojot nelielus tīrumus (Vilka 2007). Aplūkojot www.vesture.dodies.lv portālā pieejamās vēsturiskās kartes, ir redzams, ka atzinuma teritorijā un tās apkārtnē arī ir bijusi šāda situācija. 19. gadsimta vidū atzinuma teritorija ir bijusi daļa no klaju Gaujas ielejas zālāju kompleksa, kuros, visticamāk auga

atsevišķi koki vai koku grupas un kurus apsaimniekoja tos pļaujot vai noganot (1. pielikums, 4. attēls). Līdzīga situācija šajā apvidū ir bijusi vēl 20. gadsimta pirmajā pusē, Latvijas brīvvalsts laikā, kad teritorija vēl ir bijusi kā klajš zālājs. (1. pielikums, 5. attēls). Atzinuma teritorija vēl daļēji klaja ir saglabājusies arī Padomju varas gados, taču 1980-o gadu beigās jau ir novērojama teritorijas atsevišķu daļu aizaugšana ar kokiem un krūmiem (1. pielikums, 6. attēls), kas varētu būt skaidrojams ar tradicionālās apsaimniekošanas pārtraukšanu šajā teritorijā Padomju varas gados.

Mūsdienās atzinuma teritorija lielākoties ir apaugusi ar kokaudzi un krūmiem, lielākoties veidojot jau blīvu mežaudzi (2. pielikums, 1. un 2. attēls). Klajākās vietas atrodas kādreizējo vecupju malās, vecupes ielokā 14. nogabala rietumu malā kā arī 6. nogabalā, kas jau pašlaik ir izteikta parkveida ainava praktiski bez sekundāras kokaudzes. 8,35 ha no atzinuma teritorijas ir ieskaitīti meža valsts reģistrā kā meža zemes, no kuriem 6,74 ha ir mežaudzes (vēra vai damakšņa augšana tipi) un 1,61 ha – zāļu purvi (1. tabula), kaut gan realitātē šie zāļu purvu nogabali ir vai nu daļēji klajas teritorijas vai arī teritorijas, kas apaugušas ar blīviem krūmiem un jaunu kokaudzi. Atzinuma teritorijā kokaudzē dominē parastais ozols *Quercus robur*, parastā liepa *Tilia cordata* un parastā goba *Ulmus glabra*, nedaudz mazāk sastopama ir parastā apse *Populus tremula* un āra bērzs *Betula pendula*, atzinuma centrālajā daļā Gaujas krastos kokaudzi veido vītoli *Salix* sp., ziemeļu daļā gar Gauju vairāk dominē baltalkšņi *Alnus incana.* Blīvajās mežaudzēs bieži vien ir sastopami lieli, veci ozoli, liepas vai gobas ar plašiem vainagiem, kas ir izteikti atšķirīgi no pārējās kokaudzes, kas liecina, ka šie koki kādreiz ir auguši klajos apstākļos un teritorija kopumā ir bijusi atklāta (2. pielikums, 3. attēls). Atzinuma teritorijā paaugā dominē parastā liepa, mazāk ir sastopama parastā goba un parastais ozols. Savukārt pamežu un krūmu stāvu veido parastā ieva *Padus avium*, kas vietām veido ļoti blīvu pamežu, parastā lazda *Corylus avellana*, kā arī pabērzs *Rhamnus cathartica,* kas atzinuma teritorijā ir bieži sastopams, vietām veidojot blīvas audzes (2. pielikums, 4. attēls). Zemsedzes veģetācijā bieži ir redzamas dažādas graudzāles, it īpaši klajākajās vietās, kas liecina, ka daudzviet atzinuma teritorijā veģetācija ir vairāk raksturīga zālājam nekā mežam.

7. Pieguļošās teritorijas apraksts: Uz austrumiem no teritorijas atrodas Gaujas upe, kuras pretējā krastā ir Igaunijas teritorija. Uz rietumiem un dienvidiem no teritorijas atrodas plaši parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopa kompleksi, kuros atrodas dažādi īpaši aizsargājamie zālāju biotopu veidi kā sausi un kaļķaini zālāji (6210) un sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*). Šajā zālāju kompleksā atrodas daudz Gaujas vecupju vietas, no kurām daļa ir ar pastāvīgu atklātu ūdeni, bet daļa tikai kā mitras ieplakas. Vairākas šādas vecupes tieši robežojas ar atzinuma teritoriju tās dienvidrietumu un ziemeļu daļā.

1. tabula

Atzinuma teritorijā iekļautie mežu nogabali un to raksturojums.

Kvartāls	Nogabals	Nogabala kopējā platība, ha	Nogabala platība atzinuma teritorijā, ha	Meža tips	Mežaudzes formula
1	1	0,12	**0,12**	Vr	5Oz5G104
1	2	0,55	**0,53**	Zāļu purvs	-
1	3	0,23	**0,23**	Vr	5A4L79 1Oz124
1	4	0,28	**0,26**	Vr	10Oz124
1	5	0,08	**0,02**	Vr	10Oz124
1	6	0,69	**0,69**	Zāļu purvs	-
1	7	2,41	**1,90**	Vr	4G69 2A94 2Oz104 1L1B94
1	8	0,48	**0,46**	Vr	6A3L1B84
1	12	0,21	**0,06**	Dm	10Vi104
1	13	0,80	**0,72**	Dm	10Vi104
1	14	3,75	**2,58**	Dm	4G69 2Oz2G124 1Ba54 1Vi124
1	15	1,11	**0,39**	Dm	10Oz124
1	16	0,28	**0,28**	Zāļu purvs	-
1	18	0,18	**0,11**	Zāļu purvs	-

8. Apsekojamajā teritorijā konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi un īpaši aizsargājamās sugas

Informācija par atzinuma teritorijā un tā tiešā tuvumā sastopamajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un sugām ir apkopota dabas vērtību kartē (1. pielikuma 7. attēls). Dati ņemti no DDPS "Ozols" sistēmā pieejamās informācijas, papildinot to ar apsekojumu laikā iegūtajiem datiem. ES nozīmes aizsargājamie biotopi, kas ir definēti pēc 1992. gada 21. maija Padomes Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību I pielikuma, noteikti, izmantojot noteikšanas metodiku, kas aprakstīta 2013. gadā izdotajā rokasgrāmatā "Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā" (A. Auniņa red.).

8.1. Atzinuma teritorijā konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi

Saskaņā ar DDPs "Ozols" ieejamo infromāciju, atzinuma teritorijā ir konstatēti šādi ES nozīmes aizsargājamie biotopi:

1. Parkveida pļavas un ganības (6530*) – 9,00 ha. Atzinuma teritorijā ir iekļauta daļa no plašāka parkveida pļavu un ganību biotopa poligona (poligona numurs – 17MM102_464, 6530* 1. variants).
   Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, parkveida pļavu un ganību biotopā nav iekļautas atsevišķas, ar kokiem apaugušas atzinuma teritorijas daļas. Taču ņemot vērā, ka dabā arī šajās teritorijās ir sastopami veci, kādreiz klajumos auguši koki ar plašiem

vainagiem, kā arī, saskaņā ar informāciju no vēsturiskajām kartēm, tās ir bijušas atklātas teritorijas, tad ir pamats arī šīs atiznuma teritorijas daļas uzskatīt kā daļu no parkveida pļavu un ganību ainavas un tajās veikt biotopa atjaunošanas pasākumus. Parkveida pļavu un ganību biotopa poligonā 17MM102_464 nav iekļautas arī atsevišķas klajākas teritorijas atzinuma teritorijas ziemeļu un dienvidu malās, kurās atrodas īpaši aizsargājamie zālāju biotopi, taču arī šīs teritorijas ir vērtējamas kā daļa no kopējas plašākas parkveida pļavu un ganību ainavu komplekas. Līdz ar to, teorētiski visa atzinuma teritorijas būtu uzskatāma kā piederīga parkveida pļavu un ganību biotopam.
Atzinuma teritorijā esošā parkveida pļavu un ganību biotopam piederošo kokaudzi veido parastais ozols, parastā liepa, parastā goba, kā arī atsevišķi ārā bērzi un dažas lielas, klajumos augušas parastās priedes. Biotopam piederošie koki ir lielu dimensiju, tie ir dobumaini, un atsevišķi ozoli un liepas sasniedz apkārtmēru, kas ļauj tos iekļaut dižkoku statusā. Biotopam piederīgo pamežu un krūmu stāvu visbiežāk veido pabērzs, kas atsevišķās vietās atzinuma dienvidu un ziemeļu daļās veido blīvas audzes. Atsevišķās vietās pamežā un krūmu stāvā sastopama parastā lazda, mežābeles un segliņi. Atsevišķi lazdu krūmi ir ļoti plaši, bīvi un ar resniem stumbriem, liecinot par šo krūmu ilglaicību. Biotopam piederīgā kokaudze ir vērtājama kā dažādvecuma – ir sastopami gan lieli, veci koki ar plašiem vainagiem, kā arī jaunāki koki, kuriem ir potenciāls kļūt par lieliem, bioloģiski vērtīgiem, parkveida ainavu veidojošiem kokiem. Biotops atzinuma teritorijā gandrīz visā tā platībā ir aizaudzis ar sekundāro kokaudzi, ko veido baltalksnis, parastā priede, parastā apse, kā arī sekundāri augušas parastās gobas un parastās liepas. Sekundāro pamežu un krūmu stāvu veido parastā ieva un parastā liepa.
Atzinumā teritorijā esošais parkveida pļavu un ganību biotops lielākoties ir nelabvēlīgā aizsardzības stāvoklī – tas netiek atbilstoši apsaimniekots, zālājam raksturīga zemsedze tajā ir saglabājusies tikai vietām. Taču, ņemot vērā, ka atzinumam pieguļošās klajās zālāju un parkveida ainavai piederīgās teritorijas tiek apsaimniekotas atbilstoši, zāli pļaujot un sienu savācot, tad šai teritorijai ir labs potenciāls tikt atjaunotai par daudzveidīgu un bioloģiski augstvērtīgu parkvida pļavu un ganību biotopu.
Jāatzīmē, ka saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, atzinuma teritorijas 1. kvartāla 8. nogabalā 2007. gadā ir identificēts ES nozīmes biotops "Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)", kuram nav dots poligona numurs, kā arī tam nav pieejama aizpildīta biotopa inventarizācijas anketa. Taču 2017. gadā atzinuma teritorijā ir notikusi ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu inventarizācija, kuras laikā šis nogabalas ir ietverts parkveida pļavu un ganību biotopa platībā. Ņemot vērā šī nogabala vēsturi (kādreiz bijusi klaja teritorija), kā arī to, ka te ir labi identificējami lielie, vecie parkveida ainavas biotopa koki un tajā ir uzaugusi sekundāra jaunu apšu, bērzu un liepu kokaudze, tad kā korektāks biotopa kartējums ir pieņemams 2017. gadā veiktais parkveida pļavu un ganību biotopa kartējums un šajā nogabalā nokartētais īpaši aizsargājamais meža biotops nebūtu ņemams vērā veicot turpmāko teritorijas izvērtējumu.

2. Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210) – 1,00 ha. Atzinuma teritorijā konstatēts šī biotopa 1. (rietumu) variants. Atzinuma teritorijā tas aizņem nelielu platību – klajākajās daļās, kur nav izveidjies sekundārs koku apaugums, taču šis zālāja biotopa veids ir visplašāk sastopamas atzinuma teritorijai pieguļošajās teritorijās. Šie zālāji, t.sk. to atzinuma teritorijā iekļautās daļas, tiek apsaimniekotas, tās pļaujot un savācot sienu, tādejādi uzturot tos labvēlīgā stāvoklī.

3. Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) – 0,18 ha. Atzinuma teritorijā konstatēts šī biotopa 3. (mitrais) variants. Biotops atzinuma teritorijā aizņem pavisam nelielu platību, lielākā daļa no šī biotopa atrodas uz ZR no atzinuma teritorijas. Arī šis biotops visā tā platībā, t.sk. atzinuma teritorijā, tiek apsaimniekots, to pļaujot un savācot sienu, uzturot to labvēlīgā stāvoklī.

8.2. Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

1. Sīkpunktainā artonija *(Arthonia byssacea)* (14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 8.6. punkts). Atzinuma teritorijā apsekojumu laikā suga konstatēta sešās vietās, uz veciem parkveida ozoliem.
2. Platlapu vijzobe *(Syntrichia latifolia)* (14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 7.132 punkts). Atzinuma teritorijā konstatēta trīs vietās 2019. gadā.
3. Brūngalvainā henotēka *(Chaenotheca phaeocephala) (*14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu 5 sarakstu" 8.20. punkts) – konstatēta 1. kvartāla 14. nogabalā, kurā arī ir izveidots mikroliegums šīs sugas aizsardzības nodrošināšanai.
4. Vidējais dzenis *(Picoides medius)* (14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 2.23 punkts). Atzinuma teritorijā kā šīs sugas dzīvotne ir identificēti 1. kvartāla 7. un 8. nogabals, taču šī suga te pēdējo gadu laikā nav konstatētas, saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju.
5. Dzērve *(Grus grus)* (14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 2.24 punkts). Atzinuma teritorijā konstatēta 2016. gadā kā iespējams ligzdotājs.

9. Citas apsekojamajā teritorijā konstatētās bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanas nozīmes vērtības: Atzinuma teritorijā ir konstatēti četri parastā ozola un viens baltā vītola dižkoks.

10. Nepieciešamie pasākumi teritorijas aizsardzības stāvokļa uzlabošanai un parkveida zālāju biotopu atjaunošanai

Lai atjaunotu un uzlabotu atzinuma teritorijā esošā parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopa aizsardzība stāvokli, ir jāveic biotehniskie pasākumi biotopam raksturīgo struktūru atjaunošanai un saglabāšanai. Darbību plānošana ir balstīta uz parkveida pļavu un ganību biotopu saglabāšanas vadlīnijām (Lārmanis 2017), parkveida pļavu un biotopu aizsardzības plānu (Bāra 2015) un AAA "Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plānu (Vilka 2007), kā arī ir ņemti vērā biotopu atjaunošanas un koku ciršanas nosacījumi, kas ietverti teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (20.11.2008 MK noteikumi Nr. 957).

10.1. Koku un krūmu ciršana

Lai atjaunotu parkveida pļavu biotopam raksturīgo ainavu, atēnotu senos parkveida kokus, tā uzlabojot to dzīvotspēju, kā arī atjaunotu biotopam raksturīgās lauces un zālājam raksturīgu veģetāciju, ir nepieciešama sekundāro koku un krūmu izciršana visā atzinumā iekļautajā teritorijā. Izcērtami ir visi koki, kas nav marķēti ar sarkanu svītru. Ar sarkanu svītru ir marķēti visi atstājamie kokin – teritorijā sastopamie vecie, senie parkveida ainavas koki, kā arī nākotnes parkveida ainavai piederīgie koki. No jaunajiem kokiem kā atstājami tika izvēlēti perspektīvākie koki – koki, kuriem jau tagad veidojas kupli vainagi un nenotiek izstīdzēšana, kā arī jaunie koki tika izvēlēti tā, lai tie augot nākotnē viens otram pēc iespējas mazāk traucētu. Atstājamo koku skaits pa sugām ir apkopots 2. tabulā.

Taču ciršanas darbu laikā kādus nemarķētos kokus, kas netraucē esošajiem parkveida ainavai piederīgajiem vecajiem kokiem, drīkst atstāt, tos potenciāli nocērtot vēlāk, kad būtu labāk saprotams, kāda veidosies ainava atzinuma teritorijā pēc ciršanas darbiem. Vairāk nenocirstus potenciālos nākotnes parkveida ainavas kokus drīkst atstāt vietās, kur ir novērojama lielāka bebru aktivitāte, lai mazinātu riskus, ka tiek nograuzti liela daļa no saglabāšanai iezīmētajiem jaunajiem kokiem. Vietās, kur ir izveidojušās blīvas pabērzu audzes, vēlams atstāt vairāk pabērzus nekā ir samarķēts, ja tie iederas kopējā ainavā, nerada pārāk lielu noēnojumu esošajiem parkveida kokiem un ja tie netraucē teritorijas turpmākajai apsaimniekošanai.

Veicot koku un krūmu ciršanas darbus ir pieļaujama atsevišķu marķēto koku nociršana, ja tie darbu laikā ir būtiski traumēti, vai arī, ja ciršanas laikā, parkveida ainavas atjaunošanas gaitā ir redzams, ka kāds koks šajā ainavā neiederas. Šādu koku nociršana ir saskaņojama ar atbildīgo biotopu ekspertu, un tā attiecas uz kokiem, kuru caurmērs ir zem 40 centimetriem.

Koku un krūmu ciršanas darbu laikā ir saglabājami visi sausokņi un kritalas, kuru diametrs ir lielāks par 50 cm. Šādi atmirušās koksnes elementi ir ļoti svarīgi parkveida ainavā, jo tie ir nozīmīga dzīvotne dažādiem bezmugurkaulniekiem, sūnām, ķērpjiem un citiem organismiem. Ja atstājamā atmirusī koksne traucē atjaunošanas darbu izpildi vai teritorijas turpmāko apsaimniekošanu, tā ir pārvietojama uz citu vietu biotopa teritorijā.

Nocirstie koki un krūmi no teritorijas ir jāizved. Daļu no ciršanas atliekām ir pieļauajms sadedzināt vietās, kur tas neapdraud saglabājamos kokus un saglabāšanai iezīmētās kritalas. Atjaunojamā biotopa teritorijā ir pieļaujams veidot īslaicīgas nocirstā materiāla krautuves. Krautuvju veidošanas laikā nedrīkst bojāt saudzējamos kokus, krūmus vai biotopam raksturīgos struktūrelementus. Pēc materiāla aizvākšanas krautuves vieta ir jāsaved tādā kārtībā, lai to turpmāk būtu iespējams atbilstoši apsaimniekot kopā ar pārējo parkveida biotopa teritoriju.

10.2. Koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana.

Lai mazinātu atvašu augšanu un lai atvieglotu turpmāko teritorijas apsaimniekošanu, pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir nepieciešams veikt celmu un sakņu frēzēšanu. Frēzēšanu veic visā atzinumā iekļautajā teritorijā, saudzējot klajākās vietas, kurās ir saglabājusies zālājam raksturīga veģetācija (šādas vietas ir sastopamas 6. un 18. nogabalā, nedaudz arī ielokā pie vecupes ap 14. nogabala rietumu daļu). Ir pieļaujams atstāt nenofrēzētus tos celmus, kuru frēzēšanas laikā tiktu traumēti saglabājamie koki vai to saknes, vai arī kuru frēzēšanu nav iespējams veikt teritorijas specifiskā reljefa dēļ (uz palu bedru vai kādreizējo vecupju krastu nogāzēm).

2. tabula.

Teritorijā atstājamo koku skaits pa caurmēra klasēm.

Caurmēra klase, cm	Priede	Ozols	Liepa	Goba/vīksna	Bērzs	Vītols	Ieva	Kļava	Mežābele	Pabērzs	Segliņš
8		2	1	1			2		1	59	4
12		9	12	3		1	4		8	35	
16		32	26	14		1	4	1	11	21	
20		17	24	5		1	1	2	8	10	1
24		12	26	7		1		1	3	4	
28		12	45	24		1		1	2		
32		12	40	11	1	5					
36		11	36	11	4	5					
40	3	7	30	13	1	2					
44	3	7	10	15	1	2					
48	2	4	3		2	3					
>50	10	82	11	14	7	19					
Kopā	**18**	**207**	**264**	**118**	**16**	**41**	**11**	**5**	**33**	**129**	**5**

10.3 Atmežošana

Pēc sekundāro koku un krūmu nociršanas un celmu nofrēzēšanas, atzinuma teritoriju ir paredzēts uzturēt un apsaimniekot kā zālāju, to pļaujot un/vai noganot. Līdz ar to, atzinuma teritorijā esošās mežaudzes ir nepieciešams atmežot un mainīt to zemes izmantošanas kategoriju. Darbība veicama saskaņā ar 18.06.2013 MK noteikumiem nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". Šo noteikumu 6.6. punktā parkveida pļavas un ganības ir nosaukts kā viens no aizsargājamo biotopu veidiem, kura atjaunošanas mērķu sasniegšanai drīkst veikt atmežošanu. Atmežošanas procedūra ir veicama visās atzinuma teritorijā iekļautajās meža valsts reģistra zemēs ar kopējo platību 8,35 ha. Atmežojamo teritoriju karte ir attēlota 1. pielikuma 8. attēlā, un visas atmežojamo nogabalu vai to daļu platības ir uzskaitītas 1. tabulas kolonnā "Nogabala platība atzinuma teritorijā, ha". Taču tā kā Gaujas meandrēšanas un bebru darbības ietekmē kokaudze nav saglabājusies arī atzinuma teritorijai piegulošajās 2., 4., 5., 7., 8., 13. un 14. nogabala daļās, kuras nav iekļautas atzinuma teritorijā, jo tās ietver Gaujas upes ūdeņus, vecupju daļas un klajas, periodiski pārplūstošas vietas bez kokaudzes,tad no meža reģistra būtu nepeiciešams izslēgt arī atzinuma teritorijai piegulošās nogabalu daļas visā to platībā, kā arī pārējos šajā īpašumā ietvertos nogabalus, kuri taksēti kā zāļu purvi (9., 10., 15., 16. un 17.), jo arī tajos bebru darbības ietekmē nav saglabājusies mežaudze.

Paredzams, ka pēc koku un krūmu ciršanas un atmežošanas teritorijā atstāto koku šķērslaukums vietām varētu būt lielāks par kritisko šķērslaukumu, taču teritorijā vairs nebūs saglabājusies mežam raksturīga zemsedze un vides apstākļi.

10.4. Citi teritorijā esošā parkveida biotopa atjaunošanai un uzturēšanai nepieciešamie pasākumi

Pēc koku un krūmu ciršanas un celmu un sakņu frēzēšanas darbiem vietās, kur tas būs nepieciešams, ir veicama augsnes līdzināšana – ecēšana, diskošana, arī risu līdzināšana. Lai biotopam turpmāk nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības stāvokli un veicinātu tam raksturīgo struktūru saglabāšanos un veidošanos, teritoriju ir nepieciešams pļaut, nopļauto zāli savācot, vai

arī teritoriju noganīt. Vietas, kuras nav iespējams nopļaut siena savākšanai vai noganīt, veicama regulāra atvašu pļaušana vai smalcināšana, nepieļaujot atkārtotu to aizaugšanu.
Lai ierobežotu atvašu ataugšanu un ruderālo augu sugu ekspansiju, atmežotajās teritorijās, kur ir bijusi blīva kokaudze un zālājam raksturīga veģetācija bija mazāk saglabājusies, ir pieļaujama lokāla intensīva noganīšana ar piebarošanui, pieļaujot nelielu zemes izmīņājumu veidošanos, taču nepieļaujot augsnes sablīvēšanos, ko var panākt, mainot lopu piebarošanas vietas.

11. Nosacījumi plānoto parkveida biotopa atjaunošanas un uzturēšanas pasākumu veikšanai

Veicot visus ar koku un krūmu apauguma novākšanu saistītos biotopa atjaunošanas pasākumus, ir nepieciešams ievērot AAA "Ziemeļgauja" individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (MK noteikumi Nr. 957) dabas parka zonā noteikto mežizstrādes miera periodu no 15. marta līdz 31. jūlijam.

Kopumā visas atzinumā plānotās parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanas darbības ir saskaņā ar AAA "Ziemeļgauja" individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos 24. punktā noteiktajiem dabas lieguma zonas mērķiem - atjaunot un saglabāt daudzveidīgu parkveida pļavu, mežu, zālāju un ūdeņu veidotu ainavu Gaujas ielejā, reizē nodrošinot īpaši aizsargājamu zālāju biotopu un ar tiem saistīto sugu aizsardzību. Jāatzīmē, ka teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu 27.5 punktā gan ir noteikts, ka dabas lieguma zonā visās mežaudzēs ir aizliegts cirst ozolus, liepas, vītolus, gobas, vīksnas, ošus, kļavas, melnalkšņus, ja to caurmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla ir 25 centimetri vai vairāk. Taču, tā kā atzinuma teritorijā ir paredzēts veikt atmežošanas procedūru un zemes lietošanas kategorijas maiņu, kas, saskaņā ar teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu 25.1.2. punktu dabas lieguma zonā ir atļauta īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanai un uzturēšanai, ja ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja (šajā gadījumā – zālāja biotopa atjaunošanai), tad nav iespējams nenocirst par 25 cm lielākus platlapju kokus, jo citādāk netiku sasniegti parkveida biotopa atjaunošanas vēlamie rezultāti – atēnoti vecie parkveida ainavas koki un atbrīvoti to vainagi, izveidotas atklātas vietas, kur attīstīties zālājam raksturīgai veģetācijai. Kā arī AAA "Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plānā ir minēts, ka, atjaunojot zālājus, ir pieļaujama virs 25 cm diametra platlapju koku nociršana, lai ierobežotu to negatīvo ietekmi uz agrāk klajumos augušajiem, vecajiem parkveida kokiem, kā arī šāda jaunāku koku retināšana ir pieļaujama, lai ātrāk veicinātu tādu parkveida situāciju rašanos, kuros ir retāk izvietoti koki ar kupliem vainagiem (Vilka 2007).

18.12.2012 MK noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" 45. punkts nosaka, ka mikroliegumos, kas izveidoti īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu aizsardzībai, ir aizliegta jebkāda veida darbība, kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un bojā vai iznīcina īpaši aizsargājamās sugas atradni vai īpaši aizsargājamo biotopu. Taču šo noteikumu 45.5 punkts nosaka, ka šo mikroliegumu teritorijās ir atļauti īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu vai biotopu uzturēšanas vai atjaunošanas pasākumi. Atzinuma teritorijā izveidoti kopumā trīs mikroliegumi – divi krastmalas mežu aizsardzībai un viens brūngalvainās henotēkas aizsardzībai. Mikrolieguma krastmalas meža un biokoku aizsardzībai, kas izveidots 1. kvartāla 8. nogablā, mikrolieguma pieteikuma anketā Nr. 50J-4 ir norādīts, ka mikroliegumā nepieciešams veikt biotehniskus pasākumus – koku un krūmu izciršana ap vecajiem platlapju kokiem, jaunu platlapju koku augšanas veicināšana, un mikrolieguma apsaimniekoto daļu uzturēšanai vēlams veikt

noganīšanu. Arī mikrolieguma brūngalvainās henotēka saizsardzībai, kas izveidots 1. kvartāla 14. nogabalā, mikrolieguma pieteikuma anketā Nr. 50J-3-6 norādīti līdzīgi vēlamie apsaimniekošanas pasākumi – koku un krūmu izciršana ap vecajiem platlapju kokiem, lai tie netiktu nomākti, jaunu platlapju koku augšanas veicināšana, uzsverot arī nepieciešamību pakāpeniski atjaunot parkveida pļavas situāciju. Līdz ar to, atzinumā minētie parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanas pasākumi atzinuma teritorijā, kas ietver sekundārā koku un krūmu apauguma novākšanu, saglabājt vecos parkveida kokus kā arī jaunos, potenciālos nākamo paaudžu parkveida kokus, celmu frēzēšanu un teritorijas uzturēšanu kā parkveida pļavu, nav pretrunā ar šajos mikroliegumos noteiktajiem vēlamajiem apsaimniekošanas pasākumiem, šādi apsaimniekošanas pasākumi te pat ir nepieciešami.

Savukārt mikroliegumā krastmalas meža biotopa aizsardzībai, kas izveidots 1. kvartāla 12. un 13. nogabalā, mikrolieguma anketā Nr. 50J-5 nav norādīti specifiski biotopa apsaimniekošanas pasākumi, paredzot neiejaukšanās režīmu. Taču pašreizējā situācija dabā ir tāda, ka gandrīz viss 13. nogabals, kas ir iekļauts atzinuma teritorijā, ir daļēji applūstoša, gandrīz klaja teritorija, kurā daļa no lielajiem vītoliem jau ir nokaltusi, un ir saglabājušies atsevišķi lieli vītoli (2. pielikums, 5. attēls), bet nogabala dienvidu daļā ir izveidojusies sekundāra jaunu gobu kokaudze, kurā ir daži atsevišķi lieli, kādreiz klajumā auguši koki (2. pielikums, 6. attēls), un tajā nav konstatētas meža videi specifiskas retas vai aizsargājamas sugas. Kopumā šī nogabala teritorija nav uzskatāma par ilglaicīga meža vidi, un arī DDPS "Ozols" nav iekļauta informācija, ka šajā teritorijā būtu konstatēts kāds aizsargājama meža biotopa veids. Līdz ar to, ņemot vērā iepriekš aprakstīto esošo situāciju dabā un to, ka:

- saskaņā ar pieejamo kartogrāfisko informāciju teritorija agrāk ir bijusi klaja un tā, visticamāk, tikusi apsaimniekots kā zālājs;
- teritorija atrodas plašā Gaujas ielejai šajā reģionā raksturīgā parkveida zālāju ainavu kompleksā;
- AAA "Ziemeļgauja" viens no prioritārajiem izveidošanas mērķiem ir parkveida pļavu un ganību aizsardzība un šī aizsargājamā teritorija ir viena no nozīmīgākajām aizsargājamajām teritorijām šī biotopa aizsardzībai,

tad arī atzinuma teritorijā 1. kvartāla 13. nogabalā ir pieļaujams un vēlams veikt atzinumā paredzētās parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanas pasākumus, tādejādi palielinot labvēlīgā aizsardzības stāvoklī esošo parkveida pļavu un ganību biotopa platību, kā arī paplašinot dzīves vidi tādām sugām, kas ir atkarīgas no šī biotopa. Šie mērķi Gaujas ielejā šajā apvidū ir prioritāri, ņemot vērā šī reģiona un aizsargājamās teritorijas nozīmi parkveida pļavu un ganību aizsardzības nodrošināšanā un šī biotopa reto sastopamību valstī kopumā. Nākotnē būtu arī nepieciešams mainīt šī mikrolieguma statusu, mainot tā mērķus vai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus, vai arī atcelt to pavisam.

12. Secinājumi par plānoto pasākumu ietekmi uz īpaši aizsargājamo biotopu un sugu stāvokli

Īstenojot atzinumā paredzētos ES nozīmes prioritāri aizsargājamā biotopa "parkveida pļavas un ganības" (6530*) biotopa atjaunošanas pasākumus, tiks uzlabots šī biotopa stāvoklis 12,16 ha platībā. Saskaņā ar AAA "Ziemeļgauja" Natura 2000 standarta datu formā pieejamo informāciju, parkveida pļavas un ganības aizņem 507,23 ha no Ziemeļgaujas teritorijas. Veicot atzinumā paredzētos biotehniskos pasākumus, parkveida pļavu un ganību biotopa stāvoklis tiktu uzlabots 2,40 % no AAA "Ziemeļgauja" zināmajām parkveida pļavu un ganību biotopu platībām.

Atzinuma teritorijā konstatētās aizsargājamās sugas sīkpunktainās artonijas atradnes parkveida zālāja atjaunošanas darbu laikā netiks bojātas, jo šī suga apdzīvo parkveida ainavai piederošo koku stumbrus, kuri biotopa atjaunošanas darbu laikā netiks nocirsti. Sīkpunktainā artonija ir vairāk mežiem raksturīga suga, un tai ir nepieciešami vairāk noēnoti apstākļi, taču tā var būt sastopama arī parkveida pļavās (Moisejevs 2017). Atzinuma teritorijā sīkpunktainā artonija ir sastopama uz veciem, lieliem ozoliem, kuriem ir lieli, kupli vainagi, kas arī pēc biotopa atjaunošanas darbiem spēs nodrošināt sugai nepieciešamo noēnojumu. Kā arī, nākotnē augot teritorijā atstātajiem kokiem, tie būs auguši klajos apstākļos, veidojot plašus vainagus, kas nodrošinās to stumbru noēnojumu, tādejādi radot piemērotus apstākļus sugas pastāvēšanai ilgtermiņā.

Brūngalvainā henotēka ir viena no ķērpju sugām, kas ir atkarīga no veciem, gaišos apstākļos augošiem kokiem, un parkveida ainavu apmežošanās ir viens no šo sugu apdraudošajiem faktoriem (Lārmanis 2017). Tādēļ ir paredzams, ka šajā atzinumā paredzētā parkveida pļavu un ganību biotopu atjaunošana šīs sugas izplatību ietekmēs pozitīvi.

Platlapu vijzobe ir epifītiska sūnu suga, tā bieži vien aug uz koku stumbriem plūdu līmenī, vai akmeņiem (Atherton et al. (red.) 2010). Ņemot vērā, ka atzinumā paredzēto parkveida pļavu un ganību atjaunošanas darbu laikā netiks nocirsti koki, uz kuriem šī sūna aug, nav paredzama negatīva ietekme uz šo sugu.

Vidējais dzenis ir raksturīga suga platlapu un jauktu koku mežos, taču tas ir arī raksturīgs putns parkveida pļavā un ganībām (Lārmanis 2015), līdz ar to atzinumā paredzētā parkveida pļavu un ganību atjaunošana šo sugu negatīvi neietekmēs.

Dzērve atzinuma teritorijā ir konstatēta vecupju tuvumā, kur tā, visticamāk, arī uzturējās un, iespējams, ligzdoja. Ņemot vērā, ka parkveida pļavu biotopa atjaunošanas laikā vecupes netiks ietekmētas un darbi tiks veikti ārpus putnu ligzdošanas perioda, tad nav paredzama negatīva ietekme uz šo putnu sugu un tās ligzdošanas sekmēm.

Izmantotie informācijas avoti

1. 14.11.2000 MK noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu".

2. 18.06.2003. MK noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā".

3. 18.12.2012. MK noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu".

4. 20.11.2008. MK noteikumi Nr. 957 "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

5. Eiropas Savienības Padomes direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību.

6. Atherton I., Bosanquet S., Lawley M. (red.). 2010. Mosses and Liverworts of Britain and Ireland – a field guide. British Bryological Society, 848 pp.
7. Auniņš, A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildinātais izdevums. Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320lpp.

8. Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts, Daugavpils, 86 lpp.

9. Lārmanis, V. 2017. 6530* parkveida pļavas un ganības, 9070 meža ganības un 5130 kadiķu audzes zālājos un virsājos. Grām.: Rūsiņa, S. (red.) Azisargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā 3. sējums. Dabiskās pļavas un ganības. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 219 – 262.

10. Moisejevs R. 2017. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās ķērpju sugas Latvijā. Daugavpils Universitāte, Daugavpils, 68 lpp.

11. Vilka I. (red.). 2007. Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plāns. Latvijas Dabas fonds, Rīga, 173 lpp.

12. Dabas datu pārvaldības sistēma "OZOLS": https://ozols.gov.lv (skatīts 20.05.2025).

13. Dodies.lv portāla vēsturiskās kartes: https://vesture.dodies.lv (skatīts 20.05.2025).

14. EC 2019. *Natura 2000* teritorijas Ziemeļgauja datu forma: http://natura2000.eea.europa.eu/ (skatīts 20.05.2025).

15. Lārmanis, V. 2015. 6530* Parkveida plāvas un ganības. Biotopa apraksts, skatīts tiešsaistē: https://www.daba.gov.lv/lv/media/4657/download (skatīts 20.05.2025).

Atzinumu sagatavoja:
Jānis Saulītis
sugu un biotopu jomas eksperts par sugu grupu: vaskulārie augi un biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, zālāji.
Eksperta sertifikāta nr. 178, sertifikāta darbības termiņš: 02.07.2021 – 01.07.2026.
mob. tel. 22430622
e-pasts: janis.sauliitis@inbox.lv

Atzinums ir sagatavots uz 13 (trīspadsmit) lapaspusēm, neskaitot pielikumus.

Pielikumi:

1. Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli – 8 (astoņas) lapaspuses.
2. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas – 4 (četras) lapaspuses.

28.05.2025 Jānis Saulītis

Signature not validated

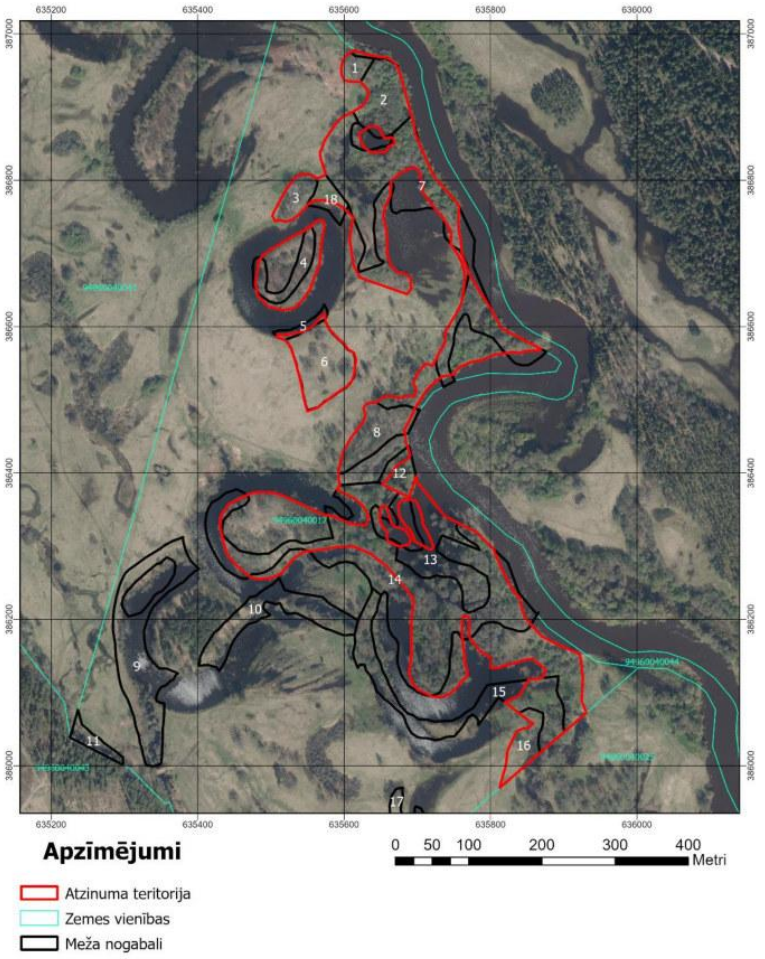
Digitally signed by JĀNIS SAULĪTIS
Date: 2025.05.28 12:43:05 EEST

ATZINUMS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

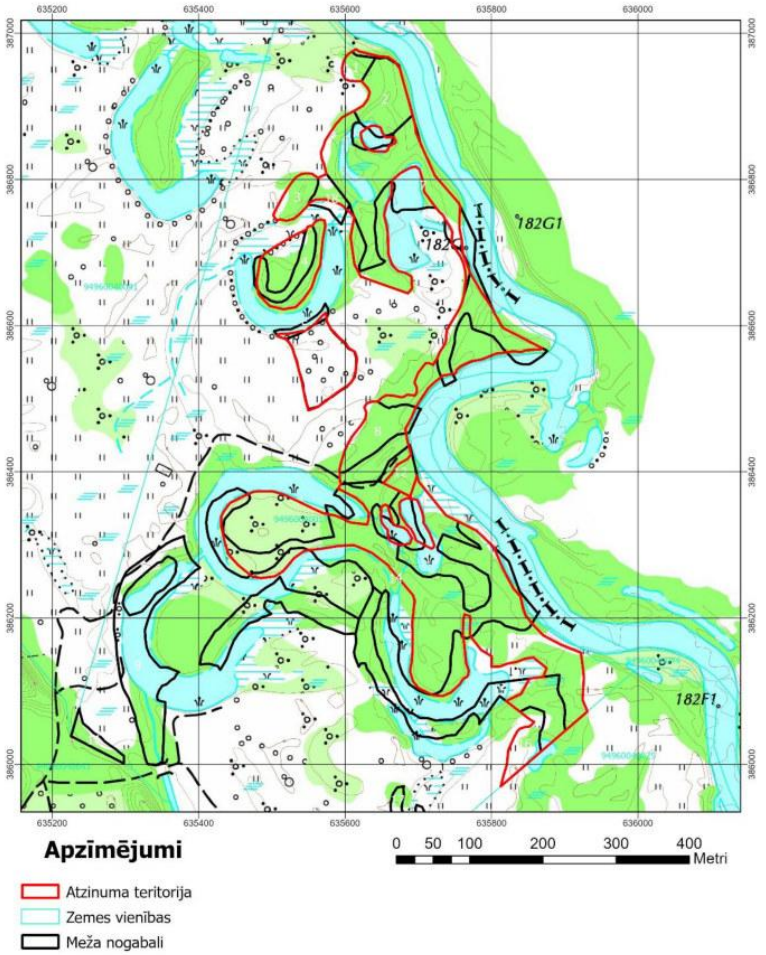
1. Pielikums

Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli

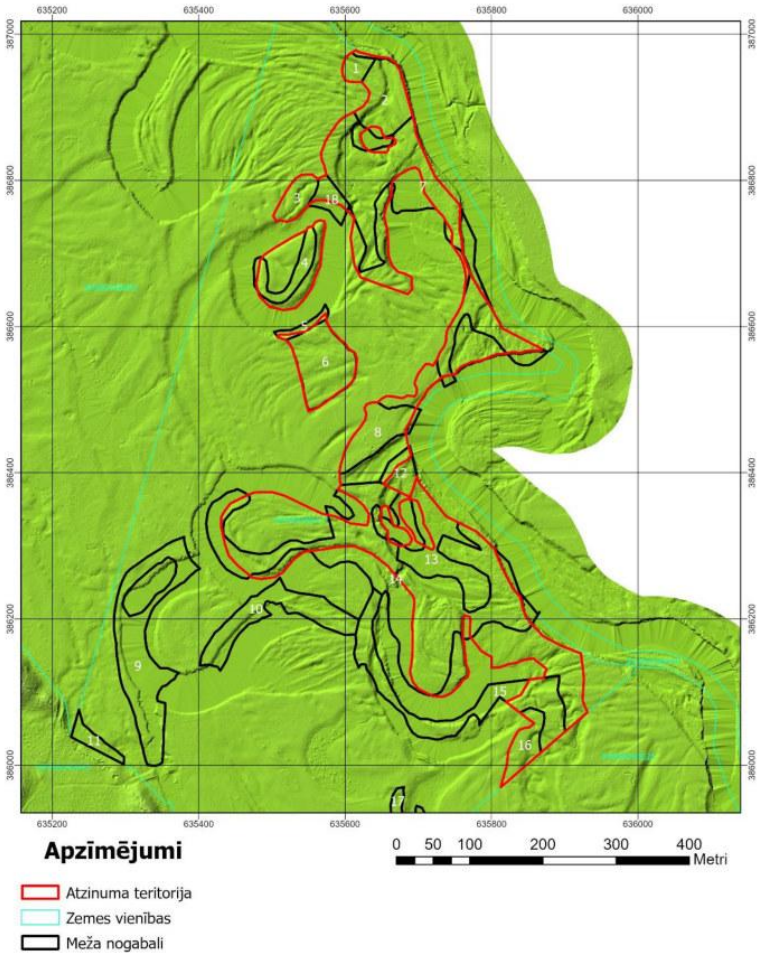
1. attēls.
Atzinuma teritorija. Kartes pamatne - Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras ortofoto karte, 7. cikls.

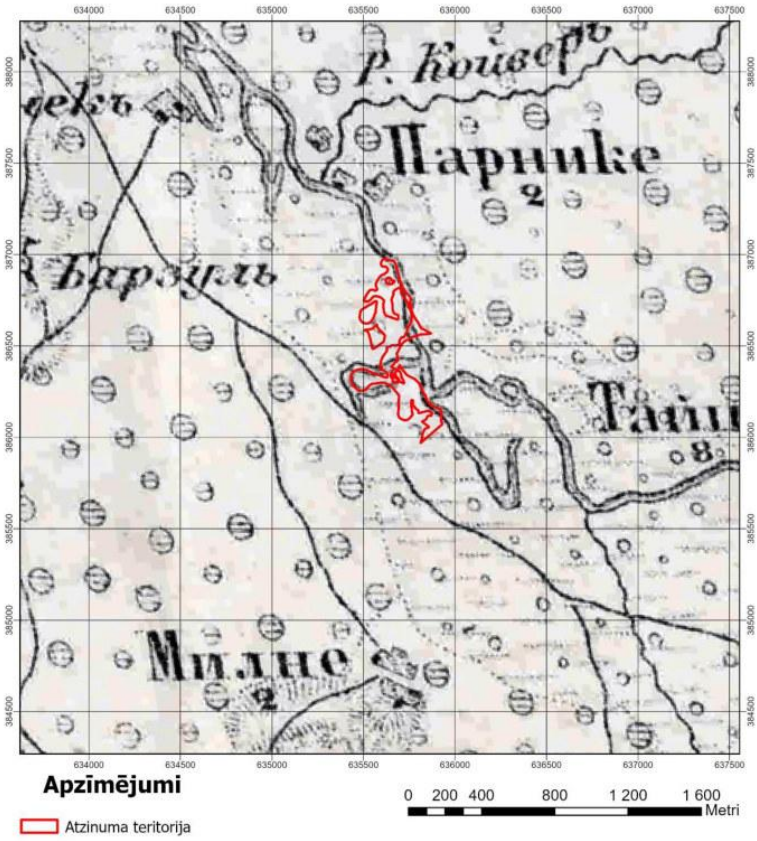
2. attēls.
Atzinuma teritorija uz 1:10000 mēroga topogrāfiskās kartes. Kartes avots – Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Topogrāfiskā karte 1:10 000 ar horizontālēm.

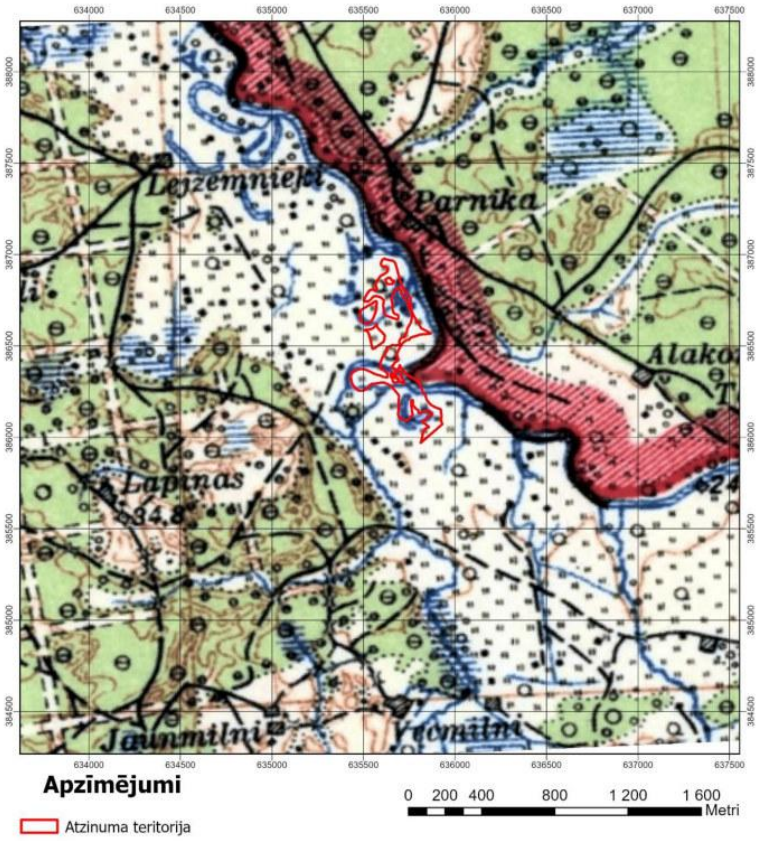
3. attēls.
Atzinuma teritorijas un tās apkārtnes reljefa modelis. Kartes avots: LVM Geo, Digitāls reljefa modelis, sagatavots no LiDAR datiem.

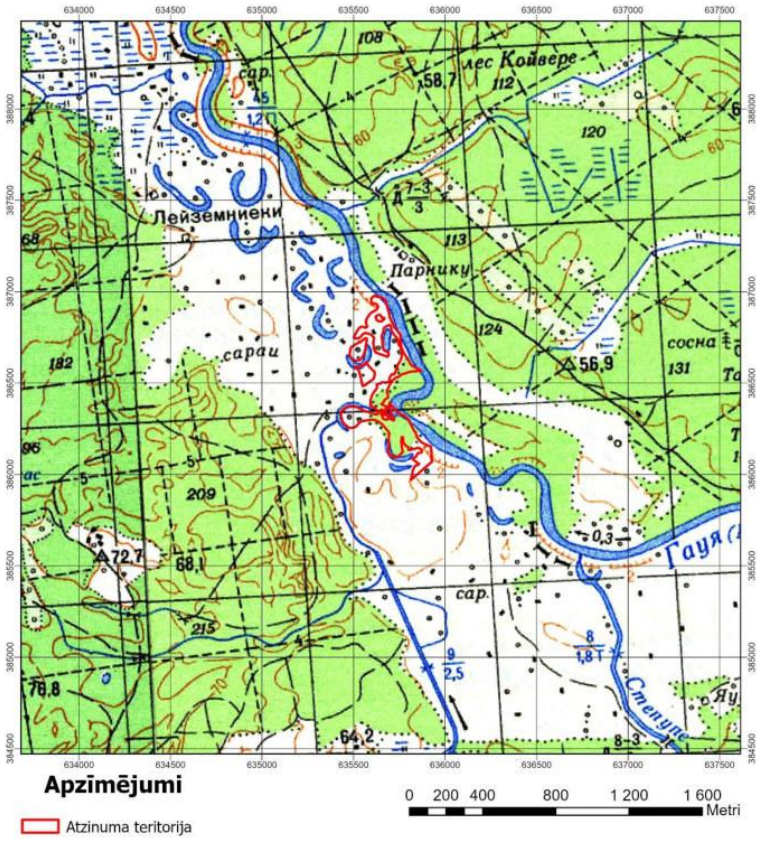
4. attēls.
Atzinuma teritorija 1866. gada Krievijas trīsverstu kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

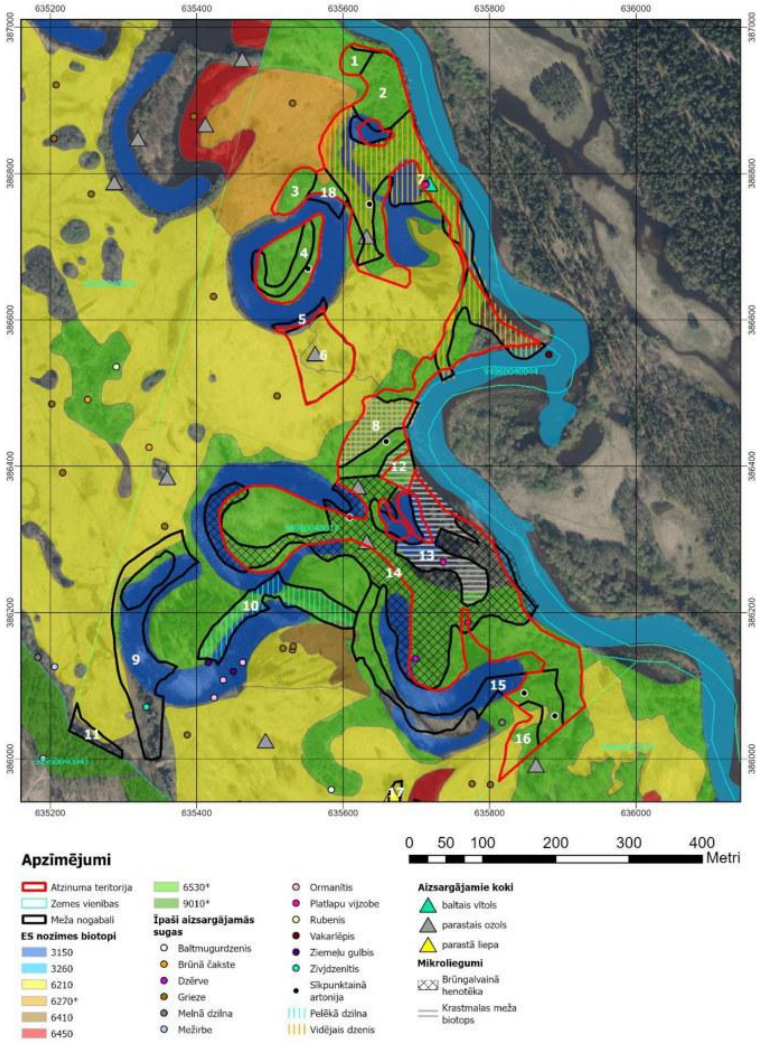
5. attēls.
Atzinuma teritorija 1920. – 1940. gada Latvijas armijas 1:75K kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

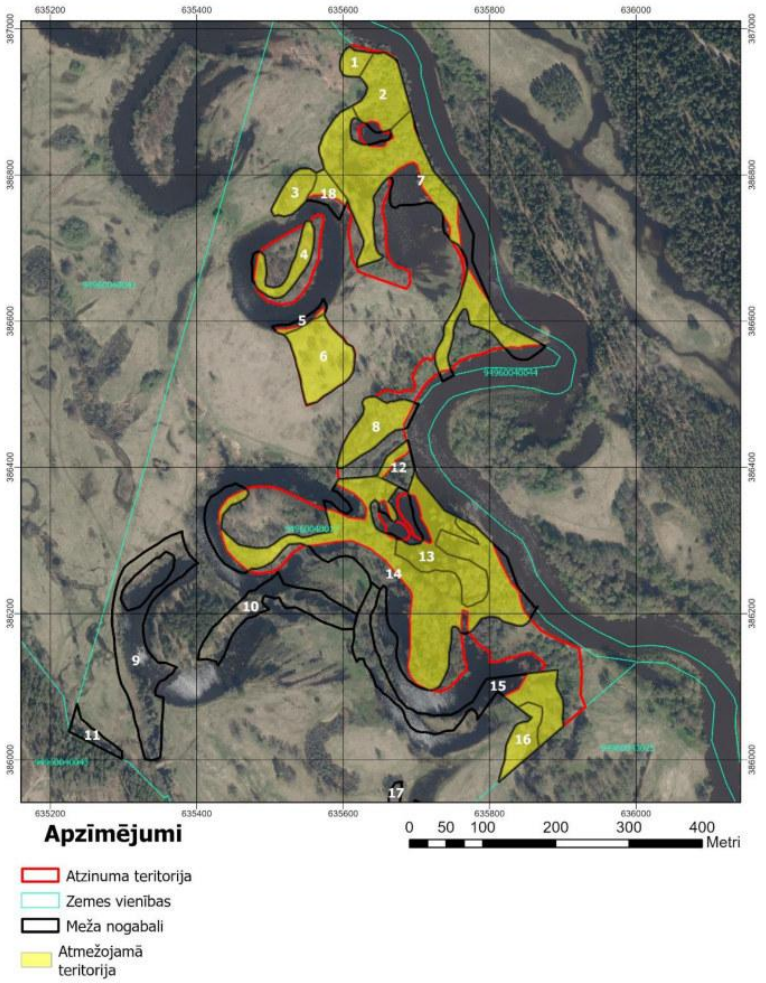
6. attēls.
Atzinuma teritorija PSRS Ģenerālštāba 1986. gada 1:50000 topogrāfiskās kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

7. attēls.
Atzinuma teritorijas un tās tuvākās apkārtnes dabas vērtību karte.

8. attēls.
Atzinuma teritorijas daļas, kurās ir nepieciešams veikt atmežošanas procedūru.

2. pielikums
Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas

1. attēls
Ar sekundāru priežu kokaudzi aizaugusi kādreizējā parkveida pļava. Attēla centrā – parkveida ainavai piederīgs ozols.
Foto: J. Saulītis (21.01.2025)

2. attēls.
Art sekundāru kokaudzi, ko veido jaunas apses, bērzi un liepas, aizaugusi parkveida pļava 1. kvartāla 8. nogabalā.
Foto: J. Saulītis (28.01.2025)

3. attēls.
Kādreiz klajumā audzis ozols, kas pašlaik ir ieaudzis sekundārajā kokaudzē un krūmos.
Foto: J. Saulītis (21.01.2025)

4. attēls.
Viena no blīvajām pabērzu audzēm atzinuma teritorijā.
Foto: J. Saulītis (21.01.2025)

5. attēls.
Skats uz daļu no 1. kvartāla 13. nogabala, kas periodiski, it īpaši pavasaros, applūst, un kur liela daļa no vītoliem jau ir nokaltuši, izdzīvojuši ir vien daži atsevišķi koki.
Foto: J. Saulītis (21.01.2025)

6. attēls.
Skats uz 1. kvartāla 13. nogabala dienvidu daļu, kur ir izveidojusies jauna, sekundāra gobu kokaudze, kurā ir ieaugušas lielākas, kādreiz klajos apstākļos augušas gobas.
Foto: J. Saulītis (21.01.2025)

Ārbirzes

Pasūtītājs: Nodibinājums Latvijas dabas fonds
E-pasts: ldf@ldf.lv

1.12.2025.

Atzinums Nr. MM102/45

Sertificēta sugu un biotopu jomas eksperta atzinums par Eiropas Savienības nozīmes biotopa 6530 Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas iespēju izvērtēšanu Balvu novada, Rugāju pagasta zemes īpašumā "Ārbirzes" (zemes vienībā ar kadastra numuru 38740150101)*

Eksperts	**Maija Medne**
Eksperta sertifikāta Nr. un derīguma termiņš	**Nr. 102** Biotopu grupa: zālāji (derīgs līdz 04.09.2026.) Biotopu grupas: meži un virsāji, purvi; sugu grupa: vaskulārie augi (derīgs līdz 29.08.2029.)
Atzinumā izvērtētās sugu un biotopu grupas	Biotopu grupas: zālāji Eiropas Savienības (ES) nozīmes biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības (MK 2017).
Apsekošanas datumi	2025. gada 2., 9., 15.novembris
Ziņas par apsekojuma laika apstākļiem, ilgumu, platību, metodi	Visu apsekojumu laikā laikapstākļi piemēroti vizuālo novērojumu veikšanai un koku marķēšanai dabā, temperatūra robežās no +1 ºC līdz +5º C, mainīgs mākoņu daudzums, reizēm – nelieli nokrišņi. Teritorija izstaigāta brīvi izvēlētā maršrutā, veicot novērojumu pierakstus un vizuāli dokumentējot situāciju ar fotoaparātu. Teritorijā izzīmēti dabā saglabājamie koki, marķējot stumbru pa perimetru ~1,3m augstumā ar nepārtrauktu oranžu līniju (izņemot atsevišķus biokokus – retu sugu atradnes, kas diametrā pārsniedz 1 metru). Kopējais teritorijas apsekojumu ilgums: ~ 15 stundas. Atzinuma sagatavošanā izmantota: • apsekojuma laikā iegūtā informācija, • dati no dabas datu pārvaldības sistēmas (DDPS) OZOLS (skatīts 30.11.2025), tajā skaitā Dabas skaitīšanas rezultāti; • pasūtītāja nodrošināta informācija par apsekojamās teritorijas robežu; • Valsts Meža dienesta Valsts meža reģistra dati.
Teritorijas Aizsardzības statuss	Dabas liegums "Lubāna mitrājs", Natura 2000 teritorija, dabas lieguma zona, (vietas kods LV0536600).
Atzinuma sniegšanas mērķis (plānotā saimnieciskā darbība)	Atzinuma ietvaros izvērtētas ES nozīmes biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanas iespējas ar sekundāro apaugumu aizaugušās platībās, veicot biotehniskos pasākumus projekta Nr. LIFE20 NAT/EE/000074 "WoodMeadowLIFE: Parkveida pļavu atjaunošana un atbalsts to ilgtspējīgai apsaimniekošanai Igaunijā un Latvijā" aktivitātes A.2 ietvaros.

1. VISPĀRĪGS PĒTĀMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. Teritorijas bioģeogrāfiskais un mežaudžu raksturojums

Atzinumā raksturotā teritorija atrodas Balvu novada Rugāju pagastā, zemes vienībā ar kadastra Nr. 38740150101. Zemes vienības platība: 10,35 ha un tā sakrīt ar atzinumā izvērtētās teritorijas platību. Teritorijas viduspunkta koordinātas: Lat, lon: 56.977014, 26.914824.

Ģeogrāfiski teritorija novietota Austrumlatvijas zemienē, Lubāna līdzenuma centrālajā daļā, kur apkaimes absolūtais augstums ir ~93 -94m.v.j.l. Apvidū raksturīgs lēzens reljefs, taču atsevišķās vietās atrodas iegarenas ieplakas, ko veidojusi upes darbība un tecējuma maiņa laika gaitā un ko labi atspoguļojas telpiskajā virsmas modelī (1.pielikums, 1.attēls). Teritorijas lielāko daļu veido mežaudzes (9,72 ha), bet ir arī lauksaimniecības zeme – pļavas (0,6 ha), kā arī zeme zem ceļiem un citi zemju veidi.

Mežaudzēs dominē lapu koki –parastie ozoli *Quercus robur*, kas teritorijā lielā skaitā sastopami kā veci un arī jaunāki parkveida koki. Jaunāku kokaudzi veido pārsvarā melnalkšņi *Alnus glutinosa*, jo īpaši, gar mitrākām ieplakām un gar Vecpededzes upes malu, kā arī parastās gobas *Ulmus glabra* un āra bērzi *Betula pendula*. Teritorijas ziemeļu daļā izteikti novērojamas vecas parastās apses *Populus tremula*, kas sasniedz ievērojamus izmēru.

Meža zemsedze nav raksturīga mežaudzēm, jo to veido pārsvarā augi, kas aug zālājos: parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, pļavas bitene *Geum rivale*, parastā ciņusmilga *Deschampsia caespitosa,* tomēr daudzviet savairojusies ekspansīvā krūmu suga – zilganā kazene *Rubus caesius*.

Krūmu stāvs nav izteikts, tajā vietām sastopamas parastās lazdas *Corylus avelana*. Tuvāk upei novērojami parastie pabērzi *Rhamnus cathartica*, kā arī izklaidus sastopamas mežābeles *Malus sp*.

Apsekotajā teritorijā kopējā meža zemes platība veido 9,72 ha (meža zemju kategorija "mežaudze").

Pētītās teritorijas nogabalu saraksts un raksturojums (teritorijas kadastra nr., kvartāls, nogabalu numuri, nogabala platība, augšanas apstākļu tips, zemes lietojuma kategorija un mežaudzes formula) dota šī atzinuma 1. tabulā.

1.tabula. Atzinuma teritorijā ietverto Valsts meža reģistra nogabalu apraksts
(VMD Valsts meža reģistra dati, 29.04.2025.)

Kad. Nr.	Kv. Nr.	Nog. Nr.	Plat., ha	Zemes kat.	AAT	Mežaudzes formula
38740150101	1	1	1.51	Mežaudze	Vr	6M3B1Ba40
		2	1.35	Mežaudze	Gr	A120 2A90 2Oz130 2B1A70
		3	0.75	Mežaudze	Ap	6Ba4M55
		4	0.81	Mežaudze	Dm	6B2Ba1A1Bl20
		5	0.62	Mežaudze	Dms	6B3Ba1M35
		6	1.63	Mežaudze	Ap	5Ba40 3M1Ba50 1Bl40
		7	2.97	Mežaudze	Dm	5Ba2A1M1B1Oz15

1.2. Teritorijas vēsturiskā apsaimniekošana

Informācija par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu iespējams iegūta analizējot vēsturiskās kartes. Kā liecina Latvijas armijas štāba ģeodēzijas – topogrāfijas daļas topogrāfiskā kartes (1921 – 1940, 1:50 000) informācija, 20. gs. sākumā atzinuma teritorijas apkaimē bijušas mitru zālāju teritorijas, atsevišķi augoši koku un mežsarga īpašums. (1.piel., 2.att.). Padomju armijas ģenerālštāba topogrāfiskajā kartē no 1947. gada (1.piel., 3.att.) redzams, ka atzinuma teritorijā un uz robežas atradušies vecie siena šķūnīši, savukārt blakus atradās apdzīvota vieta Meriņi, kas apsaimniekoja zālājus un aramzemes apkārtnē. Topogrāfisko karšu materiālos redzamo apstiprina ortofoto attēli no 1940.gada (NARA Aerofoto), kur atzinuma teritorijā redzami atsevišķi augoši ozoli un zālāji (1.piel. 4.attēls). Vairums no vecajiem ozoliem, kas redzami šajā kartē, joprojām ir sastopami teritorijā arī mūsdienās. Blīvs aizaugums ar mežu 1940.gadā nav konstatēts. Vēlāk, ortofoto kartē, kas tapusi laikā no 1962. līdz 1972. gadam (1.piel., 5.att), redzams, ka atzinuma teritorijas ziemeļu daļā aizaugums ar sekundāro mežaudzi pastiprinās.

Mainoties politiskajai un saimnieciskajai sistēmai 20.gs otrajā pusē, apkaime piedzīvojusi izmaiņas un visā teritorijā vairs nenotiek aktīvas ganības un siena pļaušana, tādēļ tā aizaug ar sekundāro mežu. Parkveida koki ieauguši ātraudzīgos kokos un krūmos – baltalkšņos, āra bērzos, gobu sējeņos. Mitrākās vietas aizaugušas ar melnalkšņiem, gobām, vīksnām. Pēdējās desmitgadēs teritorijā nenotiek aktīva lauksaimnieciskā vai mežsaimnieciskā darbība. Tuvāk ūdenstecēm novērojama bebru darbība, kā arī jaunos ozolus, kas iesējušies atklātajās platībās, bojājuši staltbrieži.

2. ĪSS PIEGULOŠĀS TERITORIJAS APRAKSTS

Apsekotā teritorija atrodas Vecpededzes upes kreisajā krastā un to no visām pusēm ieskauj meža masīvi. Teritorijas ziemeļdaļā tai piekļaujas mežaudzes, kur dominē melnalkšņu, bērzu un apšu audzes no susinātajiem mežaudžu tipiem, visbiežāk, platlapju āreņi un kūdreņi. No dienvidiem apsekoto teritoriju norobežo Vecpededzes upe, savukārt ziemeļrietumos teritorijai piekļaujas atklātas lauksaimniecības zemes ar ilggadīgajiem zālājiem ap viensētu "Meriņi" un "Hertiņas". Teritorijas dienvidaustrumos atzinuma teritoriju norobežo neliela dabiska, līkumota ūdenstece, kas tek pa savu gravu un ietek Vecpededzē. Tālāk virzienā uz dienvidaustrumiem gar Vecpededzes upi šaurā joslā turpinās daļēji atklātas platības ar zālājiem un parkveida ainavu, līdz tās pieslēdzas Grīvu salas zālāju masīvam.

Būtiski pieminēt, ka Atzinuma teritorijas blakus zemēs, abos Vecpededzes kreisajā karstā ir vairākas lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* atradnes, veidojot kopīgu lapkoku praulgrauzim piemērotu ainavu telpu plašākā apkārtnē. Lapkoku praulgrauzis ir biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības lietussargsuga (Auniņš (red.) 2013), kas iekļauta Biotopu direktīvas II pielikumā, nosakot, ka šai sugai jānodrošina labvēlīgs aizsardzības statuss Natura 2000 vietās, kurās suga sastopama (EK 1992). Parkveida pļavas ir nozīmīgākā lapkoku praulgrauža dzīvotne, kuras saglabāšana ir būtiska vaboļu populācijas aizsardzībai.

3. DABAS VĒRTĪBAS APSEKOTAJĀ TERITORIJĀ

3.1.Aizsargājamo biotopu un sugu normatīvais regulējums

Dati par dabas vērtībām apsekotajā teritorijā iegūti, teritoriju apsekojot dabā 2025. gada aprīlī, kā arī izmantota informācija no dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS. Dabas vērtību attēlojums kartē dots 1.pielikuma 6.attēlā.

ES nozīmes aizsargājamos biotopus nosaka izmantojot ES biotopu noteikšanas metodiku, kas aprakstīta 2013. gadā izdotajā noteikšanas rokasgrāmatā "Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā"(Auniņš (red.) 2013). Latvijas Republikā noteikto īpaši aizsargājamo biotopu sarakstu definē Ministru kabineta noteikumi Nr.350 (20.06.2017) Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu (MK 2017).

Teritorijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas nosaka Eiropas Padomes 21.05.1992. direktīva "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību" (EP 1992), kā arī Ministru kabineta noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (MK 2000).

3.2. ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamie biotopi

Pēc dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS datiem, kā arī novērojumiem teritorijas apsekojuma laikā, atzinuma teritorijas ietvaros sastopami divi dažādi Eiropas Savienības nozīmes biotopu veidi (MK 2017). Visā atzinuma teritorijā sastopams zālāju biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības, savukārt klajākās vietās ar raksturīgo veģetāciju sastopams zālāju biotops 6450 Palieņu zālāji (Auniņš (red.) 2013). Abi biotopi atbilst Latvijas Republikā īpaši aizsargājamiem biotopiem "Palieņu pļavas" un "Parkveida pļavas un ganības" (MK 2017). Aktuālais biotopu kartējums veikts laika periodā no 2019. gada līdz 2025. gadam, dažādu projektu un pasūtījumu ietvaros. Apkopojums par teritorijas biotopu kartējumu dots 2. tabulā. Savukārt pārskats par atzinuma teritorijā sastopamajām ES nozīmes biotopu platībām un to aizsardzības stāvokli valstī dots 3. tabulā. Biotopu izvietojums un citas dabas vērtības atzinuma teritorijā attēlotas 1. pielikuma 5.attēlā.

2. tabula. Pārskats par aktuālo biotopu kartējumu atzinuma teritorijā

Biotops	Poligona nr.	Platība (ha)*	Datums	Kartējuma autors
6530*	19MB086_180	10,35	01.09.2019	M.Balalaikins
6530*	19MB086_181		01.09.2019	M.Balalaikins
6530*	25MM102_130		09.11.2025.	M.Medne
6450	20AP116_468	4,24	01.07.2020.	A.Pošiva - Bunkovska
6450	20AP116_467		01.07.2020.	A.Pošiva - Bunkovska
6450	20AP116_470		01.07.2020.	A.Pošiva - Bunkovska

*Platība atzinuma teritorijā.

3. tabula. Pārskats par atzinuma teritorijā sastopamajām ES nozīmes sauszemes biotopu platībām un to aizsardzības stāvokli valstī

ESB kods	Platība paredzētās darbības teritorijā, ha	Saglabāšanās pakāpe N2000 teritorijā DL Lubāna mitrājs (EC 2023)	Kopējā platība N2000 teritorijā DL Lubāna mitrājs (EC 2023)	Atzinuma teritorijas % no DL Lubāna mitrājs ietvertās biotopa platības	Atzinuma teritorijas % no valsts kopējās daļas*	Aizsardzības stāvoklis valstī, (DAP 2025)**
6530*	10,35	B	94,32	10,97%	0,7	U2
6450	4,24	B	2092.76	0,20%	0,002	U1

* DDPS Ozols dati

** U2 - Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-slikts (*Unfavourable-Bad*); U1 - Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (*Unfavourable-Inadequate*).

ES nozīmes zālāju biotops ***6530* Parkveida pļavas un ganības*** atzinuma teritorijā sastopams visā atzinuma teritorijas platībā. Biotopu veido raksturīgās struktūras: seni, bioloģiski veci parkveida koki, kas lielākajā teritorijas daļā ir ieauguši blīvā, sekundārā mežaudzē (2.piel., 1. att.), radot negatīvu ietekmi uz šo koku ilgmūžību. Plānojot biotopa 6530* atjaunošanu, veikts šī biotopa kartējuma precizējums, iekļaujot arī teritoriju 5.nogabalā un platību gar upi 6. nogabalā, šādi parkveida ainavai pievienojot tās piederīgs daļas – kādreiz bijušu klajāku zālāja laukumu – attiecīgi, tagadēji meža nogabalu nr. 5 un parkveida ainavas kartējumu noslēdzot ar loģisku ainavas elementu – upes malu, kas līdz šim netika darīts. Lai gan biotopa 6530* kartēšanas nosacījumi paredz kartējumā vērtēt seno parkveida koku izvietojumu teritorijā un vērtēt to ietekmju zonas 3 garumu apmērā (~ 60m rādiusā), tomēr vienlīdz ievērojams ir kartēšanas nosacījums arī par loģisku ainavas vienību iekļaušanu kartētajā poligonā. 20.gs 40-o gadu ortofoto karte parāda, ka šī teritorija bijusi vienmērīgi klāta ar parkveida kokiem un izmantota kā siena pļavas vai ganības (par ganību klātbūtni liecina aploka mietu un stiepļu paliekas teritorijā).

Atzinuma teritorijā biežāk sastopamās parkveida koku sugas ir parastais ozols un melnalksnis. Vietām saglabājušies arī parkveida pļavām raksturīgie struktūras elementi, piemēram, parkveida krūmi: mežābeles *Malus sp.*, pabērzs *Rhamnus cathartica*, kā arī parasto lazdu puduri *Corylus avellana*. Atsevišķās vietās novērojami reljefa pazeminājumi, kur periodiski uzkrājas ūdens. Nereti šādu vietu malās aug melnalkšņi. Visticamāk, šādas ieplakas radušās upes darbības rezultātā pagātnē (bijušās gultnes, palu bedres u.c.) (2.piel., 6.att.).

Par parkveida ainavas ilglaicīgumu liecina arī atmirušās koksnes daudzums, jo samērā bieži un izklaidus sastopamas lielu senu ozolu kritalas (2.piel., 5.att.), kā arī citu koku sugu sausokņi un stumbeņi no jau atmirušiem dažādu sugu parkveida kokiem (bērziem, apsēm). Kokaudzes struktūra liecina, ka aizaugšana ar sekundāru mežu atzinuma teritorijā notikusi dažādos laikos – nesen aizaugušas vietas mijas ar teritorijām, kur parkveida pļavas pamestas un jau kopš 20. gadsimta pirmās puses vairs nav apsaimniekotas. Parkveida ainavas ilglaicīgumu atzinuma teritorijā apliecina liels īpaši aizsargājamo sugu skaits, kas sastopams tikai uz veciem parkveida kokiem.

ES nozīmes zālāju biotops ***6450 Palieņu zālāji*** atzinuma teritorijā sastopams kopumā 4,24 ha platībā, teritorijas dienvidrietumu daļā, kas ir samērā atklāta un tur novērojams salīdzinoši mazāks sekundārais apaugums. Šī teritorijas daļa ir mitra un pārmitra, atsevišķās vietās tai raksturīgi ciņu grīšļa *Carex cespitosa* ciņi, traucējot apsaimniekošanu. Veģetācijā dominē parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, purvāja ciesa *Calamagrostis canescens*, kā arī grīšļu sugas: divrindu grīslis *Carex disticha* un slaidais grīslis *Carex acuta*. Palieņu zālājos vietām novērojama mitruma uzkrāšanās, kas saistāma ar reljefa pazeminājumiem.

Iepriekš minētajiem zālāju biotopiem nav sagaidāma negatīva ietekme no biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu veikšanas.

3.2. Īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas

Teritorijas apsekojumu laikā īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas netika konstatētas, kā arī tās nav reģistrētas DDPS Ozols sistēmā, vai arī konstatētas veicot ES nozīmes biotopu kartējumu teritorijā 2019 un 2020. gadā.

3.3. Citas dabas vērtības

3.3.1 Dižkoki

Atzinuma teritorijā konstatēts viens dižkoks jeb īpaši aizsargājams dabas piemineklis – koks, kam stumbra apkārtmērs 1,3m augstumā no sakņu kakla sasniedz vai pārsniedz rādītājus, kas apkopoti Ministru kabineta noteikumu Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 2. pielikumā. (MK 2010) (4. tabula).

4. tabula. Teritorijā konstatētā dižkoka parametri un atrašanās vieta

Koks	Stumbra apkārtmērs, m	Kvartāls, nogabals	Koordinātas
Parastais ozols *Quercus robur* (Mieriņu ozols)	4.05	1.kv., 7.nog.	X: 676962 Y: 318419

Dižkoks aug koku grupā, kopā ar citiem parkveida kokiem, kā arī sekundāro apaugumu, ko vēlams novākt.

3.3.2. Īpaši aizsargājamās sugas

Apsekotajā teritorijā konstatētas kopumā sešas citu organismu grupu īpaši aizsargājamās sugas ar dažādu aizsardzības statusu, kas iekļautas Latvijas vai starptautisko normatīvo aktu sarakstos, vai arī informatīvajos izdevumos par sugu aizsardzību. Teritorijā konstatēto aizsargājamo sugu un to aizsardzības statusa apkopojums, kā arī norādes par sugas apdraudētību un nozīmību biotopu noteikšanā (DMB sugas, lietussargsugas) dots 5. tabulā, kā arī attēlotas kartoshēmā 1.piel., 6. attēlā.

5. tabula. Atzinuma teritorijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas un to aizsardzības statuss

Sugas nosaukums	Īpaši aizsargājama suga (MK not. Nr. 396.)	Mikroliegumu suga (MK. not. Nr. 940)	Biotopu direktīvas pielikums (EK1992)	Latvijas sarkanā grāmatas kategorija*	DMB suga vai lietussargsuga (t.sk. biotopu raksturojošā suga)
Brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala*	x	x		NT	6530* lietussargsuga; DMB specifiskā suga
Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita (barnabita)*	x	x	II	VU	6530* lietussargsuga
Sīkpunktainā artonija *Arthonia byssace*	x	x		NT	DMB specifiskā suga, 9160, 91F0 lietussargsuga
Plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*	x	x		LC	DMB specifiskā suga, 9160, 6530* lietussargsuga
Dobumu māņskorpions *Anthrenochernes stellae*	x	x	II	VU	-
Cīrulīšu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*	x		II	NT	-
Lielais skābeņu zeltainīts *Lycaena dispar*	x		II	LC	6450 raksturojošā suga
Vidējais dzenis *Leiopicus medius*	x	x		LC	-

*aktuālais sugu apdraudētības izvērtējums pēc IUCN metodikas uz 12.12.2024 (www.sarkanagramata.lv), kur VU – jutīga suga, NT – gandrīz apdraudēta suga, EN – stipri apdraudēta suga, LC – neapdraudēta suga.

Vairums atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas ir saistītas ar parkveida ainavas apstākļiem un konstatētas uz veciem parkveida kokiem.

Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita* ir biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības lietussargsuga (Auniņš (red.) 2013), kas iekļauta Biotopu direktīvas II pielikumā, nosakot, ka šai sugai jānodrošina labvēlīgs aizsardzības statuss Natura 2000 vietās, kurās suga sastopama (EK 1992). Parkveida pļavas ir nozīmīgākā lapkoku praulgrauža dzīvotne, kuras saglabāšana ir būtiska vaboļu populācijas aizsardzībai. Apsekotajā zemes vienībā konstatētas 5 lapkoku praulgrauža atradnes vecos ozolos. Kopumā Latvijā reģistrētas vairāk kā 500 sugas atradnes, taču valstī ir zināmas tikai astoņas teritorijas, kurās iespējama ilgtspējīga metapopulācijas pastāvēšana un Lubāna mitrājs ir viena no šādām vietām (Bāra et al. 2015). Pēdējā ziņojumā Eiropas Komisijai par sugu stāvokli, vērtēts, ka lapkoku praulgrauža populācija Latvijā kopumā ir nelabvēlīgā stāvoklī (DAP 2025).

Gan lapkoku praulgrauža sugas aizsardzības plānā (Teļnovs 2005), gan biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības aizsardzības plānā (Bāra et al. 2015), norādīts, ka parkveida pļavu atjaunošana lapkoku praulgrauža populācijas saglabāšanai. Paredzams, ka plānotie biotopu atjaunošanas darbi, kuru rezultātā tiks atēnoti lapkoku praulgrauzim piemēroti parkveida koki, veicinās šīs sugas populācijas lieluma un izplatības areāla saglabāšanu.

Ķērpju suga brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala* ir raksturīga lietussargsuga biotopā 6530*. Tā konstatējama uz ozolu un citu lapu koku mizas atklātā ainavā (Moisejevs 2016). Suga ir reti sastopamas Latvijā, savukārt atzinuma teritorijā konstatētas 5 sugu atradnes uz veciem parkveida kokiem.

Ķērpis sīkpunktainā artonija *Arthonia byssace* (2.piel., 4.att.) ir reti sastopama suga visā Latvijas teritorijā uz veciem lapu kokiem – ozoliem un liepām ēnas pusē (Moisejevs 2016). Aug lapu koku mežos, taču retāk – parkveida ainavā. Plānoto biotopu atjaunošanas darbu ietekme uz šo sugu vērtējama kā nebūtiska, jo plānots saglabāt kokus – ķērpja atradnes, kā arī nākotnē nodrošināt piemērotus apstākļus sugas attīstībai.

Koksnes sēne plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus* (2. piel., 3. att.) teritorijā konstatēta kopumā 10 atradnēs visā atzinuma teritorijā. Sēne saistīta ar vecu, sausu, labi izgaismotu atmirušu lielu dimensiju ozola koksni, kas nereti ir vecu ozolu lielie sausie zari, vai arī pašas kritalas. Sēne Latvijā sastopama samērā reti, taču Sarkanās grāmatas veiktais IUCN izvērtējums atklāj, ka suga nav apdraudēta.

Dobumu māņskorpions *Anthrenochernes stellae* apdzīvo saules apspīdētu lapu koku dobumus, kur barojas ar kolembolām un ērcēm. Latvijā zināmas vien 6 lokācijas, kur sastopams dobumu māņskorpions, tādēļ pēc IUCN izvērtējuma šī suga novērtēta kā jutīga (VU). Parkveida ainavas pilnvērtīgu struktūru un funkciju atjaunošana nodrošinās piemērotu dzīves vidi Dobumu māņskorpionam.

Apsekotajā teritorijā sastopamas vēl trīs īpaši aizsargājamas dzīvnieku sugas: cīrulīšu dižtauriņš, lielais skābeņu zeltainītis un vidējais dzenis. Cīrulīšu dižtauriņa kāpuri barojas ar blīvguma cīrulīšiem *Corydalis solida*, kas sastopams lapu koku mežos. Iespējams, kāpuri attīstās ozolu mežaudzēs, kas atrodas Vecpededzes upes labajā krastā, bet tauriņš baroties dodas uz atklātām vietām blakus, t.i. uz atzinuma teritoriju. Savukārt lielā skābeņu zeltainīša kāpuri barojas uz skābenēm *Rumex sp*., kas aug mitrās vietās un nereti sastopamas palieņu zālāju ieplakās.

Vidējais dzenis *Leiopicus medius* Latvijā izplatīts nevienmērīgi, populācijas lielums valstī 5000-10000 pāri. Suga apdzīvo lapu koku mežus, kā arī parkveida ainavu ar veciem ozoliem, liepām un citiem lapu kokiem, kur koki mijas ar atklātām teritorijām (Bergmanis et al. 2020). Plānoto biotopu atjaunošanas darbu ietekme uz vidējā dzeņa populāciju teritorijā vērtējama kā nebūtiska, jo tiks saglabāti veci parkveida koki, kā arī lielu dimensiju atmirusī koksne.

Plānoto biotopa 6530* atjaunošanas darbu ietekme uz visām apsekotajā teritorijā sastopamajām sugām vērtējama pozitīvi, nodrošinot piemērotus apstākļus sugu eksistencei, attīstībai un labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanai.

4. PĒTĀMĀS TERITORIJAS AIZSARGĀJAMO DABAS VĒRTĪBU LABVĒLĪGA AIZSARDZĪBAS STATUSA NODROŠINĀŠANAS PRASĪBAS UN DARBĪBAS

4.1. Biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu mērķis un pamatojums

ES nozīmes biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu virsmērķis atzinuma teritorijā ir uzlabot biotopa aizsardzības stāvokli mērķa teritorijā un valstī, atjaunojot sliktā stāvoklī esošas biotopa platības. Biotopa 6530* atjaunošanas mērķa nozīmību apliecina vairāki zemāk uzskaitīti dokumenti.

LVAF projekta "Biotopa „Parkveida pļavas un ganības 6530*" aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu īstenošana dabas liegumos „Lubāna mitrājs", „Sitas un Pededzes paliene" un „Mugurves pļavas" ietvaros veiktās biotopa Parkveida pļavu un ganību 6530* inventarizācijas rezultātā dabas liegumā "Lubānas mitrājs" kopējās uzkartētās biotopa platības veido 262,71 ha lielā apjomu, kas ir aptuveni 19 % no kopējām biotopa platībām Latvijā (Anon. 2019).

Latvijas ziņojumā Eiropas Komisijai par biotopu stāvokli norādīts, ka biotopam 6530* aizsardzības statuss valstī ir slikts, nepitiekams (U1) (DAP 2025). Biotopa 6530* aizsardzības plānā norādīts, ka prioritāri atjaunojamas šī biotopa platības, kas pārsniedz 60 ha un kurās konstatēta lapkoku praulgrauža dzīvotne (Bāra et al. 2015). Pašreizējā atzinuma teritorija ir daļa no dabas liegumā sastopamā 116,60 ha plašā parkveida ainavas kompleksa ar esošiem 6530* biotopiem (Anon. 2018).

NATURA 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018–2030 (DAP 2017) paredz, ka dabas liegumā "Lubāna mitrājs" jāveic dabas aizsardzības plāna aktualizācija, īpaši, attiecībā uz biotopu veida 6530* *Parkveida pļavas un ganības* pašreizējo un atjaunojamo platību, to atjaunošanu un uzturēšanu saskaņā ar biotopa aizsardzības plāna norādījumiem, bet kopumā rekomendēts atjaunot 56 ha biotopa 6530*.

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Lubāna mitrājs" izstrādāts periodam no 2024. līdz 2036.gadam, un parkveida pļavu un ganību saglabāšanā atsaucas uz pētījumu "Rekomendācijas biotopa Parkveida pļavas un ganības 6530* saglabāšanai dabas liegumā "Lubāna mitrājs"" (Anon.2019.), kur detalizēti veikta biotopa 6530* kartēšana dabas liegumā, sniedzot vairāku pakāpju biotopa saglabāšanas rekomendācijas.

4.2. Biotopa atjaunošanas darbu apraksts un sagaidāmais rezultāts

ES nozīmes biotopa 6530* atjaunošanas darbi paredzēti kopumā 10,35 ha platībā, visā atzinuma teritorijas platībā. Atjaunošanas darbi ietver sekundāras kokaudzes izzāģēšanu, saglabājot atsevišķus senos un nākotnes parkveida kokus, kas dabā marķēti ar oranžu krāsu pa stumbra perimetru ~ 1,3m augstumā (2.piel., 6.att.), kā arī saglabājot citus parkveida ainavas struktūru elementus: liela izmēra kritalas, stumbeņus sausokņus un biotopam raksturīgos krūmus – pabērzus, mežābeles, parastās lazdas (saglabājamie krūmi marķēti ar oranžo krāsu identiski kā koki). Par nevēlamiem un izzāģējamiem kokiem uzskatāmi tādi koki, kas savairojušies pēc senās parkveida ainavas pamešanas un kuru attīstība apdraud seno parkveida ainavas koku dzīvotspēju un attīstību. Nozāģētais materiāls un ciršanas atliekas tiek transportētas prom no mērķa biotopa teritorijas un izvietots krautuvēs realizācijai. Paredzēts, ka sekundārās kokaudzes izciršana notiks pakāpeniski. Darbu gaitā jāveic saglabājamo koku

skaita korekcijas, jo tikai procesā, pamazām atklājot ainavu, iespējams novērtēt potenciālo veidojamās ainavas konfigurāciju. Lai ierobežotu atvašu veidošanos, pēc ciršanas darbiem paredzēta nozāģēto krūmu un koku celmu frēzēšana, izmantojot celmu frēzi kopumā 9,61ha platībā. Ja nepieciešams, pēc atjaunošanas darbu veikšanas jānolīdzina radušās risas vai citas izcelsmes nelīdzena zemes virskārta, izmantojot ecēšas, smalcinātāju vai citus agregātus. Klajākās platības atzinuma teritorijā nav nepieciešams frēzēt ar celmu frēzi bet gan izcirst nelielos krūmus, saglabājot pēc iespējas zemākus celmus (zem 5 cm) un uzsākt pļaušanu vai ganīšanu.

Meža zemēs paredzēta sekundāro koku un krūmu ciršana, kā arī koku un krūmu celmu frēzēšana 9,72 ha platībā, savukārt pārējā teritorijā - plānota krūmu un koku ciršana 0,74 ha platībā. Biotehnisko pasākumu veikšanas vietas attēlotas kartoshēmā 1.pielikuma. 7.attēlā.

Biotehnisko pasākumu rezultātā tiks atjaunota kopumā 10,35 ha platība ar biotopu 6530* tam raksturīgajā strukturālajā un funkcionālajā stāvoklī, kur atklātas zālāju platības mijas ar izgaismotiem parkveida kokiem vai koku grupām, nodrošinot gan vecu parkveida koku ilgmūžību, līdz ar to - dzīvotni nozīmīgām retām, apdraudētām un īpaši aizsargājamām sugām: lapkoku praulgrauzim un plaisājošajai rūtainei, kā arī daudzām citām sugām, kas apdzīvo parkveida ainavas. Saglabātie dažāda vecuma koki nodrošinās biotopa ilglaicību kļūstot par nākotnes biokokiem. Atjaunotās biotopa 6530* atklātās daļas, tajā skaitā starp saglabātajiem esošajiem un nākotnes biokokiem, būs iespējams apsaimniekot, izmantojot traktortehniku – pļaut un savākt sienu.

4.4. Saglabājamo koku izvēles kritēriji un parametri

Teritorijā saglabājamo koku izvēle veikta balstoties uz Zālāju biotopu apsaimniekošanas un atjaunošanas vadlīnijām (Rūsiņa (red.) 2017), kurās aprakstīti galvenie principi saglabājamo koku izvēlē:

- primāri atjaunojamajā teritorijā identificējami senās parkveida ainavas koki – veci, lielu dimensiju koki ar raksturīgo zemo zarojumu (biokoki). Atkarībā no laika, kas pagājis kopš parkveida ainava pamesta, seno biokoku zemāki zari var būt atmiruši sekundārās audzes radītā noēnojuma rezultātā;
- lai nodrošinātu parkveida koku attīstību nākotnē, atsevišķus sekundārās audzes kokus izvēlas kā nākotnes biokokus, ņemot vērā koku novietojumu ainavā, paredzot, cik lielu telpu tas aizņems un vai netraucēs jau esošiem biokokiem;
- papildus kokiem atjaunojamajā teritorijā saglabā arī citus parkveida ainavas elementus – raksturīgos krūmus (lazdas, pabērzi, mežābeles u.c.).

Visā atzinuma teritorijā saglabāšanai paredzētie koki uzskaitīti un uzmērīti, kā arī marķēti, izņemot atsevišķus vecos ozolus – biokokus, kas ir aizsargājamo sugu dzīvotnes un diametrā pārsniedz 1 metru. Saglabājamo koku parametru apkopojums dots 6. tabulā. Atzinuma teritorijā saglabājami vidēji 76 uz hektāru, taču saglabājamo koku daudzums atšķiras dažādās atjaunojamās teritorijas vietās – ir reģioni ar lielāku koku blīvumu, un ir skrajākas vietas. Salīdzinājumam, piemēram, vienā no biotopa 6530* etalon-teritorijām – Valkas pagasta "Marsos" – uzskaitīti 35- 40 koki uz hektāru, kas uzskatāms par optimālu koku skaitu ilggadīga zālāja attīstībai skrajas kokaudzes apstākļos. Jāņem vērā, ka biotehnisko darbu laikā var nākties pieņemt lēmumu, kādus no kokiem izcirst, ja darbu procesā atklāsies citi parkveida ainavas skatu punkti un praktiskie apsvērumi.

Nelielu daļu no atzinuma teritorijā saglabājamiem kokiem veido tieši vecie parkveida koki ar diametru virs 50 cm –parastie ozoli, kas ainavā nav marķēti ar oranžo krāsu, ķērpju sugu saglabāšanas nolūkos.

Ciršanas darbu gaitā paredzama saglabājamo koku skaita korekcija, izcērtot kokus, kas var tikt bojāti meža izstrādes darbu laikā vai arī nav iederīgi izveidotajā ainavā. Pie esošā

saglabājamo koku skaita ir paredzama zālāja veģetācijas attīstība, radot biotopam 6530* raksturīgo mozaīkveida ainavu, vides apstākļus un nodrošinot funkcijas, tomēr atjaunošanas darbu gaitā nepieciešams saglabājamo koku skaita atkārtots izvērtējums, to skaitu iespēju robežās samazinot.

6. tabula. Atzinuma teritorijā marķēto saglabājamo koku parametru apkopojums.

Koka diametrs*	Ozols	Melnalksnis	Goba/vīksna	Bērzs	Egle	Apse	Osis	Ieva	Kļava	Pīlādzis	Mežābele	Blīgzna	Baltalksnis	Liepa	Kopā
50-50+	60		4	1		13									**78**
48	1			1											**2**
44	3	4	1	3		7									**18**
40	3	2	4	1		5									**15**
36	7	18	4	4	1	6									**40**
32	2	15	6	3								1			**26**
28	3	13	13	7			1								**37**
24	5	23	8	8	1		1		1				1	1	**47**
20	10	26	17		1		2				2		1		**56**
16	7	8	14	2	1					1	3		2		**33**
12	4	5	3	2											**14**
8	4	4	3		2			3			16				**16**
Kopā:	**109**	**118**	**77**	**32**	**6**	**31**	**4**	**3**	**1**	**1**	**21**	**1**	**4**	**1**	**791**

** Koka diametrs mērīts 1.3m augstumā no sakņu kakla.*

4.5. Atmežojamo platību raksturojums

Atzinuma teritorijas lielākā daļa jeb 9,72 ha ir iekļauti valsts meža zemju reģistrā, tādēļ veicot biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas pasākumus, nepieciešams veikt atmežošanu visos atzinuma teritorijā iekļautajos meža nogabalos, t.i. 1. kvartāla 1. līdz 7. nogabalā.

Atmežošana veicama saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 325. "Par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā", kuri nosaka, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir pieļaujama atmežošana, ja tā ir nepieciešama īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanai un tās veikšanai ir saņemta rakstiska DAP atļauja, kas izdota pamatojoties uz biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumu (MK2013). Šo noteikumu 6. punkts nosaka, ka parkveida pļavas un ganības ir to biotopu sarakstā, kurus var atjaunot meža zemēs.

Kopējā atmežojamā platība sastāda 9,72 ha. Atmežojamās platības meža nogabali uzskaitīti un raksturoti 8. tabulā un kartogrāfiski attēloti 1. pielikuma 7. attēlā.

7. tabula. Atmežojamo platību raksturojums.

Kad. Nr.	Kv. Nr.	Nog. Nr.	Plat., ha	Zemes kat.	Atmežošana	Biotehniskie pasākumi
38740150101	1	1	1.51	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		2	1.35	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		3	0.75	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		4	0.81	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana daļā no nogabala.
		5	0.62	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		6	1.63	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		7	2.97	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.

4.6. Biotopu atjaunošanas darbu veikšanas nosacījumi un rekomendācijas

Biotopa 6530* atjaunošanas darbu kopumā iekļaujami šādi nosacījumi un rekomendācijas:

- Lai atjaunotu biotopa 6530* funkcijas un struktūras meža zemēs, nepieciešama atmežošana šī atzinuma 8. tabulā norādītajām platībām, kopumā 9,72 ha platībā.
- Izzāģētais sekundārās kokaudzes materiāls, kā arī ciršanas atliekas (izņemot kritalas, kas lielākas par 25 cm diametrā) izvedamas ārpus atjaunojamās biotopa teritorijas.
- Biotehnisko pasākumu laikā, cērtot sekundāros kokus, būtiski novākt cik vien iespējams visas ciršanas atliekas, ja nepieciešams – izmantojot roku darbu, lai frēzēšanas rezultātā neveidojas biezs, sasmalcināts koku zaru un mizu atlieku slānis, kas traucēs zālāja attīstību. Ja šāds slānis izveidojies, tas jānovāc, līdz atsedzas kaila zeme.
- Tā kā teritorijā un blakus teritorijās novērojama Eirāzijas bebra *Castor fiber* darbība (2.piel, 2.att.), tad liela izmēra lapu kokiem, kas atrodas riska zonā, piemēram, tuvu ūdenstilpēm, nepieciešams nodrošināt metāla sietu vairogu, pasargājot stumbrus no bebra radītiem postījumiem, šādi nodrošinot parkveida koku ilgmūžību.
- Teritorijā saglabājami visi sausokņi, stumbeņi un kritalas vai šo struktūru daļas, kuru caurmērs 1,3m augstumā pārsniedz 25 cm, kā arī lielu dimensiju parasto ozolu zari. Ja atmirusī koksne traucē regulārajai platību apsaimniekošanai, to iespējams pārvietot uz citu vietu.
- Biotopa atjaunošanas darbu ietvaros no teritorijas aizvācami bīstamie koki, piemēram, jau atmiruši pioniersugu sausokņi bērzi, baltalkšņi u.c., citu koku vainagos iekārušies koki.
- Nozīmīgāko seno parkveida koku ilgmūžības palielināšanai rekomendējama vainagu kopšana, nodrošinot koku stabilitāti jaunajos vides apstākļos, kur no sekundārā apauguma atbrīvotajās teritorijās saglabājamie koki ir daudz vairāk pakļauti vēja ietekmei. Tāpat rekomendējama jaunāku saglabājamo koku vainagu strukturāla veidošana, lai laicīgi nodrošinātu stabila vainaga attīstību nākotnē, paildzinot koka dzīvi un noturību pastiprināta vēja apstākļos. Koku vainagu kopšanas darbi uzticami kvalificētiem kokkopjiem - arboristiem ar pieredzi šādu darbu veikšanā.

- Biotopa atjaunošanas darbu laikā iespējamas smagās tehnikas radītas risas, vai cita veida nelīdzena augsnes virskārta, piemēram, no celmu raušanas, frēzēšanas darbiem vai citā veidā radušies nelīdzenumi, kurus jānolīdzina, lai nodrošinātu atjaunojamajai teritorijai labu lauksaimniecības stāvokli jeb līdzenu virsmu. Tehnikas un agregātu kustība iespēju robežās plānojama pa jau esošām dabiskām brauktuvēm, kā arī vēlams izvēlēties biotehniskajiem darbiem piemērotus apstākļus: kailsalu vai sausumu.

4.7. Atjaunotā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības apsaimniekošanas rekomendācijas pēc atjaunošanas darbu veikšanas

Pēc biotehnisko darbu pabeigšanas atzinuma teritorijā biotopā 6530* Parkveida pļavas un ganības būtiski mainīsies vides apstākļi – kādreizējās mežaudzes vietā būs klajumi ar atsevišķiem parkveida kokiem. Jaunie gaismas apstākļi veicinās zālāja veģetācijas attīstību. Lai atjaunotajā teritorijā nerastos blīvas audzes ar kokaugu atvasēm, paredzēta koku un krūmu celmu frēzēšana, iznīcinot lapu koku snaudošos pumpurus pie sakņu kakla un samazinot kokaugu reģenerācijas spējas, veidojot atvases. Lai uzturētu atjaunotās parkveida ainavas struktūras un funkcijas, nepieciešams atjaunotajai teritorijai nodrošināt regulāru ikgadēju apsaimniekošanu ar zālāja nopļaušanu un siena vai zāles savākšanu vai arī noganīšanu.

Apsaimniekojot teritoriju ar pļaušanu, jāvērtē, vai kādā no atjaunotās teritorijas daļām nav savairojušās nitrofīlas (piemēram, lielā nātre *Urtica dioica*, podagras gārsa *Aegopodium podagraria*) vai citas potenciāli ekspansīvas sugas, kuras vēlams nopļaut agri (pirms ziedēšanas), vai jāplāno to nopļaušana vairākas reizes sezonā. Pirmajā gadā pēc atjaunošanas darbiem vēlama vēlā pļauja, ļaujot augiem nostiprināt sakņu sistēmu, kā arī izmantojot frēzētās augsnes priekšrocības, nogatavināt sēklas, lai veicinātu dabisko zālāju izsēju.

5. SECINĀJUMI

1. Atzinuma teritorijā Balvu novada Rugāju pagastā, zemes vienībā ar kadastra Nr. 38740150101 plānota ES nozīmes zālāju biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošana kopumā 10,35 ha platībā, veicot biotehniskos pasākumus - sekundāro koku un krūmu ciršanu, kā arī koku un krūmu celmu, ciņu frēzēšanu, kā rezultātā tiks iegūtas daļēji atklāta biotopa platība ar savrupiem parkveida pirmā un otrā stāva kokiem un pameža krūmiem, kas marķēti dabā, kā arī atmirušās koksnes elementiem – kritalām un sausokņiem. Atjaunoto platību būs iespējams nopļaut, izmantojot traktortehniku, vai arī apsaimniekot ar ganīšanu.

2. Biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanas darbu virsmērķis apsekotajā teritorijā ir uzlabot biotopa aizsardzības stāvokli mērķa teritorijā un valstī, atjaunojot sliktā stāvoklī esošas biotopa platības vienā no nozīmīgākajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām biotopa 6530* saglabāšanai valstī. Biotopa atjaunošanas nepieciešamību un nozīmi apliecina Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018–2030 (DAP 2018), Biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības biotopa aizsardzības plāns (Bāra et al. 2015), Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* sugas aizsardzības plāns (Teļnovs 2005), kā arī dabas lieguma Lubāna mitrājs dabas aizsardzības plāns (Balnka (red.) 2024).

3. Atzinuma teritorijā paredzēto biotopa 6530* atjaunošanas darbu veikšanai, kā arī turpmākai biotopa apsaimniekošanas nodrošināšanai pamatoti nepieciešama atmežošana kopumā 9,72 ha platībā meža nogabalos, kas apkopoti šī atzinuma 4.5.

nodaļā 8. tabulā, kā arī atsevišķi izdalīti šī atzinuma 4. pielikumā.

4. Plānotajiem biotehniskajiem pasākumiem biotopa 6530* struktūru un funkciju atjaunošanai, kas ietver koku un krūmu ciršanu, kā arī celmu frēzēšanu, nav paredzama nelabvēlīga ietekme uz atzinuma teritorijā un blakus teritorijās esošajiem ES nozīmes biotopiem un īpaši aizsargājamām sugām. Biotopa atjaunošanas pasākumi veicami saskaņā ar Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijām Latvijā (Rūsiņa (red.) 2017), kā arī nosacījumiem, kas aprakstīti šī atzinuma 4.6. nodaļā.

6. IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INTERNETA RESURSI

Anon. 2019. Rekomendācijas biotopa Parkveida pļavas un ganības 6530* saglabāšanai dabas liegumā "Lubāna mitrājs". Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs, 26 lpp. https://www.daba.gov.lv/lv/media/1851/download?attachment

Anon. 2025 Latvijas Sarkanā grāmata. Projektā izvērtēto sugu saraksts un tām piešķirto IUCN kategorijas. https://sarkanagramata.lu.lv/par-projektu/materiali/

Auniņš A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums. Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 359 lpp. https://www.daba.gov.lv/upload/File/Publikacijas/ROKASGR_biotopi_LV.pdf

Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts. https://www.daba.gov.lv/sites/daba/files/media_file/1458627582_20150105_parkveida_plavu_biotopa_plans.pdf

Bergmanis M., Priednieks J., Avotiņš A. jun., Priedniece I. (2020) Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Blanka (red.) 2024. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plāns. SIA Enviroprojekts. https://www.daba.gov.lv/lv/media/22839/download?attachment

DAP 2017. Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018 - 2030, Dabas aizsardzības pārvalde. http://nat-programme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/#programma

DAP 2025. Pārskati par sugu un biotopu stāvokli 2019.-2024. gadā. https://www.daba.gov.lv/lv/parskati-par-sugu-un-biotopu-stavokli-2019-2024-gada

EC 2023. Dabas lieguma Lubānas mitrājs Natura 2000 teritorijas standarta datu forma. https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/sdf/#/sdf?site=LV0536600&release=55

EP 1992. Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A31992L0043

Moisejevs R., 2016. Ķērpju indikatorsugu rokasgrāmata dabas pētniekiem. Daugavpils Universitāte Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts. https://www.daba.gov.lv/lv/media/1662/download

Rūsiņa S. (red.). 2017. Vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā. III Pļavas un ganības. Sigulda: Dabas aizsardzības pārvalde. https://nat-programme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/

Teļnovs 2005. Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (SCOPOLI, 1763) sugas aizsardzības plāns. Latvijas Entomoloģijas biedrība. https://www.daba.gov.lv/lv/media/5940/download

MK 2000. 14.11.2000. Ministru kabineta noteikumi Nr.396. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu. https://likumi.lv/ta/id/12821-

noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu

MK 2010. 16.03.2010. Ministru Kabineta noteikumi Nr. 264. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. https://likumi.lv/ta/id/207283-ipasi-aizsargajamo-dabas-teritoriju-visparejie-aizsardzibas-un-izmantosanas-noteikumi

MK 2012. 18.12. 2012. Ministru Kabineta noteikumi Nr. 940. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. https://likumi.lv/ta/id/253746-noteikumi-par-mikroliegumu-izveidosanas-un-apsaimniekosanas-kartibu-to-aizsardzibu-ka-ari-mikroliegumu-un-to-buferzonu-noteiksanu

MK 2013. 18.06.2003. Ministru Kabineta noteikumi Nr. 325. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā https://likumi.lv/ta/id/257685-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-un-ipasi-aizsargajamo-sugu-dzivotnu-atjaunosanu-meza

MK 2017. 20.06.2017 Ministru Kabineta noteikumi Nr. 350. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu. https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu

Dabas pārvaldības sistēma OZOLS („OZOLS" v.1 1.25.07.17). Dabas aizsardzības pārvalde. https://ozols.gov.lv/ozols/ (Skatīts: 30.11.2025.)

Valsts meža dienesta Meža valsts reģistra dati (skatīts 06.01.2025.) https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/meza-valsts-registra-meza-dati

Vēsturiskās kartes. https://vesture.dodies.lv/

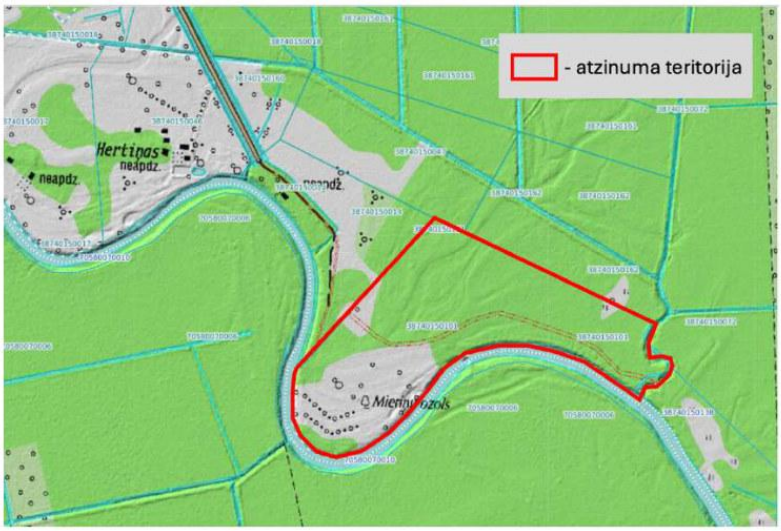
Pielikumi:
1. pielikums. Apsekotās teritorijas kartogrāfiskajos materiālos – 6 lpp;
2. pielikums. Fotogrāfijas no apsekotās teritorijas - 2 lpp;
3. pielikums. Atmežojamo teritoriju saraksts un biotehnisko pasākumu apraksts – 1 lpp;
4.pielikums. Biotopa 6530* kartējums – 5 lpp.

Atzinums sagatavots uz 27 lapām, no tām - 4 pielikumi kopā uz 12 lapām.

Atzinumu sagatavoja:
Sugu un biotopu jomas eksperte (sertifikāta Nr. 102) **Maija Medne**
(Tālrunis +371 26741537; e-pasts: maijamedne@gmail.com)

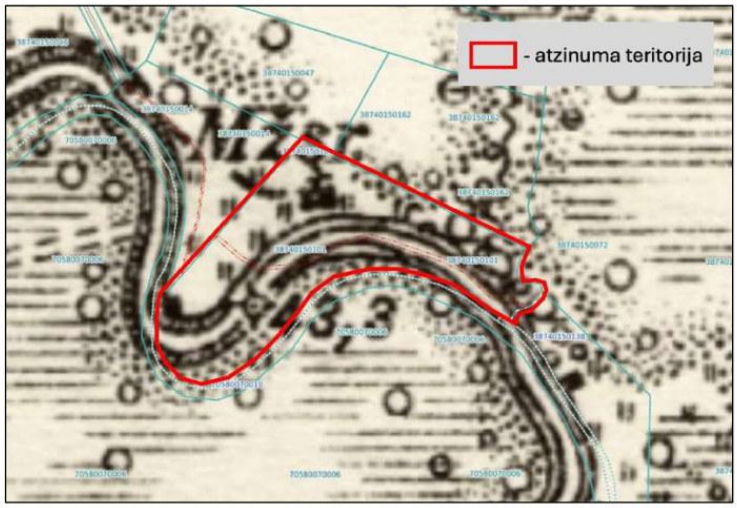
DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Atzinuma Nr. MM102/45 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

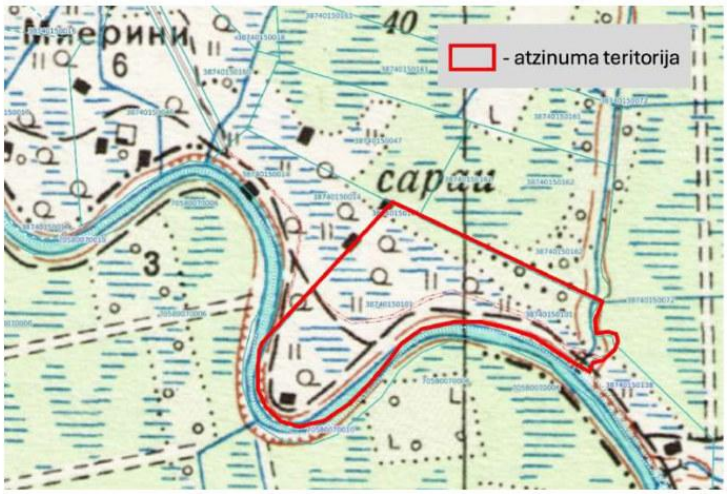

1.attēls. Atzinuma teritorija LĢIA topogrāfiskājā kartē 1:10 000 (4.cikls), apvienojumā ar reljefa karti.
Avots: vesture.dodies.lv

Atzinuma Nr. MM102/45 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

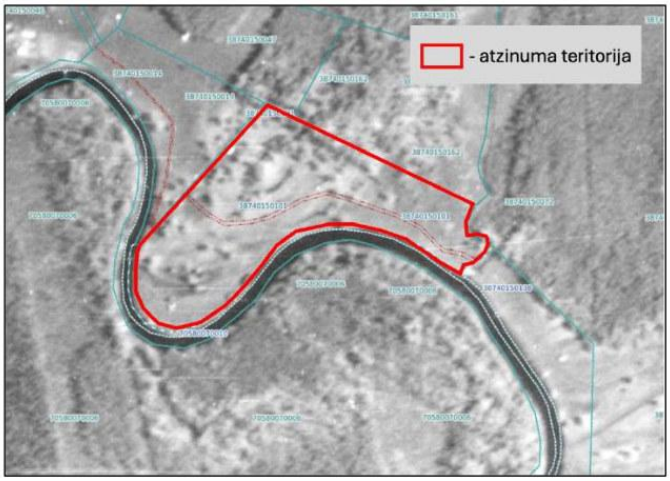

2.attēls. Atzinuma teritorija Latvijas Armijas ģenerālštāba kartē 1920. – 1940.
M 1:50 000 Avots: vesture.dodies.lv

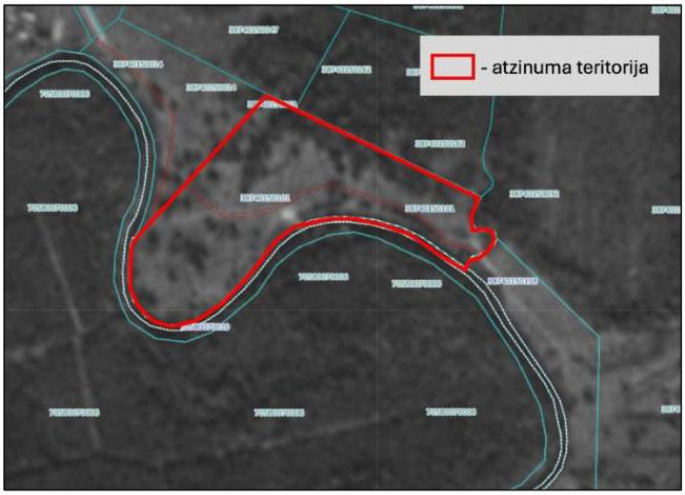

3.attēls. Atzinuma teritorija Padomju armijas ģenerālštāba topogrāfiskajā kartē, 1947.gads
M1:25 000, Avots: vesture.dodies.lv

Atzinuma Nr. MM102/45 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

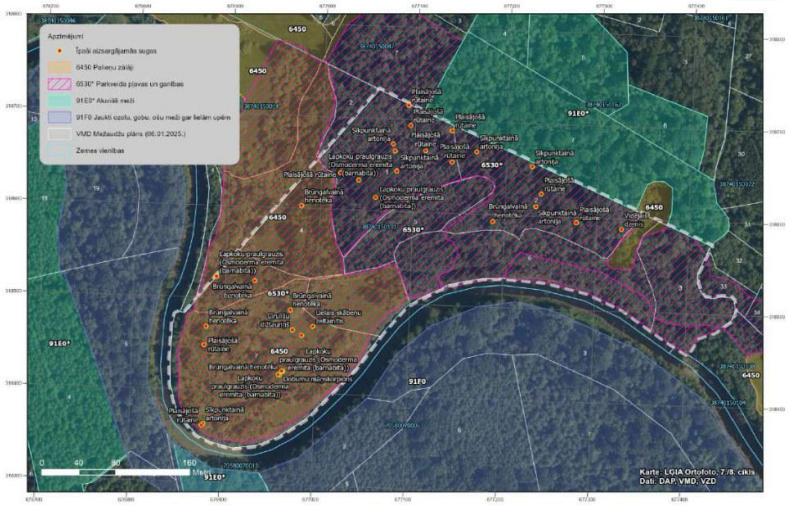

4.attēls. Atzinuma teritorija 194-.gadu aerofoto kartē (Aerial Photography of the Defense Intelligence Agency, 1935 – 1971)
Bez mēroga, Avots: vesture.dodies.lv

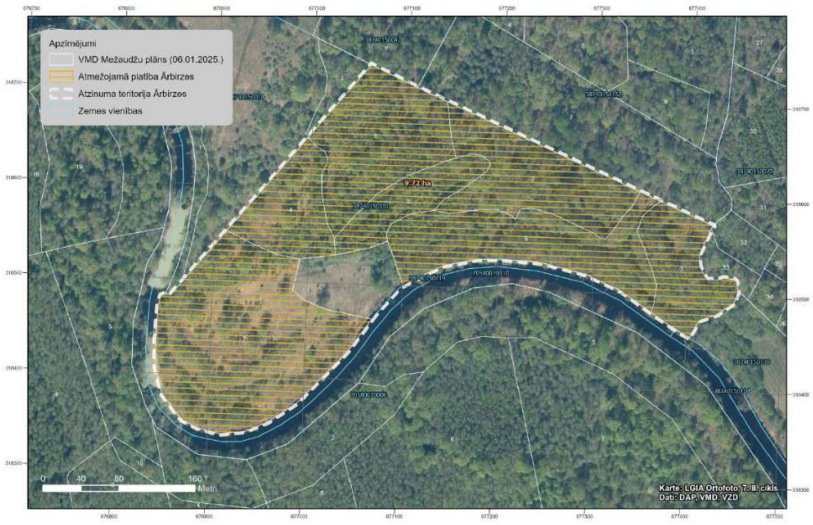
5.attēls. Atzinuma teritorija aerofoto kartē, laikā no 1963. līdz 1972. gadam. USGS EROS Archive. Declassified CORONA Satellite Imagery
Bez mēroga. Avots: vesture.dodies.lv

Atzinuma Nr. MM102/45 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

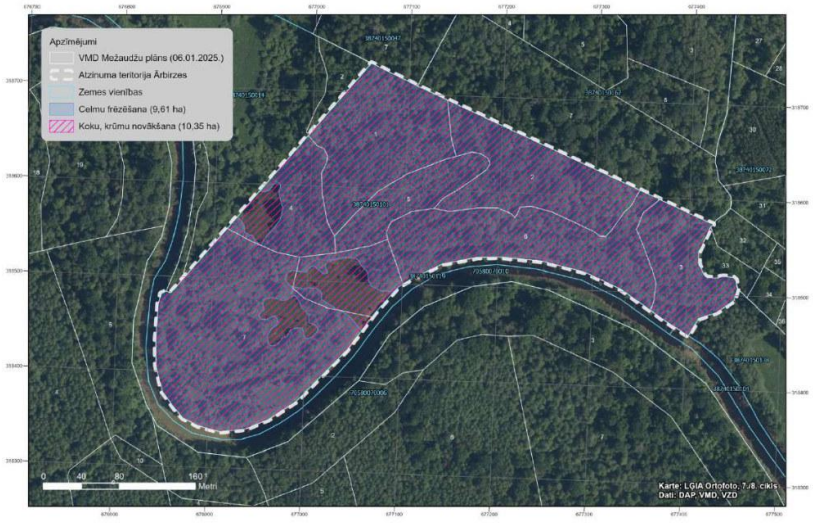
6.attēls. Dabas vērtības atzinuma teritorijā un apsekotajā zemes vienībā. Mērogs 1:3000
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls. Dati: DDPS OZOLS, eksperta kartējums

Atzinuma Nr. MM102/45 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

7.attēls. Atmežojamā platība atzinuma teritorijā. Mērogs 1:3000
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls.

Atzinuma Nr. MM102/45 1. pielikums. Atzinuma teritorijas attēlojums kartogrāfiskajos materiālos.

8.attēls. Biotehniskie pasākumi teritorijā. Mērogs 1:3000
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls.

Atzinuma Nr. MM102/40 2. pielikums. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas.
Fotogrāfiju autore: Maija Medne. Uzņemšanas laiks: 2025. gada 2.-15.novembris

1. attēls. Sekundārajā mežaudzē ieaudzis parkveida koks.

2. attēls. Bebru darbība atzinuma teritorijā.

3. attēls. Īpaši aizsargājamā sēņu suga plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*

4. attēls. Īpaši aizsargājamās ķērpju suga sīkpunktainā artonija *Artonia byssace*

Atzinuma Nr. MM102/45 2. pielikums. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas.
Fotogrāfiju autore: Maija Medne. Uzņemšanas laiks: 2025. gada 2.-15.novembris

5.attēls. Senā parkveida koka kritala.

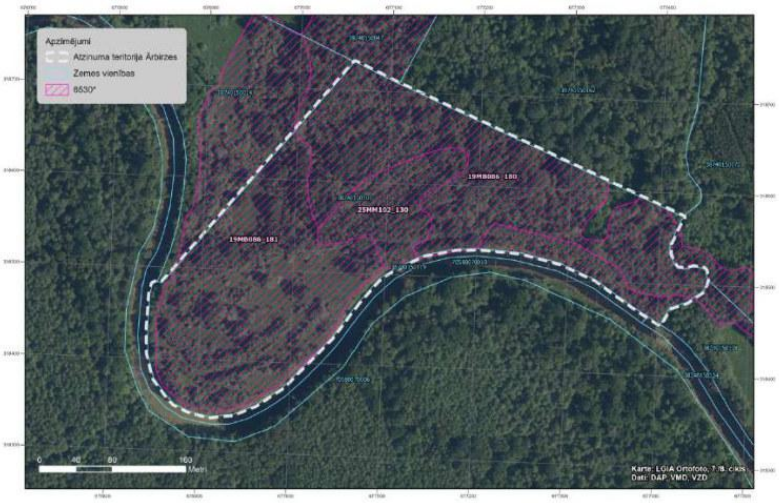
6.attēls. Teritorijā marķēti koki ar oranžu svītru un mitra ieplaka.

Atzinuma Nr. MM102/45 3. pielikums. Atmežojamo platību saraksts un biotehnisko pasākumu raksturojums.

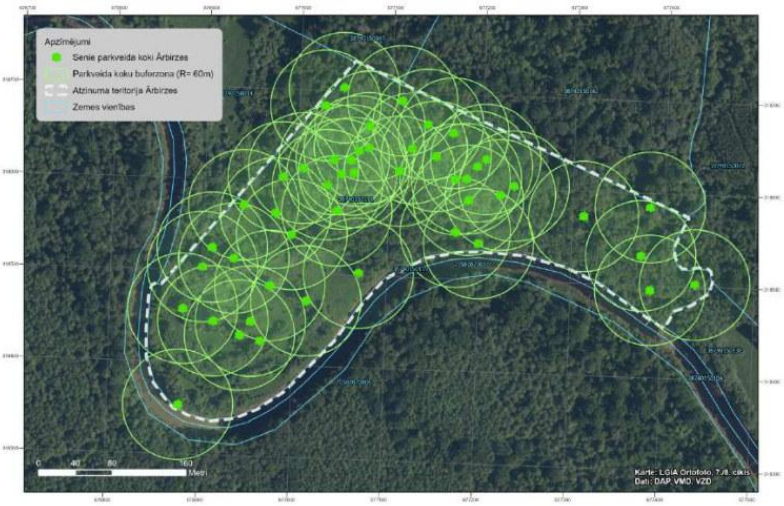
Kad. Nr.	Kv. Nr.	Nog. Nr.	Plat., ha	Zemes kat.	Atmežošana	Biotehniskie pasākumi
38740150101	1	1	1.51	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		2	1.35	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		3	0.75	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		4	0.81	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana daļā no nogabala.
		5	0.62	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		6	1.63	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.
		7	2.97	Mežaudze	Vajadzīga	Koku un krūmu ciršana, novākšana. Celmu frēzēšana.

Kopējā platība koku, krūmu ciršanai	10,35 ha
Kopējā platība koku, krūmu celmu un ciņu frēzēšanai	9,61
Kopējā biotehnisko pasākumu platība	10, 35 ha
Kopējā atmežojamā platība	**9,72 ha**

Atzinuma Nr. MM102/45 4. pielikums. Biotopa 6530 kartējums*

Biotopa 6530* kartējums apsekotajā zemes vienībā. Mērogs 1:3000
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls. Dati: DDPS OZOLS, eksperta kartējums

Parkveida ainavai piederīgo seno koku izvietojums teritorijā. Mērogs 1:3000
Karte: LĢIA ortofoto karte, 7/8. cikls. Dati: DDPS OZOLS, eksperta kartējums

Atzinuma Nr. MM102/45 4. pielikums. Biotopa 6530 kartējums*

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas un monitoringa anketa	*Natura* 2000 teritorijas nosaukums: DI, Labāna mitrāji		Kartes lapas Nr. _____ Transektes Nr. _____
M.Medne Eksperta V.Uzvārds	15.11.2025. Datums	25MM102_130 Poligona Nr.	25MM102_130 Anketas Nr.
6530*-2 ESB kods un variants	Koordinātas X: 677100 Y: 318584		Pārklājas ar citiem ESB _____ % _____ % Pārklājas ar IA LV biotopu - - %
Vietas nosaukums, cita informācija: Īpašums Ārbirzes, Rugāju pagasts, Balvu novads			

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, % 0	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, % 0	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 95 %
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja 90	Platība zem biotopiem atbilstošā stāvoklī esoša koku un krūmu stāva (nav jāpilda- aprēķin. automātiski)	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma j n
Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (aprīkmē attiecīgi, pieņemtnim, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.) Oz, G, M	Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīmu latīniski) MAL SYL	
Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, % 0	Atmiruši senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), % 1
Atmiruši senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), % 0	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmiruši kopā)(vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10
Kritalas- resgali resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki 0 1-5 6-10 >10	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) j n
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, % 0	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 >10	Ekspansīvās, ruderālās sugas j n
	Ganību dzīvnieku iestaigātas tekas un atsegti augsnes laukumi 0 1-5 6-10 >10	Noganīšanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j n

Epifītisko ķērpju sugu piesātinājums 6530* un 9070 – skaits uz vismaz 5 labākajiem kokiem no pamatnes līdz zariem (**aizpilda tikai monitoringā!**)

	1.koks	2.koks	3.koks	4.koks	5.koks	6.koks	7.koks	8.koks
X								
Y								
ķērpju sugu sk.								

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainaga klāja *Īpatsvars % no 5130 kopējās platības* _____	Dažādvecuma kadiķu audze j n	Atmiruši kadiķi *Īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita* _____

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

Atzinuma Nr. MM102/45 4. pielikums. Biotopa 6530 kartējums*

Funkcijas un procesi biotopā		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoli augsnes mitruma apstākļi *Īpatsvars % no kopējās platības* 100	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana *Īpatsvars % no kopējās platības* 0	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no izkaisītām daļām) *Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības* 0
Klajā daļa, kura tiek noganīta *Īpatsvars % no kopējās klajās platības* 0	Klajā daļa, kura tiek pļauta *Īpatsvars % no kopējās klajās platības* 0	Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no izkaisītām daļām) *Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības* 0

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana *Īpatsvars % no kopējās platības* 0	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana *Īpatsvars % no kopējās platības* 100	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana *Īpatsvars % no kopējās platības* 100

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila		50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba		Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoli apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama	X	Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

PIZĪMES

Biotopa poligonu no visām pusēm iekļauj 6530 kartējums. Šis poligons iekļauj parkveida ainavai piederīgus elementus - klāju, ar sekundāro mežu aizaugušu zālāju, kā arī koku rindu gan upes malu.

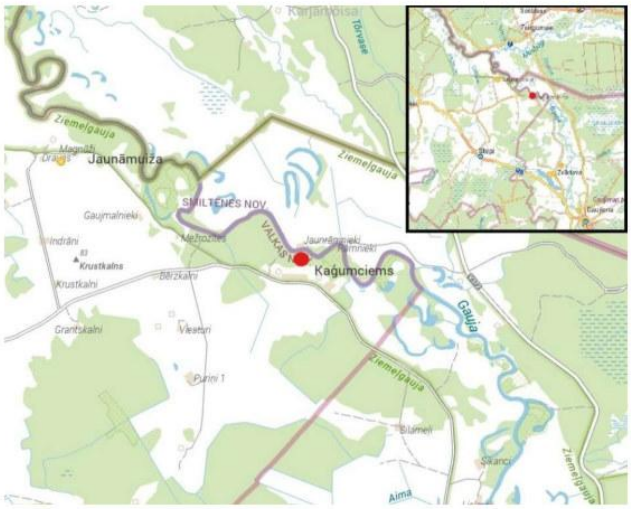
Krievins — Bitītes ja Matti

Dabas aizsardzības pārvaldei
Baznīcas iela 7, Sigulda
LV-2150

Sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta atzinums
Par ES nozīmes biotopu "Parkveida pļavas un ganības" (6530) atjaunošanu Valkas novada Zvārtavas pagastā, īpašumos "Bitītes" un"Matti"*

1. Biotopu vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu: zālāji un meži.

2. Atzinuma sniegšanas mērķis: Atzinums veidots ar mērķi sniegt vērtējumu un nosacījumus ES nozīmes biotopa "Parkveida pļavas un ganības" (6530*) atjaunošanai, izvērtējot biotopa, tā struktūru un funkciju atjaunošanai nepieciešamos pasākumus.

1. attēls. Atzinuma teritorijas atrašanās vieta. Kartes avots: www.balticmaps.eu

3. Teritorijas atrašanās vieta un platība: Apsekojamā teritorija atrodas Valkas novada Zvārtavas pagastā (1. attēls), zemes vienībās ar kadastra nr. 94960090007 ("Matti") un 94960090064 ("Bitītes"). Apsekojamās teritorijas platība – 3,79 ha. Teritorijas fizioģeogrāfiskais novietojums – Tālavas (Ziemeļlatvijas) līdzenuma austrumu daļa, Trapenes līdzenums.

4. Apsekošanas datumi, ilgums, metodes un meteoroloģiskie apstākļi: Atzinuma teritorija apsekota 2025 gada 1. novembrī. Teritorija tika apsekota pa nejaušu maršrutu, izvērtējot parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanas potenciālu, kā arī izvērtējot to, kuri no kokiem biotopa atjaunošanas laikā būtu saudzējami, tos marķējot ar aerosola krāsu. Apsekojuma laikā arī tika meklētas dažādu organismu retās un īpaši aizsargājamās sugas. Ja suga doatjos apstākļos bija nepārprotami nosakāma, tad tās atradnes koordinātes tika piefiksētas LKS-92 koordinātu sistēmā. Apsekojuma ilgums – 3 stundas,lLaikapstākļi – apmācies, bez nokrišņiem, gaisa temperatūra +5...+7°C.

5. Teritorijas aizsardzības statuss: Atzinuma teritorija atrodas aizsargājamo ainavu apvidū (turpmāk tekstā – AAA) "Ziemeļgauja". Teritorijas daļa, kas atrodas zemes vienībā nr.

94960090007 atrodas dabas parka zonā, bet teritroijas daļa, kas atrodas zemes vienībā nr. 94960090064 atrodas ainavu aizsardzības zonā un dabas lieguma zonā (1. pielikums 7. attēls)

AAA "Ziemeļgauja" ietilpst Natura 2000 aizsargājamo teritoriju tīklā (Natura 2000 vietas kods LV0600700). Saskaņā ar parkveida pļavu un ganību biotopa aizsardzības plānu (Bāra 2015), AAA "Ziemeļgauja" ir nozīmīgākā teritorija parkveida pļavu un ganību biotopu aizsardzībai un šajā teritorijā atrodas 72% no Latvijā apzinātajām parkveida pļavām un ganībām.

Teritorijas apsaimniekošanu un izmantošanu regulē 20.11.2008 Ministru kabienta noteikumi Nr. 957 "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", kuros arī ir iestrādāti noteikumi īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanai. AAA "Ziemeļgauja" 2007. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kas ir bijis spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim, atzinuma sagatavošanas brīdī teritorijai tiek izstrādāts jauns dabas aizsardzības plāns. Iepriekšējā dabas aizsardzības plānā parkveida pļavas un ganības ir uzsvērts kā teritorijai īpaši raksturīgs biotops, kā arī viens no plānā paredzētajiem teritorijas apsaimniekošanas pasākumiem ir šo biotopu atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī (Vilka 2007).

6. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts: Atzinuma teritorija atrodas AAA "Ziemeļgauja", uz ziemeļiem no Zvārtavas, pie Kaģumciema, Gaujas kreisajā krastā (1. pielikums 1. un 2. attēls). Teritorija atrodas Gaujas tiešā palu ietekmes zonā, par ko liecina kādreizējās vecupju ieplakas teritorijas ziemeļu daļā, tuvāk Gaujai, kuras palu un augsta ūdens līmeņa laikā applūst. Atzinuma dienvidu daļa ir līdzena (1. pielikums 3. attēls), šeit palu ietekeme, visticamāk, ir bijusi ievērojami mazāka, augsnes apstākļi te lielākoties ir mēreni mitri.

AAA "Ziemeļgauja" ietilpstošajās teritorijās Gaujas tuvumā jau izsenis ir bijuši dažādu pļavu kompleksi, kurus cilvēki ir apsaimniekojuši pļaujot, noganot, vai vietām ierīkojot nelielus tīrumus (Vilka 2007). Līdz ar to senāk ainava Gaujas ielejā ir bijusi krietni atklātāka un klajāka, tajā dominēja zālāji ar tajos atsevišķi augošiem lieliem kokiem vai arī nelieliem koku/meža puduriem. Aplūkojot portālā vesture.dodies.lv pieejamās dažādu laiku posmu vēsturiskās kartes, ir redzams, ka teritorija 19. gs. pirmajā pusē ir bijusi atklāta, ar atsevišķi augošiem kokiem, to, visticamāk, apsaimniekoja tuvējo māju iedzīvotāji (1. pielikums 4. attēls). Latvijas pirmās brīvvalsts laikā teritorija ir bijusi atklāta, tajā, visticamāk,ir auguši atsevišķi koki un tā ir izmantota kā lauksaimniecības zeme, turklāt caur teritorijas rietumu daļu ir gājis ceļš, kas vedis līdz Gaujai, kur, pēc kartogrāfiskā materiāla spriežot, ir bijusi pārceltuve (1. pielikums 5. attēls). Mūsdienās šis ceļs joprojām pastāv, dabā ir labi redzams ceļa uzbērums, un ceļš arī tiek izmantots, lai nokļūtu līdz Gaujas krastam. Vēl Padomju varas laika beigās, 1980-ajos gados, teritorija ir bijusi klaja, tajā ir auguši atsevišķi koki, un to, visticamāk, ir apsaimniekojuši tuvējo māju iedzīvotāji (1. pielikums 6. attēls).

Pašlaik atzinuma teritorija ir gandrīz pilnībā apaugusi ar kokiem un krūmiem (2. pielikums 1. attēls), izņemot šauru joslu gar Gaujas krastu atzinuma ZA daļā un nelielu daļu atzinuma teritorijas DA daļā, kas arī tiek pļauta un uzturēta klaja. Atzinuma austrumu daļā kokaudze ir retāka, te pirm kāda laika jau ir cirsti koki un krūmi (2. pielikums 2. attēls), bet atzinuma teritorijas rietumu daļā, gar atzinuma dienvidu robežu, ir viena vecuma, jaunu bērzu audze, kurā aug atsevišķi lieli ozoli (2. pielikums 3. attēls). Gandrīz visa atzinuma teritorija – 3,69 ha – ir iekļauta meža valsts reģistrā kā meža zeme, no kuras 3,51 ha ir mežaudzes. Visi mežaudžu nogabali ir raksturoti kā sausieņu tipa mežaudzes – damakšņi vai vēri (1. tabula). Atzinuma teritorijā kokaudzē dominē baltalksnis *Alnus incana*, āra bērzs *Betula pendula*, vietām kokaudzē dominē parastā liepa *Tilia cordata*, un vietām ir sastopams baltais vītols *Salix alba*, parastā priede

Pinus sylvesstris un parastā apse *Populus tremula*. Lielākoties atzinuma teritorijā ir izveidojies blīvs krūmu stāvs, ko veido parastā ieva *Padus avium* un kārkli *Salix* sp, veidojot blīvu krūmu stāvu, nereti šādās vietās ir sagāzušies baltalkšņi vai ievas, veidojot necaurejamu biezokni (2. pielikums 4. attēls) Visā teritorijā ik pa laikam ir sastopami lieli, veci koki – pārsvarā parastās liepas un parastie ozoli – ar plašiem vainagiem, kas liecina, ka tie savulaik ir auguši klajos apstākļos (5. attēls).

Teritorijas atklātajās daļās, kas arī tiek pļautas, zemsedzes veģetācija ir zālājam raksturīga, tajā dominē dažādas graudzāles. Pārējā teritorijas daļā, kas ir apaugusi ar kokiem un krūmiem, kā arī nelielajās laucēs zemsedzē sastopama lielā nātre *Urtica dioica*, podagras gārsa *Aegopodium podagraria*, mitrākajās vietās sastopama parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, pļavas bitene *Geum rivale*, kā arī dažādi grīšļi (2. pielikums 6. attēls). Teritorijā zemsedzes veģetācijā lielu īpatsvaru veido dažādi *Rubus* ģints augi, kuru audzes bieži vien ir ar ekspansīvām tendencēm. Teritroijā nav izveidojusies stabila, mežam raksturīga veģetācija, kas arī liecina par to, ka blīvā kokaudze ir sekundāra rakstura, kas veidojusies, aizaugot kādreizējiem zālājiem.

1. tabula

Atzinuma teritorijā iekļautie mežu nogabali un to raksturojums.

Kvartāls	Nogabals	Nogabala kopējā platība, ha	Nogabala platība atzinuma teritorijā, ha	Meža tips	Mežaudzes formula
Zemes vienība nr. 94960090007					
1	1	0,83	0,83	Dm	6B73 2Ba28 1P1Oz73
1	2	0,32	0,32	Dm	10Ba20
1	3	0,19	0,19	Dm	6L3Oz113 1A58
1	4	0,94	0,94	Dm	10B23
Zemes vienība nr. 94960090064					
1	1	0,18	0,18	Meža dzīvnieku barošanas lauce	-
1	2	0,52	0,52	Vr	7Ba63 2Ba1Vi53
1	2.1	0,64	0,64	Vr	7Ba63 2Ba1Vi53
1	3	0,07	0,07	Dm	7L3Os103

7. Pieguļošās teritorijas apraksts: Uz ziemeļiem no teritorijas atrodas Gaujas upe, bet Gaujas otrā krastā – plašs ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu komplekss, kurā dominē tādi ES nozīmes aizsargājamie zālāju biotopi kā 6450 *Palieņu zālāji* un 6510 *Mēreni mitras pļavas.* Uz austrumiem no atzinuma teritorijas atrodas mežu teritorijas kas atbilst ES nozīmes aizsargājamam mežu biotopam 91E0* *Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)*. Šajā meža teritorijā arī atrodas 2006. gadā izveidots mikroliegums krastmalas mežu aizsardzībai. Uz dienvidiem no atzinuma teritorijas atrodas zālāji, kas tiek apsaimniekoti vai nu pļaujot, vai ganot, te arī atrodas vairākas mājas un saimneicības ēkas. Savukārt uz rietumiem no atzinuma teritorijas atrodas vidēja vecuma meži, kuros dominē baltalkšņi un priedes, šogad tieši blakus atzinuma teritorijai ir arī veikta kopšanas cirte.

8. Apsekojamajā teritorijā konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi un īpaši aizsargājamās sugas

Informācija par atzinuma teritorijā un tā tiešā tuvumā sastopamajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un sugām ir apkopota dabas vērtību kartē (1. pielikuma 8. attēls). Dati ņemti no DDPS "Ozols" sistēmā pieejamās informācijas, papildinot to ar apsekojumu laikā iegūtajiem datiem. ES nozīmes aizsargājamie biotopi, kas ir definēti pēc 1992. gada 21. maija Padomes Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību I pielikuma, noteikti, izmantojot noteikšanas metodiku, kas aprakstīta 2013. gadā izdotajā rokasgrāmatā "Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā" (A. Auniņa red.).

8.1. Atzinuma teritorijā konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, tika konstatēts, ka atzinuma teritorijā atrodas ES nozīmes īpaši aizsargājamais biotops 6530* *Parkveida pļavas un ganības* otrais - savrupais - variants. Biotops atrodas aztinuma teritorijas austrumu daļā, 0,99 ha platībā.

Taču, vērtējot visu atzinuma teritoriju kopumā, tā visa būtu atzīstama par parkveida pļavu un ganību biotopu, jo arī atzinuma teritorijas rietumu daļā bieži ir sastopami lieli, sekundārajā kokaudzē ieauguši kādreizējie parkveida ainavas koki, un tajā ir praktiski tādi paši vides apstākļi un veģetācija kā šobrīd nokartētajā parkveida pļavu un ganību biotopā teritorijas austrumu daļā. Līdz ar to, ES nozīmes aizsargājamais biotops 6530* *Parkveida plāvas un ganības* ir konstatējams visā atzinuma teritorijā, 3,79 ha platībā. Konstatēts biotopa 2. variants (savrupais variants). Biotopa inventarizācijas anketa, kas aizpildīta apsekojuma laikā, ir pievienota 3. pielikumā.

Biotopam piederīgo kokaudzi veido parastā liepa, parastais ozols, āra bērzs un baltais vītols. Biotopā ir daudz vecas, lielu dimensiju liepas, arī atsevišķi ozoli, bērzi un vītoli, kuriem ir izteikti plaši vainagi, kas ir raksturīgi kokiem, kas kādreiz ir auguši klajos apstākļos. Biotopam ir izveidojies labi izteikts 2. stāvs un pamežs, ko veido jauni parastie ozoli un parastās liepas, kā arī parastās kļavas *Acer platanodies,* parastie oši *Fraxinus excelsior*, parastās vīksnas *Ulmus laevis*. Visiem šiem kokiem ir labs potenciāls kļūt par nākotnes parkveida kokiem, tādejādi nodrošinot biotopa dažādvecuma struktūru un dzīvotņu nepārtrauktību sugām, kurām nepieciešami veci, arī dobumaini, koki.

Šobrīd biotops ir daļēji aizaudzis ar sekundāru kokaudzi, ko veido baltalksnis, āra bērzs, ievas. Teritorija netiek pastāvīgi apsaimniekota, tikai neliela tās daļa tiek ekstensīvi noganīta biotopa austrumu un dienvidu daļā, kā arī biotopa centrālajā daļā pirms kāda laika ir cirsti koki un krūmi, līdz ar to šeit sekundārā kokaudze ir skrajāka. Kopumā biotops ir nelabvēlīgā aizsardzības stāvoklī, tā sukcesija pamazām virzās meža virzienā un parkveida ainavai piederīgie koki sāk ieaugt sekundārajā kokaudzē (2. pielikums 5. attēls). Taču biotopa aizsardzības stāvokli ir labs potenciāls uzlabot, izcērtot sekundāro kokaudzi un atsākot tā apsaimniekošanu ganot vai pļaujot un savācot sienu. Būtu arī sagaidāma salīdzinoši ātra parkveida zālājam raksturīgas veģetācijas atjaunošanās, ņemot vērā, ka biotops atrodas blakus atklātām un apsaimniekotām zālāju teritorijām.

8.2. Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Sīkpunktainā artonija *(Arthonia byssacea)* (14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 8.6. punkts). Atzinuma teritorijā apsekojumu laikā suga konstatēta uz diviem lieliem, parkveida ainavai raksturīgajiem ozoliem.

9. Citas apsekojamajā teritorijā konstatētās bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanas nozīmes vērtības: Zemes vienībā 94960090007 1. kvartāla 3. nogabalā konstatētas vairākas lielu dimensiju liepas, kuru apkartmērs ir tuvu dižkoka izmēram, lielākajia no liepām apkārtmērs 1,3 m augstumā no sakņu kakla ir ~ 3,35 m.

10. Nepieciešamie pasākumi teritorijas aizsardzības stāvokļa uzlabošanai un ES nozīmes zālāju biotopu atjaunošanai un paplašināšanai

Lai atzinuma teritorijā uzlabotu un atjaunotu parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopu, ir jāveic biotehniskie pasākumi biotopam raksturīgo struktūru atjaunošanai un saglabāšanai. Darbību plānošana ir balstīta uz parkveida pļavu un ganību biotopu saglabāšanas vadlīnijām (Lārmanis 2017), parkveida pļavu un biotopu aizsardzības plānu (Bāra 2015) un AAA "Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plānu (Vilka 2007), kā arī ir ņemti vērā biotopu atjaunošanas un koku ciršanas nosacījumi, kas ietverti teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (20.11.2008 MK noteikumi Nr. 957).

10.1. Koku un krūmu ciršana

Lai atjaunotu parkveida pļavu biotopiem raksturīgo ainavu, atēnotu senos parkveida kokus, līdz ar to uzlabotu to dzīvotspēju, kā arī atjaunotu biotopam raksturīgās lauces un zālājam raksturīgu veģetāciju, ir nepieciešama sekundāro koku un krūmu izciršana. Izcērtami ir visi koki, kas nav marķēti ar sarkanu svītru, visā atzinuma teritorijā, izņemot zemes vienības 94960090007 1. kvartāla 4. nogabalu, kurā ir jauna bērzu audze ar atsevišķiem lieliem parkveida kokiem. Šajā nogablā sākotnēji ir veicama kopšanas vai izlases cirte, izretinot esošo bērzu audzi, reizē izcērtot tos sekundāri augušos kokus, kas ieaug vai potenciālie var ieaugt esošo parkveida koku vainagos. Kopšanas cirtes laikā ir saudzējami atsevišķi jaunie platlapju koki, kas nākotnē varētu kļūt par parkveida ainavai piederīgajiem kokiem. Nākotnē ir arī apsverama visa šī nogabala sekundārās kokaudzes nociršana, pilnībā atjaunojot šo teritoriju kā parkveida pļavu un ganību biotopu.

Ar sarkanu svītru ir marķēti visi atstājamie koki, kas ir teritorijā sastopamie vecie, senie parkveida ainavas koki, kā arī nākotnes parkveida ainavai piederīgie koki. No jaunajiem kokiem kā atstājami tika izvēlēti perspektīvākie koki – koki, kuriem jau tagad veidojas kupli vainagi un nenotiek izstīdzēšana, kā arī jaunie koki tika izvēlēti tā, lai tie augot nākotnē viens otram pēc iespējas mazāk traucētu. Atstājamo koku skaits pa sugām ir apkopots 2. tabulā.

Veicot koku un krūmu ciršanas darbus ir pieļaujama atsevišķu jaunāko marķēto koku nociršana, ja tie darbu laikā ir būtiski traumēti vai arī tos nekādi nav iespējams saudzēt, kā arī, ja ciršanas laikā, veidojot parkveida ainavu, ir redzams, ka kāds koks šajā ainavā neiederas. Šādu koku nociršana ir saskaņojama ar atbildīgo biotopu ekspertu, un tā attiecas uz kokiem, kuru caurmērs ir zem 40 centimetriem.

Koku un krūmu ciršanas darbu laikā ir saglabājami visi sausokņi un kritalas, kuru diametrs ir lielāks par 50 cm. Šādi atmirušās koksnes elementi ir ļoti svarīgi parkveida ainavā, jo tie ir nozīmīga dzīvotne dažādiem bezmugurkaulniekiem, sūnām, ķērpjiem un citiem organismiem. Ja atstājamā atmirusī koksne traucē atjaunošanas darbu izpildi vai teritorijas turpmāko apsaimniekošanu, tā ir pārvietojama uz citu vietu atzinuma teritorijā.

Nocirstie koki un krūmi no teritorijas ir jāizved, ir pieļaujama arī nocirstā materiāla sadedzināšana vietās, kur tas nekaitē atstātajiem kokiem un atmirušās koksnes elementiem. Ir pieļaujams veidot īslaicīgas nocirstā materiāla krautuves atjaunojamā biotopa teritorijā. Krautuvju veidošanas laikā nedrīkst bojāt saudzējamos kokus, krūmus vai biotopam raksturīgos struktūrelementus. Pēc materiāla aizvākšanas krautuves vieta ir jāsaved tādā kārtībā, lai to turpmāk būtu iespējams atbilstoši apsaimniekot kopā ar pārējo parkveida biotopa teritoriju.

2. tabula.

Teritorijā atstājamo koku skaits pa caurmēra klasēm.

Caurmēra klase, cm	Ozols	Liepa	Goba/vīksna	Bērzs	Osis	Priede	Vītols	Kļava	Mežābele	Segliņš	Ieva
8	16	1	3							3	
12			3		1			3	1		3
16	2	3			1			5			4
20	2	2	2					2			4
24	2	3									4
28	7	5	1					1	1		1
32	5	1		2							
36	3	4		2			5				
40		2				4					
44	1	1		2							
48							1				
>50	10	20		15		2	6				
Kopā	**48**	**42**	**9**	**21**	**2**	**6**	**12**	**11**	**2**	**3**	**16**

10.2. Koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana.

Lai mazinātu atvašu augšanu un lai atvieglotu turpmāko teritorijas apsaimniekošanu, pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir nepieciešams veikt celmu un sakņu frēzēšanu. Frēzēšanu veic, saudzējot klajākās vietas, kurās iepriekš nav auguši koki un krūmi un kurās ir sastopama zālājam raksturīga veģetācija (šādas atsevišķas vietas ir atrodamas teritorijas ziemeļu daļā, tuvāk upei, kā arī gar teritorijas dienvidu malu). Ir pieļaujams atstāt nenofrēzētus tos celmus, kuru frēzēšanas laikā tiktu traumēti saglabājamie koki vai to saknes, vai arī kuru frēzēšanu nav iespējams veikt teritorijas specifiskā reljefa dēļ (piemēram, celmi atsevišķās vietās uz kādreizējo vecupju nogāzēm).

Gadījumā, ja šobrīd vai nākotnē tiek pieņemts lēmums par pilnīgu sekundārās kokaudzes izciršanu zemes vienības 94960090007 1. kvartāla 4. nogabaā, tad arī šajā nogabalā ir veicama koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana, ievērojot tos pašus iepriekš aprakstītos nosacījumus kā pārējā atzinuma teritorijā.

10.3 Atmežošana

Pēc sekundāro koku un krūmu nociršanas un celmu nofrēzēšanas, atzinuma teritoriju ir paredzēts uzturēt un apsaimniekot kā zālāju, to pļaujot un/vai noganot. Līdz ar to atzinuma teritorijā esošās mežaudzes, kurās ir pilnībā noņemts sekundāro koku un krūmu apaugums, ir nepieciešams atmežot un mainīt to zemes izmantošanas kategoriju. Darbība veicama saskaņā ar 18.06.2013 MK noteikumiem nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". Šo noteikumu 6.6. punktā parkveida pļavas un ganības ir nosaukts kā viens no aizsargājamo biotopu veidiem, kura atjaunošanas mērķu sasniegšanai drīkst veikt atmežošanu. Primāri atmežošanas procedūra ir veicama visās atzinuma teritorijā meža valsts reģistrā esošajās meža zemēs, izņemot zemes vienības 94960090007 1. kvartāla 4. nogabalā, kopā 2,75 ha platībā. Taču nākotnē vai šobrīd, ja tiek pieņemts tāds lēmums, atmežošanas procedūra ir veicama arī zemes vienības 94960090007 1. kvartāla 4. nogabalā, kura platība ir 0,94 ha, tādējādi sasniedzot 3,69 ha kopējo potenciāli atmežojamo teritoriju platību. Visu potenciāli atmežojamo teritoriju karte ir attēlota 1. pielikuma 9. attēlā. Sagaidāms, ka pēc koku un krūmu ciršanas un atmežošanas teritorijā atstāto koku šķērslaukums vietām varētu būt lielāks par kritisko šķērslaukumu, taču teritorijā vairs nebūs saglabājusies mežam raksturīga zemsedze un vides apstākļi.

10.4. Citi teritorijā esošā parkveida biotopa atjaunošanai un uzturēšanai nepieciešamie pasākumi

Pēc koku un krūmu ciršanas un celmu un sakņu frēzēšanas darbiem vietās, kur tas būs nepieciešams, ir veicama augsnes līdzināšana – ecēšana, diskošana, arī risu līdzināšana. Lai biotopam turpmāk nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības stāvokli un veicinātu tam raksturīgo struktūru saglabāšanos un veidošanos, teritoriju ir nepieciešams ganīt un/vai pļaut, savācot nopļauto zāli. Lopu nenoēstajās daļās vai vietās, kuras nav iespējams nopļaut siena savākšanai, pēc vajadzības būs nepieciešams veikt atvašu pļaušanu vai smalcināšanu.

Lai ierobežotu atvašu ataugšanu un ruderālo augu sugu ekspansiju, atmežotajās teritorijās ir pieļaujama lokāla intensīva noganīšana, pieļaujot nelielu zemes izmīņājumu veidošanos, taču nepieļaujot augsnes sablīvēšanos, ko var panākt, mainot lopu piebarošanas vietas.

11. Nosacījumi plānoto parkveida biotopa atjaunošanas un uzturēšanas pasākumu veikšanai

Veicot visus ar mežizstrādi saistītos biotopa atjaunošanas pasākumus, ir nepieciešams ievērot AAA "Ziemeļgauja" individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (MK noteikumi Nr. 957) daba slieguma zonā, dabas parka zonā un ainavu aizsardzības zonā noteikto mežizstrādes miera periodu no 15. marta līdz 31. jūlijam.

Visas atzinumā plānotās parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanas darbības ir saskaņā ar AAA "Ziemeļgauja" individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem šajā aizsargājamajā teritorijā. Atzinumā paredzēto parkveida pļavu un ganību atjaunošanas darbību sekmīga īstenošana veicinās teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktos dažādo teritorijas zonējumu to mērķu sasniegšanu, kas ir saistīti ar parkveida pļavu un ganību biotopiem:

- Dabas lieguma zona – ar ekstensīvu saimniecisko darbību atjaunot un saglabāt daudzveidīgu parkveida pļavu, mežu ūdeņu un zālāju veidotu ainavu Gaujas ielejā;
- Dabas parka zona - – nodrošināt īpaši aizsargājamo zālāju biotopu un ar tiem saistīto īpaši aizsargājamo sugu aizsardzību, vienlaikus veicot bioloģiski daudzveidīgā vidē integrētu lauksaimniecības praksi;
- Ainavu aizsardzības zona – teritorijai raksturīgās ainavas saglabāšana.

13. Secinājumi par plānoto pasākumu ietekmi uz īpaši aizsargājamo biotopu un sugu stāvokli

Īstenojot atzinumā paredzētos ES nozīmes prioritāri aizsargājamā biotopa 6530* *parkveida pļavas un ganības* aizsardzības stāvokļa uzlabošanas un atjaunošanas pasākumus, tiks uzlabots šī biotopa stāvoklis un kvalitāte 3,79 ha platībā. Saskaņā ar AAA "Ziemeļgauja" Natura 2000 standarta datu formā pieejamo informāciju, parkveida pļavas un ganības šajā aizsargājamā teritorijā aizņem 507,23 ha, līdz ar to, veicot atzinumā paredzētos biotehniskos pasākumus, AAA "Ziemeļgauja" teritorijā parkveida pļavu un ganību biotopa stāvoklis tiktu uzlabots 0,75% no šajā aizsargājamajā teritorijā konstatētajām parkveida pļavu un biotopu platībām.

Atzinuma teritorijā konstatētās aizsargājamās sugas sīkpunktainās artonijas atradnes parkveida zālāja atjaunošanas darbu laikā netiks bojātas, jo šī suga tika konstatēta uz parkveida ainavai piederošiem kokiem, kas biotopa atjaunošanas darbu laikā netiks nocirsti. Sīkpunktainā artonija ir vairāk mežiem raksturīga suga, un tai ir nepieciešami vairāk noēnoti apstākļi, taču tā var būt sastopama arī parkveida pļavās un ganībās (Moisejevs 2017). Atzinuma teritorijā sīkpunktainā artonija ir sastopama uz veciem ozoliem, kuriem ir kupli vainagi, kas arī pēc biotopa atjaunošanas darbiem spēs nodrošināt nelielu noēnojumu. Kā arī, nākotnē augot teritorijā atstātajiem kokiem, kas būs auguši klajumos un veidos kuplus vainagus, sīkpunktainajai artonijai piemērotu dzīvotņu daudzums nesamazināsies.

Izmantotie informācijas avoti

1. 14.11.2000 MK noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu".

2. 18.06.2003. MK noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā".

3. 20.11.2008. MK noteikumi Nr. 957 "Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

4. Eiropas Savienības Padomes direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību.

5. Auniņš, A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildinātais izdevums. Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320lpp.

6. Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts, Daugavpils, 86 lpp.

7. Lārmanis, V. 2017. 6530* parkveida pļavas un ganības, 9070 meža ganības un 5130 kadiķu audzes zālājos un virsājos. Grām.: Rūsiņa, S. (red.) Azisargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā 3. sējums. Dabiskās pļavas un ganības. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 219 – 262.

8. Moisejevs R. 2017. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās ķērpju sugas Latvijā. Daugavpils Universitāte, Daugavpils, 68 lpp.

9. Vilka I. (red.). 2007. Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" dabas aizsardzības plāns. Latvijas Dabas fonds, Rīga, 173 lpp.

10. Dabas datu pārvaldības sistēma "OZOLS": https://ozols.gov.lv (skatīts 05.12.2025).

11. Dodies.lv portāla vēsturiskās kartes: https://vesture.dodies.lv (skatīts 05.12.2025).

12. EC 2019. *Natura 2000* teritorijas Ziemeļgauja datu forma: http://natura2000.eea.europa.eu/ (skatīts 05.12.2025).

Atzinumu sagatavoja:
Jānis Saulītis
sugu un biotopu jomas eksperts par sugu grupu: vaskulārie augi un biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, zālāji.
Eksperta sertifikāta nr. 178, sertifikāta darbības termiņš: 02.07.2021 – 01.07.2026.
mob. tel. 22430622
e-pasts: janis.sauliitis@inbox.lv

Atzinums ir sagatavots uz 9 (deviņām) lapaspusēm, neskaitot pielikumus.

Pielikumi:

1. Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli – 9 (deviņas) lapaspuses.
2. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas – 3 (trīs) lapaspuses.
3. Atzinuma teritorijā konstatētā ES nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* inventarizācijas anketa – 2 (divas) lapaspuses

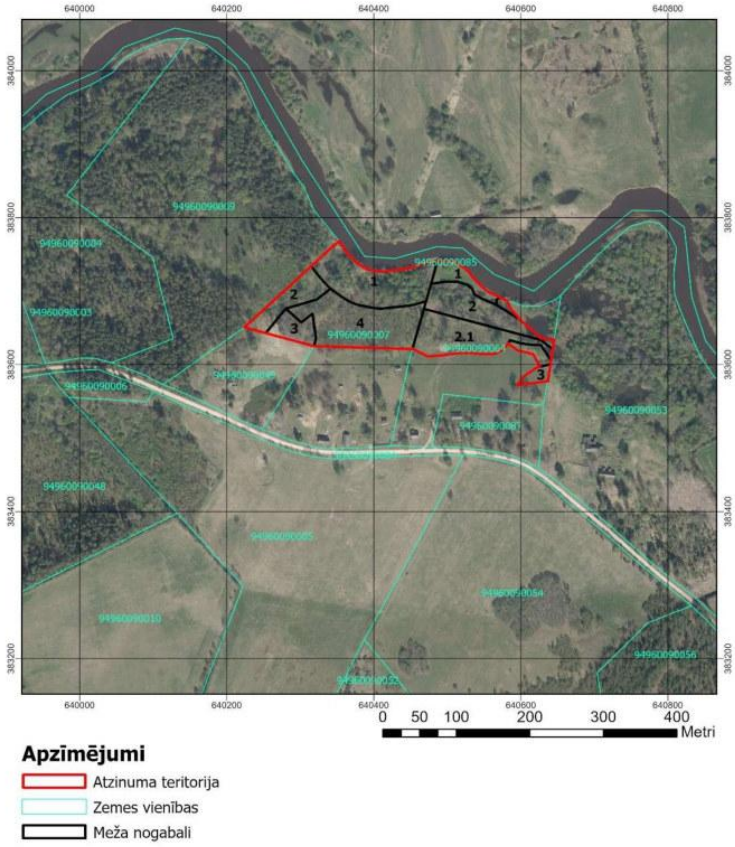
Signature not validated

11.12.2025. Jānis Saulītis

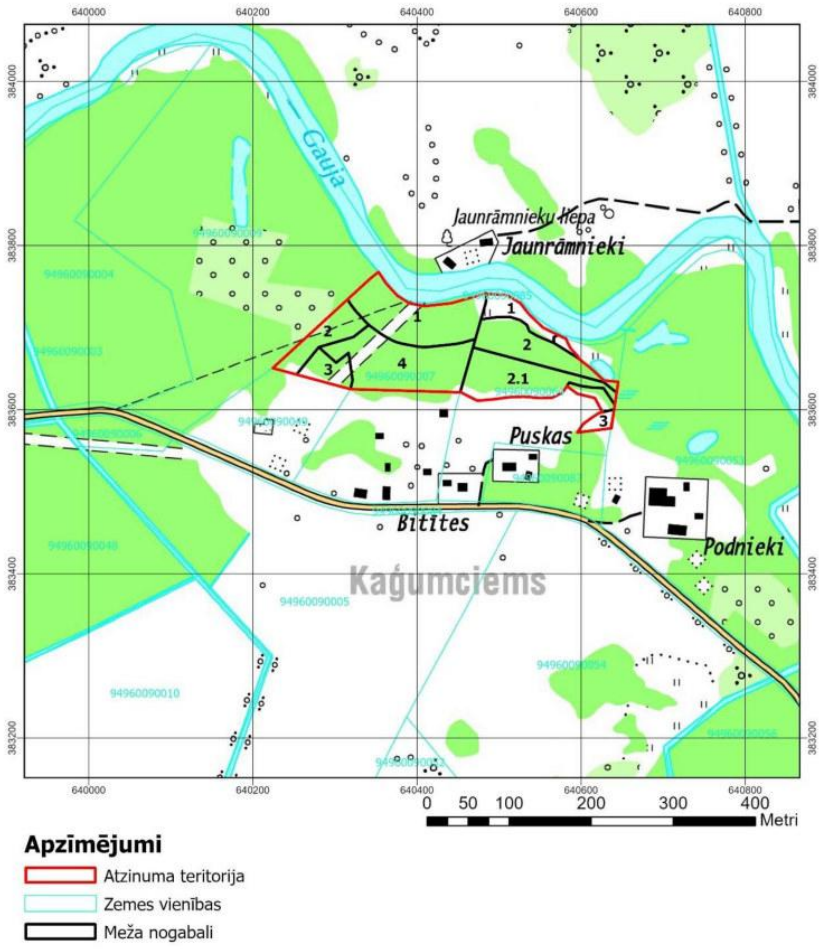
Digitally signed by JĀNIS SAULĪTIS
Date: 2025.12.11 18:43:02 EET

1. Pielikums
Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli

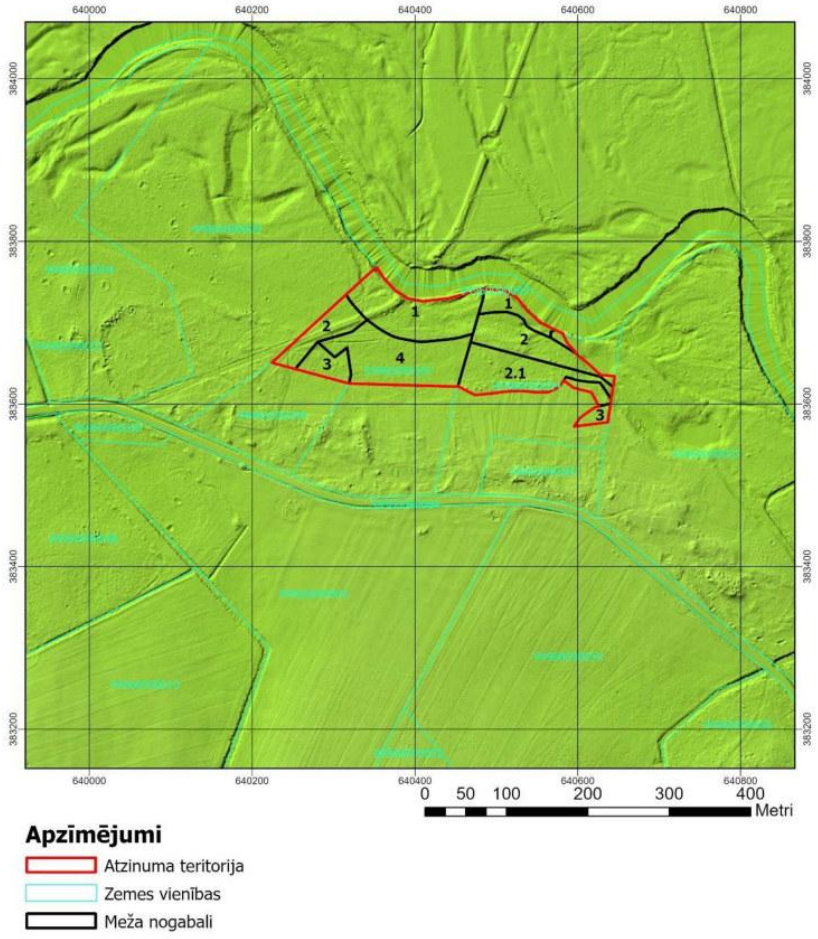
1. attēls.
Atzinuma teritorija. Kartes pamatne - Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras ortofoto karte, 7. cikls

2. attēls.
Atzinuma teritorija uz 1:10000 mēroga topogrāfiskās kartes. Kartes avots – Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Topogrāfiskā karte 1:10 000 mērogā.

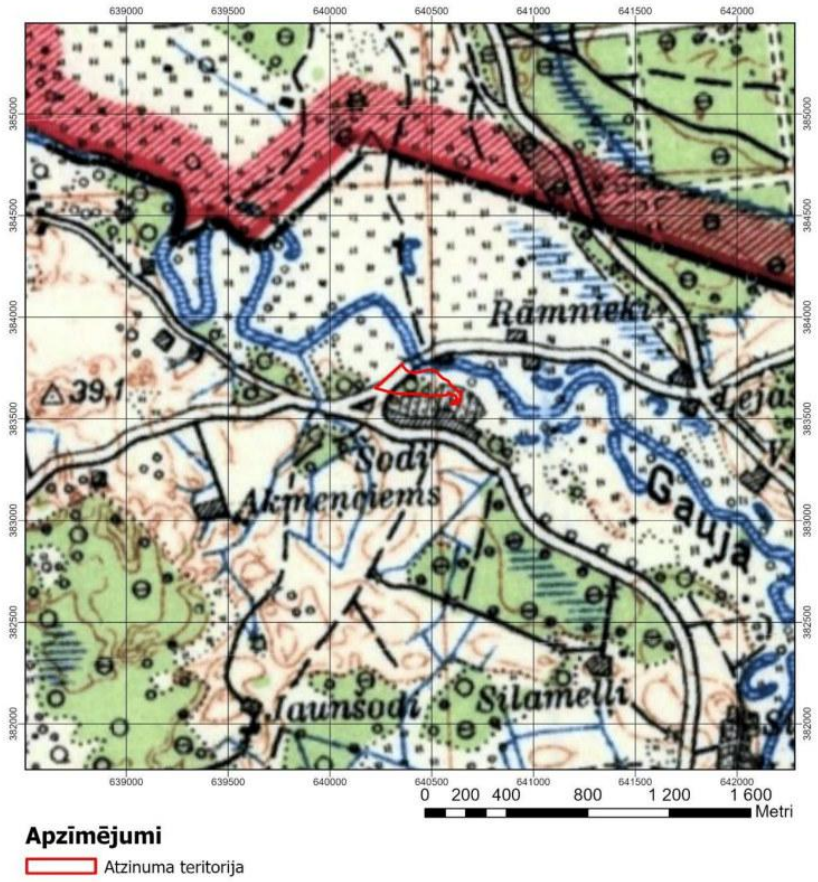
3. attēls.
Atzinuma teritorijas un tās apkārtnes reljefa modelis. Kartes avots: LVM Geo, Digitāls reljefa modelis, sagatavots no LiDAR datiem.

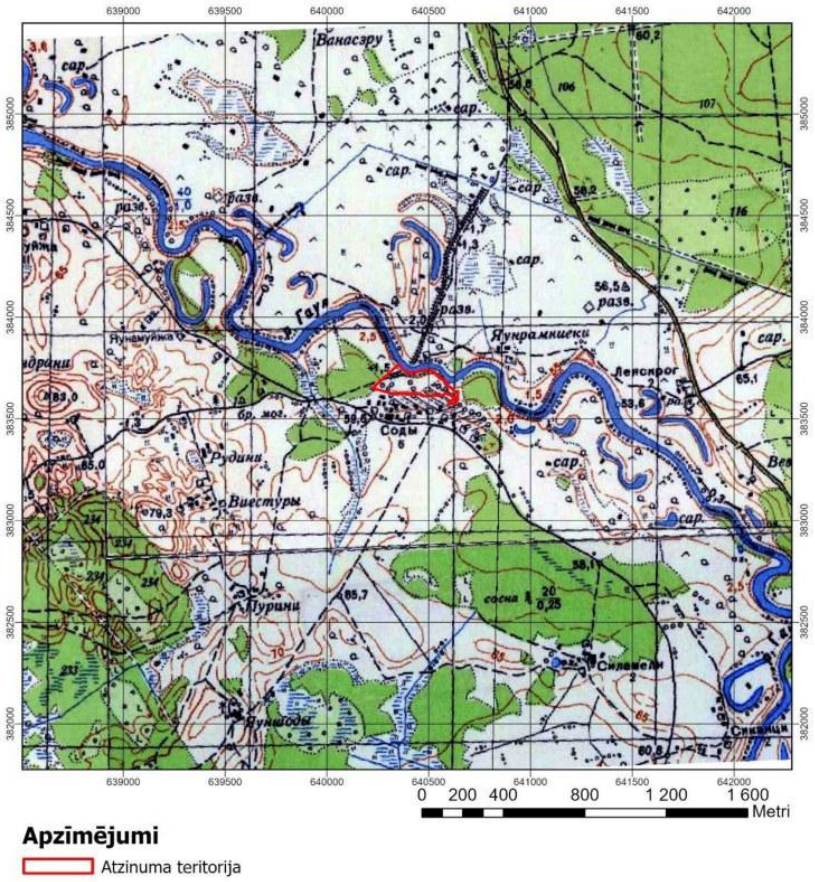
4. attēls.
Atzinuma teritorija 1839. gada topogrāfiskās kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

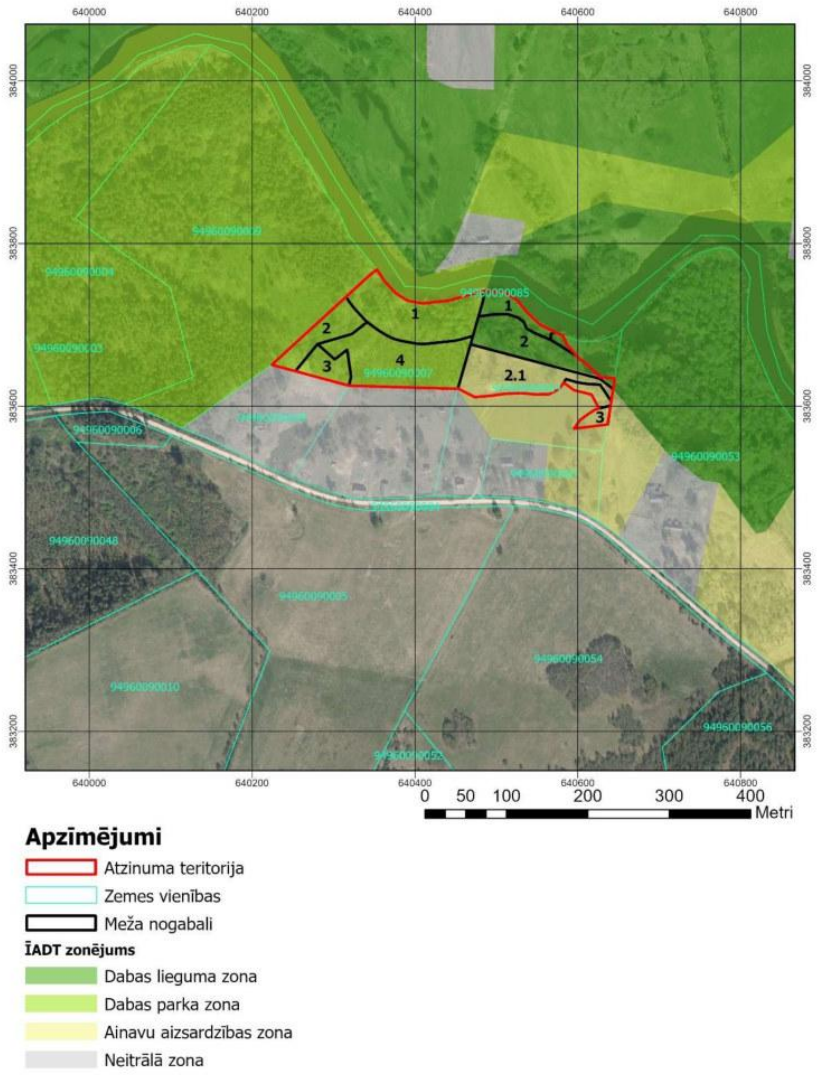
5. attēls.
Atzinuma teritorija 1920. – 194. gada Latvijas armijas 75K kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

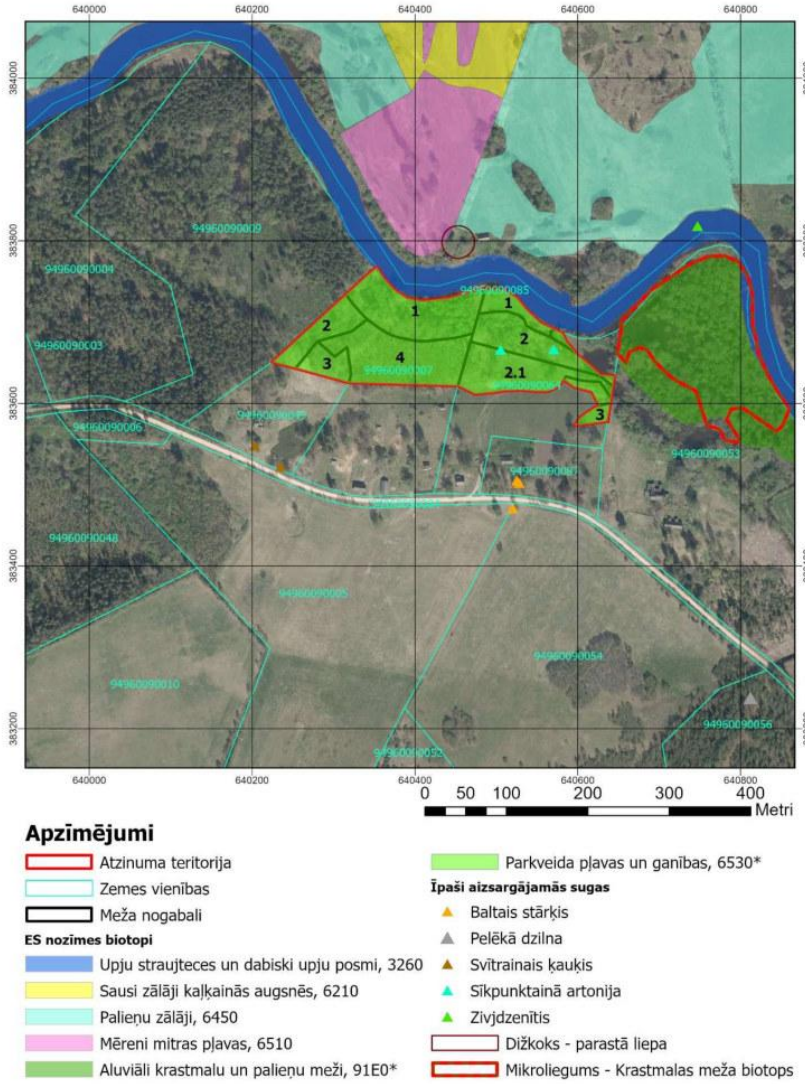
6. attēls.
Atzinuma teritorija PSRS 1986. gada 1:50000 topogrāfiskās kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

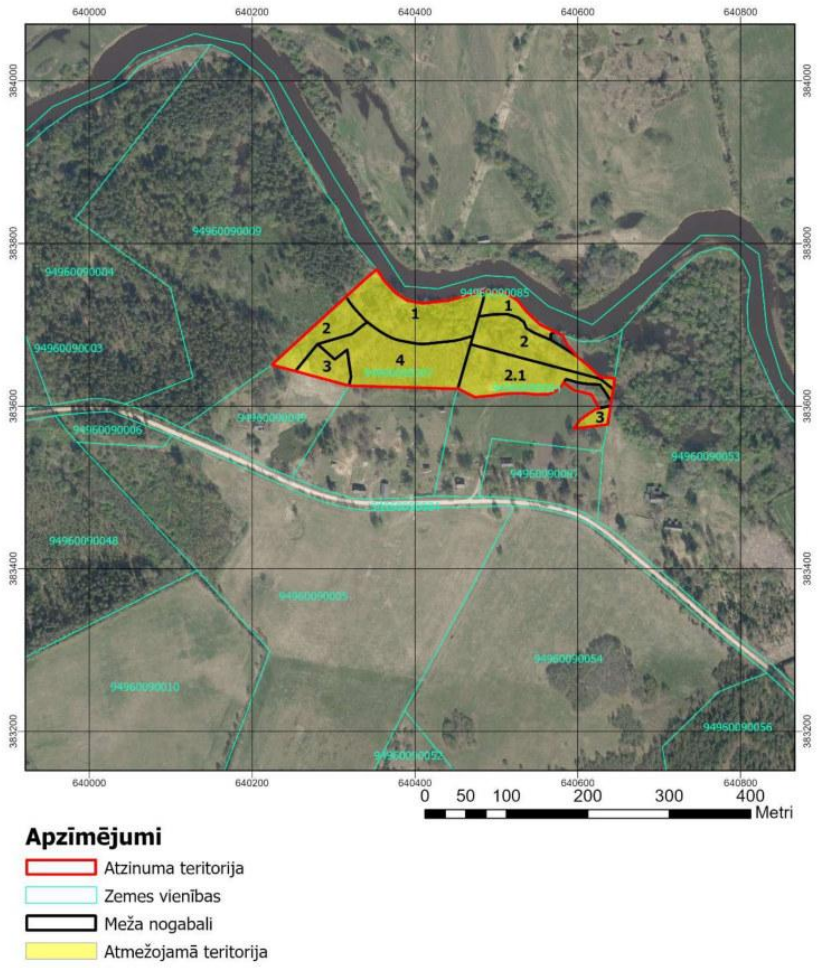
7. attēls.
AAA "Ziemeļgauja" funkcionālās zonas atzinuma teritorijā.

8. attēls.
Atzinuma teritorijas un tās tuvākās apkārtnes dabas vērtību karte.

9. attēls.
Atzinuma teritorijas daļas, kurās ir nepieciešams veikt atmežošanas procedūru.

2. pielikums
Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas

1. attēls.
Skats uz atzinuma teritoriju no Gaujas krasta puses.
Foto: J. Saulītis (01.11.2025)

2. attēls.
Atzinuma teritorijas daļa ar retāku kokaudzi, kur nesen ir veika koku un krūmu ciršana. Attēla vidū – kādreiz klajumā audzis ozols.
Foto: J. Saulītis (01.11.2025)

3. attēls.
Jaunu bērzu audze atzinuma teritorijas DR daļā, zemes vienības 94960090007 1. kvartāla 4. nogabalā. Audzē redzams parkveida ainavai piederīgs ozols, kas kādreiz audzis klajos apstākļos.
Foro: J. Saulītis (01.11.2025).

4. attēls.
Blīvs ievu un kārklu krūmus tāvs atzinuma teritorijā, tuvāk Gaujai.
Foto: J. Saulītis (01.11.2025)

5. attēls.
Atzinuma teritorijā augošas lielas, vecas liepas, kas kādreiz ir augušas klajos apstākļos un tagad ir ieaugušas krūmos.
Foto: J. Saulītis (01.11.2025)

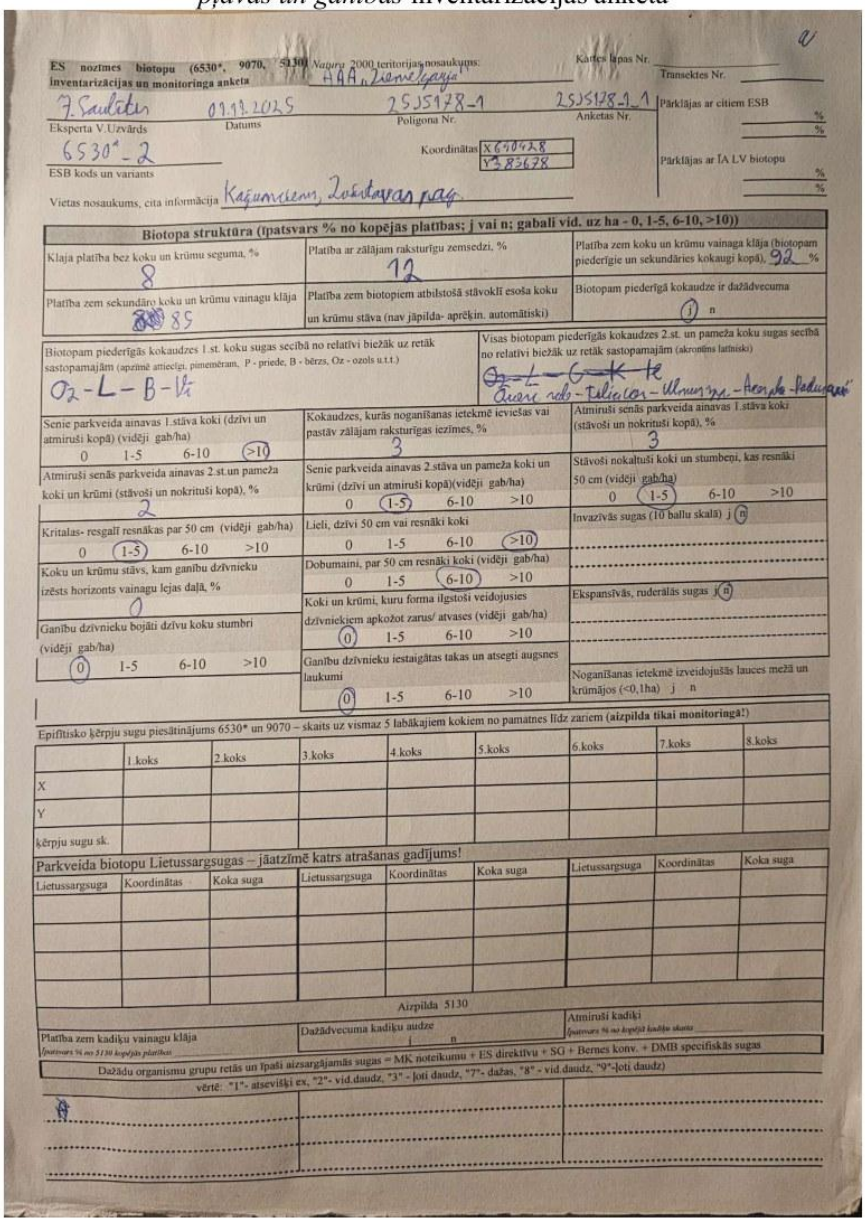

6. attēls.
Zemsedzes veģetācija daļēji atklātā atzinuma teritorijas austrumu daļā. Izteikti dominē lielā nātre.
Foto: J. Saulītis (01.11.2025)

3. Pielikums

Atzinuma teritorijā konstatētā ES nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* inventarizācijas anketa

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas un monitoringa anketa

Natura 2000 teritorijas nosaukums: AAA, Zieneļgarja

Karšu lapas Nr. ____ Transektes Nr. ____

7. Saulāts | 09.09.2025 | 2515178-1 | 2515178-1_1

Eksperta V.Uzvārds | Datums | Poligona Nr. | Anketas Nr.

Pārklājas ar citiem ESB ____ % ____ %

6530* - 2

ESB kods un variants

Koordinātas X 690428 Y 382678

Pārklājas ar ĪA LV biotopu ____ % ____ %

Vietas nosaukums, cita informācija Kaģumuiesm, Zoķutavas pag.

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, % 8	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, % 12	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 92 %
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja 85	Platība zem biotopiem atbilstošā stāvoklī esoša koku un krūmu stāva (nav jāpilda- aprēķin. automātiski)	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma (j) n

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, pinemēram, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.)

Oz-L-B-Vi

Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīms latīniski)

Oz-L-G-K-Le Āuoi sibo - Tilia cor - Ulmus sp. - Acer pla - Pedunculi

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 (>10)	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, % 3	Atmirušī senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), % 3
Atmirušī senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), % 2	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmirušī kopā)(vidēji gab/ha) 0 (1-5) 6-10 >10	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha) 0 (1-5) 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha) 0 (1-5) 6-10 >10	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki 0 1-5 6-10 (>10)	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) j (n)
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, % 1	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha) 0 1-5 (6-10) >10	Ekspansīvās, ruderālās sugas j (n)
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha) (0) 1-5 6-10 >10	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha) (0) 1-5 6-10 >10	
	Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi (0) 1-5 6-10 >10	Noganīšanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j n

Epifītisko ķērpju sugu piesātinājums 6530* un 9070 – skaits uz vismaz 5 labākajiem kokiem no pamatnes līdz zariem **(aizpilda tikai monitoringā!)**

	1.koks	2.koks	3.koks	4.koks	5.koks	6.koks	7.koks	8.koks
X								
Y								
ķērpju sugu sk.								

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

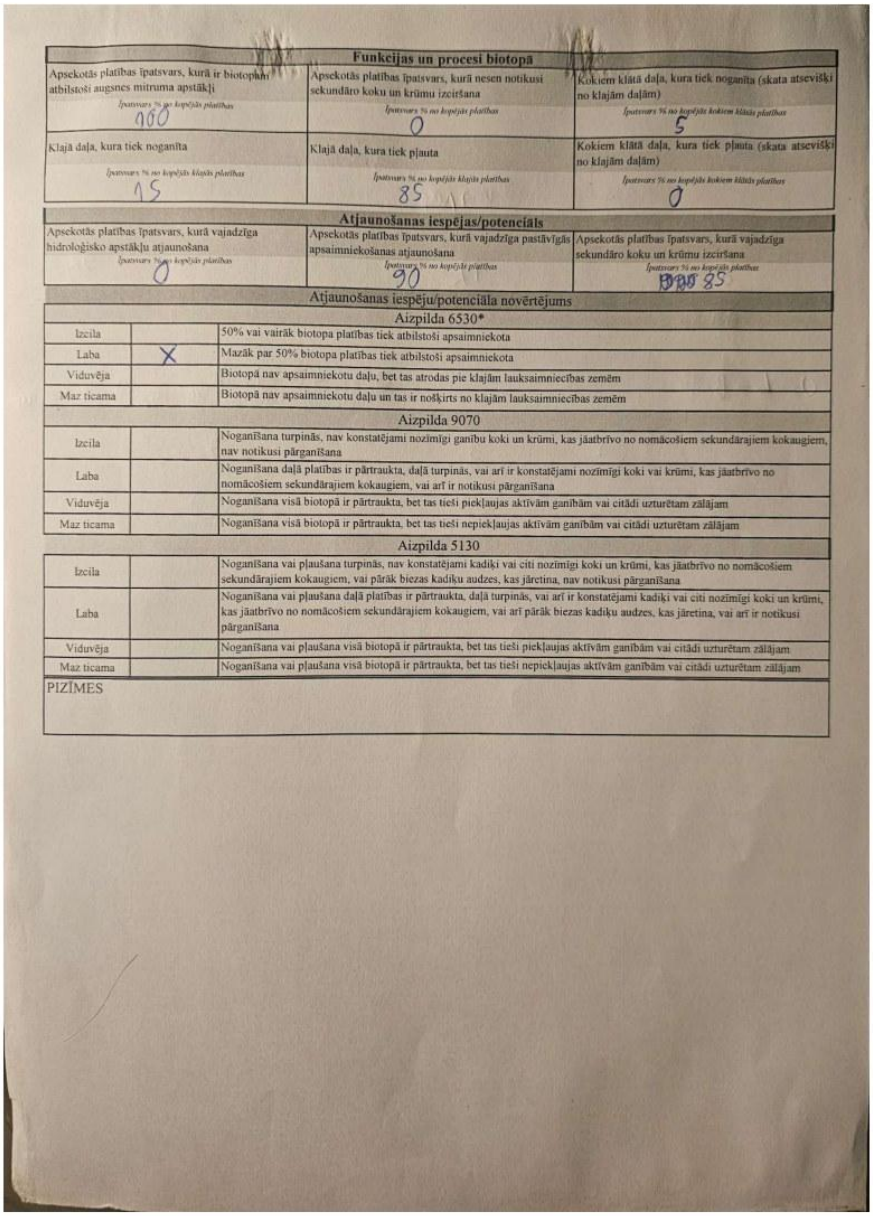
Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja (īpatsvars % no 5130 kopējās platības)	Dažādvecuma kadiķu audze j n	Atmirušī kadiķi (īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita)

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

Funkcijas un procesi biotopā		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopiem atbilstoši augsnes mitruma apstākļi *Īpatsvars % no kopējās platības* 100	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana *Īpatsvars % no kopējās platības* 0	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām) *Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības* 5
Klajā daļa, kura tiek noganīta *Īpatsvars % no kopējās klajās platības* 15	Klajā daļa, kura tiek pļauta *Īpatsvars % no kopējās klajās platības* 85	Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām) *Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības* 0

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana *Īpatsvars % no kopējās platības* 0	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana *Īpatsvars % no kopējās platības* 90	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana *Īpatsvars % no kopējās platības* 100 85

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila		50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba	X	Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
PIZĪMES		

Sugu un biotopu ekspertes
Evitas Oļehnovičas
Eksperta sertifikāta Nr. 128
e-pasts: evita.olehnovica@gmail.com
tālr. +371 26590488

2025. gada 11. decembrī

Eksperta atzinums Nr. 2024/02

par biotehniskajiem pasākumiem Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanai Gulbenes novada Stradu pagasta "Mežsētās", zemes vienībās ar kadastra Nr. 50900130053, 50900130029 un 50900130052

1.Biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu

Biotopu grupas: zālāji, meži

Biotops: ES nozīmes īpaši aizsargājams biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības

2. Dati par pētāmās teritorijas apsekošanu

Atzinums sniegts par biotehniskajiem pasākumiem Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanai Gulbenes novada Stradu pagasta "Mežsētās", zemes vienībās ar kadastra Nr. 50900130053, 50900130029 un 50900130052 (1. pielikuma 1.attēls). Atzinuma ietvaros apsekotās teritorijas platība ir 60 ha. Teritorija dabā apsekota 2 reizes:

1) 2024. gada 4. jūlijā, apsekojuma ilgums ~ 7 h. Mākoņains laiks ar nokrišņiem. Veikts teritorijas pirmreizējs novērtējums, vērtēta biotopu kvalitāte, plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības, vērtēta veģetācija.
2) 2024. gada 5.septembrī, apsekojuma ilgums ~ 4 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Veikta parkveida biotopu kartēšana, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, vērtēta veģetācija.

Visās apsekojumu dienās laika apstākļi un sezona ir piemēroti teritorijā esošo biotopu, sugu un tiem nepieciešamo atjaunošanas pasākumu novērtēšanai.

Apsekojumu laikā teritorija izstaigāta brīvi izvēlētā maršrutā tādā veidā, lai noklātu visu izvērtējamo platību, veikta teritorijas fotofiksācija. Saudzējamie koki iezīmēti ar krāsu, ar dastmēru nomērīts koku diametrs krūšu augstumā, kā arī fiksētas koordinātas,izmantojot GPS ierīci Garmin GPSMAP64.

Dabas liegumā ietilpstošajām parkveida pļavām 2019. gadā Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centra eksperti ir izstrādājuši apsaimniekošanas vadlīnijas, kurās sniegtas rekomendācijas liegumā esošo parkveida pļavu apsaimniekošanai. Vadlīniju ietvaros apsekota arī atzinuma ietvaros vērtētā teritorija, veikta parkveida pļavu kartēšana, kā arī parkveida koku kartēšana un īpaši aizsargājamo sugu atradņu inventarizācija. Minētajās rekomendācijās ietvertais parkveida pļavu kartējums pamatā atbilst situācijai dabā, tomēr tikai daļēji ir attēlots DDPS "Ozols". Tāpēc šī

atzinuma izstrādes ietvaros veikta arī parkveida biotopu kartēšana gan atzinumā vērtētajā teritorijā, gan ārpus tās tajās vietās, kur atzinuma teritorijā ietilpstošās parkveida pļavas veido vienotu biotopa poligonu ar piegulošajās teritorijās esošajām parkveida pļavām.

Atzinuma sastādīšanā izmantotās ziņas par īpaši aizsargājamo sugu atradnēm iegūtas no DDPS "Ozols" , kā arī teritorijas apsekojumos dabā.

ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu kvalitātes un tiem nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu novērtēšanai izmantota ES aizsargājamo biotopu noteikšanas rokasgrāmata (Auniņš 2013.) Parkveida pļavu biotopa atjaunošanas pasākumu plānošanā ņemtas vērā rekomendācijas, kas iekļautas "Rekomendācijās biotopa *Parkveida pļavas un ganības 6530** saglabāšanai dabas liegumā "Lubāna mitrājs" (Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs 2019), Aizsargājamo zālāju biotopu saglabāšanas vadlīnijās (Rūsiņa 2017) un Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plānā (Bāra 2015). Apsaimniekošanas pasākumi plānoti atbilstoši teritorijas izmantošanu un apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

3. Teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam

Atzinumā vērtētā teritorija atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – dabas liegumā "Lubāna mitrājs", kas ietilpst Natura 2000 aizsargājamo teritoriju tīklā. Saskaņā ar Natura 2000 standarta datu formā (EC 2019) iekļauto informāciju aizsargājamā teritorijā konstatēti 27 ES nozīmes aizsargājamie biotopi, tai skaitā 6530* Parkveida pļavas un ganības.

Dabas liegumam ir izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr. 135 "Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". Saskaņā ar minēto noteikumu 8.12. apakšpunktu visā dabas lieguma teritorijā aizliegts mežaudzēs cirst nokaltušus un dobumainus kokus un izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) novākšanu, tos atstājot augšanas vietā.

Daļa atzinuma teritorijas (gandrīz visa zemes vienība ar kadastra nr. 50900130053) ietilpst dabas lieguma zonā (1. pielikuma 9. attēls). Saskaņā ar minēto noteikumu 17.1. punktu dabas lieguma zonā ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju drīkst mainīt zemes lietošanas kategoriju aizsargājamo biotopu atjaunošanai. Saskaņā ar noteikumu 18. punktu dabas lieguma zonā aizliegts veikt mežsaimniecisko darbību un krūmu ciršanu no 15. marta līdz 31. jūlijam, savukārt 18.4. punkts paredz aizliegumu cirst vai citādi bojāt un iznīcināt savrupi augošus ozolus un aizvākt un iznīcināt to nokritušos zarus, izņemot bīstamo koku novākšanu, atstājot tos augšanas vietā.

Lielākā daļa atzinuma teritorijas ietilpst dabas parka zonā. Saskaņā ar minēto noteikumu 24.1. punktu dabas parka zonā darbības, kuru dēļ tiek mainīta zemes lietošanas kategorija "mežs", drīkst veikt ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju, ja tas nepieciešams aizsargājamo biotopu atjaunošanai. Saskaņā ar noteikumu 25.1 punktu dabas parka zonā aizliegts veikt mežsaimniecisko darbību no 1.aprīļa līdz 31. jūlijam. Parkveida pļavu biotopa apsaimniekošanu atzinuma teritorijā paredzēts veikt atbilstoši noteikumu prasībām.

Atzinuma teritorijā esošo dižkoku apsaimniekošanu papildus reglamentē šo noteikumu 35. punkts, kas nosaka, ka ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, atļauta to izciršana aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu mežā un ārpus tā. Saskaņā ar noteikumu 36. punktu aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju pēc arborista pozitīva atzinuma saņemšanas vienīgi

gadījumos, ja koks kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju. Atbilstoši noteikumu 37. punktam ja aizsargājamais koks ir nolūzis vai nozāģēts, koka stumbrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē. Teritorijā esošo dižkoku apsaimniekošana plānota atbilstoši minētajām prasībām.

Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plānā, kas izstrādāts laika posmam no 2024. līdz 2036. gadam (Blanka 2025) parkveida pļavas un ganības izceltas kā viena no būtiskākajām lieguma dabas vērtībām. To saglabāšana ir noteikta par vienu no primārajiem dabas lieguma aizsardzības mērķiem, bet parkveida pļavu un ganību apsaimniekošana (B.5.2.1.), dižkoku apsaimniekošana (B.5.2.2.), lapkoku praulgrauzim piemēroto koku atēnošana (B.5.2.4.), aizaugušo zālāju atjaunošana (B.1.2.2., B.1.3.2., B.1.4.2.) un izolētu koku un koku grupu izkopšana zālājos (B.1.4.3.) – starp prioritārajiem dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumiem.

4.Atzinuma sniegšanas mērķis

Atzinuma sniegšanas mērķis ir Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības stāvokļa novērtēšana un nepieciešamo biotopa atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumu plānošana saimniecībā "Mežsētas" (kadastra Nr. 50900130053, 50900130029, 50900130052).

5. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts

Atzinumā vērtēta teritorija zemes vienībās ar kadastra Nr. 50900130053, 50900130029, 50900130052, kas atrodas Gulbenes novada Stradu pagastā. Teritorija ietilpst Austrumlatvijas zemienē, Lubānas līdzenumā, vērtētajā teritorijā ir līdzens reljefs ar atsevišķām palu bedrēm Pededzes upes tuvumā, palu laikā daļa teritorijas applūst.

Aplūkojot vēsturiskās topogrāfiskās kartes var secināt, ka platības Pededzes upes meandru lokos 20. gs sākumā ir bijušas atklātas ar atsevišķiem lielākiem kokiem. Šajā laikā teritorija ir bijusi ekstensīvi apsaimniekota, to pļaujot un ganot. Līdz katrai pļavai dabas lieguma teritorijā, tai skaitā atzinuma teritorijā esošajām pļavām, 20. gadsimta sākumā un senāk ir bijuši iebraukti un daļēji ierīkoti ceļi pļavu apsaimniekošanas nodrošināšanai (Rove 2007). Minētie ceļi līdz pļavām, kā arī šķūnīši ir attēloti 20.gs sākuma topogrāfiskajā kartē (1. pielikuma 2. attēls). Padomju gados sākās privātās lauksaimniecības lejupslīde, kas turpinājusies arī pēc neatkarības atgūšanas (Rove 2007). Par to liecina arī 1963. gada padomju topogrāfiskajā kartē attēlotā jau daudz lielāka mežiem klātā platība (1. pielikuma 3. attēls), kas norāda uz pļavu apsaimniekošanas pārtraukšanu un pakāpenisku teritorijas apmežošanos šajā laika periodā.

1.tabula

Atzinuma teritorijā ietverto meža nogabalu apraksts

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Platība, ha	Meža zemes veids	Mežaudzes tips	Mežaudzes formula
Īpašuma kadastra apzīmējums – 50900130029, Vecmadernieki					
1	1	0.67	Iznīkusi mežaudze	Vrs	-
1	2	1.73	Mežaudze	Vrs	10B75
1	3	1.28	Mežaudze	Vr	6B95 4B38
1	4	0.64	Iznīkusi mežaudze	Vr	-
1	5	0.45	Mežaudze	Dm	10Ba25

Īpašuma kadastra apzīmējums – 50900130052, Mežsētas					
1	1	0.09	Mežaudze	Grs	5Oz114 5M54
1	2	1.1	Mežaudze	Grs	4B39 2A2M54 2Ba39
1	3	0.99	Mežaudze	Dm	8B2Ba39
1	4	1.01	Mežaudze	Vrs	4B3M54 1Oz114 1Os1L54
1	5	0.48	Mežaudze	Vrs	3A80 2Oz114 2M2Os80 1G114
1	6	0.6	Mežaudze	Dm	10B83
1	7	0.61	Mežaudze	Dm	10B83
1	8	1.04	Mežaudze	Vrs	5Ba49 3Oz114 2M54
1	9	0.4	Meža lauce	-	-
1	10	1.02	Mežaudze	Vr	10Ba49
1	11	0.76	Mežaudze	Vrs	10Ba49
Īpašuma kadastra apzīmējums – 50900130053, Mežsētas					
2	1	0.43	Iznīkusi mežaudze	Vr	-
2	2	1.13	Iznīkusi mežaudze	Grs	-
2	3	0.94	Mežaudze	Grs	5A80 3Oz114 2Ba49
2	4	0.32	Mežaudze	Vrs	10Ba39

Saskaņā ar meža taksācijas datiem 12,42 ha no vērtētās teritorijas aizņem mežaudzes, 0.4 ha – meža lauce, bet 2.87 ha – iznīkušas mežaudzes (1.tabula, 1. pielikuma 4.attēls). Lielākajā daļā no atzinuma teritorijas ir ierīkots briežu dārzs un tā tiek ganīta ar briežiem, tādējādi pamazām atjaunojot kādreizējo parkveida ainavu. Daļā mežaudžu jau agrāk ir veikta retināšana, atsevišķu seno parkveida koku atēnošanai, tomēr koku blīvums joprojām ir pārāk liels parkveida pļavām atbilstošas zemsedzes saglabāšanai un parkveida koku stumbru izgaismošanai.

Pārējo atzinuma teritoriju aizņem labā stāvoklī esošas parkveida pļavas ar lielu dimensiju ozoliem (2.pielikuma 1. attēls), atklātu zālāju platības, kā arī Vecmadernieku mājas un tām piegulošā teritorija.

6. Īss piegulošās teritorijas raksturojums

Atzinuma teritorijas dienvidu daļa robežojas ar Pededzes upi, kuras pretējā krastā arī atrodas parkveida pļavas, kā arī atklātu zālāju biotopi. Teritorijas austrumu un ziemeļu daļā ārpus vērtētās teritorijas robežām turpinās parkveida pļavu biotops. Atzinuma teritorijā ietilpstošās parkveida pļavas ir daļa no lielākas parkveida pļavu ainavas gar Pededzes upi. Savukārt rietumu daļā teritorija robežojas ar plašu mežu masīvu.

7. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju (1. pielikuma 5.attēls) un apsekojumos dabā iegūtajiem datiem (1. pielikuma 6.attēls) atzinumā vērtētajā teritorijā kopumā konstatētas 13 īpaši aizsargājamas sugas (2.tabula), kas ietilpst Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". No tām 10 sugas ietilpst arī to īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, kurām veidojami mikroliegumi saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu". Visas teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas ir saistītas ar bioloģiski veciem platlapju kokiem.

2. tabula

Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Sugas nosaukums	**Sugas sastopamība atzinuma teritorijā**	**Sugas sastopamība Latvijā**
Spožā skudra *Lasius fuliginosus*	Apsekojuma laikā konstatēta uz vienas gobas.	Suga sastopama diezgan bieži visā Latvijas teritorijā, tā veido pūžņus atsevišķi augošu koku dobumos un pie koku saknēm, visbiežāk apdzīvo ozolus un liepas (Kalniņš&Dreimanis 2007, Dreimanis 2012).
Blāvā briežvabole *Dorcus parallelipipedus*	Apsekojuma laikā konstatēta uz viena ozola.	Suga Latvijā sastopama samērā bieži visā valsts teritorijā jauktos lapkoku mežos, alejās un parkos (Valainis 2018).
Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga atzinuma teritorijā apdzīvo vismaz 4 kokus teritorijas austrumu daļā.	Lapkoku praulgrauzis apdzīvo vecu lapu koku dobumus atklātās saulainās vietās. Parkveida pļavas un ganības ir sugai nozīmīgākā dzīvotne Latvijā, dabas liegums "Lubāna mitrājs" ir viena no teritorijām ar lielākajām sugas metapopulācijām valstī (Valainis et al 2015).
Košā zeltpore *Hapalopilus croceus*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga konstatēta uz 2 kokiem teritorijas austrumu daļā.	Suga aug uz veciem ozoliem un ir sastopama ozolu mežos, parkveida pļavās un uz atsevišķi augošiem dižkokiem (Meiere 2018).
Plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*	Apsekojuma laikā konstatēta uz vienas kritalas teritorijas rietumu daļā.	Latvijā sastopama diezgan regulāri uz veciem ozoliem un ozolu atmirušās koksnes mežos ar lieliem ozoliem, parkveida pļavās un parkos (Meiere 2018).
Sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea*	Apsekojuma laikā konstatēta uz 6 kokiem (5 dzīviem ozoliem un viena ozola stumbeņa).	Suga Latvijā sastopama samērā reti pārsvarā augstas kvalitātes dabiskos platlapju mežos, tomēr retāk arī parkveida situācijās, uz kokiem atrodama ēnas pusē (Moisejevs 2018).
Apsarmotā kalīcija *Calicium adspersum*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga atzinuma teritorijā konstatēta uz 8 kokiem (no tiem 7 koki parkveida pļavu biotopā un 1 koks ārpus biotopa pie Vecmadernieku mājām).	Sastopama ļoti reti visā Latvijas teritorijā galvenokārt uz ozolu mizas atklātās vai nesen aizaugošās parkveida pļavās un platlapju mežu malās (Moisejevs 2018).
Ozolu kalīcija *Calicium quercinum*	Apsekojuma laikā konstatēta uz diviem ozoliem teritorijas rietumu daļā.	Latvijā reti, uz ozoliem, dažreiz uz vecas koksnes (Āboliņa et al. 2015).

5

Dzeltenīgā pertuzārija *Pertusaria flavida*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga konstatēta uz 2 kokiem, apsekojuma laikā papildus konstatēta vel uz 2 kokiem.	Sastopama reti visā valsts teritorijā uz platlapju (īpaši ozolu) mizas labi apgaismotās vietās, tai skaita parkveida pļavās (Moisejevs 2018).
Konusveida sklerofora *Sclerophora coniophaea*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga konstatēta uz viena koka teritorijas rietumu daļā.	Latvijā sastopama ļoti reti visā teritorijā vecos platlapju mežos, kā arī parkveida ainavās uz vecu, lielu platlapju mizas, parasti uz kokiem, kas sasnieguši potenciāla vai esoša dižkoka izmēru (Moisejevs 2018).
Ošu sklerofora *Sclerophora farinacea*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga atzinuma teritorijā konstatēta uz viena koka ārpus biotopa pie Vecmadernieku mājām.	Latvijā sastopama ļoti reti visā teritorijā vecos platlapju mežos, kā arī parkveida ainavās uz vecu, lielu platlapju mizas, parasti uz kokiem, kas sasnieguši potenciāla vai esoša dižkoka izmēru (Moisejevs 2018).
Zaļganā henotēka *Chaenotheca chlorella*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga konstatēta uz viena koka teritorijas rietumu daļā.	Suga sastopama reti visā Latvijas teritorijā, suga ir raksturīga atklātiem vai maz noēnotiem biotopiem, tai skaitā parkveida pļavām (Moisejevs 2016).
Brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga konstatēta uz 2 kokiem, apsekojuma laikā papildus konstatēta uz 3 dzīviem ozoliem un viena ozola stumbeņa.	Samērā reti visā Latvijas teritorijā uz platlapju (biežāk ozolu) mizas galvenokārt platlapju mežos, vecos parkos, arī parkveida pļavās labi apgaismotās vietās (Moisejevs 2018).

8. Konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi

Saskaņā ar DDPS "Ozols" esošo informāciju atzinuma teritorijā konstatēts viens ES nozīmes īpaši aizsargājamais biotops 6530* *Parkveida pļavas un ganības*, kas ietilpst arī Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu sarakstā (MK noteikumi Nr. 350). Salīdzinot ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju par aizsargājamiem biotopiem, dabā parkveida pļavu biotops konstatēts lielākā platībā, tāpēc veikta papildus biotopa kartēšana, paplašinot parkveida pļavu poligonu robežas un aizpildot biotopa kartēšanas anketas (3. pielikums). Vērtētajā teritorijā kartēti divi parkveida pļavu poligoni (1. pielikuma 7. attēls).

Atzinuma ietvaros veiktajos apsekojumos teritorijā esošo atklāto zālāju atbilstība ES nozīmes biotopiem nav vērtēta.

9. Citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju teritorijā konstatēti 15 dižkoki.

10. Nepieciešamie pasākumi biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai

Atzinuma teritorijā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības stāvoklis kopumā vērtējams kā neatbilstošs. Daļa no tā teritorijas tiek apsaimniekota, tās pļaujot vai noganot, tomēr koku blīvums tajās joprojām ir pārāk liels un atsevišķās platībās ir nepieciešams veikt sekundārā apauguma retināšanu un citus apsaimniekošanas pasākumus, lai uzlabotu biotopa kvalitāti. Atzinuma teritorijā nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi apkopoti 1. pielikuma 8. attēlā un 4. pielikumā.

Koku un krūmu ciršana

Lielā daļā teritorijā esošo parkveida pļavu jau iepriekš ir veikta parkveida ainavai raksturīgo koku atēnošana, izcērtot to vainagos ieaugušos kokus un krūmus, izcirsto koku un krūmu celmus un saknes saglabājot neskartus, tomēr sekundārajā kokaudzē esošo koku blīvums joprojām ir pārāk liels (2. pielikuma 2. attēls). Lai izveidotu biotopam raksturīgo mozaīkveida ainavu ar atklātās vietās augošiem saules apspīdētiem parkveida kokiem, nepieciešama papildus sekundāro koku un krūmu izciršana Vecmadernieku 1. kvartāla 1., 2. un 3. nogabalā, Mežsētu 1. kvartāla 1., 2., 3., 4., 5., 7., 8., 11. nogabalā un Mežsētu 2. kvartāla 1., 2. un 3. nogabalā. Šīs ir mežaudzes, kuras ir veidojušās aizaugot senajām parkveida ainavām vai atklātu zālāju platībām un tajās ir sastopami sekundārajā kokaudzē ieauguši senie parkveida ainavas koki un nākotnes biokoki.

Veicot koku un krūmu ciršanu nepieciešams ievērot prasības, kas ietvertas Ministru kabineta noteikumos Nr. 135 "Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un sīkāk ir aprakstītas šī atzinuma 3. punktā.

Pēc ciršanas darbu veikšanas nocirstos kokus un krūmus no teritorijas ir jāizved tādā veidā, lai tie nekaitētu parkveida kokiem un nākotnes biokokiem. Izvešana veicama pēc iespējas saudzējot piegulošos atklāto zālāju biotopus – pēc iespējas pārvietojoties pa jau esošajām traktora sliedēm vai jau traucētajām vietām. Pēc kokmateriālu izvešanas traucētās vietas ir jāsakopj, lai tajās var atjaunoties iepriekšējā veģetācija un ir iespējams veikt ganību appļaušanu. Ir pieļaujama kokmateriālu un ciršanas atlieku īslaicīga uzglabāšana atjaunojamā biotopa platībā pēc tam krautuvju vietas sakopjot, lai būtu iespējama to turpmāka apsaimniekošana kopā ar pārējo biotopa teritoriju. Ja darbu veikšanas laikā rodas ciršanas atliekas, kuru izvešana ir apgrūtināta, tad ir pieļaujama arī to atstāšana kompaktās kaudzēs vai sadedzināšana vietās, kur tās nekaitē saudzējamajiem kokiem, sausokņiem un kritalām, kā arī piegulošajiem atklātajiem zālāju biotopiem.

Koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana

Lai mazinātu atvašu augšanu un atvieglotu turpmāko teritorijas apsaimniekošanu, pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir nepieciešams veikt celmu frēzēšanu. Frēzēšana ir nepieciešama arī atzinumā iekļauto zālāju vietās, kur iebrauktas risas, veicot iepriekšējos gados cirstā pameža koku un krūmu izvešanu. Frēzēšanas laikā saudzējamas lauces, kur nav auguši koki un krūmi un ir sastopama zālājiem raksturīgā veģetācija. Ir pieļaujams atstāt nenofrēzētus celmus tajās vietās, kur frēzēšanas rezultātā varētu tikt traumēti saudzējamie koki. Ir pieļaujams atstāt lielāku dimensiju nenofrēzētus celmus vietās, kur tie netraucēs teritorijas turpmākai apsaimniekošanai, tādējādi nodrošinot dzīves vidi ar atmirušo koksni saistītajām sugām. Frēzēšanu var neveikt vietās, kur tiek cirsti tikai atsevišķi koki un atstātie celmi netraucē teritorijas turpmākai apsaimniekošanai.

Atmežošana

Atzinuma teritorijā atmežošana kopumā ir nepieciešama 13,3 ha platībā (1.pielikuma 8. attēls). Darbība veicama atbilstoši MK noteikumu Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā" un MK noteikumu Nr. 135 "Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" prasībām. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 135 17.1 un 24.1 punktu dabas parka un dabas lieguma zonās ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju ir pieļaujama zemes lietošanas kategorijas maiņa, ja tas nepieciešams aizsargājamo biotopu atjaunošanai. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 325 6.6. punktu parkveida pļavas un ganības ir viens no īpaši aizsargājamo biotopu veidiem, kura atjaunošanai ir pieļaujama meža atmežošana.

Atmežošana ir nepieciešama visās atzinuma mežaudzēs, kur plānota koku ciršana un celmu frēzēšana, jo pēc atjaunošanas darbu veikšanas tajās vairs nebūs saglabājusies mežam raksturīga zemsedze un vides apstākļi. Lai turpmāk atvieglotu atjaunotajam biotopam nepieciešamo apsaimniekošanu, kategorijas maiņa ir nepieciešama arī atzinuma teritorijā iekļautajā meža laucē un Vecmadernieku 1. kvartāla 4. nogabalā, kur parkveida biotops mijas ar atklātu zālāju.

Citi teritorijā esošā parkveida biotopa atjaunošanai un uzturēšanai nepieciešamie pasākumi

Pēc koku un krūmu ciršanas un celmu un sakņu frēzēšanas darbiem vietās, kur tas būs nepieciešams, ir veicama augsnes līdzināšana un risu līdzināšana. Līdzināšana ir rekomendējama arī vietās, kur iebrauktas risas izvedot iepriekšējos gados veikto parkveida ainavas koku atēnošanas laikā, piemēram, Mežsētu 2. Kvartāla 2. nogabalā. Pašlaik ganītajā parkveida pļavu daļā, īpaši Mežsētu 2. kvartāla 2. nogabalā, konstatēti briežu bojāti platlapju koki. Lai nodrošinātu šo koku dzīvotspēju, vietās, kur koki tiek pakļauti briežu radītiem bojājumiem, nepieciešams uzstādīt stumbrus pasargājošus sietus.

Atjaunotā biotopa uzturēšana

Lai uzturētu un pakāpeniski uzlabotu parkveida pļavu un ganību biotopa struktūru, pēc atjaunošanas darbu veikšanas ir nepieciešams turpināt biotopa apsaimniekošanu. Vispiemērotākais biotopa apsaimniekošanas veids atjaunotajā parkveida biotopa teritorijā ir tajā turpināt vai atsākt noganīšanu, kā arī veikt pļaušanu un siena savākšanu vietās, kur to pieļauj koku blīvums un teritorijas reljefs. Lai ierobežotu atvases, pirmajos gados pieļaujama intensīvāka ganīšana vietās, kur notikusi koku ciršana, vietām pieļaujot arī zemsedzes izmīņājumus. Tomēr vienlaikus nav pieļaujama augsnes sablīvēšanās, ko var novērst, mainot ganību dzīvnieku piebarošanas vietas. Ganību dzīvnieku nenoēstajās zālāja daļās pēc vajadzības nepieciešams veikt pļaušanu, kā arī atvašu izpļaušanu vai smalcināšanu, tādējādi nepieļaujot teritorijas atkārtotu aizaugšanu ar kokiem un krūmiem. Daudzviet teritorijas rietumu daļā esošajā parkveida biotopā lielas audzes veido ekspansīvā suga slotiņu ciesa, vietām audzes veido arī parastā ērgļpaparde. Abu sugu ierobežošanai rekomendējama pļaušana vismaz 2 reizes sezonā, zāli novācot un pirmo reizi pļaujot neilgi pirms slotiņu ciesas ziedēšanas. Iepriekš apsaimniekotajās atklāto zālāju platībās nepieciešams turpināt apsaimniekošanu, zālājus noganot un/vai pļaujot un sienu savācot.

11. Secinājumi par plānotās darbības ietekmi uz konstatēto īpaši aizsargājamo sugu un biotopu stāvokli

Atzinuma teritorijā plānotie biotopa atjaunošanas un apsaimniekoša pasākumi ir vērsti uz ES īpaši aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības aizsardzības stāvokļa uzlabošanu, palielinot gan biotopa platību, gan paaugstinot tā kvalitāti. Atjaunotajās platībās veidosies mozaīkveida ainava ar vairāku paaudžu parkveida kokiem un atbilstoši apsaimniekotām atklātām zālāju laucēm.

Lielākā daļa atzinuma teritorijā konstatēto aizsargājamo sugu ir saistītas ar parkveida biotopiem un paredzams, ka plānoto apsaimniekošanas pasākumu ietekme uz tām būs neitrāla vai labvēlīga. Atzinuma teritorijā uz 6 kokiem (5 dzīviem ozoliem un viena ozola stumbeņa) ir konstatēta sīkpunktainā artonija, kas pamatā ir saistīta ar netraucētiem mežiem un noēnotiem kokiem (Moisejevs 2017). Ņemot vērā sugas ekoloģiskās prasības, pastāv risks, ka pēc koku ciršanas tās populācija teritorijā var samazināties. Tomēr lielākā daļa sugas atradņu koku atzinuma teritorijā jau pašlaik atrodas relatīvi atklātos apstākļos. Līdz ar to paredzams, ka atsevišķu koku ciršana ap atradnes kokiem sugas stāvokli teritorijā būtiski nepasliktinās.

Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Āboliņa A., Piterāns A., Bambe B. 2015. Latvijas ķērpji un sūnas. Taksonu saraksts. Salaspils: Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava", Daugavpils Universitātes akadēmiskais apgāds "Saule".

Auniņš A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums. Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.

Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts. https://www.daba.gov.lv/sites/daba/files/media_file/1458627582_20150105_parkveida_plavu_biotopa_plans.pdf

Blanka L. (red.) 2025. Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plāns 2024. – 2036. gadam. SIA "Enviroprojekts" Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/lubana-mitrajs

Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS („OZOLS" v.1.19.10.09). Dabas aizsardzības pārvalde: https://ozols.gov.lv/ozols

Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs 2019. Rekomendācijas biotopa *Parkveida pļavas un ganības 6530** saglabāšanai dabas liegumā "Lubāna mitrājs".

Dreimanis J. 2012. Spožā skudra-2012.gada kukainis. Pieejams: https://dabasdati.lv/lv/article/spoza-skudra-2012-gada-kukainis/2012/

EC 2019. Natura 2000 teritorijas "Lubāna mitrājs" datu forma. Pieejama: http://natura2000.eea.europa.eu/

Kalniņš M., Dreimanis J. 2007. Protected insects of Latvia – *Lasius fuliginosus* (LATREILLE, 1798 (Hymenoptera: Formicidae). – Latvijas entomologs 44:95 – 102.

Meiere D. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās sēņu sugas Latvijā. Latvijas Dabas muzejs. Pieejams: https://www.vraa.gov.lv/sites/vraa/files/doc/lvaf_senes1.pdf

MK noteikumi Nr. 135. Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Pieņemti: 10.02.2009. Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/188931-dabas-lieguma-lubana-mitrajs-individualie-aizsardzibas-un-izmantosanas-noteikumi

MK noteikumi Nr. 325. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā. Pieņemti: 18.06.2003. Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/257685-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-un-ipasi-aizsargajamo-sugu-dzivotnu-atjaunosanu-meza

MK noteikumi Nr. 350. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu. Pieņemti: 20.06.2017. Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu

MK noteikumi Nr. 396. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu. Pieņemti: 14.11.2000. Pieejami: https://likumi.lv/ta/id/12821-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu

MK noteikumi Nr. 940. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. Pieņemti: 18.12.2012. Pieejami:https://likumi.lv/ta/id/253746-noteikumi-par-mikroliegumu-izveidosanas-un-apsaimniekosanas-kartibu-to-aizsardzibu-ka-ari-mikroliegumu-un-to-buferzonu-noteiksanu

Moisejevs R. 2016. Ķērpju indikatorsugu rokasgrāmata dabas pētniekiem. Daugavpils Universitāte Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts Pieejama: https://www.daba.gov.lv/lv/media/1662/download

Moisejevs R. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās ķērpju sugas Latvijā. Daugavpils Universitāte Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/media/8723/download?attachment

Rove I. 2007. Dabas lieguma "Pededzes lejtece" dabas aizsardzības plāns. Rīga: Latvijas Dabas fonds.

Rūsiņa S. (red.). 2017. Vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā. III Pļavas un ganības. Sigulda: Dabas aizsardzības pārvalde.

Valainis U. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās vaboļu sugas Latvijā. Daugavpils: Daugavpils Universitāte. Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/media/8725/download?attachment

Valainis U., Nitcis M., Aksjuta K., Barševskis A., Cibuļskis R, Balalaikins M., Avgin S.S. 2015. Results of using pheromone-baited traps for investigations of Osmoderma barnabita Motschulsky, 1845 (Coleoptera: Scarabaeidae: Cetoniinae) in Latvia. Baltic J. Coleopterol., 15(1): 37 – 45.

Atzinumu sagatavoja:

Evita Oļehoviča
Sugu un biotopu jomas eksperte par sugu grupām: sūnas , ķērpji un biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, zālāji, atsegumi un kritenes
Eksperta sertifikāta Nr. 128
Sertifikāta darbības termiņi:
12.04.2023.-11.04.2028. (biotopu grupām - meži un virsāji, purvi, sugu grupai - sūnas)
27.03.2021.-26.03.2026. (biotopu grupai - zālāji)
12.04.2023. - 11.04.2026. (biotopu grupai - atsegumi un kritenes, sugu grupai - ķērpji)

Atzinums ir sagatavots uz 11 (vienpadsmit) lappusēm un satur četrus pielikumus:

1. Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli uz 8 (astoņām) lappusēm;

2. Atzinuma teritorija fotoattēlos uz 2 (divām) lappusēm;

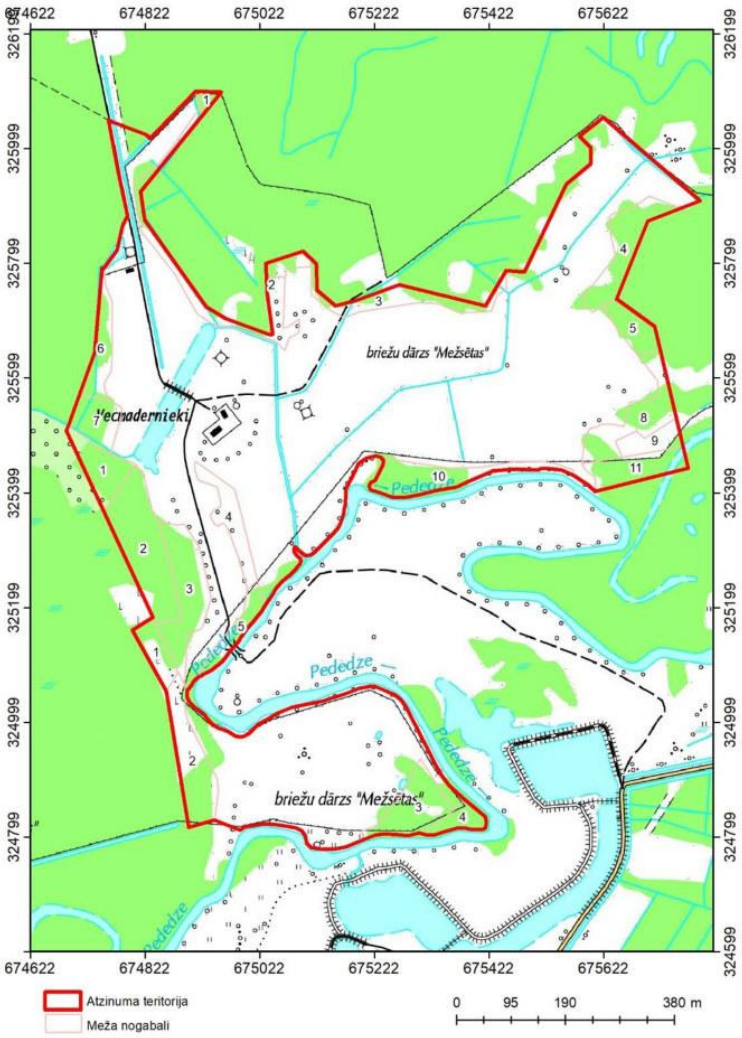
3. Atzinuma teritorijā kartēto ES nozīmes biotopu anketas uz 4 (četrām) lappusēm;

4. Apsaimniekošanas pasākumi atzinuma teritorijā ietilpstošajos meža nogabalos uz 4 (četrām) lappusēm.

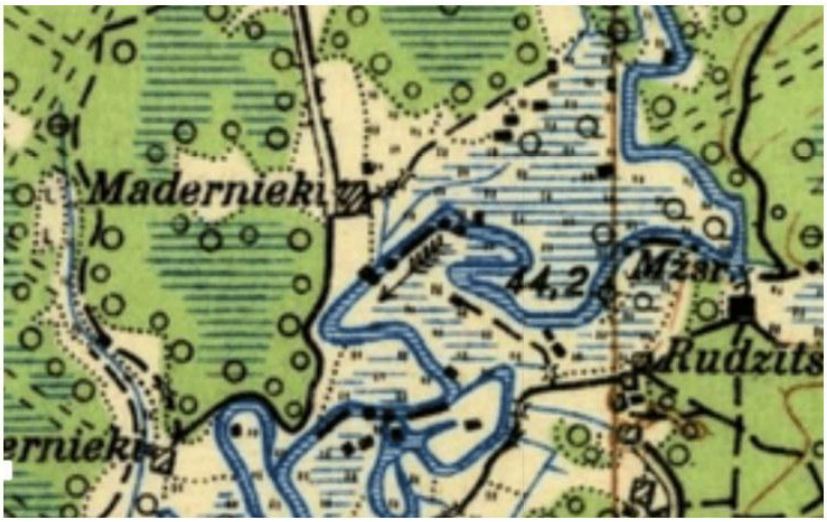
1. **pielikums**

Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli

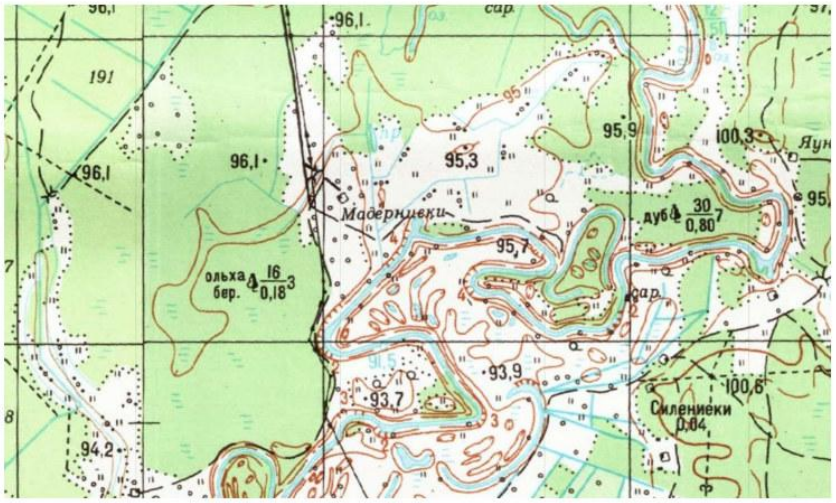
1. attēls
Atzinuma teritorija topogrāfiskajā kartē

2.attēls
Atzinuma teritorija 1920-1940. gada topogrāfiskajā kartē
Avots: https://vesture.dodies.lv/

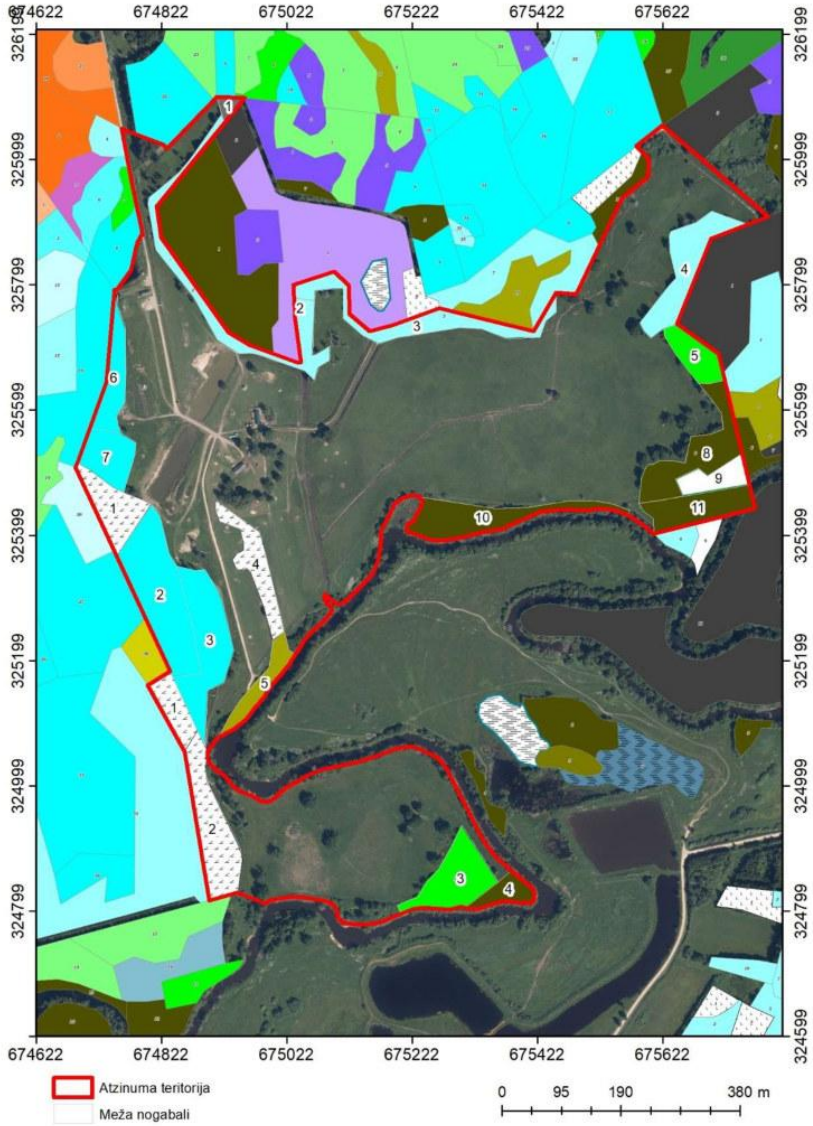

3.attēls
Atzinuma teritorija 1963.gada topogrāfiskajā kartē
Avots: https://vesture.dodies.lv/

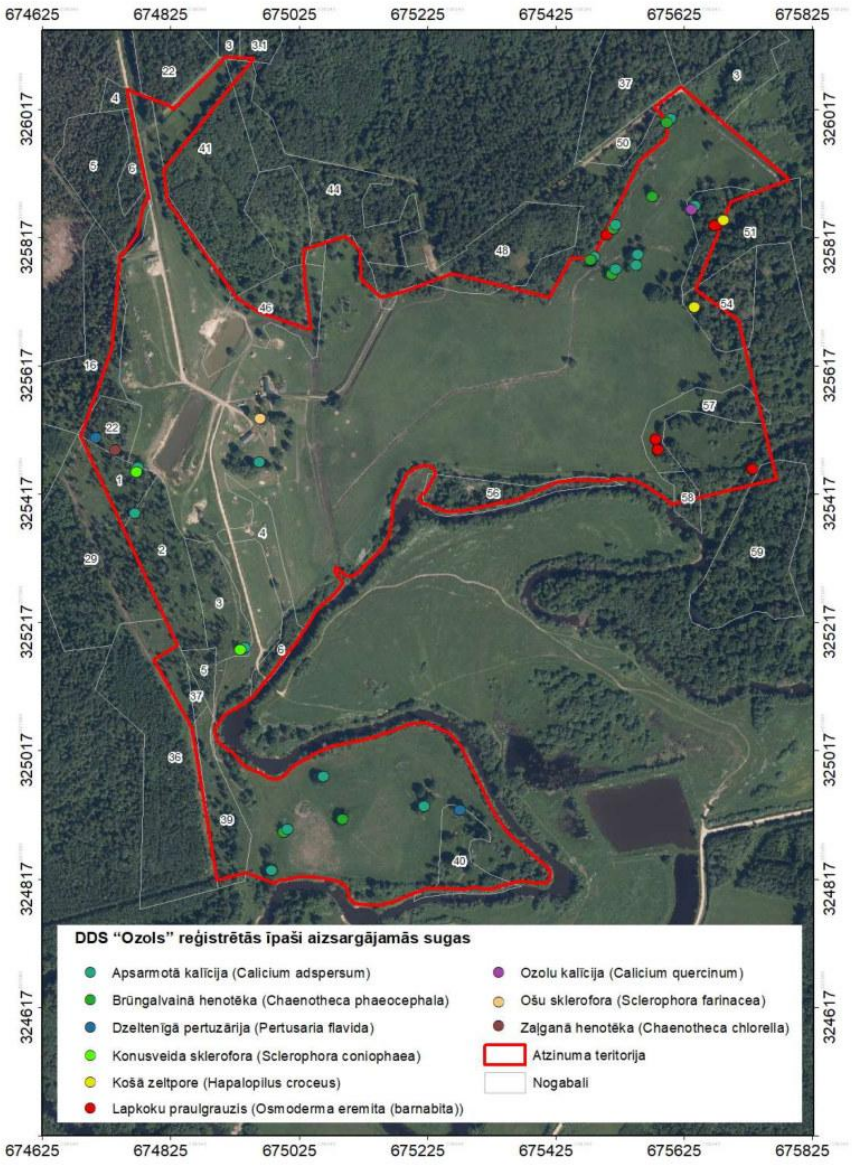

13

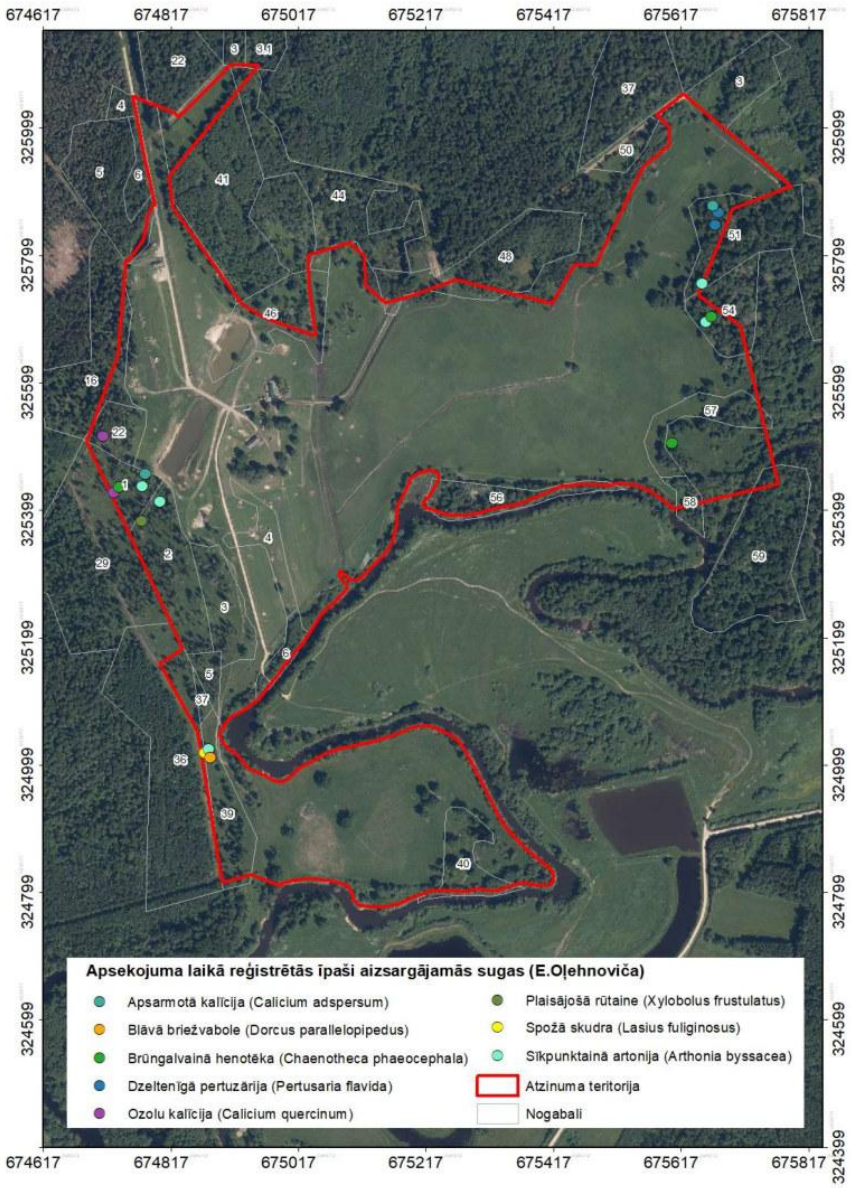
4.attēls
Atzinuma teritorija mežaudžu kartē

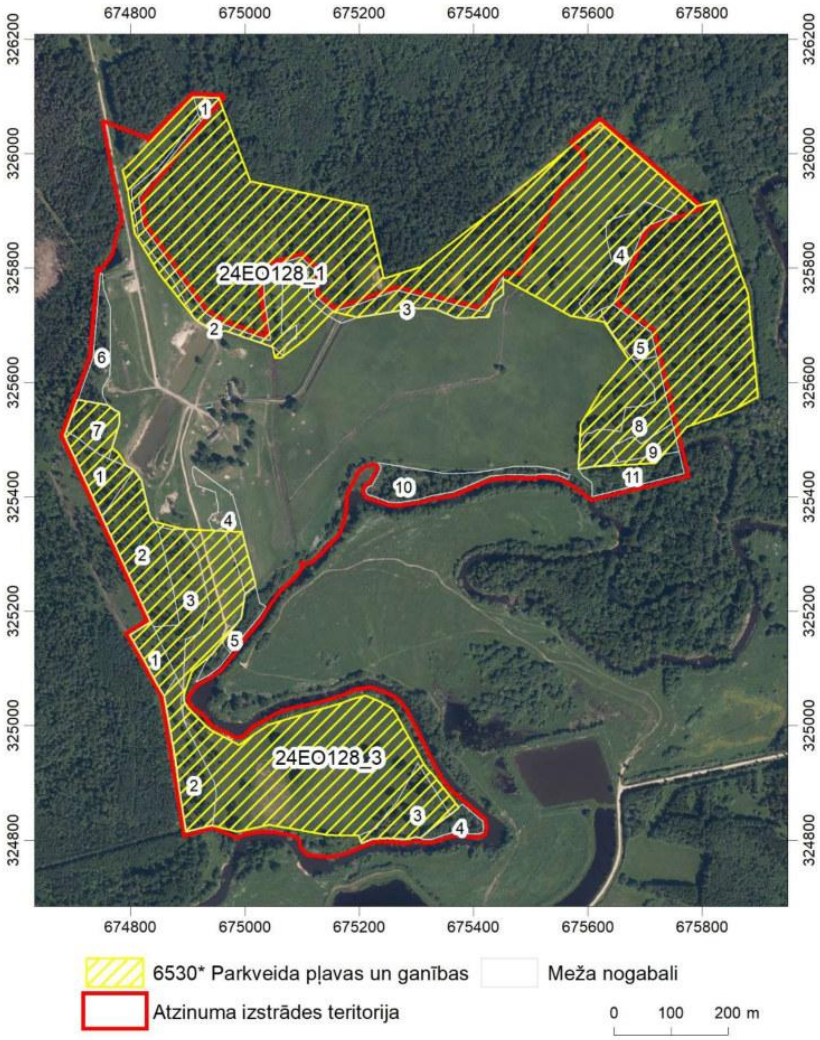
5.attēls
Atzinuma teritorijā DDS "Ozols" reģistrētās īpaši aizsargājamās sugas

6.attēls
Atzinuma teritorijas apsekojumu laikā reģistrētās īpaši aizsargājamās sugas

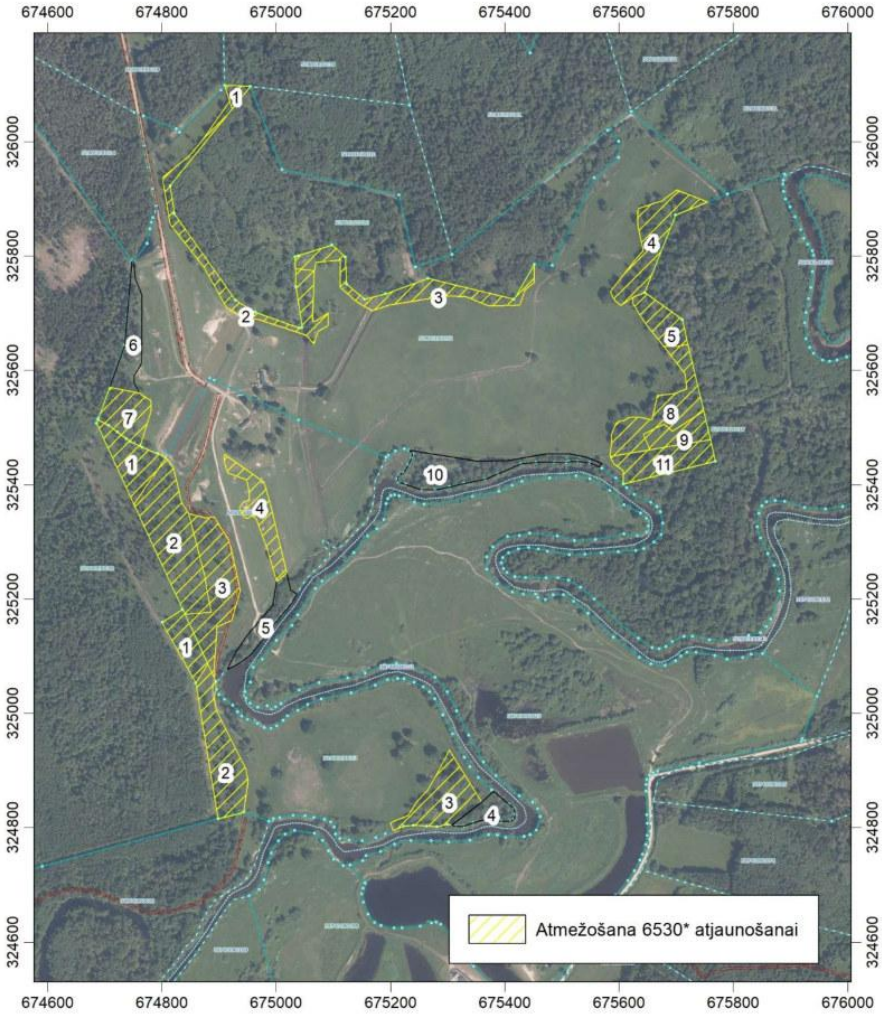

7.attēls
Precizētais ES nozīmes biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības kartējums

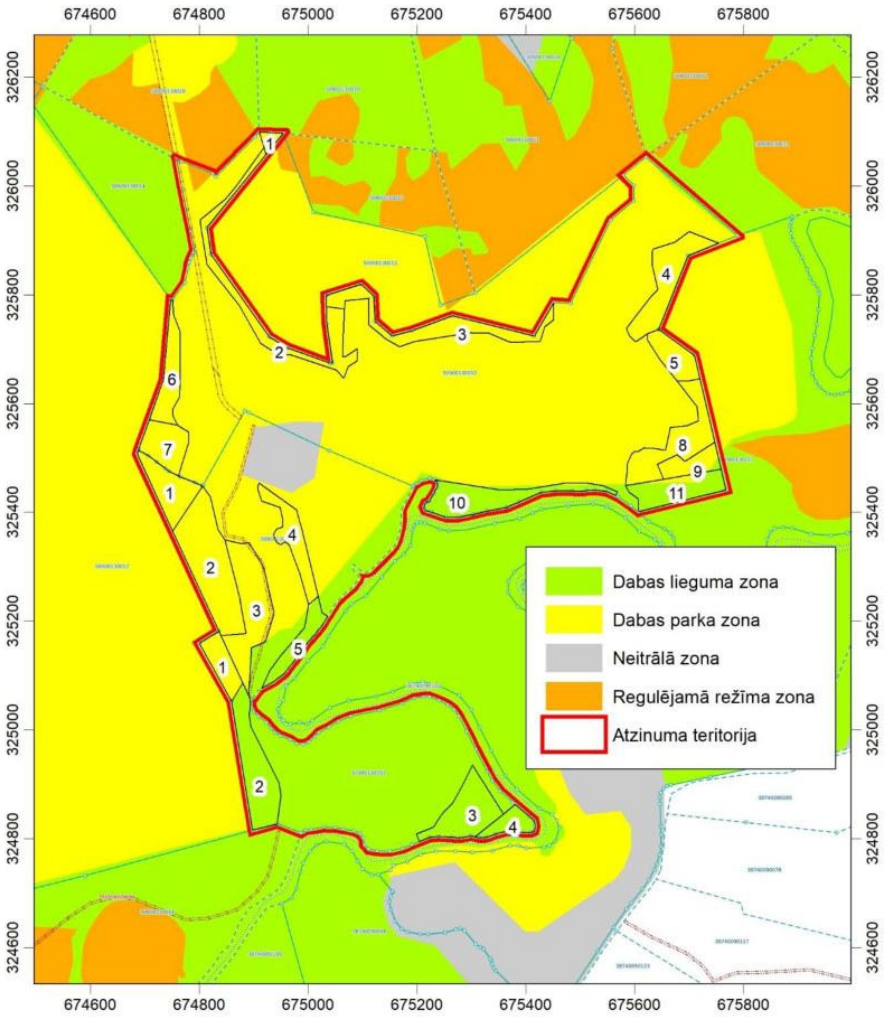
17

8.attēls
Atzinuma teritorijā esošās meža zemes, kurās nepieciešama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai

9. attēls

Atzinuma teritorijā noteiktais dabas lieguma funkcionālais zonējums

2.pielikums

Atzinuma teritorija fotoattēlos

1. attēls
Labā stāvoklī esoša parkveida pļava atzinuma teritorijas ZA daļā
Foto: Evita Oļehoviča, 04.07.2024.

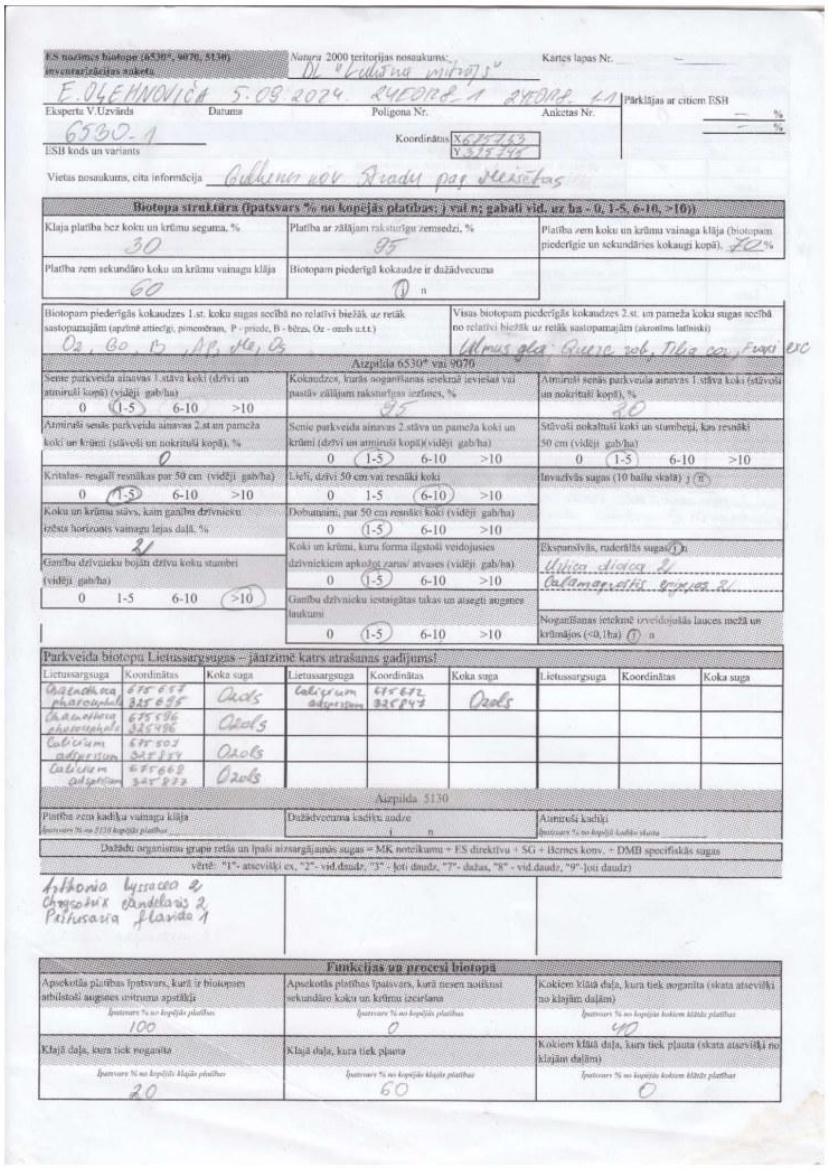

2.attēls
Ganīta parkveida pļava ar parkveida ozoliem un vidēja vecuma bērziem sekundārajā kokaudzē Vecmadernieku 1. kvartāla 2. nogabalā
Foto:Evita Oļehoviča, 04.07.2024.

3. pielikums

Atzinuma teritorijā kartēto ES nozīmes biotopu anketas

ES nozīmes biotops (6530*, 9070, 5130), inventarizācijas anketa

Natura 2000 teritorijas nosaukums: DL "Gulbīna mitrāji"

Kartes lapas Nr.

E. OLEHNOVIČA 5.09.2024 2 FOTO 1 2 FOTO 1

Eksperta V.Uzvārds | Datums | Poligona Nr. | Anketas Nr. | Pārklājas ar citiem ESH

6530.1

ESH kods un variants

Koordinātas X 675743 Y 325746

Vietas nosaukums, cita informācija Gulbenes nov. Stradu pag. Jaunsētas

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības;) vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, % 30

Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, % 95

Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), % 70

Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja 60

Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma 0 n

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (aprēķinā attiecīgi, pieņemtam, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.tt.)

Oz, Go, P, Ap, Me, Os

Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīms latīniski)

Ulmus gla, Rhamn cat, Tilia cor, Frax exc

Aizpilda 6530* vai 9070

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha)
0 (1-5) 6-10 >10

Kokaudzes, kurās nogaršanas ietekmē ieviesās vai pasīv zālājam raksturīgas izzīmes, % 95

Atmirušā sensā parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokritušī kopā), % 20

Atmirušā sensā parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokritušī kopā), % 0

Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmirušī kopā)(vidēji gab/ha)
0 (1-5) 6-10 >10

Stāvoši nokaltušī koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha)
0 (1-5) 6-10 >10

Kritalas- resnāli resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha)
0 (1-5) 6-10 >10

Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki
0 1-5 (6-10) >10

Invazīvās sugas (10 baļļu skalā) 3 (n)

Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku iztēsta horizontāls vainagu lejas daļā, %
2

Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha)
0 (1-5) 6-10 >10

Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha)
0 1-5 6-10 (>10)

Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvnieciskiem apkodņi zarus/ atvases (vidēji gab/ha)
0 (1-5) 6-10 >10

Ekspansīvās, ruderālās sugas (1) n
Urtica dioica 2
Calamagrostis epigejos 2

Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi
0 (1-5) 6-10 >10

Nogaršanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) (1) n

Parkveida biotopu Lietussargsūga – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsūga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsūga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsūga	Koordinātas	Koka suga
Agaricus phaeolepidotus	675 657 325 695	Ozols	Calicium adspersum	675 672 325 847	Ozols			
Chamaemyces fracidus	675 596 325 896	Ozols						
Calicium adspersum	675 507 325 859	Ozols						
Calicium adspersum	675 669 325 872	Ozols						

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķa vainaga klāja

Dažādvecuma kadiķu audze
1 n

Atmirušī kadiķi
Īpatsvars % no kopējā kadiķa skaita

Dažādu organismu grupu retāk un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas
vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

Lithovia lycoctoni 2
Chrysolina candelarius 2
Pithusaria flavida 1

Funkcijas un procesi biotopā

Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes ūdeņruma apstākļi
Īpatsvars % no kopējās platības
100

Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izcīrsana
Īpatsvars % no kopējās platības
0

Kokiem klātā daļa, kura tiek nogarsta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības
40

Klajā daļa, kura tiek nogarsta
Īpatsvars % no kopējās klajās platības
20

Klajā daļa, kura tiek pļauta
Īpatsvars % no kopējās klajās platības
60

Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības
0

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās platības*
0	20	60

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila	X	50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba		Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

PIZĪMES Sasnaga ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju teritorijā iepriekš veikti vairāki kokas zāģēšanas pārlopcīlu rīcības nē visā platībā pavairošanā. Smadzima kanulēta atradņu punkti. Daļa biotopa tiek noganīta, ar liellopiem

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas anketa

Natura 2000 teritorijas nosaukums: "Dendrāļģina mitrājs"

Kartes lapas Nr. —

E.OGEHOVIČA 5.09.2024. 24E0128.3 24E0128.3-1

Eksperta V Uzvārds | Datums | Poligona Nr | Anketas Nr.

Pārklājas ar citiem ESB: —% —%

6530.1

ESB kods un variants

Koordinātas X 674824 Y 325282

Vietas nosaukums, cita informācija Gulbenes nov. Stradu pag. Rēzeītas

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, % 60	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, % 95	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā). 40 %
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja 30	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma (j) n	

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, piemēram, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.) Oz, B, Os, Me, Ap, L, Os, Vīk	Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (ar zīmēm latīņu) Ulmus gla; Querc rob.

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ievietas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, % 95	Atmirušī senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), % 20
Atmirušī senās parkveida ainavas 2.st un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), % 0	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmirušī kopā) (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki: 0 (1-5) 6-10 >10	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) j (n)
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, % 5	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Ekspansīvās, ruderālās sugas (j) n Pteridium aquilinum 2 Calamagrostis arundo 3 Rubus caesius 1
	Ganību dzīvnieku sestarglītas takas un atsegti augsnes laukumi: 0 (1-5) 6-10 >10	Noganīšanas ietekmē izveidojušīs lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) (j) n

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga
Chaetosphaeria phaeocephala	674723 325478	Ozols	Calicium adspersum	674980 324828	Ozols			
Calicium adspersum	674776 325464	Ozols	Calicium adspersum	675004 324822	Ozols			
Calicium adspersum	675216 324825	Ozols	Chaetosphaeria phaeocephala	675080 324914	Ozols			
Calicium adspersum	675099 324876	Ozols	Chaetosphaeria phaeocephala	675004 324892	Ozols			

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja (īpatsvars % no 5130 kopējās platības)	Dažādvecuma kadiķu audze (j) n	Atmirušī kadiķi (īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita)

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid daudz, "9"-ļoti daudz)

Calicium quercinum 1
Arthonia byssacea 2
Lazius fuliginosus 1
Porcus parallelopipedus 1
Chrysothrix candelaris 1

Funkcijas un procesi biotopā

Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes mitruma apstākļi (īpatsvars % no kopējās platības) 100	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana (īpatsvars % no kopējās platības) 0	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām) (īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības) 80
Klajā daļa, kura tiek noganīta (īpatsvars % no kopējās klajās platības) 10	Klajā daļa, kura tiek pļauta (īpatsvars % no kopējās klajās platības) 90	Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām) (īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības) 10

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana Īpatsvars % no kopējās platības	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana Īpatsvars % no kopējās platības	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana Īpatsvars % no kopējās platības
0	5	40

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila	X	50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba		Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

PIZĪMES

Sastapts ar DP PS "Ozols" pieejamo informāciju, teritorija konstatētas arī aizsargājamās sūnu sugas Peltigera flavida un Sclerophora coniophaea. Teritorija tiek noganīta ar buļļiem.

4. pielikums. Apsaimniekošanas pasākumi atzinuma teritorijā ietilpstošajos meža nogabalos

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Nogabala raksturojums	Apsaimniekošanas pasākumi
Īpašuma kadastra apzīmējums – 50900130029, Vecmadernieki			
1	1	Kokaudzē dominē āra bērzs *Betula pendula*, piemistrojumā lieli parkveida ozoli *Quercus robur,* vietām parastā goba *Ulmus glabra* un melnalksnis *Alnus glutinosa*. Zemsedzē dominē zālāju veģetācija - parastā ciņusmilga *Deschampsia caespitosa,* izplestais donis *Juncus effusus*, baltais āboliņš *Trifolium repens*, ložņu gundega *Ranunculus repens*. Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku un krūmu ciršana, saglabājot ar krāsu marķētos saudzējamos kokus. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana un parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
1	2	Kokaudzē dominē āra bērzs, piemistrojumā lieli parkveida ozoli. Nogabalā atrodami atsevišķi lieli ozola sausokņi un lielu dimensiju ozola kritalas. Zemsedzi veido parastā ciņusmilga, izplestais donis, baltais āboliņš, liektā sariņsmilga *Avenella flexuosa*. Daudzviet nogabalā lielas audzes veido ekspansīvās sugas parastā ērgļpaparde *Pteridium aquilinum* un slotiņu ciesa *Calamagrostis epigejos subsp. epigejos.* Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku un krūmu ciršana, saglabājot ar krāsu marķētos saudzējamos kokus. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana un parkveida pļavu biotopa uzturēšana. Slotiņu ciesas ierobežošanai nepieciešama pļaušana vismaz 2 reizes sezonā, zāli novācot, pirmo reizi pļaujot neilgi pirms ziedēšanas. Parastās ērgļpapardes ierobežošanai nepieciešama pļaušana vismaz 2 reizes gadā, vislabāk jūnija vidū un jūlija beigās.
1	3	Kokaudzē dominē āra bērzs, piemistrojumā lieli parkveida ozoli, dažas apses *Populus tremula.* Nogabalā atrodami atsevišķi lieli ozola sausokņi un lielu dimensiju ozola kritalas. Zemsedzi veido parastā ciņusmilga, izplestais donis, baltais āboliņš, liektā sariņsmilga. Daudzviet nogabalā lielas audzes veido parastā ērgļpaparde. Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku un krūmu ciršana, saglabājot ar krāsu marķētos saudzējamos kokus. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana un parkveida pļavu biotopa uzturēšana. Parastās ērgļpapardes ierobežošanai nepieciešama pļaušana vismaz 2 reizes gadā, vislabāk jūnija vidū un jūlija beigās. Slotiņu ciesas ierobežošanai nepieciešama pļaušana vismaz 2 reizes sezonā, zāli novācot, pirmo reizi pļaujot neilgi pirms ziedēšanas.
1	4	Dabā mežaudze neeksistē, nogabala robežās ir zālājs un iebraukts ceļš.	Dabā mežaudze vairs nepastāv. Nogabalā ietilpstošā teritorija ir daļa no plašākas parkveida pļavu un atklātu zālāju ainavas, tajā nav saglabājusies mežam raksturīgā vide. Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu biotopa atjaunošanai un uzturēšanai.
1	5	Nogabals atzinuma ietvaros nav vērtēts un apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai nav plānoti.	
Īpašuma kadastra apzīmējums – 50900130052, Mežsētas			

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Nogabala raksturojums	Apsaimniekošanas pasākumi
1	1	Pārsvarā klaja teritorija ar atsevišķiem baltalkšņiem, kura tiek noganīta ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Kokaudze nogabalā ir ir ļoti skraja, pārsvarā dominē atklāta platība. Nogabalā veicama parkveida pļavu biotopa uzturēšana un atsevišķu tajā augošu baltalkšņu izciršana.
1	2	Dabā nogabalā dominē zālājs ar atsevišķiem kokiem, kas ir daļa no parkveida pļavu biotopa.	Visā nogabalā veicama bērzu retināšana, baltalkšņu izciršana un atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai, jo tajā vairs nepastāv meža vide. Nogabalā nav marķēti saudzējamie koki, jo saglabājamo koku diametrs pārsniedz 50 cm un tie krasi izdalās uz jaunāko šaurlapju fona. Nogabalā primāri veicama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
1	3	Kokaudzē dominē jauni bērzi un baltalkšņi, lielākajā daļā nogabala dabā ir atklāta zālāja platība. Arī ar kokaudzi klātajā daļā dominē zālāju veģetācija.	Visā nogabalā veicama bērzu retināšana, baltalkšņu izciršana un atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai, jo tajā vairs nepastāv meža vide. Nogabalā nav marķēti saudzējamie koki, jo saglabājamo koku diametrs pārsniedz 50 cm un tie krasi izdalās uz jaunāko šaurlapju fona. Nogabalā primāri veicama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
1	4	Kokaudzi veido lielu dimensiju parkveida ozoli, āra bērzs, melnalksnis, parastais osis *Fraxinus excelsior* un parastā goba. Zemsedzi veido palieņu zālājiem raksturīgā veģetācija, kurā dominē purvāja ciesa *Calamagrostis canescens*, parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, garlapu veronika *Veronica longifolia* un parastā ciņusmilga. Nogabalā agrāk veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku ciršana, veidojot atklātāku parkveida pļavu ainavu. Saudzējami senie parkveida ozoli, kā arī citi platlapju koki un ainaviski citu sugu koki, kuri nenoēno senos parkveida ozolus. Atstājami visu sugu koki, kuru diametrs >50 cm. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas pēc nepieciešamības ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana, celmi var tikt atstāti vietās, kur tie netraucē turpmākai teritorijas apsaimniekošanai. Nepieciešama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
1	5	Kokaudzi veido lielu dimensiju parkveida ozoli, kā arī melnalksnis, parastā apse, āra bērzs un baltalksnis. Zemsedzi veido palieņu zālājiem raksturīgā veģetācija, kurā dominē purvāja ciesa, parastā vīgrieze, slaidais grīslis *Carex acuta* un parastā ciņusmilga. Nogabalā agrāk veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku ciršana, veidojot atklātāku parkveida pļavu ainavu. Saudzējami senie parkveida ozoli, kā arī citi platlapju koki un ainaviski citu sugu koki, kuri nenoēno senos parkveida ozolus. Atstājami visu sugu koki, kuru diametrs >50 cm. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas pēc nepieciešamības ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana, celmi var tikt atstāti vietās, kur tie netraucē turpmākai teritorijas apsaimniekošanai. Nepieciešama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
1	6	Nogabals atzinuma ietvaros nav vērtēts un apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai nav plānoti.	
1	7	Kokaudzē dominē āra bērzs, piemistrojumā parastais ozols. Zemsedzi veido parastā ciņusmilga, izplestais donis, baltais āboliņš, ložņu gundega. Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku un krūmu ciršana, saglabājot ar krāsu marķētos saudzējamos kokus. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana un parkveida pļavu biotopa uzturēšana.

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Nogabala raksturojums	Apsaimniekošanas pasākumi
1	8	Lielākajā daļā nogabala ir atklāta zālāja platība. Atlikušajā nogabala daļā kokaudzē dominē lielu dimensiju ozoli, melnalkšņi, gobas un baltalkšņi. Zemsedzi veido palieņu zālājiem raksturīgā veģetācija, kurā dominē purvāja ciesa, parastā vīgrieze, slaidais grīslis un parastā ciņusmilga.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku ciršana, veidojot atklātāku parkveida pļavu ainavu. Saudzējami senie parkveida ozoli, kā arī citi platlapju koki un ainaviski citu sugu koki, kuri nenoēno senos parkveida ozolus. Atstājami visu sugu koki, kuru diametrs >50 cm. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas pēc nepieciešamības ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana, celmi var tikt atstāti vietās, kur tie netraucē turpmākai teritorijas apsaimniekošanai. Nepieciešama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
1	9	Meža lauce, kura daļēji aizaugusi ar jauniem bērziem, kārkliem un baltalkšņiem.	Nogabalā veicama jauno koku un krūmu izciršana un atklātas lauces atjaunošana. Turpmākas apsaimniekošanas atvieglošanai, meža lauce izslēdzama no meža reģistra.
1	10	Nogabals atzinuma ietvaros nav vērtēts un apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai nav plānoti.	
1	11	Kokaudzē dominē baltalksnis un āra bērzs. Zemsedzi veido palieņu zālājiem raksturīgā veģetācija, kurā dominē purvāja ciesa, parastā vīgrieze, slaidais grīslis un parastā ciņusmilga.	Nogabalā veicama bērzu un baltalkšņu izciršana un atmežošana, atjaunojot atklātāku parkveida pļavas lauci. Saudzējami senie parkveida ozoli, kā arī citi platlapju koki un ainaviski citu sugu koki, kuri nenoēno senos parkveida ozolus. Atstājami visu sugu koki, kuru diametrs >50 cm. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas pēc nepieciešamības ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana, celmi var tikt atstāti vietās, kur tie netraucē turpmākai teritorijas apsaimniekošanai. Nogabalā veicama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
Īpašuma kadastra apzīmējums – 50900130053, Mežsētas			
2	1	Kokaudzē dominē āra bērzs un parastais ozols. Zemsedzē izteikti dominē slotiņu ciesa, sastopama arī liektā sariņsmilga, parastā ciņusmilga. Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku un krūmu ciršana, saglabājot ar krāsu marķētos saudzējamos kokus. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana un parkveida pļavu biotopa uzturēšana. Slotiņu ciesas ierobežošanai nepieciešama pļaušana vismaz 2 reizes sezonā, zāli novācot, pirmo reizi pļaujot neilgi pirms ziedēšanas.
2	2	Kokaudzē pamatā dominē parastā goba un parastais ozols. Zemsedzē izteikti dominē slotiņu ciesa. Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku ciršana, veidojot atklātāku parkveida pļavu ainavu, atstājami senie parkveida ozoli, citi platlapju koki, ainaviski bērzi, kā arī visu sugu koki, kuru diametrs >50 cm. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana vietās, kur notikusi koku ciršana. Celmi var tikt atstāti vietās, kur tie netraucē turpmākai teritorijas apsaimniekošanai,pēc nepieciešamības veicama augsnes līdzināšana, nepieciešama parkveida pļavu biotopa uzturēšana. Slotiņu ciesas ierobežošanai

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Nogabala raksturojums	Apsaimniekošanas pasākumi
			nepieciešama pļaušana vismaz 2 reizes sezonā, zāli novācot, pirmo reizi pļaujot neilgi pirms ziedēšanas.
2	3	Kokaudzi veido lieli parkveida ozoli, kā arī lielu dimensiju apses, sekundārajā kokaudzē dominē baltalksnis *Alnus incana*. Nogabalā tiek veikta noganīšana ar briežiem.	Visā nogabalā veicama atmežošana parkveida pļavu atjaunošanai. Nepieciešama koku un krūmu ciršana, saglabājot ar krāsu marķētos saudzējamos kokus. Pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas pēc nepieciešamības ir veicama koku celmu un sakņu frēzēšana, celmi var tikt atstāti vietās, kur tie netraucē turpmākai teritorijas apsaimniekošanai, veicama parkveida pļavu biotopa uzturēšana.
2	4	Nogabals atzinuma ietvaros nav vērtēts un apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai nav plānoti.	

Robežnieki

Sugu un biotopu ekspertes
Evitas Oļehnovičas
Eksperta sertifikāta Nr. 128
e-pasts: evita.olehnovica@gmail.com
tālr. +371 26590488

2025. gada 18.decembrī

Eksperta atzinums Nr. 2025/02

par biotehniskajiem pasākumiem Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības struktūru un funkciju atjaunošanai Gulbenes novada Stradu pagasta "Robežniekos", zemes vienībā ar kadastra Nr. 50900130008.

1.Biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu

Biotopu grupas: zālāji, meži

Biotops: ES nozīmes īpaši aizsargājams biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības

2. Dati par pētāmās teritorijas apsekošanu

Atzinums sniegts par biotehniskajiem pasākumiem Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamā biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* struktūru un funkciju atjaunošanai Gulbenes novada Stradu pagasta "Robežniekos", zemes vienībā ar kadastra Nr. 50900130008 (1. pielikuma 1.attēls). Atzinuma ietvaros sākotnēji apsekotās teritorijas platība ir 12 ha. Teritorija dabā apsekota trīs reizes:

1) 2024. gada 8. augustā, apsekojuma ilgums ~ 3 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Veikts teritorijas pirmreizējs novērtējums;
2) 2025. gada 20. maijā, apsekojuma ilgums ~ 8 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Teritorijā plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības. Veikta parkveida pļavu biotopa kartēšana.
3) 2025. gada 30. jūlijā, apsekojuma ilgums ~ 3 h. Saulains laiks bez nokrišņiem. Teritorijā plānoti nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi parkveida pļavu atjaunošanai, iezīmēti saudzējamie parkveida koki un nākotnes biokoki, atzīmētas aizsargājamās un retās sugas, kā arī citas dabas vērtības.

Visās apsekojuma dienās laika apstākļi un sezona ir piemēroti teritorijā esošo biotopu un tiem nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu novērtēšanai.

Apsekojumu laikā teritorija izstaigāta brīvi izvēlētā maršrutā tādā veidā, lai noklātu visu izvērtējamo platību, veikta teritorijas fotofiksācija. Saudzējamie koki iezīmēti ar krāsu ar dastmēru nomērīts koku diametrs krūšu augstumā. Saudzējamo koku koordinā[illegible] katra koka sugu, diametru un uz tā atrodamajām retām un aizsargājamām sugām, kā arī dabiskā[illegible]ža biotopu (DMB) indikatorsugām ievākti, izmantojot aplikācijā ArcGIS Survey123 šim [illegible] izveidotu anketu.

Signature not validated
Digitally signed by EVITA OĻEHNOVIČA
Date: 2025.12.18 14:48:11 EET

Atzinuma sastādīšanā izmantotā informācija par reto īpaši aizsargājamo sugu atradnēm iegūta no DDPS "Ozols" , kā arī teritorijas apsekojumos dabā.

ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu kvalitātes un tiem nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu novērtēšanai izmantota ES aizsargājamo biotopu noteikšanas rokasgrāmata (Auniņš 2013). Parkveida pļavu biotopa atjaunošanas pasākumu plānošanā ņemtas vērā rekomendācijas, kas iekļautas Rekomendācijās biotopa *Parkveida pļavas un ganības 6530** saglabāšanai dabas liegumā "Lubāna mitrājs (Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs 2019), Aizsargājamo zālāju biotopu saglabāšanas vadlīnijās (Rūsiņa 2017), Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plānā (Bāra 2015) un Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plānā (Blanka 2025).

3. Teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam

Atzinumā vērtētā teritorija atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – dabas liegumā "Lubāna mitrājs", kas ietilpst Natura 2000 aizsargājamo teritoriju tīklā. Saskaņā ar Natura 2000 standarta datu formā (EC 2019) un Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plānā (Blanka 2025) iekļauto informāciju aizsargājamā teritorijā konstatēti 27 ES nozīmes aizsargājamie biotopi, tai skaitā biotops 6530* *Parkveida pļavas un ganības*.

Aizsargājamai teritorijai ir apstiprināts Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plāns, kas ir spēkā līdz 2036. gadam. Dabas aizsardzības plāna ietvaros ir veikts dabas liegumā esošo dabas vērtību izvērtējums, kā arī ieteikti nepieciešamie biotopu apsaimniekošanas pasākumi, noteikti teritorijas ilgtermiņa un īstermiņa aizsardzības mērķi. Saskaņā ar dabas plānā ietverto informāciju biotopa 6530* platība dabas liegumā veido 16-21% no biotopa kopplatības valstī, tādējādi dabas liegums ir viena no nozīmīgākajām teritorijām šī biotopa saglabāšanai valstī. Tomēr biotopa kvalitāte dabas liegumā novērtēta no zemas līdz vidējai, turklāt lielākajai daļai zemā kvalitātē esošo biotopu ir tendence pasliktināties. Kā būtiskākie apdraudējumi parkveida biotopiem dabas liegumā minēti tradicionālās apsaimniekošanas un īpaši – ganīšanas pārtraukšana. Tā rezultātā kādreiz atklātās platībās augošajiem kokiem palielinās noēnojums un tie aiziet bojā.

Dabas liegumā esošās parkveida pļavas vērtētas kā īpaši nozīmīga dzīvotne retām un aizsargājamām ķērpju sugām ar dažādām ekoloģiskajām prasībām. Norādīts, ka atsevišķām biotopu apdzīvojošām īpaši aizsargājamām ķērpju sugām ir nepieciešami labi gaismas apstākļi, tomēr biotopā sastopamas arī ķērpju sugas, kurām nepieciešams noēnojums. Tāpēc pirms apsaimniekošanas pasākumu plānošanas nepieciešams rūpīgi apzināt ķērpju sugas attiecīgajos biotopa poligonos, kā arī rekomendēts veikt epifītisko ķērpju monitoringu pēc biotopa apsaimniekošanas pasākumu veikšanas, lai novērtētu konkrētu apsaimniekošanas pasākumu ietekmi uz īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanu un nepieciešamības gadījumā optimizētu plānotās darbības īpaši aizsargājamo ķērpju sugu dzīvotņu kvalitātes uzlabošanai.

Plānā aprakstīta parkveida pļavu nozīme ar veciem, dobumainiem lapu kokiem saistītām bezmugurkaulnieku sugām, no kurām lielākā dabas aizsardzības vērtība ir lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita*. Dabas liegums "Lubāna mitrājs" ir nozīmīga teritorija sugas saglabāšanai Latvijā, liegumā lapkoku praulgrauzim ir lielas piemērotu dzīvotņu platības, turklāt lielākā daļa sugas atradņu ir koncentrētas tieši teritorijas ziemeļu daļā esošajās parkveida pļavās. Kopumā lapkoku praulgrauzim dabas liegumā konstatētas 65 atradnes. Norādīts, ka platlapju koku kontinuitāte lieguma teritorijā ir atšķirīga, tomēr lielākoties ir pieejami dažādu paaudžu koki vai arī iztrūkst tikai vienas paaudzes, visbiežāk jaunās paaudzes, koki. Situācijas uzlabošanai ieteikts stādīt jaunus parkveida kokus, ka arī aizsargāt esošos jaunos kokus no bebru darbības, daudzos gadījumos vēlama lapkoku

praulgrauzim piemēroto koku atēnošana, lai nodrošinātu sugai nepieciešamos gaismas apstākļus. Dabas lieguma ziemeļu daļā vismaz vienā atradnē konstatēta arī ar parkveida pļavām saistītā īpaši aizsargājamā suga dobumu māņskorpions *Anthrenochernes stellae*, kurš apdzīvo saules apspīdētu vai pusnoēnotu lapu koku dobumu trūdus. Dabas liegums "Lubāna mitrājs" tiek uzskatīta par sugai nozīmīgāko teritoriju valstī, kurā ir atzīmēti vismaz 167 sugai piemēroti koki – ozoli, kas atbilst dižkoka statusam. Minēto sugu dabas liegumā visvairāk apdraud vecu dobumainu ozolu skaita samazināšanās, jo daļa parkveida pļavu sukcesijas rezultātā ir aizaugušas ar krūmiem un sekundāro kokaudzi, radot parkveida ozoliem nelabvēlīgus apstākļus. Dabas liegums ir īpaši nozīmīga teritorija arī ļoti reti sastopamajam rūsganajam sprakšķim *Elater ferrugineus*, kurš apdzīvo līdzīgas dzīvotnes kā lapkoku praulgrauzis un dobumu māņskorpions.

Dabas plānā izcelta ne tikai parkveida pļavu nozīme no dabas daudzveidības saglabāšanas viedokļa, bet arī to ainaviskā un kultūrvēsturiskā vērtība. Atzinuma teritorija ietilpst Pededzes kultūrvēsturiskajā ainavu telpā, kuru raksturo plašas palieņu pļavas, lieli ozoli, palu dinamika un aluviāls reljefs. Tajā saglabājušās vēsturisko zemes izmantošanas veidu liecības – senas viensētu vietas reljefa paaugstinājumos un parkveida pļavas un ganības, kuras izceltas kā šīs ainavu telpas galvenā vērtība. Plānā uzsvērts, ka "Pededzes palieņu ainava ar upi, ozoliem un parkveida pļavām ir viena no latviskas ainavas ikonām, kam piemīt liela vērtība. Nākotnē apsaimniekojot ir jādomā kā saglabāt, uzturēt un pilnveidot šo ainavas telpu" .

Dabas aizsardzības plānā ir noteikts, ka dabas lieguma "Lubāna mitrājs" ilgtermiņa mērķis ir "Nodrošināt Latvijas lielākā iekšzemes mitrāju kompleksa vienotu aizsardzību, saglabājot unikālo Eiropas un pasaules nozīmes dabas kompleksu ar izcilu nozīmi daudzu īpaši aizsargājamo sugu populāciju un biotopu saglabāšanai – saglabātas Lubāna mitrāja klānu pļavas, parkveida pļavas Pededzes krastos, purvi, plašās purvainu un kūdrāju mežu teritorijas, ūdensputnu pulcēšanās vieta pavasara un rudens caurceļošanas laikā, ligzdošanas vieta daudzām pasaulē apdraudētām putnu sugām".

Dabas liegumam plānā noteikti vairāki īstermiņa mērķi, kas ir strukturēti pa tematiskām grupām. Uz parkveida pļavu apsaimniekošanu visciešāk attiecināma B grupa "Dabas, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību apsaimniekošana", kurā apkopoti sekojoši mērķi:

- B.1. Veicināt zālāju biotopu apsaimniekošanu 3710 ha platībā, uzlabojot zālāju kvalitāti un nodrošinot to platību nesamazināšanos, un palielināt aizsargājamo zālāju biotopu platību par 795 ha.

Šī mērķa sasniegšanai ir paredzēts pasākums B.1.1.2. Izolētu koku un koku grupu uzturēšana labas un izcilas kvalitātes zālāju biotopos, kas ietver arī jaunu koku stādīšanu parkveida zālājos, kuros trūkst jaunākas paaudzes koku.

- B.5. Uzturēt un palielināt retajām un aizsargājamajām sugām piemērotas dzīvotnes platības.

Šī mērķa sasniegšanai paredzēti pasākumi: B.5.2.1. Biotopa Parkveida pļavas un ganības 6530 apsaimniekošana; B.5.2.2. Dižkoku apsaimniekošanas pasākumi, B.5.2.4.Lapkoku praulgrauzim piemēroto koku atēnošana.*

- B.7. Ainavu telpu galveno struktūras elementu saglabāšana un attīstība DL "Lubāna mitrājs" teritorijā – uzturētas atvērtās ainavas un vērtīgie skati: atklātie ūdeņi, niedrāju audzes, dažādu tipu purvi ar minerālaugšņu salām, Aiviekstes un citu upju krastos esošie klāni un palienes, plašās purvainu un kūdrāju mežu teritorijas un parkveida pļavas Pededzes krastos.

Uz parkveida pļavu biotopu attiecināmi arī noteikti pasākumi, kas iekļauti mērķu grupā D Zinātniskā izpēte, monitorings un plānošana:

- D.1. Tiek īstenoti zinātniskie pētījumi dabas vērtību aizsardzības kvalitātes uzlabošanai, un *D.1.1. pasākums: Vienotas aizsardzības stratēģijas izstrāde biotopa Parkveida pļavas un ganības 6530* un ar to saistīto sugu saglabāšanai DL Lubāna mitrājs, DL "Sitas un Pededzes paliene" un DL "Mugurves pļavas".*
- D.3. Īstenots ES nozīmes biotopu monitorings.
- D.4. Īstenots dabas vērtību apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings.

Projekta ietvaros plānotie apsaimniekošanas pasākumi atzinumā vērtētajā teritorijā ir tieši vērsti uz dabas aizsardzības plānā nosprausto ilgtermiņa un īstermiņa mērķu sasniegšanu attiecībā uz biotopa 6530* atjaunošanu un apsaimniekošanu.

Dabas liegumam ir izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta noteikumi Nr. 135 "Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". Saskaņā ar minēto noteikumu 8.12. apakšpunktu visā dabas lieguma teritorijā aizliegts mežaudzēs cirst nokaltušus un dobumainus kokus un izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) novākšanu, tos atstājot augšanas vietā.

Gandrīz visa atzinuma teritorija ietilpst dabas lieguma zonā. Saskaņā ar minēto noteikumu 17.1. punktu dabas lieguma zonā ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju drīkst mainīt zemes lietošanas kategoriju aizsargājamo biotopu atjaunošanai. Saskaņā ar noteikumu 18. punktu dabas lieguma zonā aizliegts veikt mežsaimniecisko darbību un krūmu ciršanu no 15. marta līdz 31. jūlijam, savukārt 18. 4. punkts paredz aizliegumu cirst vai citādi bojāt un iznīcināt savrupi augošus ozolus un aizvākt un iznīcināt to nokritušos zarus, izņemot bīstamo koku novākšanu, atstājot tos augšanas vietā.

Mežaudzes 1. kvartāla 2. un 4. nogabals ietilpst regulējamā režīma zonā. Atbilstoši noteikumu 15.4 punktam regulējamā režīma zonā ir aizliegta saimnieciskā vai cita veida darbība, tomēr ir atļauta tādu pasākumu īstenošana, kas nepieciešami ekosistēmu, aizsargājamo sugu un aizsargājamo biotopu aizsardzībai un saglabāšanai, ja ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja. Regulējamā režīma zonā esošajā 1. kvartāla 2. nogabalā apsaimniekošanas pasākumi nav plānoti, savukārt 1. kvartāla 4. nogabalā plānota koku un krūmu ciršana nelielā platībā, lai atbrīvotu vienu seno parkveida ozolu no koku un krūmu apauguma tā vainaga projekcijā.

Attiecībā uz atzinuma teritorijā esošajiem dižkokiem ir piemērojams noteikumu 35. punkts, kas nosaka, ka ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, atļauta to izciršana aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu mežā un ārpus tā. Saskaņā ar noteikumu 36. punktu aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju pēc arborista pozitīva atzinuma saņemšanas vienīgi gadījumos, ja koks kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju. Atbilstoši noteikumu 37. punktam, ja aizsargājamais koks ir nolūzis vai nozāģēts, koka stumbrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

Parkveida pļavu biotopa atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumi plānoti atbilstoši teritorijas izmantošanu un apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

4.Atzinuma sniegšanas mērķis

Atzinuma sniegšanas mērķis ir Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamā biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* stāvokļa novērtēšana un nepieciešamo biotopa atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumu plānošana saimniecībā "Robežnieki" (kadastra Nr. 50900130008).

5. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts

Atzinumā vērtētā teritorija atrodas zemes vienībā ar kadastra Nr. 50900130008 Gulbenes novada Stradu pagastā. Teritorija atrodas Austrumlatvijas zemienē, Lubānas līdzenumā, Pededzes upes labajā krastā. Vērtētās teritorijas reljefs ir līdzens ar atsevišķām ieplakām. Daļu atzinuma teritorijas pašlaik aizņem meža zemes (1.pielikuma 3. attēls). Arī vēsturiskajā 1947.gada PSRS Ģenerālštāba kartē (1. pielikuma 2. attēls) daļā atzinuma teritorijas redzamas mežaudzes, tomēr salīdzinoši lielākas platības salīdzinot ar mūsdienu situāciju aizņem atklātas zālāju teritorijas ar atsevišķiem kokiem. Līdz ar to var secināt, ka vismaz daļa mežaudžu atzinuma teritorijā ir veidojušās, aizaugot atklātiem zālājiem un parkveida pļavām. Par to mūsdienās dabā liecina kokaudzes sastāvs atzinuma teritorijā esošajos meža nogabalos (1.tabula,), kuros dominē baltalkšņi, bērzi un jauni platlapju koki, starp kuriem saglabājušies atsevišķi lieli ozoli ar zemiem zariem (2. pielikuma 1.attēls).

1.tabula

Atzinuma teritorijā ietverto meža nogabalu apraksts (16.04.2025.)

Kv.Nr.	Nog.Nr.	Platība, ha	Mežaudzes tips	Mežaudzes formula
1	2	0,52	Platlapju ārenis	7Os2B87 1Ba72
1	3	0,49	Platlapju ārenis	6Os52 3Os1Ba29
1	4	1,05	Platlapju ārenis	7B88 2Ba68 1M88
1	5	1,06	Gārša	5Ba5M62
1	6	1,39	Gārša	6Ba47 3Ba37 1M47
1	8	0,44	Slapjā gārša	6Ba2M2B53

Pārējo atzinuma teritorijas platību aizņem gan atbilstoši apsaimniekotas, gan aizaugošas (teritorijas Z daļā gar zemes vienības robežu) parkveida pļavas (2. pielikuma 2. attēls).

6. Īss piegulošās teritorijas raksturojums

Atzinumā vērtētā teritorija austrumu daļā robežojas ar atbilstoši apsaimniekotām parkveida pļavām Pededzes upes krastos un Pededzes upi, savukārt rietumu daļā ar Audīles upi un plašu valsts mežu masīvu. Atzinumā vērtētajos meža nogabalos konstatētie sekundārajā kokaudzē ieaugušie lielie parkveida koki veido vienotu parkveida pļavu kompleksu ar apsaimniekoto pļavu daļu.

7. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju un apsekojumos dabā iegūtajiem datiem (1. pielikuma 4. attēls) atzinumā vērtētajā teritorijā kopumā konstatētas 12 īpaši aizsargājamās sugas (2. tabula), kas ietilpst Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". No tiem 10 sugas ietilpst arī to īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, kurām veidojami mikroliegumi saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un

apsaimniekošanas kārtību,to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu". Gandrīz visas teritorijā konstatētās aizsargājamās sugu ir saistītas ar parkveida pļavu biotopiem.

2. tabula

Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

Sugas nosaukums	**Sugas sastopamība atzinuma teritorijā**	**Sugas sastopamība Latvijā**
Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga atzinuma teritorijā konstatēta 1. kvartāla 5. nogabalā uz diviem kokiem, kā arī uz četriem kokiem ārpus meža nogabaliem.	Lapkoku praulgrauzis apdzīvo vecu lapu koku dobumus atklātās saulainās vietās. Parkveida pļavas un ganības ir sugai nozīmīgākā dzīvotne Latvijā. Dabas liegums "Lubāna mitrājs" ir viena no teritorijām ar lielākajām sugas metapopulācijām valstī (Valainis et al 2015).
Šneidera mizmīlis *Boros schneideri*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju 2002. gadā suga konstatēta zem viena ozola mizas atzinuma teritorijas apsaimniekotajā daļā. Minētais sugas novērojums bija pirmais atkārtotais sugas novērojums Latvijā kopš 19. gadsimta (Vilks&Telnov 2003).	Šneidera mizmīlis pamatā ir sastopams priežu mežos un galvenokārt apdzīvo nesen atmirušas priedes ar mizu, bet retāk ir konstatēts arī uz ozoliem, eglēm, melnalkšņiem, bērziem un ošiem. Sugas kāpuri ir sastopami zem šo koku mizas, kur tie barojas ar koksnes trupes sēnēm. Sugai optimālākais biotops ir skrajas un labi izgaismotas vecas priežu mežaudzes. Šneidera mizmīlis piemērotos biotopos sastopams visā Latvijas teritorijā (Valainis 2018).
Spožā skudra *Lasius fuliginosus*	Apsekojuma laikā konstatēti trīs sugas apdzīvoti ozoli.	Parkveida biotopiem raksturīga suga. Sastopama diezgan bieži visā Latvijas teritorijā. Veido pūžņus atsevišķi augošu koku dobumos un pie koku saknēm, visbiežāk apdzīvo ozolus un liepas (Kalniņš&Dreimanis 2007, Dreimanis 2012) .
Plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus*	Apsekojumu laikā konstatēta uz viena dzīva ozola un vienas ozola kritalas.	Parkveida biotopiem raksturīga suga. Latvijā sastopama diezgan regulāri uz veciem ozoliem un ozolu atmirušās koksnes mežos ar lieliem ozoliem, parkveida pļavās un parkos (Meiere 2018).
Sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea (*syn. *Inoderma byssaceum)*	Apsekojumu laikā konstatēta uz 8 ozoliem.	Suga Latvijā sastopama samērā reti pārsvarā augstas kvalitātes dabiskos platlapju mežu biotopos, tomēr retāk arī parkveida situācijās, uz kokiem to ēnas pusē (Moisejevs 2018).
Apsarmotā kalīcija	Apsekojumu laikā konstatēta	Sastopama ļoti reti visā Latvijas teritorijā

Calicium adspersum	uz diviem ozoliem. Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju atzinuma teritorijā tā konstatēta uz vēl viena ozola parkveida pļavu biotopa apsaimniekotajā daļā.	galvenokārt uz ozolu mizas lapkoku mežos, kā arī atklātās vai nesen aizaugošās parkveida pļavās mēreni izgaismotos apstākļos (Moisejevs 2018, Kaupuža&Ķuze 2025).
Brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala*	Apsekojumu laikā konstatēta uz viena ozola. Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju atzinuma teritorijā tā konstatēta uz vēl viena ozola parkveida pļavu biotopa apsaimniekotajā daļā.	Samērā reti visā Latvijas teritorijā. Sugai nepieciešams apgaismojums kombinācijā ar paaugstinātu mitruma līmeni. Sastopama uz platlapju (biežāk ozolu) mizas galvenokārt platlapju mežos, vecos parkos, alejās, parkveida pļavās, kā arī uz vecām koka ēkām labi apgaismotos apstākļos (Moisejevs 2018, Kaupuža&Ķuze 2025).
Dzeltenīgā pertuzārija *Pertusaria flavida*	Apsekojumu laikā konstatēta uz četriem ozoliem.	Sastopama reti visā valsts teritorijā uz platlapju (īpaši ozolu) mizas labi apgaismotās vietās parkos, alejās parkveida pļavās un ozolu mežos (Moisejevs 2018, Kaupuža&Ķuze 2025).
Skleroforas *Sclerophora spp.*.	Skleroforu ģints sugas apsekojumu laikā konstatētas uz 7 kokiem (5 ozoliem un 2 gobām). Saskaņā ar DDPS 'Ozols" pieejamo informāciju atzinuma teritorijā uz apsaimniekotajā parkveida pļavu daļā esošajiem kokiem konstatētas trīs skleroforu sugas: bālā sklerofora *Sclerophora pallida*, konusveida sklerofora *Sclerophora coniophaea* un ošu sklerofora *Sclerophora farinacea*.	Skleroforu sugas sastopamas ļoti reti visā Latvijas teritorijā. Sugas atrodamas uzs veciem platlapju kokiem gan noēnotos ilglaicīgos mežos, gan parkveida pļavās un vecos parkos, visas skleroforu sugas ir iespējams konstatēt senās parkveida ainavās (Moisejevs 2016, Moisejevs 2018).
Zaļā divzobe *Dicranum viride*	Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju suga atzinuma teritorijā konstatēta 1. kvartāla 5. nogabalā uz viena koka.	Zaļā divzobe kā epifīts aug uz lapkoku (biežāk ozolu) mizas pamatā platlapju, melnalkšņu un jauktu koku mežos, retāk parkveida ainavās. Suga piemērotos biotopos sastopama reti visā Latvijas teritorijā, ievērojami biežāk valsts austrumu daļā. Dabas liegums "Lubāna mitrājs" ir viena no sugai nozīmīgākajām teritorijām Latvijā (Baroniņa 2021).

Atzinuma teritorijā uz pieciem saudzējamiem kokiem konstatēta Latvijā reti sastopama ķērpju suga dzeltenspožie zeltmilti *Chrysotrix candelaris*, kas ir saistīta ar lielu dimensiju platlapju kokiem un ir sastopama atklātos biotopos – parkveida pļavās, parkos, alejās un labi izgaismotos platlapju mežos (Kaupuža&Ķuze 2025). Visticamāk suga atrodama arī parkveida pļavas apsaimniekotajā daļā, kur tā speciāli nav meklēta. Teritorijā uz saudzējamiem kokiem konstatētas arī septiņas DMB indikatorsugas, kas nav īpaši aizsargājamo sugu sarakstā – tievā gludlape *Homalia trichomanoides* (10 koki), pinuma kažocene *Anomodon viticulosus* (9 koki), sašaurinātā māņkažocene *Pseudanomodon attenuatus* (syn. sašaurinātā kažocene *Anomodon attenuatus*) (6 koki), īssetas nekera *Neckera pennata* (1 koks), iesarkanā bacīdija *Bacidia rubella* un rakstu ķērpis *Graphis scripta* (1 koks).

8. Konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi

Saskaņā ar DDPS "Ozols" esošo informāciju atzinuma teritorijā konstatēti divi ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi 6530* *Parkveida pļavas un ganības* 1.variants un 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* 3. variants (1. pielikuma 5. attēls). Abi biotopi atbilst arī Latvijā aizsargājamiem biotopiem saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 350 " Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu".

Veicot teritorijas apsekojumu dabā konstatēts, ka parkveida pļavu biotops atzinuma teritorijā ir lielākā platībā salīdzinot ar DDPS "Ozols" attēloto biotopa platību. Tāpēc atzinuma izstrādes laikā veikta papildus parkveida pļavu biotopa kartēšana apsekotās kadastra vienības ietvaros tajās platībās, kur biotops dabā ir konstatēts, tomēr nav attēlots DDPS "Ozols". Atzinuma izstrādes laikā nokartēti divi parkveida pļavu poligoni 0,98 ha un 5,15 ha platībā aizpildot biotopa inventarizācijas anketas (1. pielikuma 5. attēls, 3. pielikums).

9. Citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju atzinuma teritorijā konstatēti četri dižkoki:

1) Parastais osis *Fraxinus excelsior* ar apkārtmēru 3,58 m;
2) Parastais ozols *Quercus robur* ar apkārtmēru 4,64 m;
3) Parastais ozols *Quercus robur* ar apkārtmēru 4 m;
4) Parastais ozols *Quercus robur* ar apkārtmēru 4,03 m;

Visi reģistrētie dižkoki atrodas ārpus mežaudzes nogabaliem (1. pielikuma 6. attēls).

10. Nepieciešamie pasākumi biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai

Lielākā daļa atzinuma teritorijā un tai tieši piegulošajā teritorijā esošās parkveida pļavas tiek atbilstoši apsaimniekotas, tomēr tām pieguļ atsevišķi aizauguša biotopa fragmenti, kur senos parkveida kokus ietver sekundārā kokaudze un biotopa apsaimniekošana nenotiek. Noēnojumā esoši parkveida koki nenodrošina piemērotas dzīvotnes gaismas un siltumu prasīgajām ķērpju un bezmugurkaulnieku sugām. Lai paaugstinātu biotopa kvalitāti un tādējādi nodrošinātu tā labvēlīgu aizsardzības stāvokli ir nepieciešami biotehniski pasākumi biotopam raksturīgās struktūras atjaunošanai. Labvēlīgā stāvoklī esoša biotopa platību palielināšana atzinuma teritorijā ir īpaši

nozīmīga lapkoku praulgrauzim, jo ļaus palielināt sugai piemērotas dzīvotnes platības. Starp saudzējamiem kokiem atjaunošanas teritorijā ir sugai nozīmīgi veci dobumaini koki ar prauliem.

Koku un krūmu ciršana

Koku un krūmu ciršanu atzinuma teritorijā jāveic tajās vietās, kur senās parkveida ainavas koki laika gaitā pēc apsaimniekošanas pārtraukšanas ir aizauguši ar jaunākiem kokiem un krūmiem. Koku un krūmu ciršana nepieciešama noteiktās 1. kvartāla 3., 4., 5. un 6. nogabala daļās kopā 0, 8 ha platībā kā arī ārpus meža nogabaliem teritorijas Z daļā gar kadastra vienības robežu 0,47 ha platībā (1. pielikuma 7. attēls).

Platībās,, kurās paredzēta koku un krūmu ciršana, ar krāsu marķēti saudzējamie koki, kuru uzskaitījums pa sugām apkopots 4. tabulā. Kā saudzējamie koki iezīmēti gan senie parkveida ainavas koki, gan nākotnes biokoki, kas aizstās vecos kokus pēc to nokalšanas un nodrošinās parkveida ainavas kontinuitāti (1. pielikuma 6.attēls). Kā saudzējamie koki atzīmēti arī vecu lazdu puduri. Saglabāti visi koki, kas ir aizsargājamo sugu dzīvotnes. Koku un krūmu ciršana veicama 1. pielikuma 7. attēlā norādītajās platībās, dabā vadoties pēc marķētajiem kokiem un ciršanu veicot ne tālāk kā līdz 2 metru attālumam no pēdējo marķēto koku vainagu projekcijas.

4. tabula.

Atzinuma teritorijā dabā iezīmētie saudzējamie koki, neskaitot lazdas un visu sugu kokus ar diametru < 10 cm

Koka diametrs*	Ābele	Bērzs	Egle	Goba/vīksna	Liepa	Melnalksnis	Osis	Ozols
50-50+	0	0	0	2	0	0	0	13
46-49	0	0	0	0	0	0	0	0
41-45	0	0	0	2	0	0	0	0
36-40	0	0	0	0	0	1	0	1
31-35	0	1	0	1	0	0	0	0
26-30	0	0	0	1	1	0	0	0
21-25	0	0	2	0	1	0	0	0
16-20	1	0	0	0	0	0	0	0
10-15	0	0	0	0	0	0	1	0
Kopā	1	1	2	6	2	1	1	14

*Koka diametrs 1,3 m augstumā virs sakņu kakla

Veicot koku un krūmu ciršanu nepieciešams ievērot prasības, kas ietvertas Ministru kabineta noteikumos Nr. 135 "Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un ir sīkāk aprakstītas šī atzinuma 3. punktā. Plānojot koku un krūmu ciršanu ir jāievēro mežsaimnieciskās darbības aizliegums putnu ligzdošanas laikā no 15. marta līdz 31. jūlijam.

Koku un krūmu ciršana veicama ar rokas darbarīkiem, izvācot maksimāli daudz ciršanas atlieku. Pēc ciršanas darbu veikšanas nocirstos kokus un krūmus no teritorijas ir jāizved tādā veidā, lai tie nekaitētu parkveida kokiem un nākotnes biokokiem. Izvešana veicama pēc iespējas saudzējot piegulošos atklāto zālāju biotopus, pārvietojoties pa jau esošajām traktora sliedēm vai jau traucētajām vietām. Pēc kokmateriālu izvešanas traucētās vietas ir jāsakopj, lai tajās var atjaunoties iepriekšējā veģetācija. Ir pieļaujama kokmateriālu un ciršanas atlieku īslaicīga uzglabāšana atjaunojamā biotopa platībā pēc tam krautuvju vietu sakopjot, lai būtu iespējama tās turpmāka apsaimniekošana kopā ar pārējo biotopa teritoriju. Ja ir kokmateriāli un ciršanas atliekas, kuru izvešana ir apgrūtināta, tad ir pieļaujama to sadedzināšana vietās, kur tā nekaitē saudzējamajiem kokiem, sausokņiem un kritalām, kā arī piegulošajiem zālāju biotopiem.

Atmežošana

Atmežošana ir veicama daļā 1. kvartāla 6. nogabala kopā 0,46 ha platībā (1. pielikuma 7. attēls), kur pēc sekundāro koku un krūmu nociršanas un celmu nofrēzēšanas turpmāk ir paredzēts uzturēt un apsaimniekot zālāju. Tā ir nepieciešama, jo pēc zālāja turpmākas uzturēšanas to noganot vai/un pļaujot teritorijā vairs nebūs saglabājusies mežam raksturīga zemsedze un vides apstākļi.

Atmežošana pašlaik nav paredzēta 1.kvartāla 3., 4. un 5. nogabalos, kur koku un krūmu ciršana veicama nelielā platībā, atēnojot dažus atklātajai parkveida ainavai piegulošus ozolus.

Darbība veicama atbilstoši MK noteikumu Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā" prasībām. Saskaņā ar minēto noteikumu 6.6. punktu parkveida pļavas un ganības ir viens no īpaši aizsargājamo biotopu veidiem, kura atjaunošanai ir pieļaujama atmežošana.

Mežaudzes 1. kvartāla 6. nogabals ietilpst dabas lieguma zonā. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 135 "Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 24.1 punktu dabas lieguma zonā ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju ir pieļaujama zemes lietošanas kategorijas maiņa, ja tas nepieciešams aizsargājamo biotopu atjaunošanai.

Koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana

Lai mazinātu atvašu augšanu un atvieglotu turpmāko teritorijas apsaimniekošanu, pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas pēc nepieciešamības var veikt celmu un sakņu frēzēšanu. Frēzēšana atzinuma teritorijā nepieciešama tajās vietās, kur iepriekš ir veikta koku un krūmu izciršana un iebrauktas risas, veicot izcirsto koku un krūmu izvešanu. Ir pieļaujams atstāt nenofrēzētus celmus tajās vietās, kur frēzēšanas rezultātā varētu tikt traumēti saudzējamie koki vai to saknes. Frēzēšanu var neveikt vietās, kur tiek cirsti tikai atsevišķi koki un atstātie celmi netraucē teritorijas turpmākai apsaimniekošanai.

Atjaunotā biotopa uzturēšana

Lai uzturētu un pakāpeniski uzlabotu parkveida pļavu un ganību biotopa struktūru, pēc atjaunošanas darbu veikšanas ir nepieciešams turpināt biotopa apsaimniekošanu.

Pirmajos gados pēc atmežošanas atjaunotajās parkveida pļavās sagaidāma strauja atvašu ieviešanās un augsnes auglības palielināšanās, kas veicina slāpekli mīlošo augu sugu seguma palielināšanos. Lai ierobežotu atvases, kā arī veicinātu dabiska zālāja veģetācijas ātrāku ieviešanos, šajā periodā atmežotajās vietās vispiemērotākais apsaimniekošanas veids ir noganīšana.

Ja noganīšanu nodrošināt nav iespējams, tad pirmajos gados pēc atjaunošanas atmežotajās vietās rekomendējams atvases un augstos lakstaugus nopļaut vai sasmalcināt, atstājot biomasu uz vietas. Šīs darbības pēc biotopa atjaunošanas jāveic vismaz divas reizes katrā veģetācijas sezonā līdz atvašu vietā sāk dominēt lakstaugi. Pēc tam pļaušana jāturpina, zāles masu novācot, arī šajā posmā pirmajos gados tā veicama vismaz divas reizes sezonā.

Citi teritorijā esošā parkveida biotopa atjaunošanai un uzturēšanai nepieciešamie pasākumi

Pēc koku un krūmu ciršanas un celmu un sakņu frēzēšanas darbiem vietās, kur tas būs nepieciešams, ir veicama augsnes līdzināšana – ecēšana, diskošana, arī risu līdzināšana.

11. Secinājumi par plānotās darbības ietekmi uz konstatēto īpaši aizsargājamo sugu un biotopu stāvokli

Atzinuma teritorijā plānotie biotopa atjaunošanas un apsaimniekoša pasākumi ir vērsti uz ES īpaši aizsargājamā biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības aizsardzības stāvokļa uzlabošanu, palielinot labā stāvoklī esoša biotopa platības.

Plānotie apsaimniekošanas pasākumi neradīs būtisku negatīvu ietekmi uz atzinuma teritorijā esošo atklāto zālāju biotopu 6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas. Minētajā biotopā ir iespējams īslaicīgs velēnas un veģetācijas traucējums, atjaunošanas darbu laika pārvietojoties tehnikai, tomēr ilgtermiņā ietekme būs pozitīva, jo, izcērtot krūmus un kokus, palielināsies kopējā zālāja platība.

Lielākā daļa atzinuma teritorijā konstatēto aizsargājamo sugu ir saistītas ar parkveida biotopiem un paredzams, ka plānoto apsaimniekošanas pasākumu ietekme uz tām būs neitrāla vai labvēlīga.

Lielākā daļa teritorijā konstatēto īpaši aizsargājamo sugu ir cieši saistītas ar parkveida pļavām vai var apdzīvot parkveida biotopus. Atzinuma teritorijā novērotie aizsargājamie nagliņķērpji (skleroforas, brūngalvainā henotēka, apsarmotā kalīcija), kā arī dzeltenīgā pertuzārija ir tipiskas parkveida biotopu sugas un paredzams, ka plānoto apsaimniekošanas pasākumu ietekme uz tām būs neitrāla vai labvēlīga. Arī reti sastopamā ķērpju suga dzeltenspožie zeltmilti ir raksturīga parkveida pļavu biotopam. Teritorijā uz trīs saudzējamiem ozoliem konstatētā īpaši aizsargājamā spožā skudra apdzīvo atsevišķi augošu koku dobumus, līdz ar to parkveida pļavas ir sugai piemērots biotops. Savukārt īpaši aizsargājamajai sēņu sugai plaisājošajai rūtainei ir nepieciešami veci ozoli, kas ir nozīmīgs parkveida pļavu elements.

Labā stāvoklī esoša biotopa platību palielināšana atzinuma teritorijā ir īpaši nozīmīga lapkoku praulgrauža aizsardzībai, jo tādējādi tiks paplašinātas sugai piemērotu dzīvotņu platības. Atjaunojamai teritorijai piegulošajās apsaimniekotajās parkveida pļavās un uz atsevišķiem ozoliem zemes ceļā malā 1. kvartāla 5. nogabalā līdz šim konstatēti seši lapkoku praulgrauža apdzīvoti koki. Savukārt atjaunošanai paredzētajās platībās kā saudzējamie koki atzīmēti divi lielu dimensiju ozoli ar dobumiem, kas ir šai sugai potenciāli piemērotas dzīvotnes, ja tiks veikta to atēnošana un gaismas apstākļu uzlabošana.

Apsaimniekošanas pasākumu ietekme uz teritorijā iepriekš konstatēto Šneidera mizmīli un zaļo divzobi būs neitrāla, jo abu sugu apdzīvotie koki atrodas ārpus koku un krūmu ciršanai paredzētajām platībām.

Atzinuma teritorijā uz 8 ozoliem ir konstatēta sīkpunktainā artonija, kas pamatā ir saistīta ar netraucētiem mežiem un noēnotiem kokiem (Moisejevs 2018). Ņemot vērā sugas ekoloģiskās prasības, pastāv risks, ka pēc koku ciršanas tās populācija teritorijā var samazināties. Sugas atradnes koki teritorijā ir parkveida ozoli ar zemiem zariem un kuplu vainagu, kas netiks nocirsti atjaunošanas darbu veikšanas laikā, un ir paredzams, ka ozolu kuplie vainagi vismaz daļēji turpinās radīt sugai nepieciešamo noēnojumu arī pēc apkārtējo koku izciršanas. Uz saudzējamiem kokiem pie Audīles upes sīkpunktainā artonija uz ozolu stumbriem pamatā ir atrodama stumbra daļā virzienā uz upes pusi. Šajā stumbra pusē saglabāsies sugai nepieciešamais gaisa mitrums, savukārt atēnošana tiks veikta stumbra pretējā pusē, kas radīs minimālu ietekmi uz sugu. Sīkpunktainajai artonijai saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju reģistrēti vairāki atradņu punkti blakus esošajos mežu biotopos. Līdz ar to var secināt, ka atjaunošanas pasākumu rezultātā sugas populācija atjaunošanai paredzētajās platībās var samazināties, tomēr plašākā teritorijā tā saglabāsies stabila.

Pēc atjaunošanas darbu veikšanas paredzama negatīva ietekme uz teritorijā konstatētajām dabisko mežu biotopu indikatorsugām, kurām nepieciešama stabila meža vide. Saudzējamo koku atēnošana un ar to saistītās pēkšņās mikroklimata izmaiņas visticamāk samazinās šo sugu segumu un vitalitāti uz saudzējamiem kokiem. Mazāka ietekme prognozējama uz šo sugu atradnēm uz saudzējamiem kokiem pie Audīles upes tajās vietās, kur tās uz stumbra atrodamas ar ekspozīciju upes virzienā. Visas atjaunojamajās teritorijās atrodamās dabisko mežu biotopu indikatorsugas kopumā dabas lieguma teritorijā ir sastopamas samērā bieži (Blanka 2025).

Teritorijā esošās parkveida pļavas ir daļa no plašākas parkveida pļavu ainavas gar Pededzes upi, kurai piemīt būtiska ainaviskā un bioloģiskās daudzveidības vērtība. Plānotie atjuanošanas pasākumi atbilst dabas lieguma dabas aizsardzības plānā ietvertajam mērķim – saglabāt parkveida pļavas Pededzes upes krastos. Lai gan stjaunošanas darbu rezultātā var tikt negatīvi ietekmētas atsevišķas sīkpunktainās artonijas atradnes, tomēr ietekme paredzama nelielā platībā un nepasliktinās kopējo sugas populācijas stāvokli dabas lieguma teritorijā. Kopumā plānotās darbības radīs labvēlīgus apstākļus lapkoku praulgrauzim un gaismas prasīgajām ķērpju sugām, kas atbilst dabas aizsardzības plānā ietvertajām rekomendācijām. Ņemot vērā teritorijas apsaimniekošanas vēsturi, tās iekļaušanos plašākā parkveida ainavā un paredzamo pozitīvo vai neitrālo ietekmi uz lielāko daļu teritorijā konstatēto īpaši aizsargājamo sugu, konkrētajā teritorijā par prioritāru uzskatāma parkveida pļavu biotopa atjaunošana un uzturēšana.

Atzinuma sagatavošanā izmantotie informācijas avoti

Auniņš A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums. Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Pieejama: https://www.daba.gov.lv/lv/media/5946/download?attachment

Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts. Pieejams: https://www.daba.gov.lv/sites/daba/files/media_file/1458627582_20150105_parkveida_plavu_biotopa_plans.pdf

Baroniņa V. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga: Latvijas Dabas fonds.

Blanka L. (red.) 2025. Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plāns 2025. – 2036. gadam. SIA "Enviroprojekts" Pieejams: https://www.daba.gov.lv/lv/lubana-mitrajs

Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS („OZOLS" v.1.19.10.09). Dabas aizsardzības pārvalde: https://ozols.gov.lv/ozols

Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs 2019. Rekomendācijas biotopa *Parkveida pļavas un ganības 6530** saglabāšanai dabas liegumā "Lubāna mitrājs". Pieejamas: https://www.daba.gov.lv/lv/media/1851/download?attachment

Dreimanis J. 2012. Spožā skudra-2012.gada kukainis. Pieejams: https://dabasdati.lv/lv/article/spoza-skudra-2012-gada-kukainis/2012/

EC 2019. Natura 2000 teritorijas "Lubāna mitrājs" datu forma. Pieejama: http://natura2000.eea.europa.eu/

Kalniņš M., Dreimanis J. 2007. Protected insects of Latvia – *Lasius fuliginosus* (LATREILLE, 1798 (Hymenoptera: Formicidae). – Latvijas entomologs 44:95 – 102.

Kaupuža R., Ķuze I. 2025. Latvijas ķērpji un DMB sugas. Pieejams: www.kerpji.lv

Meiere D. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās sēņu sugas Latvijā. Latvijas Dabas muzejs. Pieejams: https://www.vraa.gov.lv/sites/vraa/files/doc/lvaf_senes1.pdf

MK noteikumi Nr. 135. Dabas lieguma "Lubāna mitrājs" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Pieņemti: 10.02.2009. https://likumi.lv/ta/id/188931-dabas-lieguma-lubana-mitrajs-individualie-aizsardzibas-un-izmantosanas-noteikumi

MK noteikumi Nr. 325. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā. Pieņemti: 18.06.2003. https://likumi.lv/ta/id/257685-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-un-ipasi-aizsargajamo-sugu-dzivotnu-atjaunosanu-meza

MK noteikumi Nr. 350. Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu. Pieņemti: 20.06.2017. https://likumi.lv/ta/id/291790-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-biotopu-veidu-sarakstu

MK noteikumi Nr. 396. Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu. Pieņemti: 14.11.2000. https://likumi.lv/ta/id/12821-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamo-sugu-un-ierobezoti-izmantojamo-ipasi-aizsargajamo-sugu-sarakstu

MK noteikumi Nr. 940. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. Pieņemti: 18.12.2012. https://likumi.lv/ta/id/253746-noteikumi-par-mikroliegumu-izveidosanas-un-apsaimniekosanas-kartibu-to-aizsardzibu-ka-ari-mikroliegumu-un-to-buferzonu-noteiksanu

Moisejevs R. 2016. Ķērpju indikatorsugu rokasgrāmata dabas pētniekiem. Daugavpils Universitāte Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts Pieejama: https://www.daba.gov.lv/lv/media/1662/download

Moisejevs R. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās ķērpju sugas Latvijā. Daugavpils Universitāte Pieejams: https://www.vdaa.gov.lv/sites/vraa/files/doc/lvaf_kerpji1.pdf

Rūsiņa S. (red.). 2017. Vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā. III Pļavas un ganības. Sigulda: Dabas aizsardzības pārvalde.

Valainis U. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās vaboļu sugas Latvijā. Daugavpils: Daugavpils Universitāte. Pieejams: https://www.vdaa.gov.lv/sites/vraa/files/doc/lvaf_vaboles1.pdf

Valainis U., Nitcis M., Aksjuta K., Barševskis A., Cibuļskis R, Balalaikins M., Avgin S.S. 2015. Results of using pheromone-baited traps for investigations of Osmoderma barnabita Motschulsky, 1845 (Coleoptera: Scarabaeidae: Cetoniinae) in Latvia. Baltic J. Coleopterol., 15(1): 37 – 45.

Vilks K., Telnov D. 2003. Notes on recent findings of *Boros schneideri* (Panzer, 1795) (Coleoptera, Boridae) in Latvia. Latvijas Entomologs, 40:63.

Atzinumu sagatavoja:

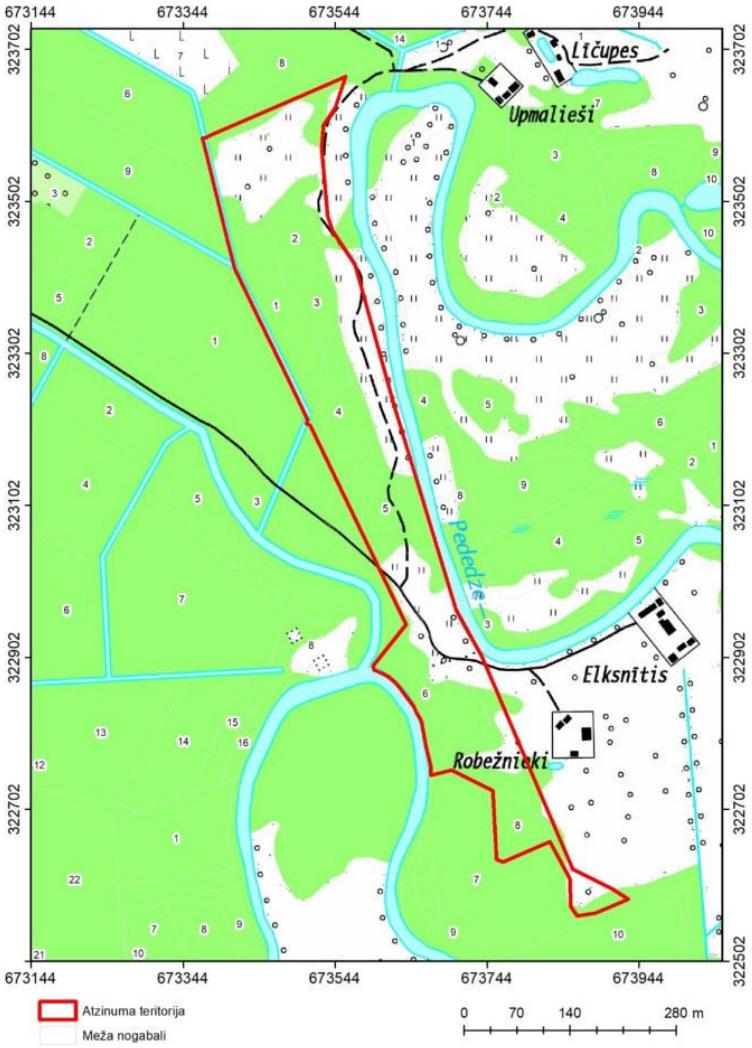
Evita Oļehoviča
Sugu un biotopu jomas eksperte par sugu grupām: sūnas , ķērpji un biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, zālāji, atsegumi un kritenes
Eksperta sertifikāta Nr. 128
Sertifikāta darbības termiņi:
12.04.2023.-11.04.2028. (biotopu grupām - meži un virsāji, purvi, sugu grupai - sūnas)
27.03.2021.-26.03.2026. (biotopu grupai - zālāji)
12.04.2023. - 11.04.2026. (biotopu grupai - atsegumi un kritenes, sugu grupai - ķērpji)

Atzinums sagatavots uz 13 (trīspadsimit) lappusēm un satur trīs pielikumus.

1. pielikums

Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli

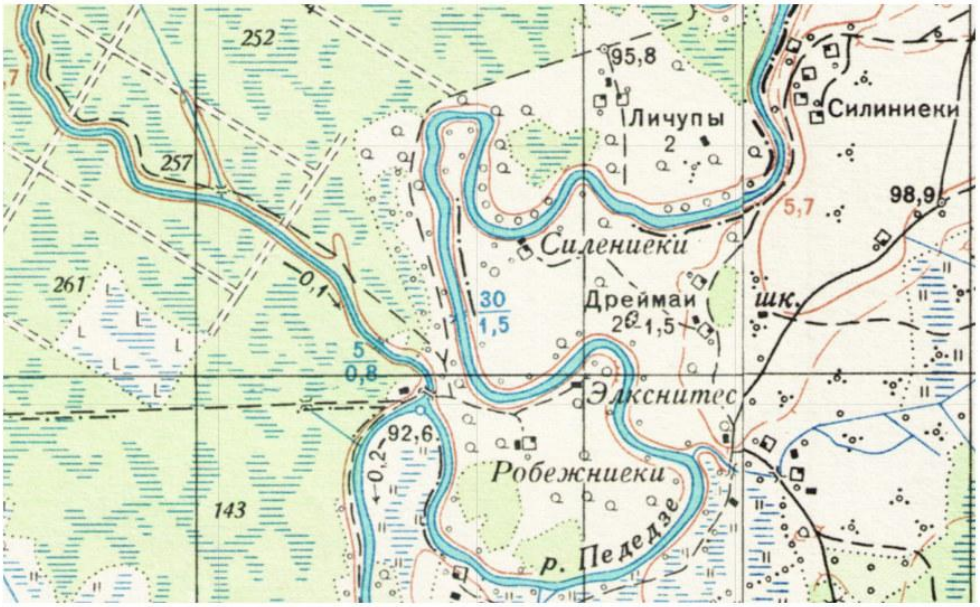
1. attēls
tzinuma teritorija topogrāfiskajā kartē

14

2.attēls

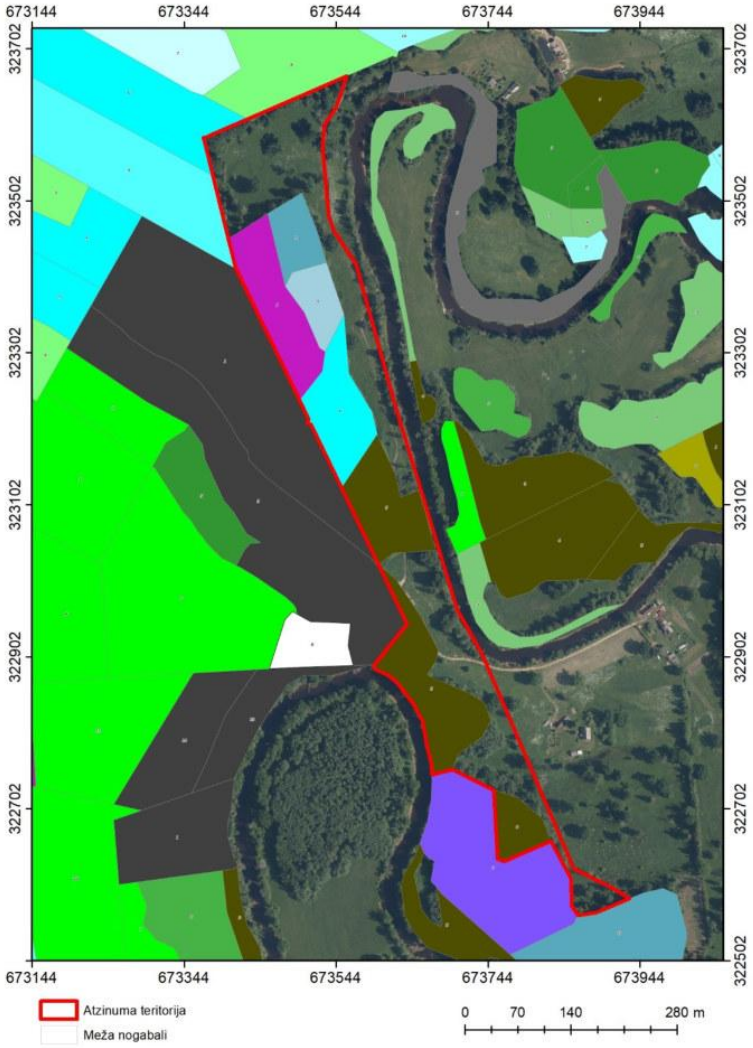
Atzinuma teritorija un apkārtne 1947.gada PSRS Ģenerālštāba kartē

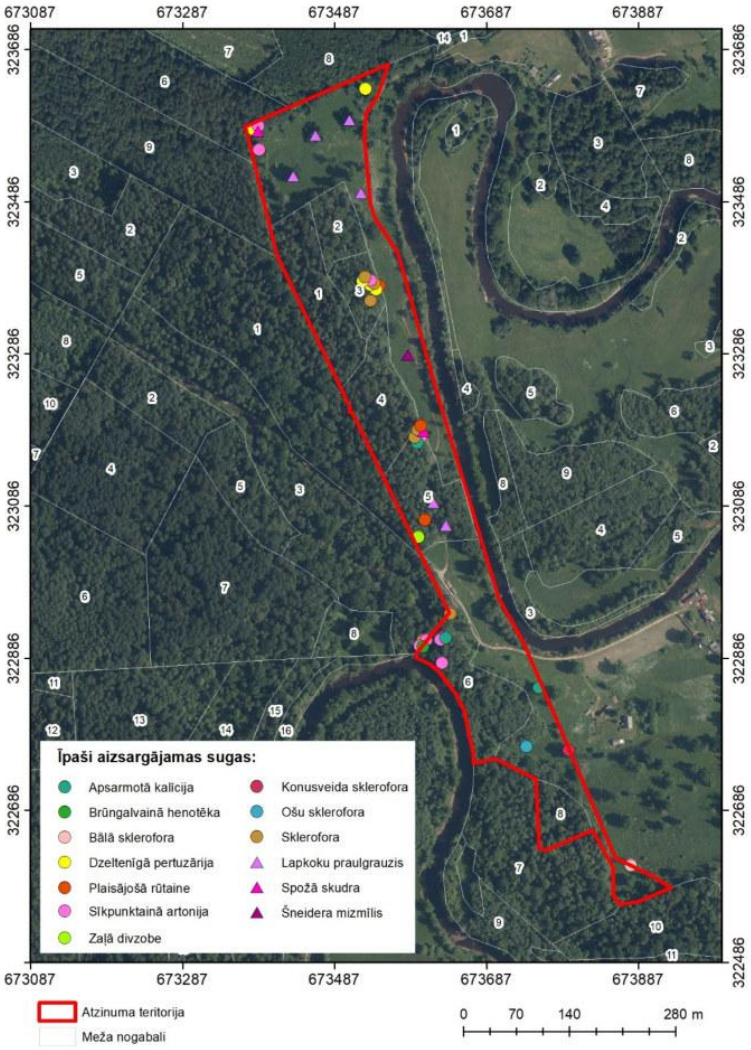
15

3.attēls

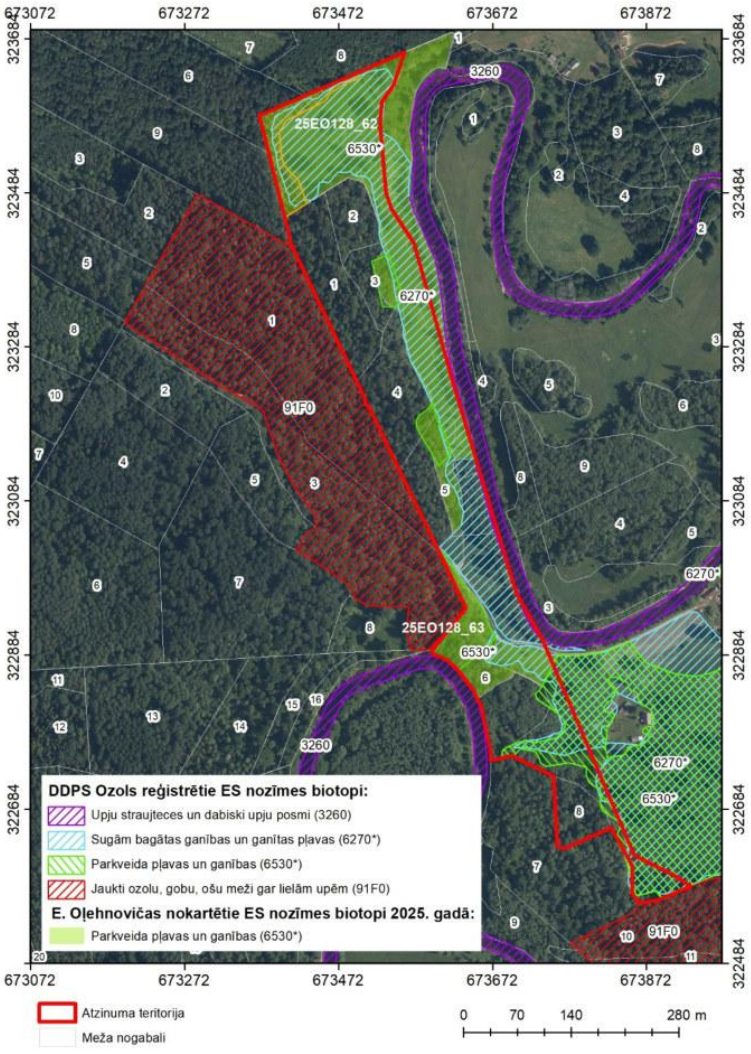
Atzinuma teritorija mežaudžu kartē

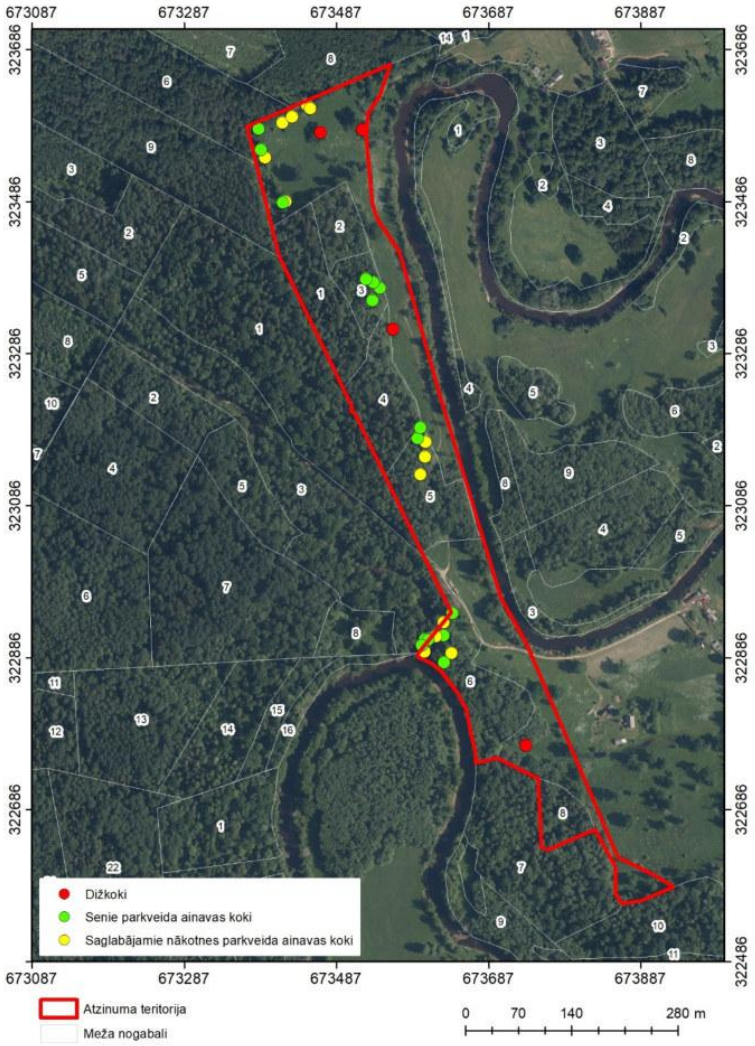
4. attēls
Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

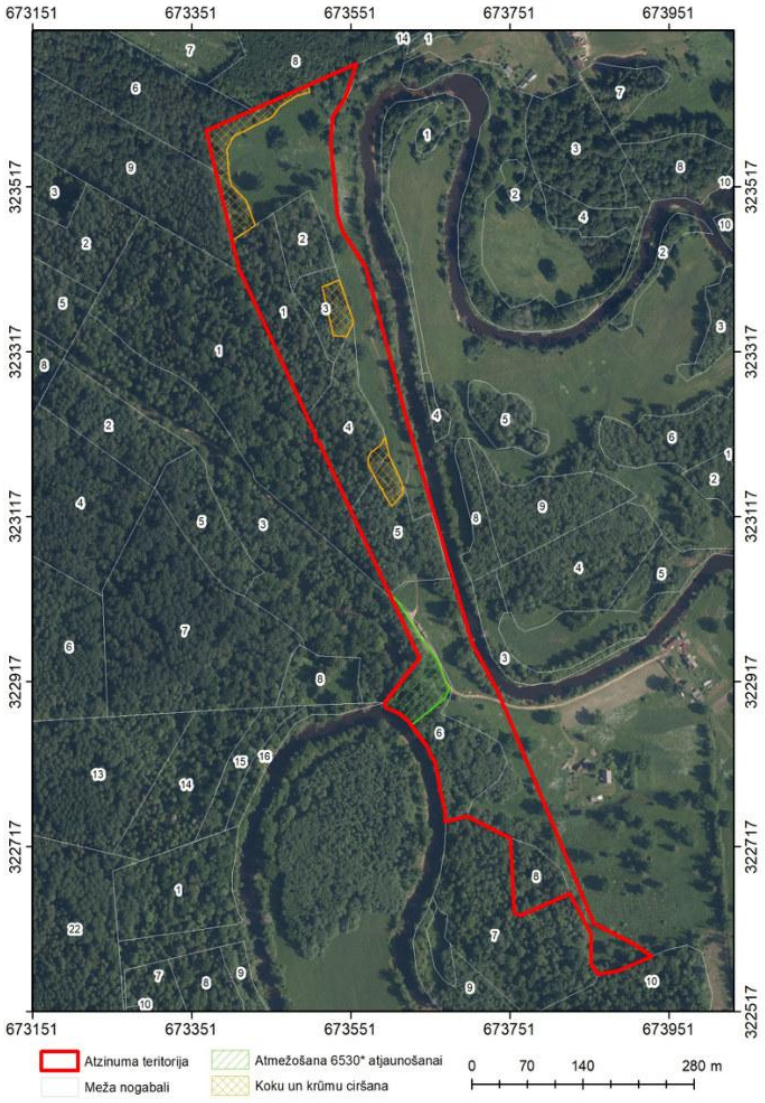
5.attēls
ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi atzinuma teritorijā

6. attēls
Saudzējamo koku izvietojums atzinuma teritorijā

7.attēls
Nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības atjaunošanai

2.pielikums

Atzinuma teritorija fototattēlos

1.attēls
Sekundārajā kokaudzē ieaudzis ozols
Foto:Evita Oļehnoviča, 30.07.2025.

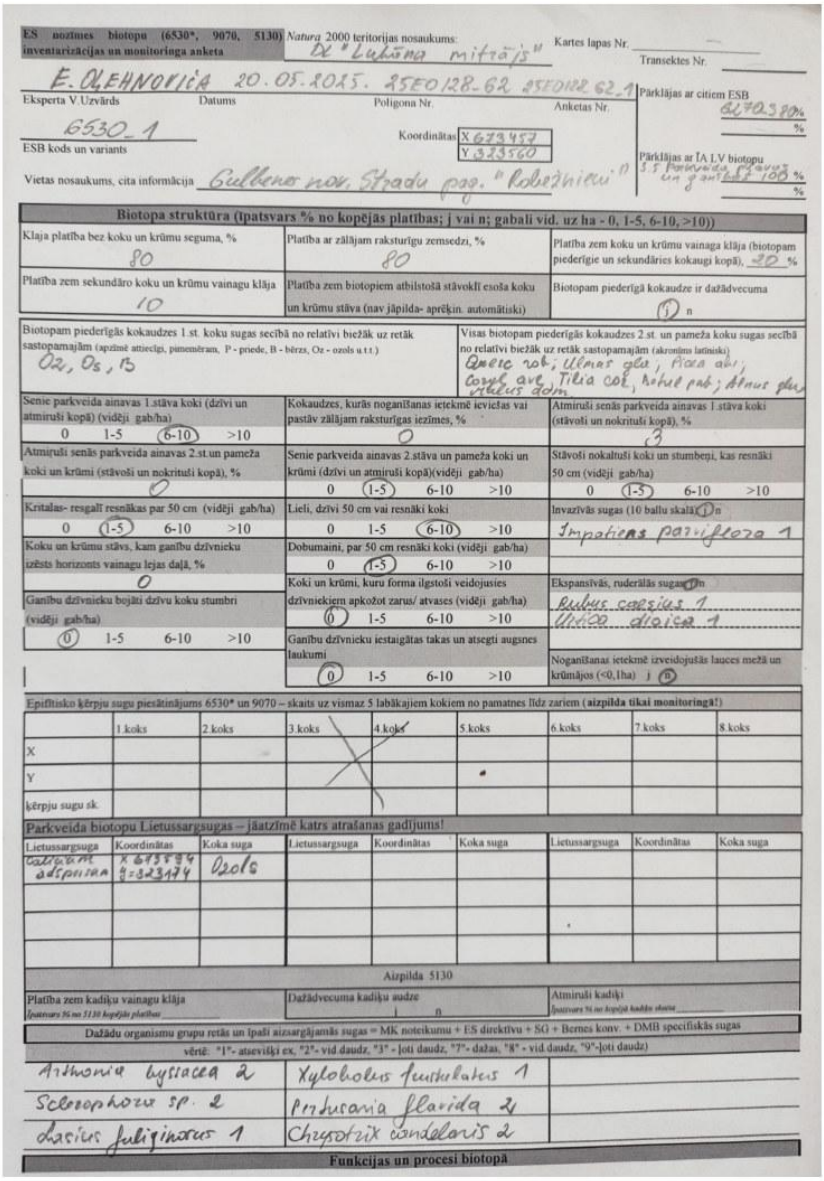

2.attēls
Atbilstoši apsaimniekota parkveida pļava atzinuma teritorijas Z daļā
Foto:Evita Oļehoviča, 20.05.2025.

3.pielikums

Atzinuma teritorijā kartētā ES nozīmes biotopa 6530* Parkveida pļavas un ganības anketas

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas un monitoringa anketa

Natura 2000 teritorijas nosaukums: DA "Lukšīna mitrājs"

Kartes lapas Nr. _____ Transektes Nr. _____

E. OLEHNOVIČA | 20.05.2025. | 25EO128-62 | 25EO128-62_1

Eksperta V.Uzvārds | Datums | Poligona Nr. | Anketas Nr.

Pārklājas ar citiem ESB: 2170.3 80%; _____ %

6530_1

ESB kods un variants

Koordinātas X 679457 Y 323560

Pārklājas ar ĪA LV biotopu: 3.5 Parkveida pļavas un ganības 100 %; _____ %

Vietas nosaukums, cita informācija: Gulbenes nov. Stradu pag. "Robežnieki"

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klāja platība bez koku un krūmu seguma, %: 80	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, %: 80	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 20 %
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja: 10	Platība zem biotopiem atbilstošā stāvoklī esoša koku un krūmu stāva (nav jāpilda- aprēķin. automātiski)	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma: (j) n

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, pirmemēram, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.): Q2, Os, B

Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīmu latīniski): Quercus rob, Ulmus glab, Acer alb, Corylus ave, Tilia cor, Betula pub; Alnus glu, Fraxinus dom

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmiruši kopā) (vidēji gab/ha): 0 1-5 (6-10) >10	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, %: 0	Atmiruši senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), %: 3
Atmiruši senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), %: 0	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmiruši kopā)(vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki: 0 1-5 (6-10) >10	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) (j) n: Impatiens parviflora 1
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, %: 0	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha): 0 (1-5) 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha): (0) 1-5 6-10 >10	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha): (0) 1-5 6-10 >10	Ekspansīvās, ruderālās sugas (j) n: Rubus caesius 1; Urtica dioica 1
	Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi: (0) 1-5 6-10 >10	Noganīšanai ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j (n)

Epifitisko ķērpju sugu piesātinājums 6530* un 9070 – skaits uz vismaz 5 labākajiem kokiem no pamatnes līdz zariem (**aizpilda tikai monitoringā!**)

	1.koks	2.koks	3.koks	4.koks	5.koks	6.koks	7.koks	8.koks
X								
Y								
ķērpju sugu sk.								

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga
Coprinus disseminatus	X 679384 Y 323174	Q2016						

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja (īpatsvars % no 5130 kopējās platības)	Dažādvecuma kadiķu audze: j n	Atmiruši kadiķi (īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita)

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid daudz, "9"-ļoti daudz)

Arthonia byssacea 2	Xylobolus frustulatus 1	
Sclerophoma sp. 2	Pinicania flavida 2	
Lasius fuliginosus 1	Chrysothrix candelaris 2	

Funkcijas un procesi biotopā

23

Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes mitruma apstākļi	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības*
100	5	0
Klajā daļa, kura tiek noganīta	**Klajā daļa, kura tiek pļauta**	**Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām)**
Īpatsvars % no kopējās klajās platības	*Īpatsvars % no kopējās klajās platības*	*Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības*
0	95	40

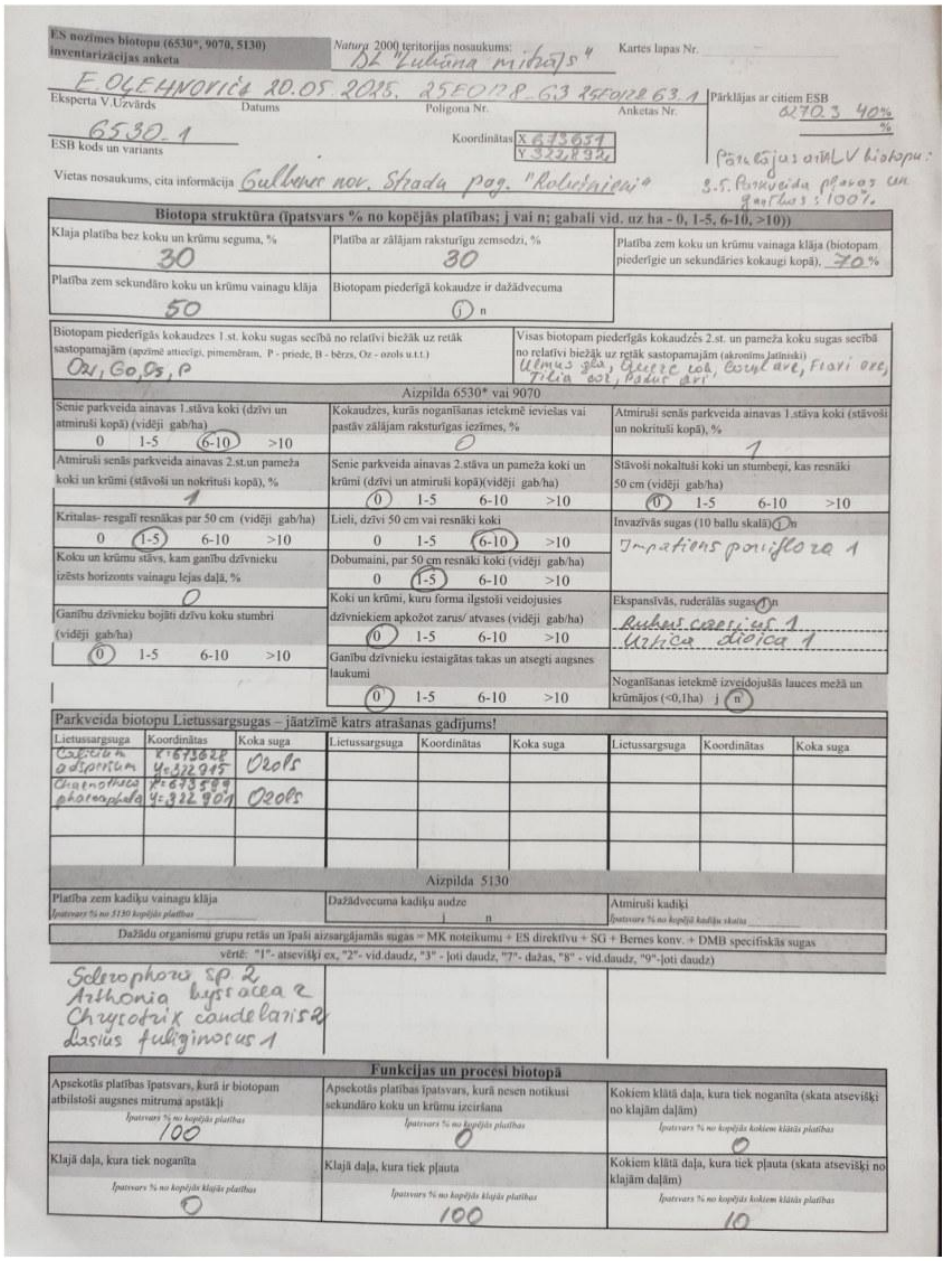
Atjaunošanas iespējas/potenciāls

Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana
Īpatsvars % no kopējās platības	*Īpatsvars % no kopējās platības*	*Īpatsvars % no kopējās platības*
0	20	20

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums

Aizpilda 6530*		
Izcila	X	50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba		Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

PIZĪMES Sasaistē ar DOPS "Orob" pieejamo informāciju biotopā iepriekš 6 reizes ir konstatēta arī kaplokšņu pļaujamā. Ir Ormaiceima bannalita, kā arī Sneidera miemīlis Boros Schneideri uz viena koka.

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas anketa

Natura 2000 teritorijas nosaukums: BZ "Gulbīna mitrājs"

Kartes lapas Nr.

F. OLEHNOVIČS 20.05.2025. 25E0128_63 25E0128 63.1

Eksperta V.Uzvārds | Datums | Poligona Nr. | Anketas Nr.

Pārklājas ar citiem ESB: 0270.3 40%

6530_1

ESB kods un variants

Koordinātas: X 673651, Y 322892

Vietas nosaukums, cita informācija: Gulbenes nov. Stradu pag. "Rolundziņi"

Pārklājas ar LV biotopu: 3.5. Purvaini pļavas un ganības 100%

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, %	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, %	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 70 %
30	30	
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma	
50	(j) n	

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, pirmeņam, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.)	Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīms latīniski)
Oz, Go, Os, P	Ulmus glā, Quercus rob, Corylus ave, Fraxinus exc, Tilia cor, Padus avi

Aizpilda 6530* vai 9070

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmirusi kopā) (vidēji gab/ha)	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, %	Atmirusi senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokritusi kopā), %
0 1-5 (6-10) >10	0	1
Atmirusi senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokritusi kopā), %	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmirusi kopā)(vidēji gab/ha)	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha)
1	(0) 1-5 6-10 >10	(0) 1-5 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha)	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) (j) n
0 (1-5) 6-10 >10	0 1-5 (6-10) >10	Impatiens parviflora 1
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, %	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha)	
0	0 (1-5) 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha)	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha)	Ekspansīvās, ruderālās sugas (j) n
(0) 1-5 6-10 >10	(0) 1-5 6-10 >10	Rubus caesius 1
	Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi	Urtica dioica 1
	(0) 1-5 6-10 >10	Noganīšanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j (n)

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga
Cerasus avium	X: 673628 Y: 322905	Ozols						
Quercus robur	X: 673589 Y: 322901	Ozols						

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja (Īpatsvars % no 5130 kopējās platības)	Dažādvecuma kadiķu audze j n	Atmirušī kadiķi (Īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita)

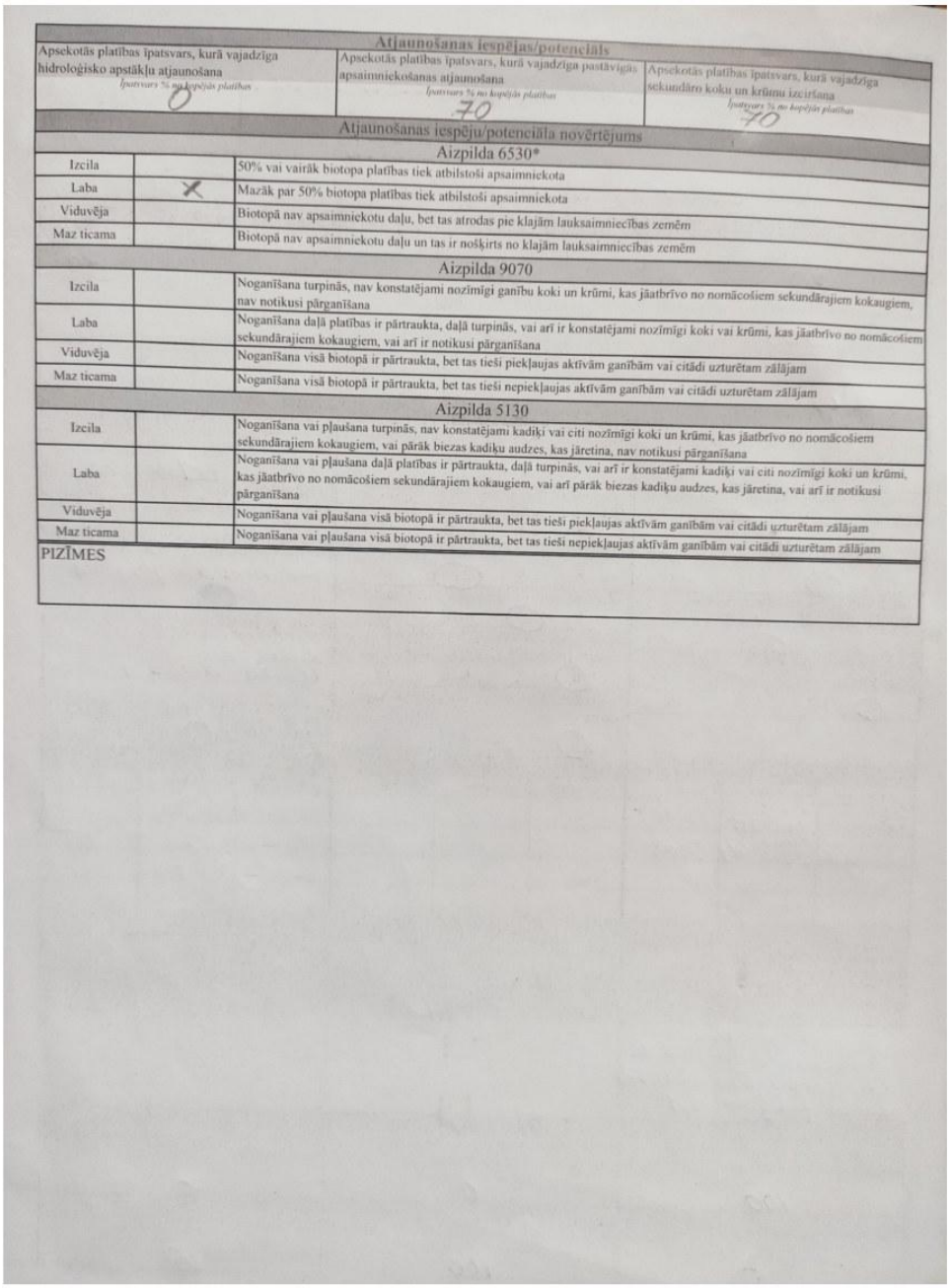
Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

Sclerophora sp. 2 Arthonia byssacea 2 Chrysothrix candelaris 2 Lasius fuliginosus 1		

Funkcijas un procesi biotopā

Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes mitruma apstākļi (Īpatsvars % no kopējās platības)	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana (Īpatsvars % no kopējās platības)	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām) (Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības)
100	0	0
Klajā daļa, kura tiek noganīta (Īpatsvars % no kopējās klajās platības)	Klajā daļa, kura tiek pļauta (Īpatsvars % no kopējās klajās platības)	Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām) (Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības)
0	100	10

Atjaunošanas iespējas/potenciāls		
Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana *Īpatsvars % no kopējās platības* 0	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana *Īpatsvars % no kopējās platības* 70	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana *Īpatsvars % no kopējās platības* 40

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums		
Aizpilda 6530*		
Izcila		50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba	X	Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir nošķirts no klajām lauksaimniecības zemēm
Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
PIZĪMES		

Mežsargi

Dabas aizsardzības pārvaldei
Baznīcas iela 7, Sigulda
LV-2150

Sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta atzinums
Par ES nozīmes biotopu "Parkveida pļavas un ganības" (6530) atjaunošanu un ES nozīmes biotopu "Smiltāju zālāji (6120*) un "Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) kvalitātes un apsaimniekošanas iespēju uzlabošanu Siguldas novada Inčukalna pagasta "Mežsargos"*

1. Biotopu vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu: zālāji un meži.

2. Atzinuma sniegšanas mērķis: Atzinums veidots ar mērķi sniegt vērtējumu un nosacījumus ES nozīmes biotopa "Parkveida pļavas un ganības" (6530*) atjaunošanai, kā arī ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu "Smiltāju zālāji" (6120*) un "Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas" (6270*) kvalitātes un apsaimniekošanas iespēju uzlabošanai, izvērtējot biotopu struktūru un funkciju atjaunošanai un uzlabošanai nepieciešamos pasākumus.

1. attēls. Atzinuma teritorijas atrašanās vieta. Kartes avots: www.balticmaps.eu

3. Teritorijas atrašanās vieta un platība: Atzinuma teritorija atrodas Siguldas novada Inčukalna pagastā, īpašumā "Mežsargi" (kadastra nr. 80640030064) (1. attēls). Apsekojamās teritorijas platība – 7,53 ha. Teritorijas fizioģeogrāfiskais novietojums – Idumejas augstienes dienvidu daļa, Gaujas senleja.

4. Apsekošanas datumi, ilgums, metodes un meteoroloģiskie apstākļi: Atzinuma teritorija apsekota divas reizes 2025. gadā:

- 2025. gada 2. septembris – teritorija apsekota ar mērķi novērtēt iespējas parkveida pļavu un ganību biotopa atjaunošanai, kā arī noteikt teritorijā esošo ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu apsaimniekošanas un aizsardzības stāvokļa uzlabošanai nepieciešamos pasākumus. Teritorija apsekota pa nejaušu maršrutu, detālāk izpētot ar kokiem un krūmiem apaugušās teritorijas daļas, novērtējot, vai veicot atbilstošus apsaimniekošanas pasākumus būtu iespējams izveidot un atjaunot parkveida pļavu un ganību biotopam raksturīgu kokaudzi un struktūru. Apsekojuma laikā tika novērtēta teritorijas veģetācija, kā arī, ja apsekojuma laikā arī tika atrastas dažādu organismu retās un īpaši aizsargājamās sugas, to

atradņu koordinātes tika piefiksētas LKS-92 koordinašu sistēmā. Apsekojuma ilgums – 1,5 stunda, laikapstākļi – apmācies, ~+15ºC.

- 2025. gada 30. oktobris – teritorija apsekota ar mērķi precizēt atzinuma teritorijas robežas, kā arī identificēt parkveida ainavai piederīgus vai potenciāli piederīgus kokus. Apsekojuma ilgums – 1 stunda, laikapstākļi – apmācies, ~+10ºC.

5. Teritorijas aizsardzības statuss: Atzinuma teritorija atrodas Gaujas Nacionālajā parkā, dabas lieguma zonā. Gaujas Nacionālais parks ietilpst Natura 2000 aizsargājamo teritoriju tīklā (Natura 2000 vietas kods LV0200100).

Gaujas Nacionālā parka apsaimniekošanu un izmantošanu regulē 02.05.2021 MK noteikumi Nr. 317 "Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi". Gauajs Nacionālajam parkam ir spēkā esošs dabas aizsardzības plāns, kas ir pieņemts 2023. gadā un ir spēkā līdz 2035. gadam. Saskaņā ar dabas aizsardzības plānā pieejamo informāciju, biotops "Parkveida pļavas un ganības" ir viens no retākajiem aizsargājamo zālāju biotopiem Gaujas Nacionālajā parkā, un šī biotopa platības šajā aizsargājamā teritorijā ir cieši saistītas ar parkveida pļavu un ganību biotopam raksturīgo aizsargājamo bezmugurkaulnieku dzīvotnēm, tai skaitā lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita* piemērotām dzīvotnēm (SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian environment" 2023). Jāatzīmē, ka dabas aizsardzības plānā atzinuma teritorija lapkoku praulgrauža dzīvotņu piemērotības modeļi atrodas apvidū, kur ir ticama šīs sugas sastopamība.

Atzinuma teritorijai 2021. gadā ir izstrādāts un ir spēkā esošs meža apsaimniekošanas plāns (Saulītis 2021), kuru izstrādes nepieciešamību nosaka Gaujas Nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, ja ir plānots veikt mežsaimniecisko darbību dabas lieguma zonā.

6. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts: Atzinuma teritorija atrodas Gaujas Nacionālā parka dienvidu daļā, uz ZA no Gaujas ciema. Teritorija atrodas Gaujas ielejā, upes kreisajā krastā, tuvākais attālums līdz Gaujai – 100 m (1. pielikums 1. un 2. attēls). Teritorijai apkārt gar austrumu, ziemeļu un rietumu pusēm plūst Egļupe, kas netālu no atzinuma teritorijas ietek Gaujā. Taču, tā kā atzinuma teritorijas austrumu daļā Egļupē ilgstoši ir darbojušies bebri, tad daļa no upes tecējuma ir tikusi novirzīta gar atzinuma teritorijas dienvidu malu. Līdz ar to, var apgalvot, ka atzinuma teritoriju no visām pusēm apskalo Egļupe vai tās atzari un teritorija atrodas uz sava veida "salas". Reljefs atzinuma teritorijā lielākoties ir līdzens, vietām tas ir viļņots. (1. pielikums 3. attēls). Viļņoto reljefu, visticamāk, ir veidojusi Egļupe un tās kādreizējās tecējuma vietas.

Dažādi vēsturiskie avoti liecina par to, ka Gaujas Nacionālā parka teritorijā jau izsenis upju un ezeru ielejās ir bijušas plašas zālāju teritorijas (SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment" 2023). Šāda situācija ir bijusi arī atzinuma teritorijā. Aplūkojot portālā vesture.dodies.lv pieejamās kartes no dažādiem laika posmiem, redzams, ka 20. gs. sākumā atzinuma teritorija un tās tuvākā apkārtne, it īpaši uz Gaujas pusi, ir bijusi klaja. (1. pielikums 4. attēls). Jau šajā topogrāfiskajā kartē ir redzams, ka atzinuma teritorijas ZA stūrī ir bijusi mājvieta. Labāku priekšstatu par atzinuma teritorijas vēsturi sniedz NARA aerofoto, kas ir ticis uzņemts ap 1940. gadu vai nedaudz vēlāk, 2. pasaules kara laikā (1. pielikums 5. attēls). Šajā aerofoto uzņēmumā ir ļoti labi redzams, ka teritorijā ir bijusi neliela saimniecība un ka teritorija ir bijusi klaja un apsaimniekota. Šajā attēlā arī redzams, ka teritorijā ir izklaidus auguši koki, kas liecina par to, ka šeit, visticamāk, ir bijusi parkveida ainavas situācija. Atzinuma teritorija kā atklāta klaja bez būtiska koku un krūmu apauguma ir pastāvējusi ilgus gadus, līdz pat padomju laika beigām.

1986. gada PSRS topogrāfiskajā kartē ir redzams, ka visa atzinuma teritorija ir bijusi klaja, visticamāk, ar atsevišķi augošiem lieliem kokiem (1. pielikums 6. attēls).

Mūsdienās atzinuma teritorija lielākoties ir klajš un atklāts zālājs, kas tiek apsaimniekots, noganot ar liellopiem un vajadzības gadījumā veicot appļaušanu ganību sezonas beigu daļā. Atsevišķs blīvs koku un krūmu apaugums ir izveidojies atzinuma dienvidu daļā, gar Egļupes dienvidu atzaru, kā arī atzinuma teritorijas austrumu un ziemeļu daļā un nelielā, seklā Egļupes ielejas sānu graviņā teritorijas rietumu daļā (3. pielikums 1. un 2. attēls). Lielākā daļa no šīm teritorijām ir iekļautas meža valsts reģistrā kā mežaudzes, kas atbilst vēra vai slapjā vēra tipam un kas ir dažāda vecuma baltalkšņu audzes, izņemot 7. nogabalu, kurā kokaudzē dominē vītoli. Pašlaik no kādreizējās mājvietas nav saglabājušās drupas vai kādas atliekas, tā ir ieaugusi kokos un krūmos (3. pielikums 3. attēls). Teritorijā izklaidus ir sastopami lielu dimensiju koki, lielākoties parastais ozols *Quercus robur* (3. pielikums 4. attēls), parastā liepa *Tilia cordata,* āra bērzs *Betula pendula*, kā arī daži atsevišķi baltie vītoli *Salix alba*. Šiem kokiem ir lieli, plaši vainagi, kas liecina par to ilgstošu augšanu klajos apstākļos. Daļa no šiem kokiem pamazām ieaug vai arī jau ir pilnībā ieauguši sekundārajā kokaudzē un krūmos (3. pielikums 5. un 6. attēls). Atzinuma teritorijā pamatā koku un krūmu apaugumu veido baltalksnis *Alnus incana*, jauni āra bērzi, parastā priede *Pinus sylvestris*, parastā apse *Populus tremula*, tuvāk upei vietām arī aug parastā goba *Ulmus glabra*. Krūmu stāvu vietām veido biezas parastās ievas *Padus avium* audzes.

Zemsedzes veģetācija gandrīz visā atzinuma teritorijā ir izteikti raksturīga zālājiem. Klajākajās daļās ir sausām-mēreni mitrām vietām raksturīga veģetācija, kurā galveno aspektu veido dažādas graudzāles – sarkanā auzene *Festuca rubra*, parastā smilga *Agrostis tenuis*, aitu auzene *Festuca ovina*, parastā kamolzāle *Dactylis glomerata* un slotiņu ciesa *Calamagrostis epigeios.* Vietām lielāku aspektu var veidot dažādi siedaugi kā dzeltenā zeltgalvīte *Solidago virgaurea*, parastais pelašķis *Achillea millefolium*, parastais biškrēsliņš *Tanacetum vulgare.*Vietām sastopami atsevišķi invazīvās sugas – Kanādas zeltgalvītes *Solidago canadensis* – eksemplāri. Mitrākajās vietās atzinuma teritorijas DA stūrī, kas, visticamāk, ir bijušas kādreizējās Egļupes gultnes, aug dažādi grīšļi un niedres *Phragmites australis*. Blīvajās baltalkšņu audzēs veģetācija joprojām ir vairāk zālājam raksturīga, tajā gan dominē dažādas ekspansīva rakstura sugas kā lielā nātre *Urtica dioica*, meža avene *Rubus idaeus*, podagras gārsa *Aegopodium podagraria*, taču ir sastopamas arī zālājiem raksturīgas sugas kā pļavas bitene *Geum rivale*, madaras *Galium* sp., parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*.

1. tabula

Atzinuma teritorijā iekļautie mežu nogabali un to raksturojums.

Kvartāls	Nogabals	Nogabala kopējā platība, ha	Nogabala platība atzinuma teritorijā, ha	Meža tips	Mežaudzes formula
1	3	1,53	**0,33**	Vr	10Ba62
1	6	1,49	**0,92**	Vr	10Ba62
1	7	0,14	**0,14**	Vrs	10Vi67
1	8	0,23	**0,23**	Vr	10Ba15
1	9	0,2	**0,20**	Zāļu purvs	-
1	10	0,15	**0,15**	Vrs	10Ba20

7. Pieguļošās teritorijas apraksts: Uz dienvidiem no atzinuma teritorijas atrodas Egļupes atzars, kas šajā virzienā ir izveidojies bebru darbības dēļ Egļupes pamattecējumā. Uz DA no šī atzara atrodas Gaujas ielejas nogāze, uz kuras, saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju atrodas ES nozīmes aizsargājamais meža biotops "Veci vai dabiski boreāli meži" (9010*). Uz DR no atzinuma teritorijas aiz šī atzara atrodas ar sekundāru kokaudzi un krūmiem aizauguši zālāji. Uz rietumiem no atzinuma teritorijas atrodas Egļupes ieleja, kurā ir mežaudzes, kurās dominē baltalkšņi. Uz ZR no atzinuma teritorijas atrodas vidēja vecuma priežu mežaudze. Savukārt ap atzinuma teritorijas Z un A malām plūst Egļupe, ap kuru uz Z un ZA no atzinuma teritorijas atrodas baltalkšņu audze, bet uz A - daļēji klaja teritorija, kas ir mūsdienās ir bebraine, bet kādreiz, pēc īpašnieka sniegtās informācijas, ir bijusi pļaujams un apsaimniekojams zālājs.

8. Atzinuma teritorijā konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi un īpaši aizsargājamās sugas

Informācija par atzinuma teritorijā un tā tiešā tuvumā sastopamajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un sugām ir apkopota dabas vērtību kartē (1. pielikuma 7. attēls). Dati ņemti no DDPS "Ozols" sistēmā pieejamās informācijas, papildinot to ar apsekojumu laikā iegūtajiem datiem. ES nozīmes aizsargājamie biotopi, kas ir definēti pēc 1992. gada 21. maija Padomes Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību I pielikuma, noteikti, izmantojot noteikšanas metodiku, kas aprakstīta 2013. gadā izdotajā rokasgrāmatā "Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā" (A. Auniņa red.).

8.1. Atzinuma teritorijā konstatētie īpaši aizsargājamie biotopi

1. Apsekojot atzinuma teritoriju, tika konstatēts, ka tajā ir identificējams ES nozīmes aizsargājamais biotops "Parkveida pļavas un ganības" (6530*) 4,70 ha platībā. Biotopa inventarizācijas anketa ir atrodama atzinuma 2. pielikumā.
   Biotops daļā no atzinuma teritorijas tika izdalīts, balstoties uz lielo, klajumā augošo koku sastopamību, kā arī uz teritorijā atrodamajiem potenciālajiem nākotnes parkveida ainavai raksturīgajiem kokiem – jaunajiem ozoliem un gobām (3. pielikums 7. attēls). Kaut arī parasti nav pieņemts kādreizējās mājvietas kartēt kā parkveida pļavu un ganību biotopus, arī ES nozīmes aizsargājamo biotopu noteikšanas rokasgrāmatā (Auniņš (red.) 2013) ir norādīts, ka parkveida pļavu un ganību biotopus drīkst kartēt vecās mājvietās, ja parkveida ainavai raksturīgajā kokaudzē ir vietējās kokus sugas, ja ēkas ir izzudušas un ja teritorijas apsaimniekošanas potenciāls ir atbilstošs parkveida pļavu un ganību uzturēšanai. Ņemot vērā, ka atzinuma teritorijā esošā mājvieta aizņem ļoti mazu daļu, no tās vairs praktiski nav palikušas drupas, parkveida kokaudzi veido vietējās koku sugas, kuras, pēc visa spriežot, nav stādītas kā plaši, mākslīgi apstādījumi, kā arī teritorija jau tiek apsaimniekota, to noganot, un šāda apsaimniekošana tiks turpināta, tad šajā vietā ir pamats izdalīt šo ES nozīmes aizsargājamo biotopu.
   Biotopam piederīgo 1. stāva kokaudzi veido lielu dimensiju parastie ozoli, baltie vītoli, āra bērzi, kā arī atsevišķas parastās gobas, parastās priedes un parastās liepas. Biotopam piederīgo 2. stāva un pameža kokaudzi veido pārsvarā jauni parastie ozoli un parastās gobas.
   Pašlaik visa biotopa teritorija tiek apsaimniekota, to noganot, klajākās daļas arī tiek appļautas. Ganīšanas rezultātā pamazām veidojas biotopam raksturīgas struktūras – izēsts horizonts koku vainagu ejas daļā, iemītas dzīvnieku takas. Taču, tā kā ganīšana tika uzsākta

salīdzinoši nesen, šīs struktūras ir maz sastopamas. Biotopa teritorija ilgstoši nav bijusi apsaimniekota, līdz ar to daļa no tās aizauga ar sekundāru kokaudzi, ko veido baltalkšņi, vietām arī jauni āra bērzi un parastās apses, krūmu stāvā aug parastā ieva, vietām veidojot biezas audzes. Blīvākais apaugums ar sekundāro kokaudzi ir izveidojies biotopa ZA un D malās, gar Egļupi un tās atzaru gar atzinuma teritorijas D malu. Šajās vietās sekundārajā kokaudzē ir ieauguši lieli, seni ozoli ar plašiem vainagiem.
Ņemot vērā, ka biotops ir atsākts apsaimniekot salīdzinoši nesen, tas nav sasniedzis pilnībā labvēlīgu aizsardzības stāvokli. Biotopā joprojām ievērojamā daļā ir blīva sekundāra kokaudzes, kurā ganīšanas ietekme ir nebūtiska. Ja visā biotopa teritorijā veiktu sekundāro koku un krūmu ciršanu, padarot to atklātāku un atbrīvojot senos parkveida kokus, kā arī turpinot teritoriju ganīt, tā pārskatāmā nākotnē kļūtu par parkveida pļavu un ganību biotopu labvēlīgā aizsardzība stāvoklī.

2. Smiltāju zālāji (6120*). Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, biotops konstatēts atzinuma teritorijas klajākās daļas ZR daļā, 1,26 ha platībā. Biotopā nav sekundārs koku un krūmu apaugums, taču no tā malām, kas atrodas gar mežaudzēm, lēnām sāk augt dažādi krūmi. Biotops tiek apsaimniekots, to noganot un, ja nepieciešams, ganību sezonas beigās arī appļaujot. Biotopa apstākļi nav vienādi visā tā teritorijā, nelielā daļā ir sastopamas vietas, kas pēc veģetācijas vairāk atbilsts biotopam "Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas" (6270*). Veģetācijā dominē aitu auzene, biotopā konstatētas septiņas dabisko zālāju indikatorsugas. Biotopu negatīvi ietekmē dažādas ekspansīvās sugas kā podagras gārsa, slotiņu ciesa, parastā kamolzāle, kuras biotopā dominē līdz 70% no tā platības. Līdz ar to biotops kopumā būtu vērtējams kā vidējas kvalitātes, bet ar labu potenciālu to uzlabot, turpinot atbilstošu apsaimniekošanu ar ganīšanu, kā arī neļaujot tam aizaugt ar kokiem un krūmiem.
3. Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*). Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, biotops konstatēts atzinuma teritorijas klajākās daļas centrālajā daļā, 2 ha platībā. Biotopā ir neliels sekundārs koku un krūmu apaugums, kas ir izveidojies ap lielajiem parkveida kokiem, kādreizējo mājvietu vai arī no biotopa malām. Biotops tiek apsaimniekots, to noganot un, ja nepieciešams, ganību sezonas beigās arī appļaujot. Biotopa vides apstākļi nav vienādi visā tā teritorijā, nelielā daļā ir sastopamas vietas, kas pēc veģetācijas vairāk atbilsts biotopam "Sausi zālāji kaļķainās augsnēs" (6210). Veģetācijā dominē sarkanā auzene un parastā smilga, biotopā konstatētas astoņas dabisko zālāju indikatorsugas. Arī šajā biotopā negatīvu ietekmi rada dažādas ekspansīvās sugas, kas veģetācijā dominē līdz pat 80% no biotopa platības. Dominējošās ekspansīvās sugas šajā biotopā ir podagras gārsa, parastā kamolzāle, meža suņuburkšķis, meža kosa, slotiņu ciesa. Arī šis biotops kopumā ir vērtējams kā vidējas kvalitātes, bet ar labu potenciālu to uzlabot, turpinot atbilstošu apsaimniekošanu ar ganīšanu, kā arī samazinot koku un krūmu apaugumu.

8.2. Atzinuma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās sugas

1. Košā zeltpore *(Hapalopilus croceus)* (14.11.2000 MK noteikumu nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 9.40. punkts). Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, suga konstatēta uz ozola atzinuma teritorijas dienvidu daļā, pie Egļupes dienvidu malas atzara. Novērojums ir ticis iesniegts portālā www.dabasdati.lv, taču šo novērojumu šajā portāla nav iespējams atrast,

līdz ar to nav iespējams pārliecināties, vai tas ir patiess un vai suga noteikta pareizi. Tā kā apsekojumu laikā šo novērojumu nevarēja apstiprināt un to nav iespējams apskatīt, jo tas, visticamāk, no portāla ir izdzēsts, nav iespējams pavisam droši apgalvot, ka suga te tiešām ir sastopama, kaut arī piemērots substrāts – veci ozoli – teritorijā ir sastopami.

9. Citas apsekojamajā teritorijā konstatētās bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanas nozīmes vērtības: Nav konstatētas

10. Nepieciešamie pasākumi teritorijas aizsardzības stāvokļa uzlabošanai un ES nozīmes zālāju biotopu atjaunošanai un paplašināšanai

Lai uzlabotu un atjaunotu atzinuma teritorijā konstatēto parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopu, reizē arī uzlabojot aizsardzības stāvokli teritorijā esošajiem citiem ES nozīmes zālāju biotopiem, ir jāveic biotehniskie pasākumi biotopu raksturīgo struktūru atjaunošanai un saglabāšanai. Darbību plānošana ir balstīta uz dabisko pļavu un ganību biotopu saglabāšanas vadlīnijām (Rūsiņa (red.) 2017), parkveida pļavu un biotopu aizsardzības plānu (Bāra 2015), un Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plānu (SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment" 2023), kā arī ir ņemti vērā biotopu atjaunošanas un koku ciršanas nosacījumi, kas ietverti teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (02.05.2012 MK noteikumi Nr. 317).

10.1. Koku un krūmu ciršana

Lai atjaunotu parkveida pļavu biotopiem raksturīgo ainavu, atēnotu senos parkveida kokus, līdz ar to uzlabotu to dzīvotspēju, kā arī atjaunotu biotopam raksturīgās lauces un zālājam raksturīgu veģetāciju, kā arī, lai novērstu teritorijā esošo citu zālāju biotopu aizaugšanu ar kokiem un krūmiem no to malām, ir nepieciešama sekundāro koku un krūmu izciršana. Koku un krūmu ciršana ir veicama visur atzinuma teritorijā, kur ir ir izveidojusies vai veidojas stabila sekundāra kokaudze un biezas krūmu audzes. Koku un krūmu ciršanu vēlams arī veikt gar atzinuma teritorijas ZR malu, lai novērstu zālāja aizaugšanu ar kokiem un krūmiem no tā malām (3. pielikums 8. attēls).

Atstājami ir visi vecie parkveida ainavai raksturīgie vecie koki – vecie ozoli, bērzi, baltie vītoli, gobas, liepas, arī atsevišķas lielākās priedes, kā arī jaunākās paaudzes ozoli un gobas, kā arī citu sugu platlapju koki, ja tādi atrodas un ja tie ir perspektīvi nākotnes parkveida ainavas koki.. Pirms ciršanas darbu uzsākšanas nepieciešams atstājamos kokus marķēt, nepieciešamības gadījumā piesaistot biotopu un sugu ekspertu šī darba veikšanai.

Koku un krūmu ciršanas darbu laikā ir saglabājami visi sausokņi un kritalas, kuru diametrs ir lielāks par 50 cm. Šādi atmirušās koksnes elementi ir ļoti svarīgi parkveida ainavā, jo tie ir nozīmīga dzīvotne dažādiem bezmugurkaulniekiem, sūnām, ķērpjiem un citiem organismiem. Ja atstājamā atmirusī koksne traucē atjaunošanas darbu izpildi vai teritorijas turpmāko apsaimniekošanu, tā ir pārvietojama uz citu vietu biotopa teritorijā.

Nocirstie koki un krūmi no teritorijas ir jāizved, ir pieļaujama arī nocirstā materiāla sadedzināšana vietās, kur tas nekaitē atstātajiem kokiem un atmirušās koksnes elementiem. Ir pieļaujams veidot īslaicīgas nocirstā materiāla krautuves atjaunojamā biotopa teritorijā. Krautuvju veidošanas laikā nedrīkst bojāt saudzējamos kokus, krūmus vai biotopam raksturīgos

struktūrelementus. Pēc materiāla aizvākšanas krautuves vieta ir jāsaved tādā kārtībā, lai to turpmāk būtu iespējams atbilstoši apsaimniekot kopā ar pārējo parkveida un zālāju biotopu teritoriju.

10.2. Koku un krūmu celmu un sakņu frēzēšana.

Lai mazinātu atvašu augšanu un lai atvieglotu turpmāko teritorijas apsaimniekošanu, pēc koku un krūmu ciršanas un izvākšanas ir nepieciešams veikt celmu un sakņu frēzēšanu. Frēzēšanu veic tajās atzinuma teritorijas daļās, kur tika veikta koku un krūmu ciršana, lieki nefrēzējot klajo atzinuma teritorijas daļu. Ir pieļaujams atstāt nenofrēzētus tos celmus, kuru frēzēšanas laikā tiktu traumēti saglabājamie koki vai to sakņu sistēma.

10.3 Atmežošana

Pēc sekundāro koku un krūmu nociršanas un celmu nofrēzēšanas, atzinuma teritoriju ir paredzēts uzturēt un apsaimniekot kā zālāju, to noganot un/vai pļaujot. Līdz ar to atzinuma teritorijā esošās mežaudzes un meža zemes ir nepieciešams atmežot un mainīt to zemes izmantošanas kategoriju. Darbība veicama saskaņā ar 18.06.2013 MK noteikumiem nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā". Šo noteikumu 6. punktā parkveida pļavas un ganības, kā arī citi aizsargājamo zālāju biotopu veidi ir minēti kā biotopi, kuru atjaunošanas mērķu sasniegšanai drīkst veikt atmežošanu. Atmežošanas procedūra ir veicama visās atzinuma teritorijā meža valsts reģistrā esošajās meža zemēs, kopā 1,97 ha platībā. Atmežojamo teritoriju karte ir attēlota 1. pielikuma 8. attēlā, un visi atmežojamie nogabali un to atmežojamās platības ir uzskaitītas 1. tabulā, kolonnā "Nogabala platība atzinuma teritorijā, ha". Atmežošana būtu veicama arī 9. un 10. nogabalos, kaut arī tie neiekļaujas parkveida pļavu un ganību biotopā. Šajos nogabalos koku apaugums nav blīvs, tajos nav mežam raksturīga vide un šī atzinuma teritorijas pēc būtības ir mitra Egļupes palienes daļa, kurā dominē grīšļi un citi mitrām un pārmitrām vietām raksturīgi augi (3. pielikums 9. attēls). Teritoriju atmežojot un apsaimniekojot kā zālāju, te ir potenciāls izveidoties aizsargājamo zālāju biotopiem – visticamāk, palieņu zālājam (6450) vai sugām bagātām ganībām un ganītām pļavām, mitrajam variantam (6270*_3).

Paredzams, ka pēc koku un krūmu ciršanas un atmežošanas teritorijā atstāto koku šķērslaukums vietām varētu būt lielāks par kritisko šķērslaukumu, taču teritorijā vairs nebūs saglabājusies mežam raksturīga zemsedze un vides apstākļi.

10.4. Citi teritorijā esošā parkveida biotopa atjaunošanai un uzturēšanai nepieciešamie pasākumi

Pēc koku un krūmu ciršanas un celmu un sakņu frēzēšanas darbiem vietās, kur tas būs nepieciešams, ir veicama augsnes līdzināšana – ecēšana, diskošana, arī risu līdzināšana. Lai biotopam turpmāk nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības stāvokli un veicinātu tam raksturīgo struktūru saglabāšanos un veidošanos, teritoriju ir nepieciešams ganīt un/vai pļaut, savācot nopļauto zāli. Lopu nenoēstajās daļās vai vietās, kuras nav iespējams nopļaut siena savākšanai, pēc vajadzības būs nepieciešams veikt atvašu pļaušanu vai smalcināšanu.

Tā kā teritorijā ir konstatēta Kanādas zeltgalvīte, kas ir invazīva augu suga un var strauji veidot blīvas audzes, negatīvi ietekmējot vietējo veģetāciju, tad būtu nepieciešams šo sugu atzinuma teritorijā iznīdēt, kamēr tā nav bieži sastopama. Vislabāk būtu zeltgalvītes izraut pirms to ziedēšanas, vai arī regulāri tās pļaut, neļaujot tām izziedēt un saražot sēklas.

11. Nosacījumi īpaši aizsargājamo parkveida plavu un zālāju biotopu kvalitātes uzlabošanai un atjaunošanai paredzēto pasākumu veikšanai

Veicot visus ar mežizstrādi saistītos biotopa atjaunošanas pasākumus, ir nepieciešams ievērot Gaujas Nacionālā parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (02.05.2012 MK noteikumi Nr. 317) dabas lieguma zonā noteikto mežizstrādes miera periodu no 15. marta līdz 31. jūlijam. Kā arī, sekundārās kokaudzes ciršanas laikā nedrīkst cirst tādus kokus, kuru caurmēr 1,3 m augstumā virs sakņu kakla ir lielāks nekā Gaujas Nacionālā parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos 9.27 punktā noteiktajos parametros. Jāatzīmē, ka šādu izmēru koki atzinuma teritorijā ir tikai parkveida ainavai piederoši, veci koki.

Apskatot īpašuma, kurā atrodas atzinuma teritorija, meža apsaimniekošanas plānu (turpmāk tekstā – MAP), tajā nav norādītas atzīmes par teritorijā esošu potenciālu parkveida pļavu un ganību biotopu, līdz ar to tajā nav paredzētas darbības mežaudzēs, lai šo biotopu atjaunotu. Jāatzīmē, ka MAP izstrādes laikā galvenā uzmanība tiek pievērsta mežaudžu saimnieciskajai izmantošanai, saskaņojot to ar Gaujas Nacionālā parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajām prasībām dabas vērtību saglabāšanai šajā aizsargājamajā teritorijā, nosakot dažādus nosacījumus vai aprobežojumus mežizstrādes veikšanai. Līdz ar to, atbilstoši visām noteikumos noteiktajām prasībām, atzinuma teritorijā pilnībā vai daļēji ietilpstošajos 3., 6., 8. un 10. nogabalos, kas ir baltalkšņu audzes, MAP ir noteikts kailcirtes aizliegums, kā arī 7. nogabalā, kas pēc meža inventarizācijas datiem ir vītolu tīraudze, ir aizliegta mežsaimnieciskā darbība. Taču, ņemot vērā, ka:

- šajos nogabalos nav izveidojusies mežam raksturīga vide ar tai atbilstošu, stabilu mežam raksturīgu veģetāciju;
- visas šīs mežaudzes vēl salīdzinoši nesenā pagātnē ir bijuši zālāji, kas pašlaik ir aizauguši ar sekundārām mežaudzēm, kurās dominē baltalkšņu audzes;
- mežaudzēs ne MAP izstrādes laikā, ne šī atzinuma izstrādes laikā nav konstatētas specifiskas, meža videi raksturīgas aizsargājamas vai retas sugas, kuru dēļ nebūtu pieļaujama teritoriju atmežošana;
- aizsargājamais biotops "Parkveida pļavas un ganības" (6530*) ir reti konstatēts biotops Gaujas Nacionālajā parkā, saskaņā ar Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plānu (SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian environment" 2023), nacionālajā parkā aizņemot tikai 7,5 ha, kā arī, šis biotops ir ES nozīmes prioritāri aizsargājams biotops;
- atzinuma teritorijā jau ir konstatēti divi ES nozīmes aizsargājamie zālāju biotopi, kurus būtu iespējams paplašināt vai veicināt cita veida aizsargājamo zālāju biotopu izveidi, ja tiktu veikti atbilstoši apsaimniekošanas pasākumi;

tad, no dabas vērtību saglabāšanas un bioloģiskās daudzveidības veicināšanas skatu punkta, teritorijā būtu pieļaujama šo mežaudžu atmežošana par labu aizsargājamo zālāju biotopa kompleksa paplašināšanai un uzturēšanai. Jāatzīmē, ka 7. nogabals, kurā pēc meža inventarizācijas datiem atrodas vītolu tīraudze, ir ļoti neliels, tajā aug četri lieli vītoli, kas ir ieauguši baltalkšņos un krūmos (3. pielikums 10. attēls), turklāt šis nogabals jau daļā ir atzīts kā īpaši aizsargājamais zālāju biotops. Atmežošanas laikā visi šie vītoli tiks saudzēti, izcērtot tikai sekundāro kokaudzi, līdz ar to galvenā šī nogabala vērtība, kuru dēļ šāds aprobežojums vītolu audzēm Gaujas Nacionālajā parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos ir noteikts – lielu dimensiju vītoli – tiks saglabāti.

12. Secinājumi par plānoto pasākumu ietekmi uz īpaši aizsargājamo biotopu un sugu stāvokli

Īstenojot atzinumā paredzētos ES nozīmes biotopa "Parkveida pļavas un ganības" (6530*) biotopa atjaunošanas un struktūru uzlabošanas pasākumus, tiks uzlabots šī biotopa stāvoklis 4,70 ha platībā. Saskaņā ar Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plānu (SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian environment" 2023), parkveida pļavas un ganības šajā aizsargājamā teritorijā līdz šim ir konstatētas tikai 7,5 ha platībā. Līdz ar to, šajā atzinuma izstrādes laikā identificētais parkveida pļavu un ganību biotopa poligons palielina kopējo šī biotopa platību Gaujas Nacionālā parka teritorijā līdz 12,2 ha, un paredzētās darbības biotopa atjaunošanai uzlabos aizsardzības stāvokli visā atzinuma teritorijā esošajā biotopā, kas būtu 39% no visas šī biotopa platības Gaujas Nacionālajā parkā.

Atzinumā paredzēto darbību īstenošanas rezultātā tiks uzlabots aizsardzības stāvoklis arī teritorijā esošajiem citiem zālāju biotopiem – smiltāju zālāji (6120*) un sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) – novēršot to aizaugšanu ar kokiem un krūmiem no biotopu malām, kā arī samazinot koku un krūmu apaugumu arī šo biotopu teritorijās. Smiltāju zālāji tiks pozitīvi ietekmēti 1,26 ha platībā, bet sugām bagātas ganības un ganītas pļavas – 2 ha platībā. Saskaņā ar Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plānu (SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment" 2023), smiltāju zālāji nacionālajā parkā ir konstatēti 23,2 ha platībā, līdz ar to atzinuma darbību rezultātā pozitīvi tiks ietekmēti 5,43% no šī biotopa Gaujas Nacionālajā parkā, bet sugām bagātas ganības un ganītas pļavas nacionālajā parkā ir konstatētas 354,1 ha platībā, līdz ar to atzinuma darbību rezultātā pozitīvi tiks ietekmēti 0,56% no šī biotopa Gaujas Nacionālajā parkā.

Ņemot vērā, ka nav skaidrs, vai aizsargājamā suga – košā zeltpore – iepriekš ir identificēta pareizi un atzinuma teritorijā tiešām ir šīs sugas atradne, tad atzinumā paredzēto darbību dēļ nav paredzama negatīva ietekme uz šo sugu. Taču, tā kā košā zeltpore ir parkveida pļavām un ganībām raksturīga suga, kas aug uz šajos biotopos bieži vien esošajiem lielajiem ozoliem (Lārmanis 2017), tad atzinumā parezētās darbības tieši uzlabos šīs sugas dzīvotnes kvalitāti, kā arī visi lielie ozoli atzinuma teritorijā tiks saudzēti, atstājot arī jaunos ozolus, kas varēs nākotnē būt šīs sugas dzīvotne.

Izmantotie informācijas avoti

1. 02.05.2012 MK noteikumi Nr. 317 "Gaujas Nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"

2. 18.06.2003. MK noteikumi Nr. 325 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā".

3. 14.11.2000 MK noteikumi nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu".

4. Eiropas Savienības Padomes direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību.

5. Auniņš, A. (red.). 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildinātais izdevums. Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320lpp.

6. Bāra J., Nitcis M., Lārmanis V., Valainis U. 2015. Parkveida pļavu un ganību aizsardzības plāns. Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts, Daugavpils, 86 lpp.

7. Lārmanis, V. 2017. 6530* parkveida pļavas un ganības, 9070 meža ganības un 5130 kadiķu audzes zālājos un virsājos. Grām.: Rūsiņa, S. (red.) Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā 3. sējums. Dabiskās pļavas un ganības. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 219 – 262.

8. Rūsiņa, S. (red.). 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 3. sējums. Dabiskās pļavas un ganības. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 432 lpp.

9. Saulītis, J. 2021. Meža apsaimniekošanas plāns īpašumam "Mežsargi" (kad. nr. 80640030064). Pāns ir spēkā esošs no 2021. gada līdz 2039. gadam.

10. SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment". 2023. Gaujas nacionālā parka dabas aizsardzības plāns. SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment", Rīga, 458 lpp.

11. Dabas datu pārvaldības sistēma "OZOLS": https://ozols.gov.lv (skatīts 12.12.2025).

12. Dodies.lv portāla vēsturiskās kartes: https://vesture.dodies.lv (skatīts 12.12.2025).

Atzinumu sagatavoja:

Jānis Saulītis
sugu un biotopu jomas eksperts par sugu grupu: vaskulārie augi un biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, zālāji.
Eksperta sertifikāta nr. 178, sertifikāta darbības termiņš: 02.07.2021 – 01.07.2026.
mob. tel. 22430622
e-pasts: janis.sauliitis@inbox.lv

Atzinums ir sagatavots uz 10 (desmit) lapaspusēm, neskaitot pielikumus.

Pielikumi:

1. Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli – 8 (astoņas) lapaspuses.
2. Teritorijā konstatētā parkveida pļavu un ganību biotopa inventarizācijas anketa – 2 (divas) lapaspuses.
3. Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas – 5 (piecas) lapaspuses.

07.01.2026

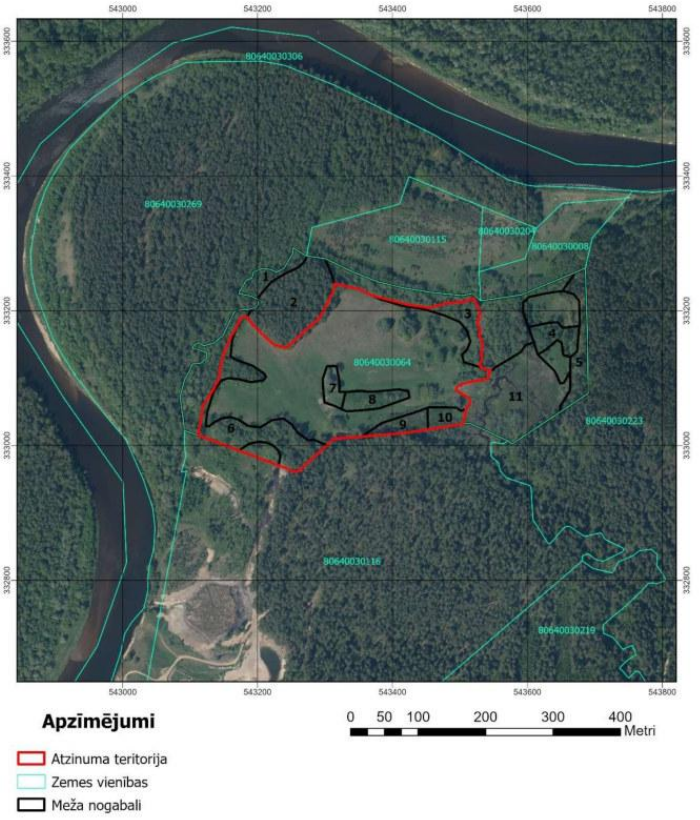
Signature not validated

Jānis Saulītis

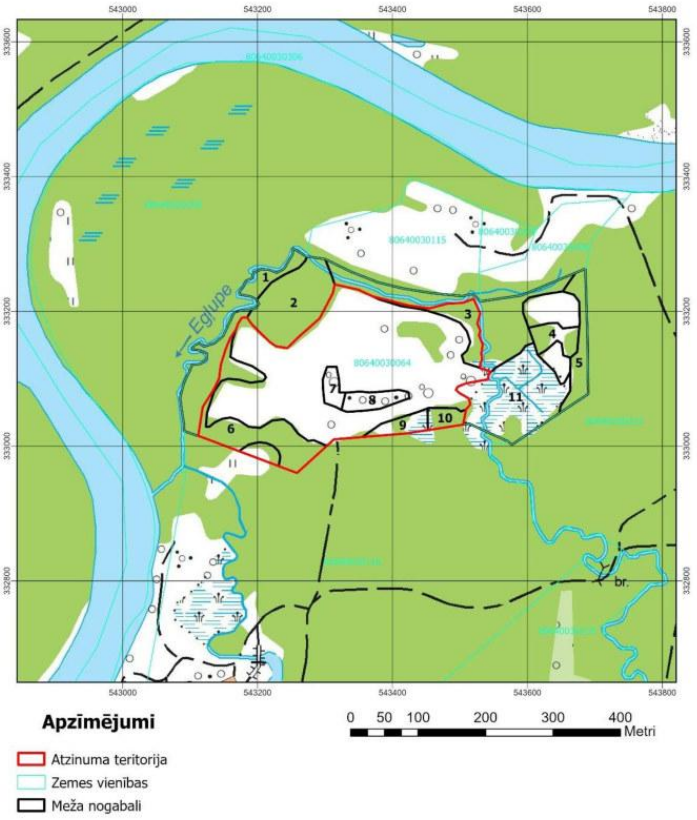
Digitally signed by JĀNIS SAULĪTIS
Date: 2026.01.07 17:09:20 EET

1. Pielikums
Atzinuma teritorijas kartogrāfiskie materiāli

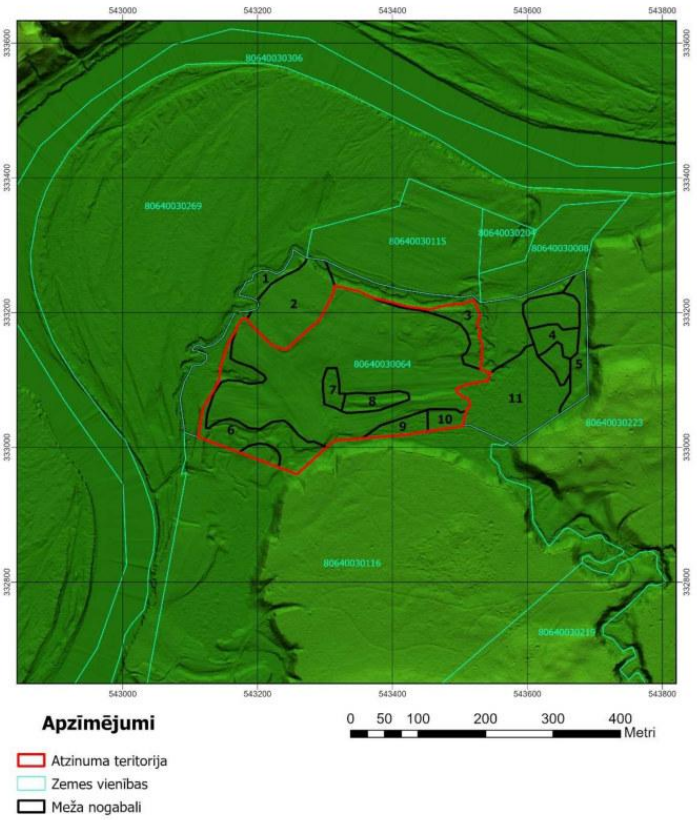
1. attēls.
Atzinuma teritorija. Kartes pamatne - Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras ortofoto karte, 7. cikls

2. attēls.
Atzinuma teritorija uz 1:10000 mēroga topogrāfiskās kartes. Kartes avots – Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Topogrāfiskā karte 1:10 000.

3. attēls.
Atzinuma teritorijas un tās apkārtnes reljefa modelis. Kartes avots: LVM Geo, Digitālais reljefa modelis, sagatavots no LiDAR datiem.

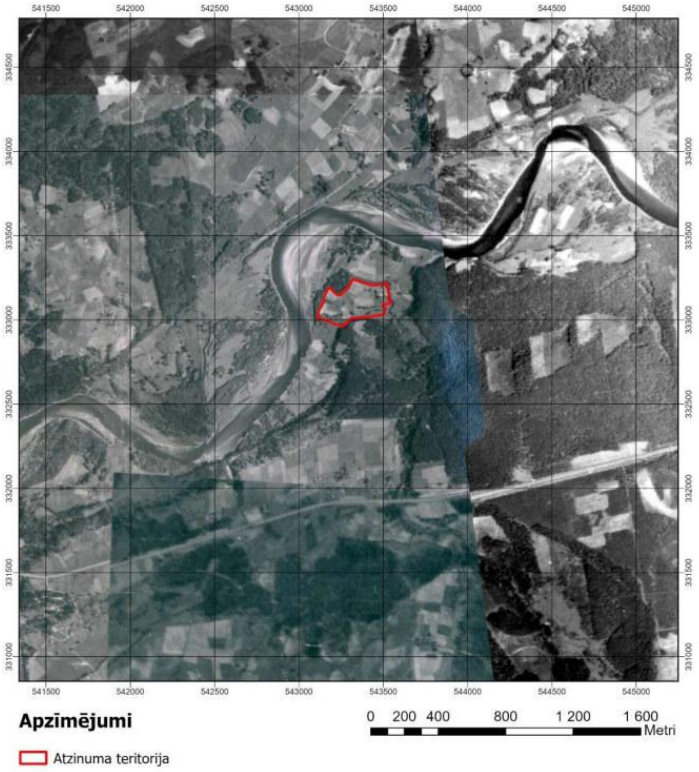

4. attēls.
Atzinuma teritorija 1905. gada PKKA 100K kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

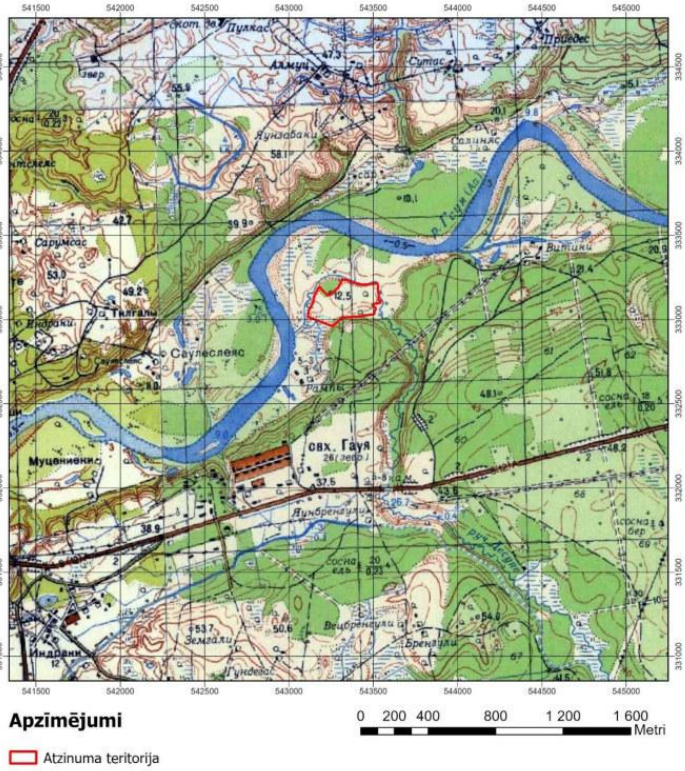

14

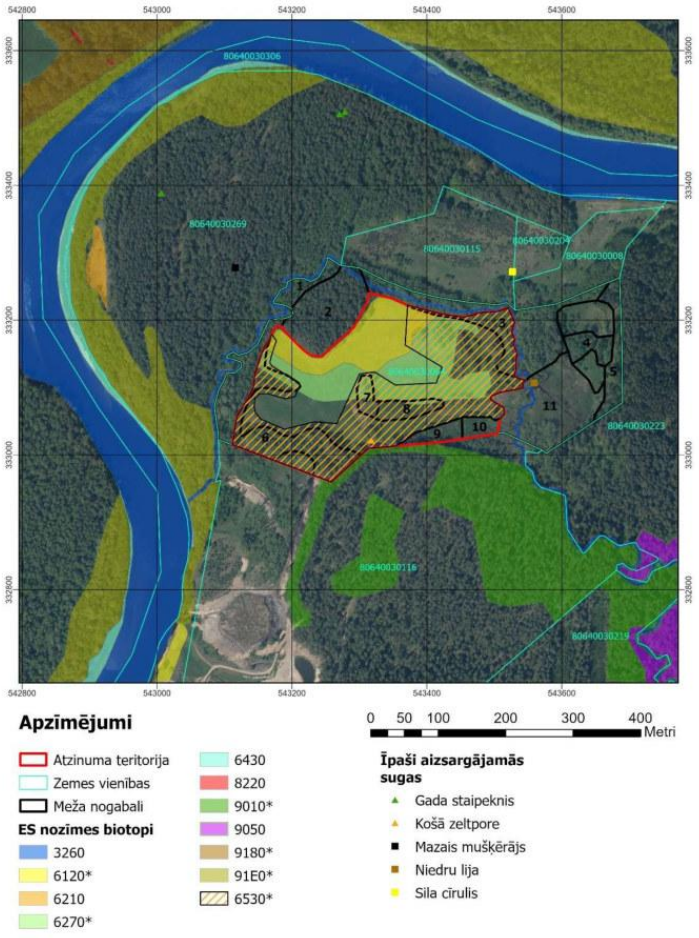
5. attēls.
Atzinuma teritorija NARA aerofoto attēlojumā, ap 1940. gadu..
Avots: https://vesture.dodies.lv/

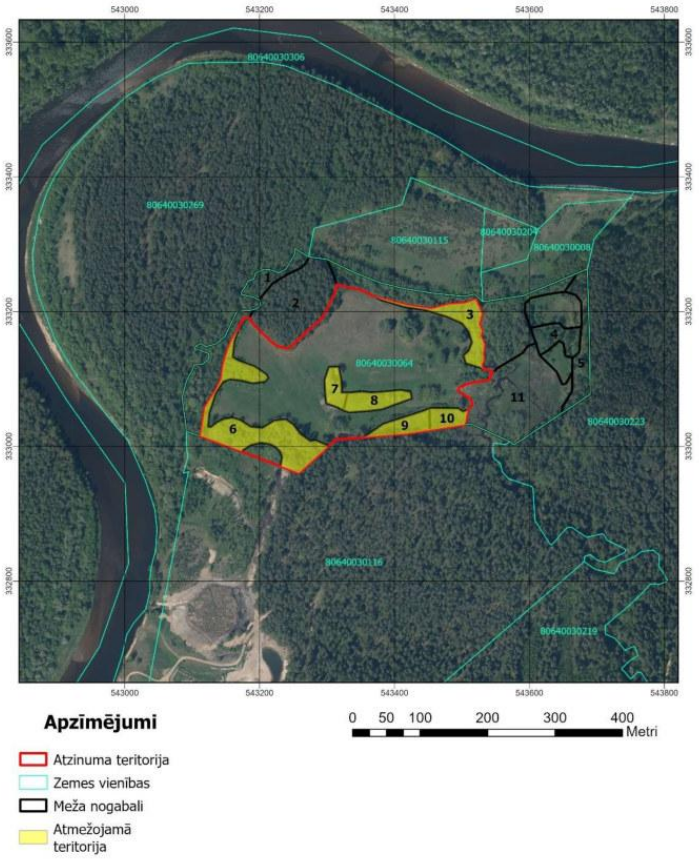
6. attēls.
Atzinuma teritorija PSRS 1986. gada 1:50000 topogrāfiskās kartes atainojumā.
Avots: https://vesture.dodies.lv/

7. attēls.
Atzinuma teritorijas un tās tuvākās apkārtnes dabas vērtību karte.

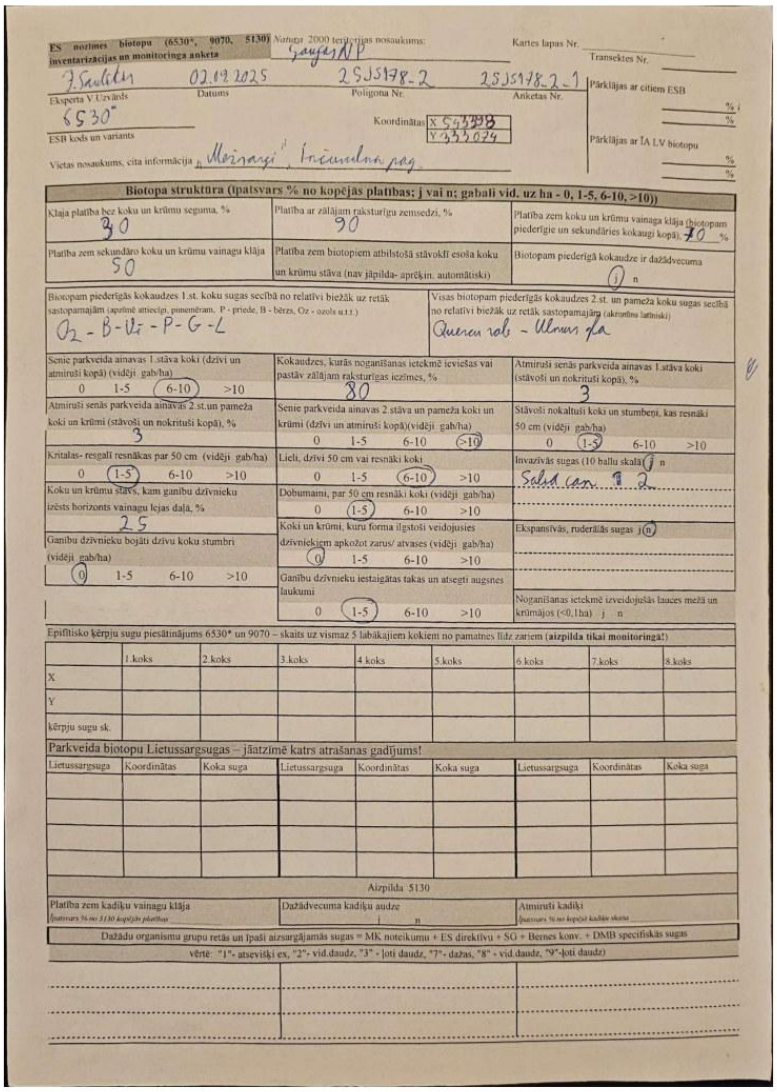

8. attēls.
Atzinuma teritorijas daļas, kurās ir nepieciešams veikt atmežošanas procedūru.

2. Pielikums

Atzinuma teritorijā konstatētā ES nozīmes aizsargājamā biotopa "Parkveida pļavas un ganības (6530*) inventarizācijas anketa

ES nozīmes biotopu (6530*, 9070, 5130) inventarizācijas un monitoringa anketa

Natura 2000 teritorijas nosaukums: Ziemeļgauja NP

Kartes lapas Nr.

Transektes Nr.

I Saulītis | 02.09.2025 | 25J5178-2 | 25J5178-2-1

Eksperta V.Uzvārds | Datums | Poligona Nr. | Anketas Nr.

Pārklājas ar citiem ESB: %, %

6530*

ESB kods un variants

Koordinātas X 543393 Y 333024

Pārklājas ar ĪA LV biotopu: %, %

Vietas nosaukums, cita informācija "Mežsargi", Krāslavas pag.

Biotopa struktūra (īpatsvars % no kopējās platības; j vai n; gabali vid. uz ha - 0, 1-5, 6-10, >10))

Klaja platība bez koku un krūmu seguma, % 30	Platība ar zālājam raksturīgu zemsedzi, % 90	Platība zem koku un krūmu vainaga klāja (biotopam piederīgie un sekundāries kokaugi kopā), 70 %
Platība zem sekundāro koku un krūmu vainagu klāja 50	Platība zem biotopiem atbilstošā stāvoklī esoša koku un krūmu stāva (nav jāpilda- aprēķin. automātiski)	Biotopam piederīgā kokaudze ir dažādvecuma (j) n

Biotopam piederīgās kokaudzes 1.st. koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (apzīmē attiecīgi, ņemēram, P - priede, B - bērzs, Oz - ozols u.t.t.)

Oz - B - Vi - P - G - L

Visas biotopam piederīgās kokaudzes 2.st. un pameža koku sugas secībā no relatīvi biežāk uz retāk sastopamajām (akronīms latīniski)

Quercus rob - Ulmus gla

Senie parkveida ainavas 1.stāva koki (dzīvi un atmirušī kopā) (vidēji gab/ha) 0 1-5 (6-10) >10	Kokaudzes, kurās noganīšanas ietekmē ieviešas vai pastāv zālājam raksturīgas iezīmes, % 80	Atmirušī senās parkveida ainavas 1.stāva koki (stāvoši un nokrituši kopā), % 3
Atmirušī senās parkveida ainavas 2.st.un pameža koki un krūmi (stāvoši un nokrituši kopā), % 3	Senie parkveida ainavas 2.stāva un pameža koki un krūmi (dzīvi un atmirušī kopā)(vidēji gab/ha) 0 1-5 6-10 (>10)	Stāvoši nokaltuši koki un stumbeņi, kas resnāki 50 cm (vidēji gab/ha) 0 (1-5) 6-10 >10
Kritalas- resgalī resnākas par 50 cm (vidēji gab/ha) 0 (1-5) 6-10 >10	Lieli, dzīvi 50 cm vai resnāki koki 0 1-5 (6-10) >10	Invazīvās sugas (10 ballu skalā) (j) n Sahal can. 1 2.
Koku un krūmu stāvs, kam ganību dzīvnieku izēsts horizonts vainagu lejas daļā, % 25	Dobumaini, par 50 cm resnāki koki (vidēji gab/ha) 0 (1-5) 6-10 >10	
Ganību dzīvnieku bojāti dzīvu koku stumbri (vidēji gab/ha) (0) 1-5 6-10 >10	Koki un krūmi, kuru forma ilgstoši veidojusies dzīvniekiem apkožot zarus/ atvases (vidēji gab/ha) (0) 1-5 6-10 >10	Ekspansīvās, ruderālās sugas j(n)
	Ganību dzīvnieku iestaigātas takas un atsegti augsnes laukumi 0 (1-5) 6-10 >10	Noganīšanas ietekmē izveidojušās lauces mežā un krūmājos (<0,1ha) j n

Epifītisko ķērpju sugu piesātinājums 6530* un 9070 – skaits uz vismaz 5 labākajiem kokiem no pamatnes līdz zaņiem (**aizpilda tikai monitoringā!**)

	1.koks	2.koks	3.koks	4.koks	5.koks	6.koks	7.koks	8.koks
X								
Y								
kērpju sugu sk.								

Parkveida biotopu Lietussargsugas – jāatzīmē katrs atrašanas gadījums!

Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga	Lietussargsuga	Koordinātas	Koka suga

Aizpilda 5130

Platība zem kadiķu vainagu klāja (īpatsvars % no 5130 kopējās platības)	Dažādvecuma kadiķu audze j n	Atmirušī kadiķi (īpatsvars % no kopējā kadiķu skaita)

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas = MK noteikumu + ES direktīvu + SG + Bernes konv. + DMB specifiskās sugas

vērtē: "1"- atsevišķi ex, "2"- vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "7"- dažas, "8" - vid.daudz, "9"-ļoti daudz)

Funkcijas un procesi biotopā

Apsekotās platības īpatsvars, kurā ir biotopam atbilstoši augsnes mitruma apstākļi	Apsekotās platības īpatsvars, kurā nesen notikusi sekundāro koku un krūmu izciršana	Kokiem klātā daļa, kura tiek noganīta (skata atsevišķi no klajām daļām)
Īpatsvars % no kopējās platības: 100	Īpatsvars % no kopējās platības: 0	Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības: 100
Klajā daļa, kura tiek noganīta	**Klajā daļa, kura tiek pļauta**	**Kokiem klātā daļa, kura tiek pļauta (skata atsevišķi no klajām daļām)**
Īpatsvars % no kopējās klajās platības: 100	Īpatsvars % no kopējās klajās platības: 75	Īpatsvars % no kopējās kokiem klātās platības: 10

Atjaunošanas iespējas/potenciāls

Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga hidroloģisko apstākļu atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga pastāvīgās apsaimniekošanas atjaunošana	Apsekotās platības īpatsvars, kurā vajadzīga sekundāro koku un krūmu izciršana
Īpatsvars % no kopējās platības: 0	Īpatsvars % no kopējās platības: 0	Īpatsvars % no kopējās platības: 70

Atjaunošanas iespēju/potenciāla novērtējums

Aizpilda 6530*		
Izcila		50% vai vairāk biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Laba	X	Mazāk par 50% biotopa platības tiek atbilstoši apsaimniekota
Viduvēja		Biotopā nav apsaimniekotu daļu, bet tas atrodas pie klajām lauksaimniecības zemēm
Maz ticama		Biotopā nav apsaimniekotu daļu un tas ir noškirts no klajām lauksaimniecības zemēm

Aizpilda 9070		
Izcila		Noganīšana turpinās, nav konstatējami nozīmīgi ganību koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī ir konstatējami nozīmīgi koki vai krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

Aizpilda 5130		
Izcila		Noganīšana vai pļaušana turpinās, nav konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, nav notikusi pārganīšana
Laba		Noganīšana vai pļaušana daļā platības ir pārtraukta, daļā turpinās, vai arī konstatējami kadiķi vai citi nozīmīgi koki un krūmi, kas jāatbrīvo no nomācošiem sekundārajiem kokaugiem, vai arī pārāk biezas kadiķu audzes, kas jāretina, vai arī ir notikusi pārganīšana
Viduvēja		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši piekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam
Maz ticama		Noganīšana vai pļaušana visā biotopā ir pārtraukta, bet tas tieši nepiekļaujas aktīvām ganībām vai citādi uzturētam zālājam

PIZĪMES Teritorija ~~XX~~ kļen gopēka, kokiem lapi lielerāk vanandrē pat zaļēkā mazs. ~~Pandalotto~~
Teritorijā ir dīķi arāli, ūdeņi, bērzi, Vesa mājiekš. atrodas valsts lauksaimn. 24 daļā, kuŗa no šīm praktiski visas nav gabuši pārī.

3. pielikums
Fotogrāfijas no atzinuma teritorijas

1. attēls.
Blīvs koku un krūmu apaugums atzinuma teritorijas dienvidu daļā. Vidusdaļā redzams parkveida ainavai piederīgs āra bērzs.
Foto: J. Saulītis (30.10.2025).

2. attēls.
Blīvs koku un krūmu apaugums atzinuma teritorijas rietumu daļā, lēzenajā Egļupes sāngravā.
Foto: J. Saulītis (30.10.2025).

3. attēls.
Kādreizējās mājvieta atzinuma teritorijas ZA daļā, no kuras saglabājušies tikai nelieli izrakņājumi.
Foto: J. Saulītis (02.09.2025).

4. attēls.
Lieli parkveida ozoli atzinuma teritorijas dienvidu daļā, pie Egļupes atzara. Spriežot pēc to augšanas izkārtojuma un vainagu formas, starp tiem ir gājusi ceļa vieta, kas gan mūsdienās vairs īsti nav saglabājusies.
Foto: J. Saulītis (30.10.2025)

5. attēls.
Sekundārajā kokaudzē ieauguši lieli parkveida ainavai piederīgie ozoli.
Foto: J. Saulītis (02.09.2025)

6. attēls.
Sekundārajā kokaudzē un krūmos ieauguši parkveida ozoli un bērzi kādreizējās mājvietas tuvumā.
Foto: J. Saulītis (02.09.2025)

7. attēls.
Sekundārajā baltalkšņu kokaudzē ieaudzis jauns parastais ozols, kas ir perspektīvs nākotnes parkveida ainavai piederīgs koks.
Foto: J. Saulītis (02.09.2025)

8. attēls.
Atklāto zālāju teritoriju mala gar atzinuma teritorijas ZR robežu, kura pamazām aizaug ar krūmiem. Nepieciešams veikt krūmu izciršanu, lai novērstu zālāja malu aizaugšanu.
Foto: J. Saulītis (30.10.2025)

9. attēls.
Atzinuma teritorijas DA mala, kurai ir potenciāls attīstīties par kādu no mitrajiem zālāju biotopiem, ja tos uzsāks atbilstoši apsaimniekot.
Foto: J. Saulītis (02.09.2025).

10. attēls.
7. nogabals, kas pēc meža inventarizācijas datiem, ir vītolu tīraudze. Nogabalā aug 4 vītoli, kas ir daļēji ieauguši sekundārajā kokaudzē. Vītoli ir parkveida pļavu biotopam piederīgi koki un tiks saudzēti.
Foto: J. Saulītis (02.09.2025)

